

Fundusze Europejskie
Pomoc Techniczna

Unia Europejska
Fundusz Spójności

Załącznik do uchwały nr .../...../
Rady Miejskiej w Lubawce
z dnia.....2017r.

Lokalny Program Rewitalizacji

Gminy Lubawka

na lata 2017 – 2022

*Program współfinansowany ze środków Unii Europejskiej
w ramach Programu Operacyjnego Pomoc Techniczna 2014 - 2020*

Spis treści

Wstęp	4
1. Rozdział: Analiza gminy na tle Województwa Dolnośląskiego	5
Lokalizacja gminy	5
Demografia	6
Sfera społeczna	7
Sfera gospodarcza	11
Sfera środowiskowa	14
Sfera przestrzenno-funkcjonalna	15
Sfera techniczna.....	18
2. Rozdział: Diagnoza czynników i zjawisk kryzysowych na terenie gminy	20
Wstęp.....	20
Metodologia identyfikacji stanu kryzysowego oraz wyznaczania obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizowanego.....	21
Wyniki diagnozy stanu kryzysowego w gminie	26
Sfera społeczna.....	26
Sfera gospodarcza.....	27
Sfera środowiskowa.....	27
Sfera przestrzenno – funkcjonalna	28
Sfera techniczna.....	29
3. Rozdział: Obszar rewitalizacji	32
Szczególna koncentracja negatywnych zjawisk.....	32
Istotne znaczenie dla rozwoju lokalnego	34
Zasięg przestrzenny obszary rewitalizacji.....	34
4 . Diagnoza obszaru rewitalizacji	40
Sfera społeczna	41
Sfera Gospodarcza.....	48
Sfera infrastrukturalna	52
Podsumowanie	58
5. Rozdział: Strategia rewitalizacji dla OR	59
Wizja	59
Cele i kierunki działań dla obszaru rewitalizowanego w Gminie Lubawka	63
Komplementarność celów i kierunków rewitalizacji z dokumentami zawierającymi cele rozwojowe	81
Spójność celów i problemów.....	81
6. Rozdział: Indykatywne ramy finansowe	83
Komplementarność projektów/przedsięwzięć rewitalizacyjnych.....	84
7. Rozdział: System realizacji Lokalnego Programu Rewitalizacji	88
Struktura zarządzania	88
Monitoring i ewaluacja.....	90
System wprowadzania modyfikacji LPR	96

8. Rozdział: Partycypacja społeczna	97
9. Rozdział: Analiza zgodności LPR z wytycznymi w zakresie rewitalizacji	105
Spis tabel	117
Spis map	118
Spis diagramów	118
Spis rysunków	118
Spis załączników	118

Wstęp

W efekcie przemian społeczno-gospodarczych oraz wieloletnich zaniedbań, w wielu miejscowościach doszło do degradacji (w zakresie zużycia technicznego i zestarzenia funkcjonalnego zarówno infrastruktury jak i zabudowy, zwłaszcza mieszkaniowej) oraz erozji stosunków społecznych i powstania licznych problemów gospodarczych. Na ten stan nakładają się niekorzystne procesy demograficzne i przestrzenne, wśród nich przede wszystkim: niekontrolowane rozpraszanie zabudowy i spadek liczby mieszkańców, a także dominacja indywidualnego transportu samochodowego. Sytuacja ta wymaga zdecydowanego i konsekwentnego przeciwdziałania tym negatywnym zjawiskom.

Odpowiedzią na te wyzwania staje się rewitalizacja – rozumiana jako wyprowadzanie ze stanu kryzysowego obszarów zdegradowanych poprzez działania, integrujące interwencje na rzecz społeczności lokalnej, przestrzeni i lokalnej gospodarki, skoncentrowane terytorialnie i prowadzone przez interesariuszy tego procesu, na podstawie programu rewitalizacji.

Program rewitalizacji – to wieloletni plan działań w sferze społecznej, gospodarczej, przestrzenno-funkcjonalnej, środowiskowej lub technicznej zmierzający do wyprowadzenia obszarów rewitalizacji ze stanu kryzysowego oraz stworzenia warunków do ich zrównoważonego rozwoju, stanowiący narzędzie planowania, koordynowania i integrowania różnorodnych aktywności w ramach rewitalizacji.¹

Program rewitalizacji powinien w sposób kompleksowy (łącząc sferę społeczną, gospodarczą, środowiskową, przestrzenno-funkcjonalną oraz techniczną) i skoordynowany wyprowadzać obszary zdegradowane z zapaści oraz podnieść, jakość życia osób mieszkających i funkcjonujących na nich. Głównym źródłem finansowania projektów rewitalizacyjnych (wynikających z programów rewitalizacji) są środki Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego oraz Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach krajowych i regionalnych programów operacyjnych.

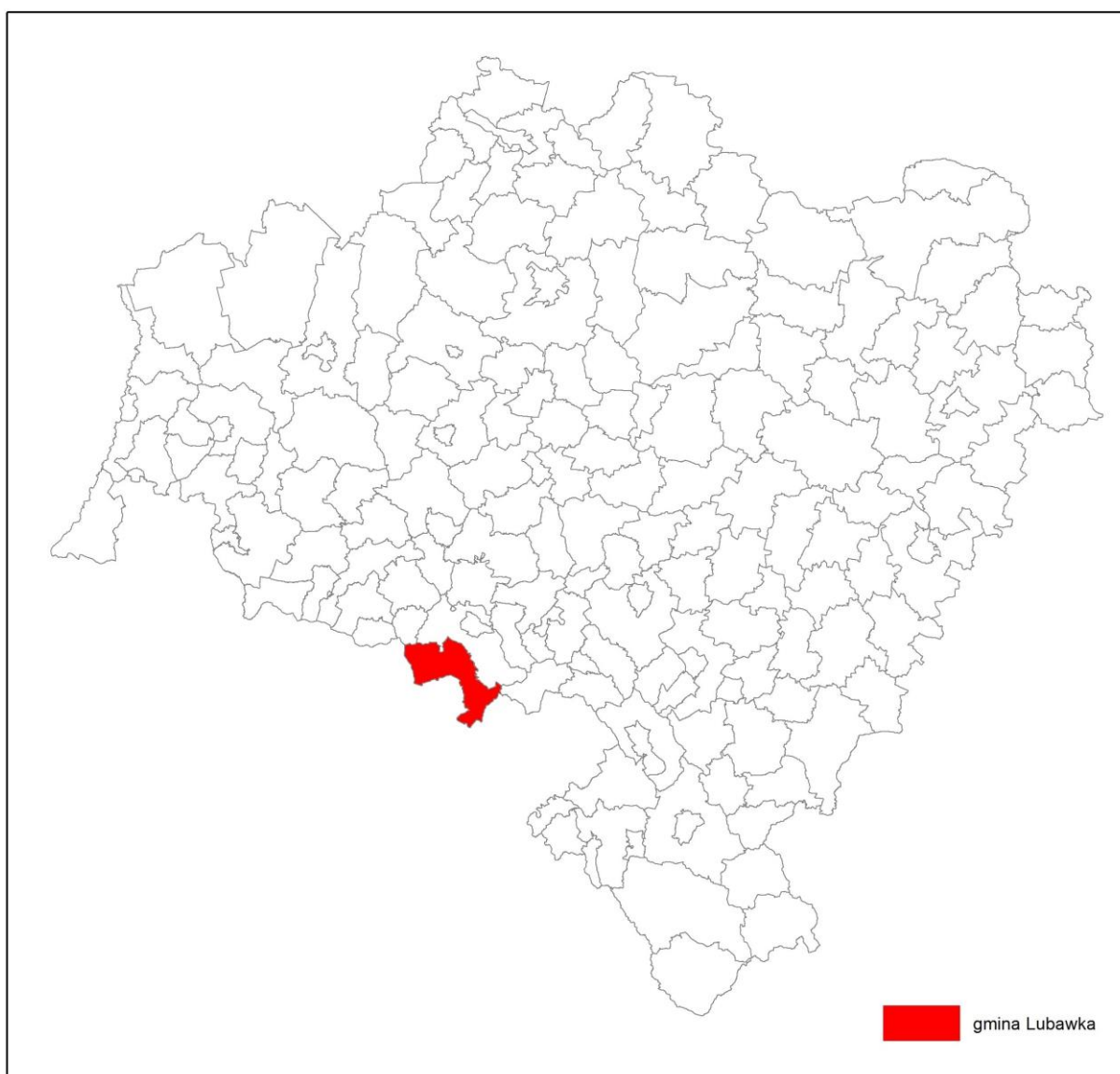
¹ Wytyczne Ministra Rozwoju w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020, Warszawa 3 lipiec 2015 r. z późniejszymi zmianami.

1. Rozdział: Analiza gminy na tle Województwa Dolnośląskiego

Lokalizacja gminy

Gmina Lubawka to przygraniczna gmina miejsko-wiejska położona w południowej części województwa Dolnośląskiego, w powiecie kamiennogórskim. Gmina Lubawka bezpośrednio graniczy z Republiką Czeską (Krajem Kralovo-Hradeckim) a także z gminami: Kowary, Kamienna Góra i Mieroszów. Na terenie gminy leżą wsie: Błażejów, Błażkowa, Bukówka, Chełmsko Śląskie, Jarkowice, Miskowice, Niedamirów, Okrzeszyn, Opawa, Paczyn, Paprotki, Stara Białka, Szczepanów, Uniemyśl.

Mapa 1. Lokalizacja Gminy na tle województwa

Źródło: opracowanie własne na podstawie open street map.

Demografia

W Gminie Lubawka (Gmina) na koniec 2016 r. mieszkało ok. 11,1 tys. mieszkańców. Obserwowanym, niepokojącym zjawiskiem jest systematyczny spadek liczby ludności. W latach 2012 – 2016 liczba ludności zmniejszyła się o ok. 3,2% z 11.447 do 11.109. W analogicznym okresie liczba ludności na Dolnym Śląsku również uległa zmniejszeniu z 2.914.362 do 2.903.710, jednak proces ten postępował w regionie wolniej.

Tabela 1. Ludność w latach 2012–2016

Gmina	2012	2013	2014	2015	2016	Rok 2012 = 100
Gmina Lubawka	11.477	11.345	11.205	11.144	11.109	96,8
Dolny Śląsk	2.914.362	2.909.997	2.908.457	2.904.207	2.903.710	99,6

Źródło: opracowanie na podstawie BDL.

Przyczyn powyższego stanu rzeczy upatrywać należy, zarówno w utrzymującym się ujemnym saldzie migracji wewnętrznych, jak i w ujemnym przyroście naturalnym.

Ujemne saldo migracji w Gminie Lubawka utrzymywało się przez cały analizowany okres. W 2015 r., saldo migracji wewnętrznych na 1000 osób wynosiło (-3,6). W stosunku do 2012 r. sytuacja w niniejszym zakresie uległa pogorszeniu, wówczas saldo wynosiło (-2,0). Warto zaznaczyć, że na tle regionu sytuacja w Gminie przez cały badany okres kształtowała się niekorzystnie. W analogicznym okresie saldo migracji wewnętrznych na 1000 osób było na Dolnym Śląsku dodatnie.

Przyczyn ujemnego salda migracji wewnętrznych upatrywać należy w odpływie młodych ludzi „wysysanych” przez wiodące ośrodki wzrostu w regionie.

Tabela 2. Saldo migracji wewnętrznych na 1000 osób w latach 2012–2015

Gmina	2012	2013	2014	2015
Gmina Lubawka	-2,0	-6,6	-4,6	-3,6
Dolny Śląsk	0,5	0,6	0,8	0,8

Źródło: opracowanie na podstawie BDL.

Jednocześnie na przestrzeni lat 2012-2016 zaobserwować można negatywne zjawisko ujemnego przyrostu naturalnego. W 2016 r. wskaźnik przyrostu naturalnego na 1000 ludności wyniósł (-3,2). W stosunku do 2012 r. sytuacja w niniejszym zakresie uległa nieznacznej poprawie, wówczas to wskaźnik ten wynosił (-3,6). W analogicznym okresie na Dolnym Śląsku również odnotowano ujemny przyrost naturalny, jednak jego skala była mniejsza.

Powyższe procesy prowadzą do starzenia się społeczeństwa. Przyjmując jako symptom tego zjawiska stosunek ludności w wieku poprodukcyjnym do ludności w wieku przedprodukcyjnym stwierdzić należy, iż sytuacja w Gminie Lubawka uległa wyraźnemu pogorszeniu. W 2012 r. na 100 osób w wieku przedprodukcyjnym przypadało 99,6 osób w wieku poprodukcyjnym. W 2016 r., wskaźnik ten wzrósł do 128,6 (powyżej średniej dla Dolnego Śląska).

Tabela 3. Przemiany potencjału demograficznego

Gmina	Ludność w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku przedprodukcyjnym		Przyrost naturalny na 1000 ludności	
	2012	2016	2012	2016
Gmina Lubawka	99,6	128,6	-3,6	-3,2
Dolny Śląsk	107,2	126,3	-1,1	-1,1

Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL.

Reasumując z przedstawionych danych wynika, że Gmina Lubawka narażona jest na niebezpieczeństwo wystąpienia luki demograficznej. Wówczas kolejne roczniki osiągające wiek aktywności zawodowej nie będą w stanie zastąpić osób opuszczających rynek pracy. W konsekwencji atrakcyjność Gminy jako miejsca lokowania działalności gospodarczej zmniejszy się, co negatywnie wpłynie na jej rozwój społeczno-gospodarczy.

Sfera społeczna

Kluczowe znaczenie dla diagnozy sfery społecznej ma analiza funkcjonowania lokalnego rynku pracy. Wadliwe funkcjonowanie tego rynku, może prowadzić do powstania długotrwałego bezrobocia, powodującego ubóstwo i sprzyjającego wykluczeniu społecznemu.

Wskaźnik bezrobocia mierzony jako udział zarejestrowanych bezrobotnych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym był w Gminie Lubawka identyczny jak na Dolnym Śląsku i w 2016 r.

wynosił 4,8%. W stosunku do 2012 r. wartość niniejszego wskaźnika uległa wyraźnemu obniżeniu (wówczas wynosił on 11,0%).

Tabela 4. Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym

Gmina	2012	2013	2014	2015	2016	Rok 2012 = 100	Dolny Śląsk = 100 Rok 2016
Gmina Lubawka	11,0	9,6	7,3	5,2	4,8	43,6	100,0
Dolny Śląsk	8,3	8,2	6,6	5,5	4,8	57,8	100,0

Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL.

Niestety GUS nie publikuje w ujęciu gminnym informacji dotyczących stopy bezrobocia. Można jedynie posłużyć się danymi Dolnośląskiego Wojewódzkiego Urzędu Pracy (DWUP) dotyczącymi powiatu. Wynika z nich, że w powiecie kamiennogórskim stopa bezrobocia w marcu 2017 r. wynosiła 10,7% i była o 3,5 punktu procentowego wyższa od średniej dla województwa (7,2%).

W latach 2011 – 2015 w Gminie Lubawka nastąpił wzrost liczby osób pracujących. W stosunku do 2011 r. liczba osób pracujących zwiększyła się o ok. 14,7%. W analogicznym okresie na Dolnym Śląsku liczba osób pracujących również wzrosła (o 5,8%). W 2015 r. na 1000 ludności pracowało 125 osób, było to dwukrotnie mniej niż średnio w regionie.

Tabela 5. Pracujący na 1000 ludności

Gmina	2011	2012	2013	2014	2015	Rok 2011 = 100	Dolny Śląsk = 100 Rok 2015
Gmina Lubawka	109	110	120	125	125	114,7	49,1
Dolny Śląsk	241	239	244	251	255	105,8	100,0

Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL.

W analizowanym okresie na terenie Gminy Lubawka funkcjonowały gospodarstwa domowe wymagające wsparcia. W 2015 r. z pomocy społecznej korzystało 346 gospodarstw domowych, z czego 234 znajdowały się poniżej kryterium dochodowego. W stosunku do 2011 r. liczba gospodarstw najuboższych korzystających z pomocy zmniejszyła się o ok. 26%,

niemniej jednak w Gminie nadal znajdują się gospodarstwa domowe, w sposób trwały funkcjonujące poza rynkiem pracy.

Tabela 6. Pomoc społeczna

Gmina		2011	2012	2013	2014	2015	Rok 2011 = 100
Gmina Lubawka	liczba gospodarstw korzystających z pomocy społecznej	463	415	402	375	346	74,7
	poniżej kryterium dochodowego	316	296	301	258	234	74,1
Dolny Śląsk	liczba gospodarstw korzystających z pomocy społecznej	78.956	77.962	81.147	75.782	70.871	89,8
	poniżej kryterium dochodowego	55.095	58.435	60.374	55.348	52.261	94,9

Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL

Przejawem wsparcia dla osób zagrożonych ubóstwem jest również budowa mieszkań socjalnych. W latach 2011-2015 liczba mieszkań socjalnych w Gminie Lubawka zwiększyła się o 39,7% z 58 do 81. Zwiększyła się również ich łączna powierzchnia użytkowa wynosząca w 2015 r. 2.088 m². W analogicznym okresie na Dolnym Śląsku, także nastąpił zarówno wzrost liczby mieszkań socjalnych, jak i ich łącznej powierzchni użytkowej.

Tabela 7. Liczba mieszkań socjalnych oraz ich powierzchnia użytkowa w latach 2011-2015

Gmina		2011	2012	2013	2014	2015	Rok 2011 = 100
Gmina Lubawka	liczba mieszkań	58	63	67	69	81	139,7
	powierzchnia użytkowa w m ²	1.497	1.623	1.719	1.804	2.088	139,5
Dolny Śląsk	liczba mieszkań	8.126	8.308	8.732	9.170	9.676	119,1
	powierzchnia użytkowa w m ²	253.191	259.001	270.898	287.796	304.839	120,4

Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL.

Współcześnie istotne znaczenie dla diagnozy sfery społecznej ma aktywność społeczności lokalnej. Wynika ona z poziomu kapitału społecznego oraz ludzkiego, które to z kolei są jednymi z najważniejszych endogenicznych czynników rozwoju lokalnego i regionalnego. Odzwierciedleniem aktywności społecznej jest m.in. rozwój organizacji pozarządowych, w tym fundacji i stowarzyszeń.

Aktywność społeczna mierzona liczbą organizacji pozarządowych na 10 tys. mieszkańców była w 2016 r. w Gminie Lubawka identyczna jak na Dolnym Śląsku. Wskaźnik nasycenia organizacjami pozarządowymi w 2016 r. wynosił 40.

Tabela 8. Fundacje, stowarzyszenia i organizacje społeczne na 10 tys. mieszkańców

Gmina	2012	2016	Rok 2012 = 100	Dolny Śląsk = 100
				Rok 2016
Gmina Lubawka	33	40	121,2	100,0
Dolny Śląsk	32	40	125,0	100,0

Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL.

Jak już wspomniano aktywność społeczna wynika m.in. z poziomu kapitału ludzkiego, a ten zależy od jakości kształcenia. O jakości kształcenia świadczą np. wyniki ze sprawdzianu szóstych klas oraz z egzaminów gimnazjalnych.

W 2016 r. łączny wynik ze sprawdzianu szóstych klas był w Gminie Lubawka niższy niż średnia w regionie i wyniósł 55,3%. Poniżej średniej wojewódzkiej kształtowały się wyniki z języka polskiego (65,6%), matematyki (44,5%) i z języka angielskiego (61,8%).

Tabela 9. Wyniki ze sprawdzianu szóstych klas

Przedmiot	2016	
	Gmina Lubawka [%]	Dolny Śląsk [%]
razem	55,3	61,4
język polski	65,6	69,9
matematyka	44,5	52,5
język angielski	61,8	71,6

Źródło: opracowanie własne na podstawie OKE Wrocław.

W przypadku egzaminów gimnazjalnych, wynik uzyskany z historii i WOS-u był wyższy od średniej wojewódzkiej. Z pozostałych przedmiotów gimnazjaliści uczęszczający do szkół w Gminie osiągnęli rezultaty poniżej średniej w regionie.

Tabela 10. Wyniki z egzaminu gimnazjalnego

Przedmiot	2016	
	Gmina Lubawka [%]	Dolny Śląsk [%]
język polski	66,5	66,7
historia i WOS	57,0	55,0
matematyka	45,5	47,0
przedmioty przyrodnicze	47,7	50,2
język angielski (podstawowy)	56,2	64,3

Źródło: opracowanie własne na podstawie OKE Wrocław.

Osiągane przez uczniów wyniki w nauce uzasadniają tezę, że wskazane są działania zmierzające do wzmocnienia systemu edukacji oraz podniesienia poziomu nauczania.

Sfera gospodarcza

Potencjał gospodarczy w Gminie Lubawka tworzą przede wszystkim przedsiębiorstwa sektora prywatnego. W 2016 r. w Gminie funkcjonowały łącznie 842 podmioty gospodarcze sektora prywatnego, w tym 593 przedsiębiorstwa osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą oraz 52 spółki prawa handlowego. Na terenie Gminy działało również 18 spółek z udziałem kapitału zagranicznego.

W porównaniu do 2012 r. nastąpił spadek ogólnej liczby podmiotów gospodarczych sektora prywatnego o ok. 3,9%. W analogicznym okresie na Dolnym Śląsku liczba podmiotów gospodarczych zwiększyła się (o 6,4%).

Tabela 11. Podmioty gospodarcze – sektor prywatny

Gmina	2012	2013	2014	2015	2016	Rok 2012 = 100
Gmina Lubawka						
Sektor prywatny ogółem	876	883	857	855	842	96,1
Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą	640	641	608	611	593	92,7
Spółki handlowe	42	48	51	48	52	123,8
Spółki z udziałem kapitału zagranicznego	16	16	16	17	18	112,5
Dolny Śląsk						
Sektor prywatny ogółem	321.590	332.013	335.478	338.368	342.052	106,4
Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą	232.065	235.474	234.473	235.346	234.658	101,1
Spółki handlowe	28.093	30.725	33.283	34.296	37.458	133,3
Spółki z udziałem kapitału zagranicznego	6.910	7.173	7.468	7.572	8.039	116,3

Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL.

W analizowanym okresie zmniejszyła się również liczba osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą o 7,3%. Jednocześnie wzrosła liczba spółek (o 23,8%), w tym z udziałem kapitału zagranicznego (o 12,5%). Jednak w porównaniu z regionem wzrost łącznej liczby spółek, a także spółek z udziałem kapitału zagranicznego był w Gminie Lubawka wolniejszy.

W Gminie Lubawka w 2016 r. najwięcej podmiotów gospodarczych funkcjonowało w sferze usługowej (703). W przemyśle i budownictwie działało 238 podmiotów, najmniej funkcjonowało ich w sektorze rolnym (27).

Tabela 12. Podmioty według sektorów

Gmina	2012	2013	2014	2015	2016	Rok 2012= 100
Gmina Lubawka						
rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	48	42	29	27	27	56,3
przemysł i budownictwo	253	277	253	249	238	94,1
pozostała działalność	691	679	694	699	703	101,7
Dolny Śląsk						
rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	6.506	6.344	6.132	4.890	4.822	74,1
przemysł i budownictwo	65.483	67.234	68.540	68.851	69.933	106,8
pozostała działalność	255.636	263.350	272.889	277.380	282.347	110,4

Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL.

W stosunku do 2012 r. w Gminie nastąpił spadek liczby podmiotów funkcjonujących w sektorze rolnym oraz w przemyśle i budownictwie. Równocześnie, podobnie jak na Dolnym Śląsku w Gminie Lubawka odnotowano wzrost liczby podmiotów działających w sferze usługowej, był on jednak wolniejszy niż w regionie.

Analizując sferę gospodarczą należy uwzględnić nie tylko bezwzględną liczbę zarejestrowanych przedsiębiorstw, ale również przedsiębiorczość mieszkańców mierzona liczbą podmiotów na 10 tys. mieszkańców. Dla Gminy Lubawka wskaźnik ten wynosił w 2016 r. 871 i był niższy od średniej dla Dolnego Śląska (1.244).

Tabela 13. Podmioty wpisane do rejestru REGON na 10 tys. mieszkańców

Gmina	2012	2016	Dynamika Rok 2012 = 100	Dolny Śląsk = 100 Rok 2016
Gmina Lubawka	864	871	100,8	70,0
Dolny Śląsk	1.156	1.244	107,6	100,0

Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL.

Dodatkowo należy zauważyć, że w latach 2012 – 2016 wskaźnik ten rósł w Gminie wolniej niż w regionie, co osłabiło pozycję gospodarczą Gminy Lubawka na tle województwa dolnośląskiego.

Sfera środowiskowa

Istotną kwestią dotyczącą środowiska naturalnego jest problem gospodarki odpadami. W Gminie Lubawka łączna masa zbieranych odpadów zmieszanych przypadających na mieszkańca w latach 2011-2015 zmniejszyła się z 314,7 kg do 253,4 kg. Zmniejszyła się również liczba odpadów na mieszkańca wytwarzanych przez gospodarstwa domowe z 251,3 kg do 212,7 kg. Zaznaczyć należy, iż w Gminie odnotowano szybszy niż w regionie spadek masy odpadów z gospodarstw domowych przypadających na mieszkańca. Powyższe może świadczyć o skutecznie realizowanej polityce zbiórki odpadów.

Tabela 14. Odpady zmieszane zbierane w ciągu roku

Gmina	2011	2012	2013	2014	2015	2011=100
Gmina Lubawka						
odpady zmieszane ogółem na mieszkańca	314,7	303,6	276,2	250,0	253,4	80,5
odpady z gospodarstw domowych przypadające na 1 mieszkańca	251,3	246,6	220,5	203,5	212,7	84,6
Dolny Śląsk						
odpady zmieszane ogółem na mieszkańca	291,3	284,3	261,1	269,0	271,0	93,0
odpady z gospodarstw domowych przypadające na 1 mieszkańca	223,6	213,6	195,1	207,7	210,7	94,2

Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL.

Stan środowiska naturalnego zależy również od sprawnie funkcjonującego na danym obszarze systemu grzewczego. Na terenie Gminy dominuje energia cieplna wytwarzana indywidualnie przez użytkowników budynków. Warto podkreślić, że wykorzystanie energii cieplnej jest

niejednokrotnie mało efektywne. Wynika to z użytkowania tradycyjnych urządzeń grzewczych szczególnie w budynkach mieszkalnych.

W rezultacie na obszarze Gminy Lubawka istniejącym problemem zanieczyszczenia powietrza atmosferycznego spowodowanego emisją pyłów wytwarzanych w procesie spalania paliw w paleniskach i kotłowniach domowych.

Sfera przestrzenno-funkcjonalna

Kluczowe znaczenie dla funkcjonowania Gminy Lubawka ma jej wyposażenie w infrastrukturę społeczną i techniczną. Stan niniejszej infrastruktury wpływa zarówno na poziom życia mieszkańców, jak i poziom rozwoju gospodarczego jednostki terytorialnej.

Potencjał społeczny i gospodarczy obszaru buduje się m.in. poprzez przełamywanie barier w zakresie dostępu do edukacji, i to już od okresu przedszkolnego. Dostęp do przedszkoli umożliwia podjęcie zatrudnienia przez oboje rodziców, a tym samym może przyczyniać się do ograniczenia sfery ubóstwa. W 2015 r. w Gminie Lubawka funkcjonowały 3 przedszkola, dysponujące łącznie 263 miejscami. W stosunku do 2011 r. liczba miejsc w przedszkolach uległa redukcji. Zmniejszyła się także liczba dzieci korzystających z opieki przedszkolnej z 286 do 256.

Tabela 15. Infrastruktura przedszkolna

Gmina	2011	2015	Rok 2011= 100
Gmina Lubawka			
Liczba przedszkoli	3	3	100,0
Miejsca	270	263	97,4
Liczba dzieci	286	256	89,5
Dzieci w placówkach wychowania przedszkolnego na 1 tys. dzieci w wieku 3-5 lat	586	832	142,0
Dzieci w wieku 3-5 lat przypadające na jedno miejsce w placówce wychowania przedszkolnego	1,31	1,06	80,9
Dolny Śląsk			
Liczba przedszkoli	1289	1397	108,4
Miejsca	68584	80595	117,5
Liczba dzieci	84458	81590	96,6

Dzieci w placówkach wychowania przedszkolnego na 1 tys. dzieci w wieku 3-5 lat	700	848	121,1
Dzieci w wieku 3-5 lat przypadające na jedno miejsce w placówce wychowania przedszkolnego	1,28	1,07	83,6

Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL.

W 2015 r. na terenie Gminy Lubawka działał również jeden oddział przedszkolny przy szkole podstawowej, do którego uczęszczało 19 dzieci.

Wskaźnik liczby dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym na 1 tys. dzieci w wieku 3-5 lat wzrósł w latach 2011-2015 o 42,0% z 586 do 832. W 2015 r. wskaźnik ten był jednak nadal niższy niż średnia dla Dolnego Śląska, która wynosiła 848. Jednocześnie w 2015 r. na jedno miejsce w przedszkolu przypadło w Gminie 1,06 dziecka (w regionie 1,07 dziecka).

Istotne znaczenie dla analizy sfery przestrzenno-funkcjonalnej ma dostęp gospodarstw domowych do infrastruktury wodociągowej, kanalizacyjnej i gazowej.

Na przestrzeni lat 2011–2015 odsetek gospodarstw domowych korzystających z sieci wodociągowej zwiększył się w Gminie Lubawka o 2,5%. W 2015 r. wynosił on 84,7%.

Jednocześnie w latach 2011-2015 zwiększył się o 42,7% odsetek gospodarstw domowych korzystających z sieci kanalizacyjnej. W 2015 r. korzystało z niej 92,2% gospodarstw domowych.

W analizowanym okresie zwiększył się również (o 3,6%) odsetek gospodarstw domowych korzystających z sieci gazowej. Przy czym warto podkreślić, że na terenie Gminy istnieje silne zróżnicowanie w dostępie do sieci gazowej. W mieście Lubawka wskaźnik korzystających z sieci gazowej kształtował się na poziomie 92,4%, na obszarach wiejskich wynosił on 0,1%.

Warto podkreślić, że wskaźniki dostępności do sieci wodociągowej i gazowej kształtowały się w Gminie Lubawka poniżej średniej dla regionu.

Tabela 16. Odsetek gospodarstw domowych korzystających z infrastruktury wodno-kanalizacyjnej

Gmina	2011	2015	2011= 100
Gmina Lubawka			
wodociągi	82,6	84,7	102,5

kanalizacja	64,6	92,2	142,7
gaz	49,6	51,4	103,6
Dolny Śląsk			
wodociągi	91,6	94,9	103,6
kanalizacja	69,3	75,7	109,2
gaz	62,7	61,3	97,8

Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL.

O stanie infrastruktury komunalnej świadczy również stopień wyposażenia mieszkań w instalacje. Jak wynika z dostępnych danych odsetek mieszkań wyposażonych w wodociąg, łazienkę i centralne ogrzewanie na przestrzeni lat 2011-2015 nie uległ znaczącej zmianie. Najwięcej mieszkań posiadało dostęp do wodociągu (96,3%) i łazienki (85,2%). Najmniej do centralnego ogrzewania (71,3%). Niższa dostępność do centralnego ogrzewania pociąga za sobą negatywne skutki. Mieszkania te ogrzewane są z reguły za pomocą tradycyjnych źródeł ciepła, co w połączeniu z niską efektywnością energetyczną budynków sprzyja zjawisku niskiej emisji.

Tabela 17. Odsetek mieszkań wyposażonych w instalacje

Gmina		2011	2012	2013	2014	2015
Gmina Lubawka	wodociąg	96,3	96,3	96,3	96,3	96,3
	łazienka	85,0	85,0	85,1	85,1	85,2
	centralne ogrzewanie	70,9	71,0	71,1	71,2	71,3
Dolny Śląsk	wodociąg	97,5	97,6	97,6	97,6	97,7
	łazienka	90,3	90,4	90,6	90,7	90,8
	centralne ogrzewanie	77,8	78,1	78,4	78,7	79,0

Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL.

Ważne znaczenie dla sytuacji w Gminie Lubawka ma stan infrastruktury drogowej. Niniejszą infrastrukturę tworzy droga krajowa (5,47 km) oraz drogi wojewódzkie (16,30 km), powiatowe (76,88 km) i gminne (29,72 km).

Warto zaznaczyć, że przez obszar Gminy Lubawka przebiega droga o znaczeniu krajowym: DK nr 5 relacji Nowe Mrazy (A1, droga nr 91) – Lubawka (granica z Czechami), a także droga wojewódzka nr 369 – łącząca DK5 w Lubawce z DW368 w okolicy Kowarskiego Rozdroża.

Ponadto przez obszar Gminy przebiega niezelektryfikowana linia kolejowa nr 299 relacji Jelenia Góra-Kamienna Góra-Trutnov (jedno połączenia kolejowe funkcjonujące w okresie wakacyjnym w soboty i niedziele obsługiwane przez Koleje Dolnośląskie – na trasie kursują autobusy szynowe).

Niestety stan infrastruktury drogowej i kolejowej w Gminie Lubawka uznać należy za niezadawalający. Istniejące połączenia drogowe i kolejowe nie zaspokajają w pełni potrzeb mieszkańców i turystów.

Sfera techniczna

W latach 2011–2015 w Gminie Lubawka nastąpił wzrost zasobów mieszkaniowych o ok. 1,0% z 4.224 do 4.267 mieszkań. Wzrost ten następował wolniej niż w całym województwie, w którym to wskaźnik wzrostu osiągnął wartość 5,0%. Wolniejszy niż w regionie przyrost zasobów mieszkaniowych prowadzi do wniosku, iż relatywnie dużą część zasobów mieszkaniowych stanowią budynki wybudowane przed 1989 r. z wykorzystaniem starych technologii, a to rodzi potrzebę ich modernizacji i dostosowania do obowiązujących standardów.

Tabela 18. Zasoby mieszkaniowe

Gmina		2011	2012	2013	2014	2015	Rok 2011 = 100
Gmina Lubawka	mieszkania ogółem	4.224	4.236	4.251	4.260	4.267	101,0
	mieszkania na 1000 mieszkańców	365,4	369,1	374,7	380,2	382,9	104,8
	przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania	66,8	67,2	67,4	67,6	67,7	101,3
Dolny Śląsk	mieszkania ogółem	1.082.116	1.095.568	1.110.600	1.123.386	1.136.644	105,0

mieszkania na 1000 mieszkańców	371,0	375,9	381,6	386,2	391,4	105,5
przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania	71,7	71,9	72,0	72,2	72,3	100,8

Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL.

W analizowanym okresie w Gminie Lubawka wzrosła również powierzchnia użytkowa mieszkań. W 2015 r. wynosiła ona 67,7 m² (w województwie 72,3 m²).

Analizując zasoby mieszkaniowe warto podkreślić, że w Gminie Lubawka w 2015 r. na 1000 mieszkańców przypadały ok. 383 mieszkania. Dla porównania na Dolnym Śląsku wskaźnik ten wynosił 391. Można więc stwierdzić, iż dostępność zasobów mieszkaniowych w Gminie jest niższa niż w regionie.

Niestety nadal istnieje problem złego stanu technicznego części budynków zlokalizowanych w Gminie Lubawka. Przejawia się to m.in. niskim stopniem termomodernizacji, a częściowo brakiem instalacji centralnego ogrzewania (ogrzewanie piecowe).

Rekapitulując podkreślić należy, że konieczna jest intensyfikacja działań zmierzających do gruntownej modernizacji istniejących zasobów mieszkaniowych.

2. Rozdział: Diagnoza czynników i zjawisk kryzysowych na terenie gminy

Wstęp

Działania rewitalizacyjne w Polsce mogą być realizowane na podstawie Ustawy o rewitalizacji z dnia 9 października 2015 r. oraz Wytycznych w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014 – 2020 z dnia 3 lipca 2015 r. z późniejszymi zmianami (Wytyczne MR).

Ponadto zgodnie ze stanowiskiem Ministerstwa Rozwoju (pismo DPM.IV.0212.1.2016.ML.1 NK 144212/16) gmina jest uprawniona do uchwalenia programu rewitalizacji na podstawie ustawy o samorządzie gminnym z zastosowaniem Wytycznych MR. Tę ostatnią z wymienionych podstaw prawnych przygotowania Lokalnego Programu Rewitalizacji (LPR) wybrała gmina Lubawka. Znalazło to odzwierciedlenie w Uchwale Rady Miejskiej w Lubawce nr IV/241/17 z dnia 30 marca 2017 r. w sprawie przystąpienia do opracowania Lokalnego Programu Rewitalizacji Gminy Lubawka na lata 2017-2022.

Decyzja Rady Gminy skutkuje procedurą przygotowania programu, szczególnie w zakresie metodologii identyfikacji obszaru zdegradowanego, na którym występują zjawiska kryzysowe oraz wyznaczenia obszaru rewitalizacji. W związku z powyższym przyjęto, że:

1. **Sfera.** Jest to zbiór obszarów problemowych dotyczących zjawisk społecznych, gospodarczych, środowiskowych, przestrzenno – funkcjonalnych oraz technicznych.
2. **Obszary problemowe.** Występujące w ramach sfer zjawiska problemowe:
  - a. Sfera społeczna: bezrobocie, ubóstwo, przestępczość, niski poziom edukacji lub kapitału społecznego, niewystarczający poziom uczestnictwa w życiu publicznym i kulturalnym
  - b. Sfera gospodarcza: niski stopień przedsiębiorczości, słaba kondycja lokalnych przedsiębiorstw
  - c. Sfera środowiskowa: przekroczenia standardów, jakości środowiska, obecności odpadów stwarzających zagrożenie dla życia, zdrowia, ludzi bądź stanu środowiska
  - d. Sfera przestrzenno – funkcjonalna: niewystarczające wyposażenie w infrastrukturę techniczną i społeczną, brak dostępu do podstawowych usług lub ich niskiej, jakości, niedostosowanie rozwiązań urbanistycznych do zmieniających się funkcji obszaru,

niskiego poziomu obsługi komunikacyjnej, deficyt lub niska, jakość terenów publicznych

- e. Sfera techniczna: degradacja stanu technicznego obiektów budowlanych, w tym o przeznaczeniu mieszkaniowym oraz brak funkcjonowania rozwiązań technicznych umożliwiających efektywne korzystanie z obiektów budowlanych, w szczególności w zakresie energooszczędności i ochrony środowiska
3. **Stan kryzysowy.** Sytuacja, w której występuje koncentracja negatywnych zjawisk w sferze społecznej współwystępująca wraz z negatywnymi zjawiskami, w co najmniej jednej z następujących sfer: gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej oraz technicznej.
  4. **Obszar zdegradowany.** Teren w gminie, na którym zidentyfikowano stan kryzysowy. Obszar zdegradowany może być podzielony na podobszary, w tym podobszary nieposiadające ze sobą wspólnych granic pod warunkiem stwierdzenia sytuacji kryzysowej na każdym z podobszarów.
  5. **Obszar rewitalizacji.** Teren w gminie obejmujący całość lub część obszaru zdegradowanego, cechującego się:
    - a. Szczególną koncentracją negatywnych zjawisk (dot. Obszarów problemowych),
    - b. Istotnym znaczeniem dla rozwoju lokalnego gminy w zakresie rewitalizacji.
    - c. Obszar rewitalizacji może być podzielony na podobszary, w tym podobszary nieposiadające ze sobą wspólnych granic, lecz nie może obejmować terenów większych niż **20%** powierzchni gminy oraz zamieszkałych przez więcej niż **30%** mieszkańców całej gminy.
  6. **Miejsce.** Jest to określenie odnoszące się do ulicy bądź miejscowości (najczęściej wsi w której nie zostały wyodrębnione ulice), które były przedmiotem analizy na etapie identyfikacji obszarów zdegradowanych i wyznaczania obszaru rewitalizacji. Określenie funkcjonujące w odniesieniu do gmin wiejskich oraz miejsko-wiejskich.

Metodologia identyfikacji stanu kryzysowego oraz wyznaczania obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizowanego.

Identyfikacja stanu kryzysowego w gminie polegała na analizie poszczególnych Obszarów problemowych z wykorzystaniem charakterystycznych dla nich wskaźników. Ustalenie

wskaźników odbyło się na podstawie propozycji przedstawionej przez firmę doradczą przygotowującą LPR.

W celu uzgodnienia metodologii pracy związanej z gromadzeniem danych w dniu 10.05.2017 r. zorganizowano spotkanie, w którym uczestniczyli przedstawiciele instytucji zaangażowanych w gromadzenie danych niezbędnych do przeprowadzenia analizy sytuacji w gminie. W trakcie spotkania omówiono zaproponowane do analizy mierniki rozwoju i poddano je dyskusji. W wyniku zgłoszonych uwag ustalono ostateczną listę 42 mierników w ramach 16 obszarów problemowych. Poniżej w tabeli przedstawiono przykłady mierników ² w każdym z obszarów problemowych.

Tabela 19. Lista przykładowych wskaźników wykorzystywanych w celu identyfikacji występowania stanu kryzysowego w gminie.

Lp.	Obszar problemowy	Miernik rozwoju	Źródło informacji
1	Bezrobocie	Liczba osób długotrwale bezrobotnych	Powiatowy Urząd Pracy (PUP)
2	Ubóstwo	Liczba osób korzystających z pomocy społecznej	Ośrodek Pomocy Społecznej
3	Przestępczość	Liczba wykroczeń społecznie uciążliwych	Policja
4	Niski poziom edukacji	Liczba uczniów szkół podstawowych i gimnazjów niepromowanych do kolejnej klasy	Szkoły
5	Niski poziom kapitału społecznego	Liczba NGO's realizujących zadania zlecone przez gminę	Urząd Miasta
6	Niewystarczającego poziomu uczestnictwa w życiu publicznym i kulturalnym	Liczba osób uczestniczących w bezpłatnych oraz płatnych zajęciach organizowanych przez samorządowe instytucje kultury	Urząd Miasta Instytucje Kultury
7	Niski stopień przedsiębiorczości	Liczba podmiotów gospodarczych płacących podatek dochodowy (PIT + CIT)	<ul style="list-style-type: none"> • Urząd Statystyczny • Urząd Skarbowy
8	Słaba kondycja ekonomiczna przedsiębiorstw	Liczba podmiotów gospodarczych, które zgłosiły zakończenie działalności gospodarczej	<ul style="list-style-type: none"> • Urząd Statystyczny • Urząd Miasta
9	Przekroczenie standardów jakości środowiska	Występowanie obszarów wymagających rekultywacji	Urząd Miasta

² Pełna lista mierników jest załącznikiem do dokumentu.

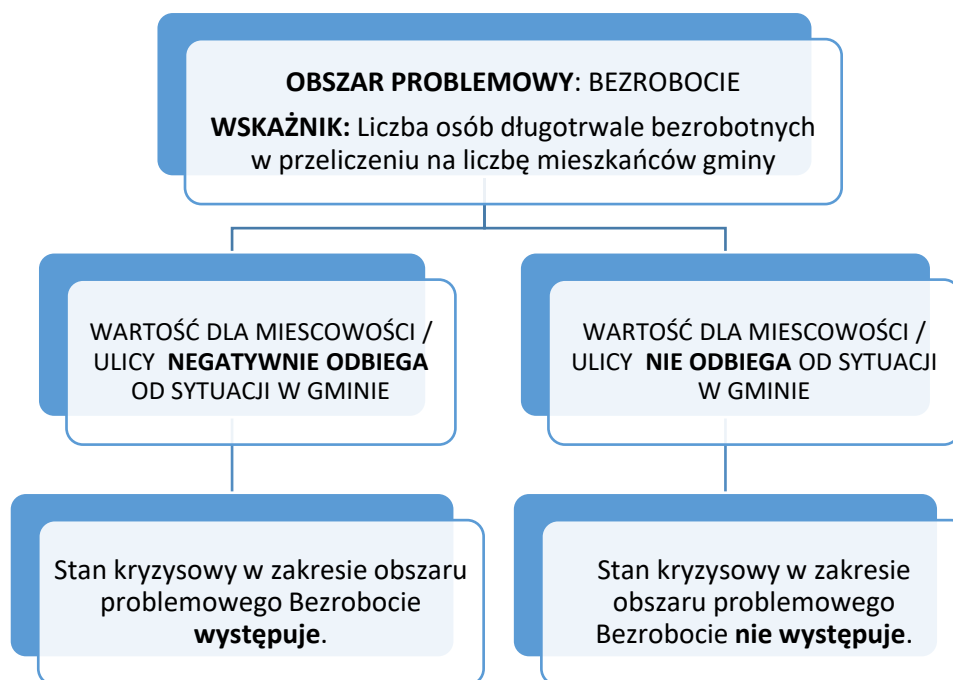
10	Obecność odpadów stanowiących zagrożenie dla życia, zdrowia ludzi, stanu środowiska.	Liczba obiektów budowlanych pokrytych/izolowanych azbestem	Urząd Miasta
11	Niewystarczające wyposażenie w Infrastrukturę techniczną i społeczną lub jej zły stan techniczny	Dostęp do placów zabaw	<ul style="list-style-type: none"> • Zakłady Usług • Komunalnych • Urząd Miasta • (PGN)
12	Brak dostępu do podstawowych usług lub ich niska jakość	Liczba dzieci w wieku 3-5 lat objętych wychowaniem przedszkolnym	Urząd Miasta
13	Niski poziom obsługi komunikacyjnej	Liczba połączeń z przystanków komunikacji zbiorowej w promieniu 1000 m od ulicy w mieście lub występowanie przystanku komunikacji zbiorowej w miejscowości (wieś)	<ul style="list-style-type: none"> • Urząd Miasta • Starostwo Powiatowe • Operatorzy Samochodowego Transportu Zbiorowego
14	Niedobór lub niska jakość terenów publicznych	Liczba publicznych miejsc parkingowych	Urząd Miasta
15	Degradacja stanu technicznego obiektów budowlanych, w tym o przeznaczeniu mieszkaniowym	Liczba wydanych nakazów rozbiórki obiektów budowlanych z powodu złego stanu technicznego	Powiatowy Nadzór Budowlany
16	Degradacja stanu technicznego obiektów budowlanych, w tym o przeznaczeniu mieszkaniowym	Liczba osób, którym obniżono wysokość podatku od nieruchomości z uwagi na zły stan techniczny obiektu budowlanego	<ul style="list-style-type: none"> • Urząd Miasta • Jednostki podległe
17	Niefunkcjonowanie rozwiązań technicznych umożliwiających efektywne korzystanie z obiektów budowlanych, w szczególności w zakresie energooszczędności i ochrony środowiska	Dostęp do sieci ciepłowniczych	<ul style="list-style-type: none"> • Urząd Miasta • (PGN) • Zakład Ciepłowniczy

Źródło: opracowanie własne

Kolejnym etapem gromadzenia danych było wystąpienie do podmiotów dysponujących informacjami z wnioskiem o ich udostępnienie w szczególności do miejscowości oraz ulicy w gminie (za okres 2014 – 2016).

Po uzyskaniu danych przystąpiono do ich analizy i identyfikacji obszarów kryzysowych. Przyjęto założenie, że do dalszych prac kwalifikują się co do zasady te miejscowości / ulice, w których stwierdzono, że wartości wskaźników odbiegają w sposób negatywny od wartości charakterystycznych dla całego obszaru gminy³. Najczęściej braną wartością charakterystyczną dla gminy była średnia w przeliczeniu na jednego mieszkańca gminy porównywana ze średnią w przeliczeniu na jednego mieszkańca miejscowości / ulicy.

Diagram 1. Metodologia identyfikacji miejscowości / ulic na których występują zjawiska kryzysowe na przykładzie Obszaru problemowego Bezrobocie

Źródło: opracowanie własne

Efektom przeprowadzonej analizy danych wskaźnikowych była informacja o miejscowościach / ulicach w gminie, na terenie których występowały zjawiska kryzysowe. Stanowiło to podstawę do dalszej identyfikacji Obszarów zdegradowanych. Do prac wykorzystano narzędzie matrycy Obszarów problemowych, która została przygotowana dla każdej Sfery. Matryca prezentuje informacje o występowaniu sytuacji kryzysowej z dokładnością do miejscowości / ulicy. Przyjęto założenie, że jeżeli co najmniej jeden wskaźnik w miejscowości / ulicy odbiega negatywnie od sytuacji w całej gminie to na tym terenie

³ Zgodnie z Wytycznymi w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020. Rozdział 3, pkt 2. Ministerstwo Rozwoju, Warszawa 3 lipiec 2015 r. z późniejszymi zmianami

w zakresie Obszaru problemowego występuje sytuacja kryzysowa. Poniżej przedstawiono wycinek przykładowej matrycy dla Sfery społecznej.

Tabela 20. Przykładowa matryca Obszarów Problemowych

SFERA SPOŁECZNA								
OBSZAR PROBLEMOWY			BEZROBOCIE ⁴		Stan Kryzysowy (1 - TAK, 0 - NIE)	UBÓSTWO		Stan Kryzysowy (1 - TAK, 0 - NIE)
MIERNIKI			Liczba osób długotrwale bezrobotnych	Liczba osób długotrwale bezrobotnych z wykształceniem podstawowym		Korzystający z pomocy społecznej	Świadczenia pomocy społecznej	
L.p.	Miejscowość	Ulica						
1.	Miejscowość	Ulica	1	0	1	0	0	0
2.	Miejscowość	Ulica	0	0	0	0	0	0
3.	Miejscowość	Ulica	0	1	1	1	1	1
4.	Miejscowość	Ulica	0	0	0	0	0	0
5.	Miejscowość	Ulica	0	1	1	1	0	1
6.	Miejscowość	Ulica	0	0	0	0	0	0
7.	Miejscowość	Ulica	1	0	1	0	0	0
8.	Miejscowość	Ulica	1	1	1	0	0	0

Źródło: opracowanie własne

Uznając kryteria z wytycznych MR jako podstawowe założenie do dalszych prac przeprowadzono analizę wszystkich matryc dla wszystkich sfer i wyszczególniono te miejscowości i ulice w gminie, dla których spełnione zostały łącznie następujące warunki:

1. Występuje sytuacja kryzysowa, w co najmniej 3 obszarach problemowych sfery społecznej na 5 analizowanych (wg wytycznych MR - koncentracja negatywnych zjawisk w sferze społecznej)
2. Występuje sytuacja kryzysowa w co najmniej jednej z pozostałych sfer (wg wytycznych MR - negatywne zjawiska w co najmniej jednej z innych sfer).

Zestawienie matryc wszystkich sfer, obszarów problemowych i mierników rozwoju pozwoliło na identyfikację obszaru zdegradowanego, który został przedstawiony również w formie graficznej na mapie (załącznik nr 4) i był podstawą do określenia obszaru rewitalizacji.

Dla identyfikacji obszaru rewitalizacji przyjęto następujące założenia zgodne z wytycznymi MR:

⁴ Cyfra 1 w tabeli oznacza, że wartość miernika rozwoju w danym obszarze problemowym odbiega negatywnie od sytuacji w gminie.

1. Musi występować szczególna koncentracją negatywnych zjawisk dot. obszarów problemowych - w związku z tym do dalszej analizy brano pod uwagę miejsca, na których sytuacja kryzysowa występowała w co najmniej 3 obszarach problemowych sfery społecznej oraz w co najmniej 1 z pozostałych sfer.
2. Obszar kryzysowy musi charakteryzować się istotnym znaczeniem dla rozwoju lokalnego gminy w zakresie rewitalizacji – w związku z tym przeprowadzono konsultacje wewnętrzne w Urzędzie Miasta, a następnie konsultacje z Zespołem ds. Rewitalizacji.

Wyznaczone w ten sposób ulice stworzyły ramę dla ustalenia obszaru rewitalizacji, dla którego następnie przeliczono wszystkie wskaźniki w celu ich ponownej weryfikacji oraz sprawdzono spełnienie kryteriów:

1. Powierzchnia obszaru rewitalizacji nie większa niż **20%** powierzchni całej gminy
2. Obszar rewitalizacji zamieszkiwany przez nie więcej niż **30%** mieszkańców całej gminy.

Obszar rewitalizacji przedstawiono w formie graficznej na mapie oraz wskazano listę miejsc wchodzących w skład obszaru.

WYNIKI DIAGNOZY STANU KRYZYSOWEGO W GMINIE

Analiza obejmowała teren całej gminy wiejskiej i prowadzona była ze szczególnością na poziomie miejscowości bądź ulicy. Na podstawie 42 mierników rozwoju badanych było 16 obszarów problemowych w ramach 5 sfer (społecznej, gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno – funkcjonalnej, technicznej). Razem przebadano w Gminie Lubawka 91 miejsc, w tym 13 miejscowości i 78 ulic w dwóch miejscowościach (Chełmsko Śląskie – 19 ulic, Lubawka – 59 ulic). Poniżej przedstawiono podsumowanie wyników analizy w poszczególnych sferach.

SFERA SPOŁECZNA

W ramach pięciu obszarów problemowych badanych na podstawie 16 mierników rozwoju zidentyfikowano występowanie negatywnych zjawisk w ramach:

- 5 obszarów problemowych – w 6 miejscach
- 4 obszarów problemowych – w 13 miejscach

- 3 obszarów problemowych – w 16 miejscach

Wśród 35 miejscowości i ulic, na których zidentyfikowano występowanie problemów natury społecznej, szczególnym natężeniem negatywnych zjawisk charakteryzowały się 2 miejscowości: Miszkowice i Uniemyśl oraz 4 ulice w Lubawce: Al. Wojska Polskiego, Nadbrzeżna, Szymrychowska i Świerczewskiego. Negatywne zjawiska społeczne występują we wszystkich 5 analizowanych obszarach problemowych.

SFERA GOSPODARCZA

W sferze gospodarczej, dwa obszary problemowe badane były na podstawie pięciu mierników. Negatywne odchylenia mierników w odniesieniu do wartości dla całej gminy, odnotowano w:

- 2 obszarach problemowych – w 36 miejscach (8 miejscowości, 8 ulic w Chełmsku Śląskim i 20 ulic w Lubawce)
- 1 obszarze problemowym – w 33 miejscach (5 miejscowości, 4 w Chełmsku Śląskim i 24 ulic w Lubawce)

Szczególnym natężeniem negatywnych zjawisk charakteryzowały się miejscowości: Bukówka, Niedamirów, Opawa, Paczyn, Stara Białka. W Lubawce szczególnym natężeniem negatywnych zjawisk charakteryzowały się ulice: 40-lecia WOP, Bohaterów Stalingradu, Brzozowa, Celną, Ciasna, Dolna, Domy Kolejowe, Gazowa, Górską, Leśną, Mickiewicza, Nadbrzeżna, Nowa Kolonia, Ogrodowa, Piastowska, Plac Wolności, Pocztowa, Podgórze, Podlesie, Przyjaciół Żołnierza, Sienkiewicza, Szymrychowska, Tkacka i Zakopiańska. Natomiast w Chełmsku Śląskim szczególnym natężeniem negatywnych zjawisk charakteryzowały się ulice: Błazejowska, Lubawska, Matejki i Ogrodowa. We wskazanych powyżej miejscach odnotowano 2-4 mierników rozwoju, których wartości odbiegają w sposób negatywny od wartości charakterystycznych dla całego obszaru gminy w obu analizowanych obszarach problemowych.

SFERA ŚRODOWISKOWA

W sferze środowiskowej, dwa obszary problemowe badane były na podstawie trzech mierników. Problemy związane z przekroczeniem standardów jakości środowiska bądź obecnością odpadów stwarzających zagrożenie dla życia, zdrowia, ludzi lub stanu środowiska

zostały zdiagnozowane w 40 miejscach. Negatywne odchylenia mierników w odniesieniu do wartości dla całej gminy odnotowano w:

- 2 obszarach problemowych – w 17 miejscach (10 miejscowości i 7 ulic w Chełmsku Śląskim)
- 1 obszarze problemowym – w 23 miejscach (3 miejscowości, 12 ulic w Chełmsku Śląskim i 8 ulic w Lubawce).

Szczególnym natężeniem negatywnych zjawisk charakteryzowały się miejscowości: Błazejów, Błazkowa, Jarkowice, Miskowice, Okrzeszyn, Opawa, Paczyn, Paprotki, Stara Białka i Szczepanów. Szczególnym natężeniem negatywnych zjawisk w Chełmsku Śląskim charakteryzowały się ulice: Błazejowska, Kolonia, Ogrodowa, Poczta, Podhalańska, Polna i Strzelecka. We wskazanych powyżej miejscach odnotowano 2-3 mierniki rozwoju, których wartości odbiegają w sposób negatywny od wartości charakterystycznych dla całego obszaru gminy w obu analizowanych obszarach problemowych.

SFERA PRZESTRZENNO – FUNKCJONALNA

W sferze przestrzenno - funkcjonalnej w ramach pięciu obszarów problemowych badanych na podstawie dwunastu mierników rozwoju zidentyfikowano występowanie negatywnych zjawisk w 56 miejscach. Negatywne odchylenia mierników w odniesieniu do wartości dla całej gminy, zidentyfikowano w ramach:

- 5 obszarów problemowych – w 3 miejscowościach
- 4 obszarów problemowych – w 21 miejscach (8 miejscowości, 11 ulic w Chełmsku Śląskim i 2 ulice w Lubawce).
- 3 obszarów problemowych – w 19 miejscach (3 miejscowości, 6 ulic w Chełmsku Śląskim i 11 ulic w Lubawce)

Szczególnym natężeniem negatywnych zjawisk charakteryzowały się miejscowości: Niedamirów, Okrzeszyn, Stara Białka. We wskazanych powyżej miejscach odnotowano 7-9 mierników rozwoju, których wartości odbiegają w sposób negatywny od wartości charakterystycznych dla całego obszaru gminy we wszystkich pięciu analizowanych obszarach problemowych.

SFERA TECHNICZNA

W sferze technicznej dwa obszary problemowe dotyczące degradacji stanu technicznego obiektów budowlanych, w tym o przeznaczeniu mieszkaniowym oraz braku funkcjonowania rozwiązań technicznych umożliwiających efektywne korzystanie z obiektów budowlanych badane były na podstawie sześciu mierników. Występowanie negatywnych zjawisk w obu analizowanych obszarach problemowych zidentyfikowano w 55 miejscach (10 miejscowości, 12 ulic w Chełmsku Śląskim i 33 ulice w Lubawce). W pozostałych 36 miejscach odnotowano negatywne odchylenia mierników w jednym obszarze problemowym.

Szczególnym natężeniem negatywnych zjawisk charakteryzowały się miejscowości: Błazkowa, Jarkowice, Miskowice, Niedamirów, Okrzeszyn i Stara Białka oraz ulice Kamiennogórska, Lubawska i Matejki w Chełmsku Śląskim. We wskazanych powyżej miejscach odnotowano negatywne odchylenia 4 mierników w obu analizowanych obszarach problemowych.

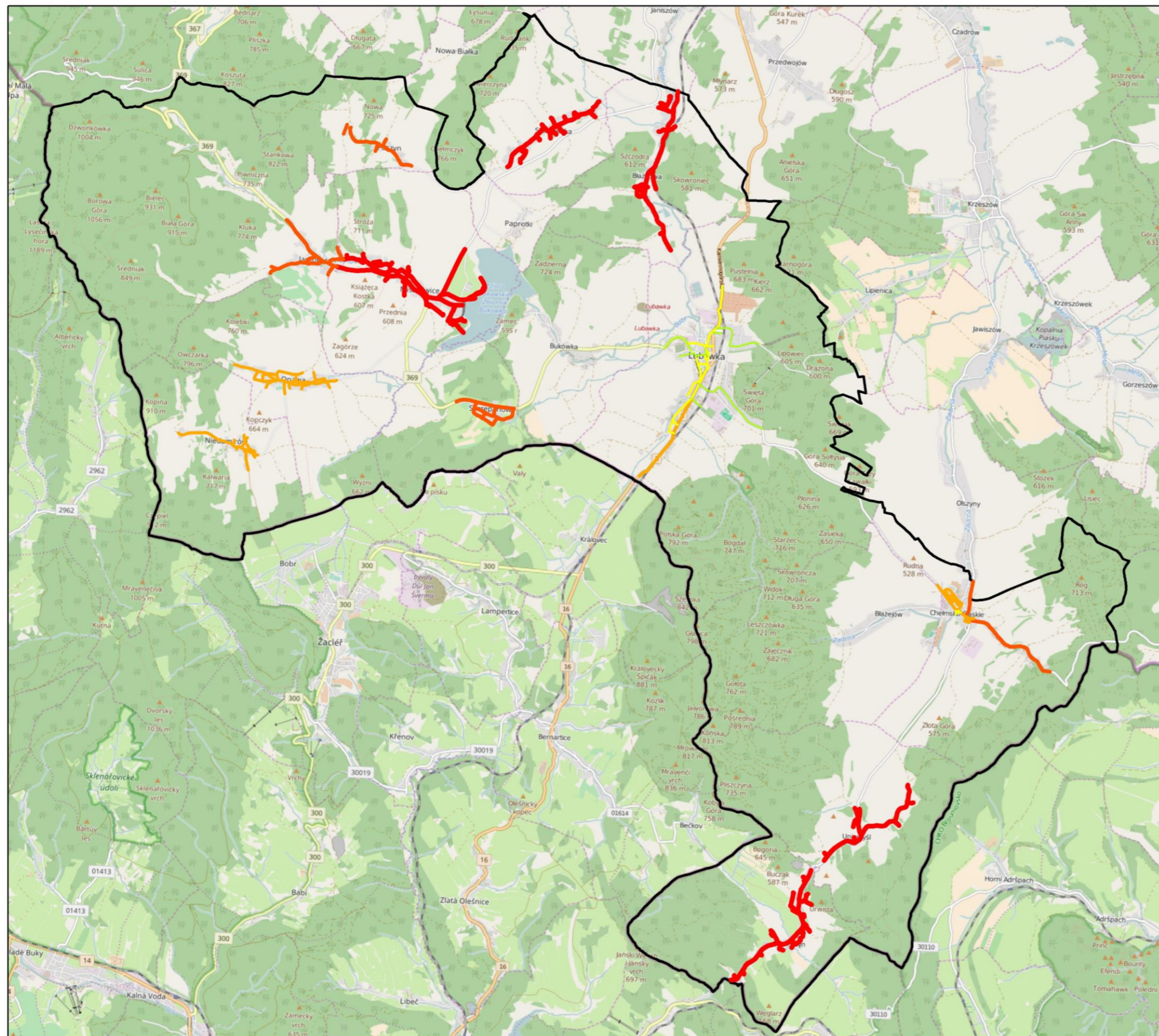
Zamieszczona poniżej matryca wskazuje miejsca (miejscowości lub ulice), na których odnotowano negatywne odchylenia mierników dla każdej sfery. Matryca prezentuje miejsca na których zostało zidentyfikowane występowanie stanu kryzysowego. Mapa zamieszczona pod matrycą, za pomocą intensywności kolorów, obrazuje stopień natężenia negatywnych zjawisk. Matryce oraz mapy obrazujące wyniki analiz we wszystkich sferach i poszczególnych obszarach problemowych znajdują się w załącznikach nr 5 – 9 do niniejszego opracowania.

Tabela 21. Matryca Obszarów zdegradowanych identyfikująca występowanie stanu kryzysowego

L.p.	Miejscowość	Ulica	Sfera społeczna	Sfera gospodarcza	Sfera środowiskowa	Sfera przestrzenno-funkcjonalna	Sfera techniczna	RAZEM 5 sfer
			2016	2016	2016	2016	2016	2016
1.	Błażkowa		4	2	2	4	2	14
2.	Chełmsko Śląskie	Kamiennogórska	4	2	1	4	2	13
3.	Chełmsko Śląskie	Kolonia	3	2	2	3	1	11
4.	Chełmsko Śląskie	Lubawska	4	1	1	4	2	12
5.	Chełmsko Śląskie	Matejki	3	1	1	4	2	11
6.	Chełmsko Śląskie	Młyńska	3	0	1	4	2	10
7.	Chełmsko Śląskie	Rynek	3	2	1	4	2	12
8.	Chełmsko Śląskie	Sądecka	3	2	1	4	2	12
9.	Chełmsko Śląskie	Starorynkowa	4	0	1	4	2	11
10.	Jarkowice		3	2	2	4	2	13
11.	Lubawka	Al. Wojska Polskiego	5	0	0	3	2	10
12.	Lubawka	Anielewicza	3	2	1	2	2	10
13.	Lubawka	Bohaterów Stalingradu	4	1	0	2	2	9
14.	Lubawka	Ciasna	4	1	0	3	2	10
15.	Lubawka	Garbarska	3	0	0	1	2	6
16.	Lubawka	Kamiennogórska	4	2	0	3	2	11
17.	Lubawka	Kościuszki	3	2	0	2	2	9
18.	Lubawka	Krótka	3	2	0	1	2	8
19.	Lubawka	Lipowa	3	2	0	1	2	8
20.	Lubawka	Mickiewicza	4	1	0	1	2	8
21.	Lubawka	Nadbrzeżna	5	1	0	2	2	10
22.	Lubawka	Plac Wolności	4	1	0	4	2	11
23.	Lubawka	Podgórze	4	1	1	2	2	10
24.	Lubawka	Sienkiewicza	3	1	0	2	2	8
25.	Lubawka	Szymrychowska	5	1	0	1	2	9
26.	Lubawka	Świerczewskiego	5	2	0	3	2	12
27.	Lubawka	Wodna	4	2	0	3	2	11
28.	Miszkowice		5	2	2	4	2	15
29.	Niedamirów		3	1	1	5	2	12
30.	Okrzeszyn		4	2	2	5	2	15
31.	Opawa		3	1	2	4	2	12
32.	Paczyn		3	1	2	4	2	12
33.	Stara Białka		4	1	2	5	2	14
34.	Szczepanów		3	2	2	3	1	11
35.	Uniemyśl		5	2	1	4	2	14

Źródło: opracowanie własne

Mapa 2. Stan kryzysowy - wszystkie sfery - natężenie negatywnych zjawisk na terenie Gminy

Lubawka

5 sfer

3. Rozdział: Obszar rewitalizacji

Wytyczne MR definiują obszar rewitalizacji jako teren charakteryzujący się szczególną koncentracją negatywnych zjawisk dot. obszarów problemowych oraz istotnym znaczeniem dla rozwoju lokalnego gminy. Obszar rewitalizacji może składać się z podobszarów, w tym podobszarów nieposiadające ze sobą wspólnych granic, przy czym nie może być to teren większy niż 20% powierzchni gminy i zamieszkały przez więcej niż 30% mieszkańców gminy. W dalszej części rozdziału zweryfikowano warunki wynikające z wytycznych MR dla obszaru rewitalizacji.

Szczególna koncentracja negatywnych zjawisk

Zgodnie z Wytycznymi MR i przyjętą metodologią – **stan kryzysowy** obejmuje miejscowości i ulice, na których zdiagnozowano koncentrację negatywnych zjawisk społecznych (negatywne odchylenia mierników w min. 3 obszarach problemowych sfery społecznej) współwystępujących z negatywnymi zjawiskami w co najmniej jednej z pozostałych sfer. Przyjęto, że w pozostałych sferach negatywne zjawiska występują przy negatywnym odchyleniu mierników w co najmniej jednym obszarze problemowym.

W Gminie Lubawka stan kryzysowy, spowodowany koncentracją negatywnych zjawisk społecznych współwystępujących z negatywnymi zjawiskami w co najmniej jednej z pozostałych sfer, został zidentyfikowany w 35 miejscach (10 miejscowości, 8 ulic w Chełmsku Śląskim i 17 ulic w Lubawce). Zidentyfikowane **obszary zdegradowane** obejmują znaczną część powierzchni gminy, a liczba osób zamieszkujących tereny w stanie kryzysowym wynosi 67% wszystkich mieszkańców gminy i znacząco przekracza dopuszczalny limit 30%. Procesem rewitalizacji nie można zatem objąć wszystkich miejsc, na których zidentyfikowano występowanie stanu kryzysowego. W związku z powyższym przeprowadzono dalszą delimitację polegającą na zawężeniu obszaru do miejscowości i ulic charakteryzujących się:

- występowaniem negatywnych zjawisk w co najmniej trzech obszarach problemowych sfery społecznej
- współwystępowaniem negatywnych zjawisk w co najmniej trzech pozostałych sferach

- dużą skalą potrzeb rewitalizacyjnych – współwystępowanie negatywnych zjawisk w co najmniej 10 obszarach problemowych.

W ten sposób zostało zidentyfikowanych 24 miejsc, które cechują się **szczególną koncentracją negatywnych zjawisk i dużą skalą potrzeb rewitalizacyjnych**.

Tabela 22. Obszary szczególnej koncentracji negatywnych zjawisk

Miejscowość	Ulica	Sfera społeczna	Sfera gospodarcza	Sfera środowiskowa	Sfera przestrzennie-funkcjonalna	Sfera techniczna	Razem
Błazkowa		4	2	2	4	2	14
Chełmsko Śląskie	Kamiennogórska	4	2	1	4	2	13
Chełmsko Śląskie	Kolonia	3	2	2	3	1	11
Chełmsko Śląskie	Lubawska	4	1	1	4	2	12
Chełmsko Śląskie	Matejki	3	1	1	4	2	11
Chełmsko Śląskie	Rynek	3	2	1	4	2	12
Chełmsko Śląskie	Sąddecka	3	2	1	4	2	12
Jarkowice		3	2	2	4	2	13
Lubawka	Anielewiczka	3	2	1	2	2	10
Lubawka	Ciasna	4	1	0	3	2	10
Lubawka	Kamiennogórska	4	2	0	3	2	11
Lubawka	Nadbrzeżna	5	1	0	2	2	10
Lubawka	Plac Wolności	4	1	0	4	2	11
Lubawka	Podgórze	4	1	1	2	2	10
Lubawka	Świerczewskiego	5	2	0	3	2	12
Lubawka	Wodna	4	2	0	3	2	11
Miskowice		5	2	2	4	2	15
Niedamirów		3	1	1	5	2	12
Okrzeszyn		4	2	2	5	2	15
Opawa		3	1	2	4	2	12
Paczyn		3	1	2	4	2	12
Stara Białka		4	1	2	5	2	14
Szczepanów		3	2	2	3	1	11
Uniemyśl		5	2	1	4	2	14

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych gminy

Wśród obszarów o szczególnej koncentracji negatywnych zjawisk znajduje się 6 ulic w Chełmsku Śląskim, 8 ulic w Lubawce oraz 10 miejscowości. Wskazane powyżej obszary

zamieszkuje łącznie 5.608 osób co stanowi ponad 50% wszystkich mieszkańców gminy. Ponieważ nie można objąć procesem rewitalizacji wszystkich miejsc, w których została zdiagnozowana szczególna koncentracja negatywnych zjawisk dalsza delimitacja wynikała z istotnego znaczenia obszaru dla rozwoju lokalnego.

Istotne znaczenie dla rozwoju lokalnego

Wyniki analizy wskazującej obszary w stanie kryzysowym zostały zaprezentowane Zespołowi ds. Rewitalizacji w trakcie warsztatów, które odbyły się 31.07.2017 r. w Lubawce. Członkowie Zespołu ds. Rewitalizacji uznali, iż z uwagi na strategiczne znaczenie Lubawki oraz Chełmska Śląskiego – zarówno w sferze gospodarczej, infrastrukturalnej jak i społecznej – rewitalizacja prowadzona na terenie tych miejscowości będzie istotnym i silnym bodźcem dla rozwoju całej Gminy. W związku z rekomendacjami Zespołu ds. Rewitalizacji wyznaczone zostały dwa podobszary rewitalizacji, dla których szkielet stanowiły ulice o szczególnej koncentracji negatywnych zjawisk.

Uzasadnieniem dla wyznaczonych obszarów jest ich znaczenie dla rozwoju lokalnego (dwie największe miejscowości w gminie), możliwość wykorzystania lokalnego potencjału (duża liczba zabytków, instytucji kulturalno-oświatowych) a także realizacji działań rozwojowych minimalizujących zdiagnozowane problemy i zmierzających do wyprowadzenia obszarów ze stanu kryzysowego. Ponadto wskazany obszar rewitalizacji obejmuje miejscowości i ulice o szczególnej koncentracji negatywnych zjawisk i największej skali potrzeb rewitalizacyjnych, charakteryzujące się wysoką liczbą negatywnych odchyień w analizowanych obszarach problemowych (łączna liczba punktów 9-13, w tym 3 i więcej w sferze społecznej) co dowodzi szczególnej koncentracji problemów w sferze społecznej współwystępujących z wieloma problemami w pozostałych sferach. Wyprowadzenie tych obszarów ze stanu kryzysowego oraz stworzenie warunków do ich zrównoważonego wzrostu ma istotne znaczenie dla rozwoju lokalnego całej gminy.

Zasięg przestrzenny obszary rewitalizacji

Z uwagi na szczególną koncentrację negatywnych zjawisk oraz istotne znaczenie dla rozwoju lokalnego gminy procesem rewitalizacji w gminie Lubawka zostaną objęte dwa podobszary tzn.:

1. Chełmsko Śląskie
2. Lubawka

Podobszar wyznaczony w miejscowości Chełmsko Śląskie obejmuje 9 ulic: Kamiennogórska, Kolonia, Matejki, Ogrodowa, Poczta, Polna, Rynek, Sądecka, Starorynkowa. W skład podobszaru wyznaczonego w mieście Lubawka wchodzi 12 ulice: Al. Wojska Polskiego, Boczna, Ciasna, Kościuszki, Łączna, Mickiewicza, Nadbrzeżna, Piastowska, Plac Wolności, Podgórze, Szeroka, Wodna. Wyznaczone podobszary nie graniczą ze sobą.

Zasięg przestrzenny obszarów wyznaczonych do rewitalizacji przedstawia zamieszczona poniżej mapa. Łączna powierzchnia wszystkich podobszarów wynosi **73,69 ha**, co stanowi **0,53% powierzchni całej gminy**, w tym:

1. Chełmsko Śląskie – 30,44 ha
2. Lubawka - 43,25 ha

Na wyznaczonym terenie zamieszkuje łącznie **3.228 osób**, co stanowi **29,36% wszystkich mieszkańców gminy**⁵. W Chełmsku Śląsku na ulicach objętych rewitalizacją zamieszkuje 1.272 osoby, natomiast w Lubawce – 1956 osób.

W związku z tym, że na Obszarze rewitalizacji występują również ulice nie objęte stanem kryzysowym⁶ dokonano przeliczenia wartości mierników rozwoju, aby ustalić czy wynikający z Wytycznych wymóg występowania problemów w sferze w społecznej współwystępujących z problemami w co najmniej jednej z pozostałych sfer został spełniony. Poniżej przedstawiono wyniki analizy.

---

⁵ Na podstawie danych otrzymanych od gminy wg stanu na 31.12.2016 r.

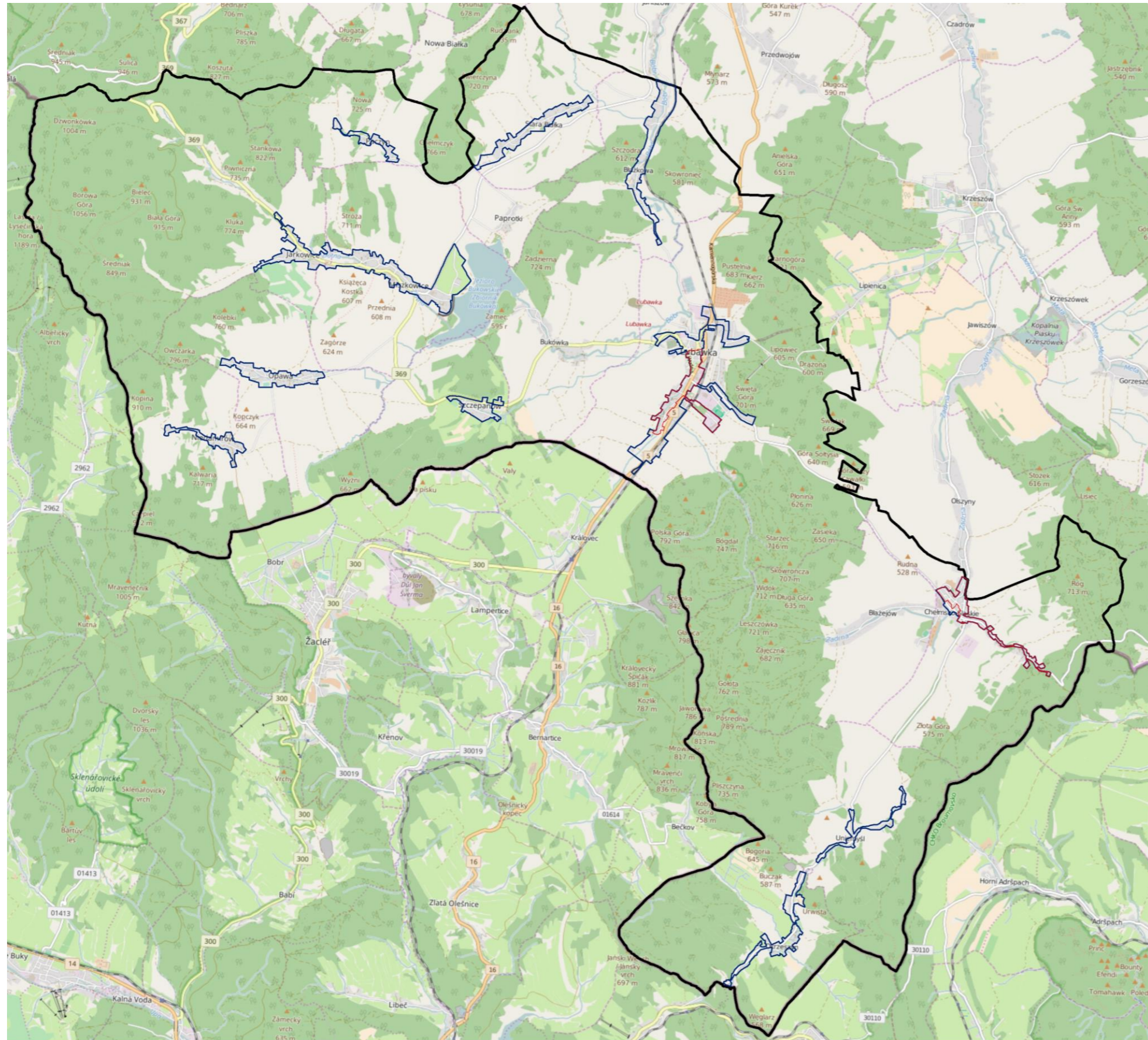
⁶ Należy zaznaczyć, że na Obszarze rewitalizacji występują również ulice, nie dotknięte problemami w skali przyjętej w metodologii. Wynika to z naturalnego faktu alokacji stanu kryzysowego i braku możliwości przestrzennego wyznaczenia Obszaru rewitalizacji wyłącznie te terenie przylegającym do ulic.

Tabela 23. Porównanie wartości mierników dla gminy i obszaru rewitalizacji.

Sfera	Nazwa miernika	Wartość dla gminy	Wartość dla obszaru rewitalizacji
SPOŁECZNA	Odsetek osób długotrwale bezrobotnych	1,36%	1,73%
	Odsetek mieszkańców korzystających z pomocy społecznej	3,07%	3,90%
	Liczba uczniów z wynikami z egzaminu gimnazjalnego na poziomie 75% średniej w gminie z części matematycznej	8,97%	9,35%
GOSPODARCZA	Wskaźnik przedsiębiorczości	5,44%	4,99%
	Odsetek podmiotów gospodarczych zalegających z płatnością podatku dochodowego dłużej niż 6 m-cy	54,18%	85,71%
PRZESTRZENNO-FUNKCJONALNA	Odsetek dzieci w wieku 3-5 lat objętych wychowaniem przedszkolnym	70%	57%
TECHNICZNA	Liczba mieszkań komunalnych	790	399 (51%)

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych gminy

Mapa 3. Obszar rewitalizacji na terenie Gminy Lubawka

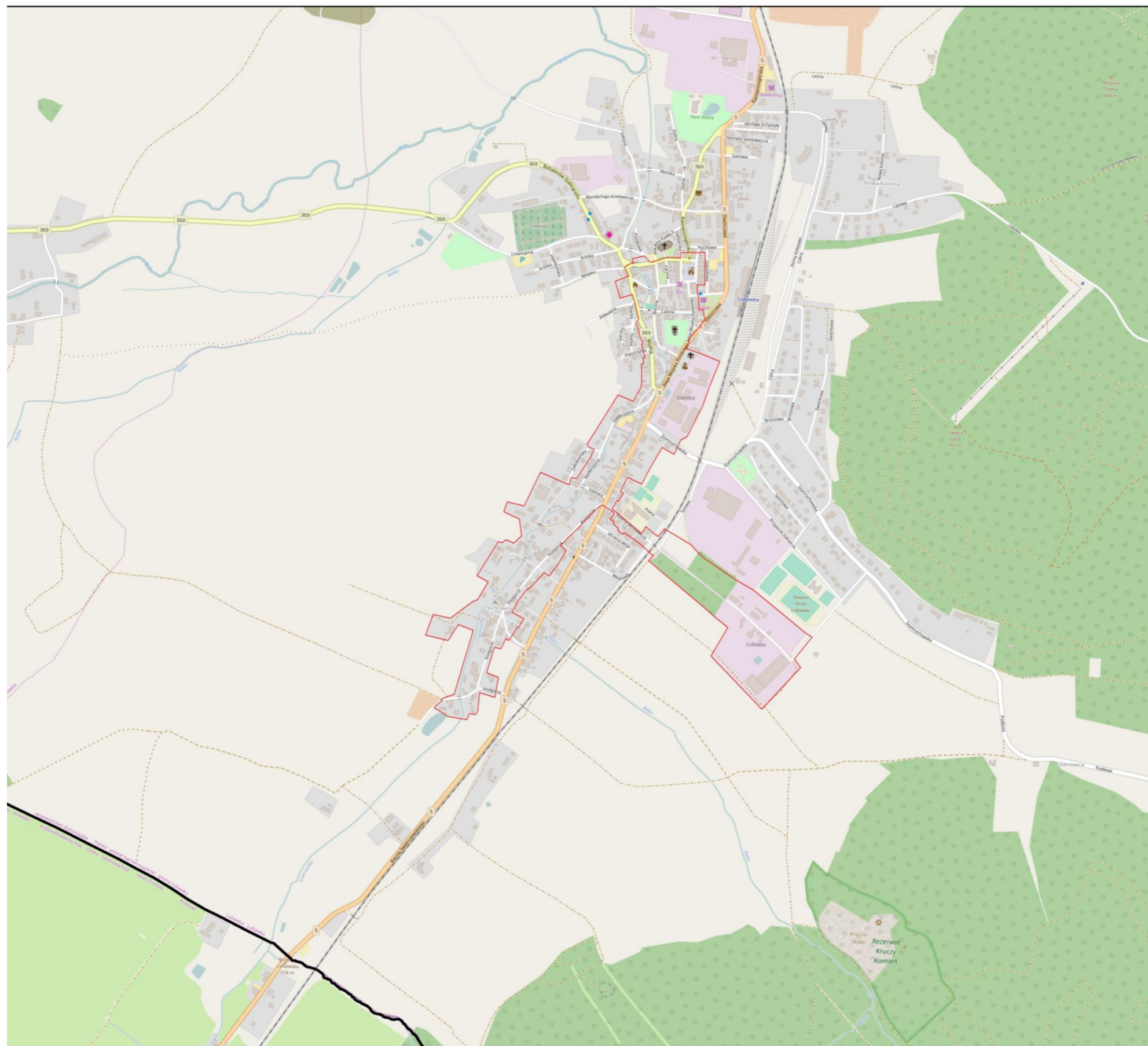

Lubawka

- Obszar Rewitalizacji
- Obszar Zdegradowany

Źródło: opracowanie własne na podstawie open street map

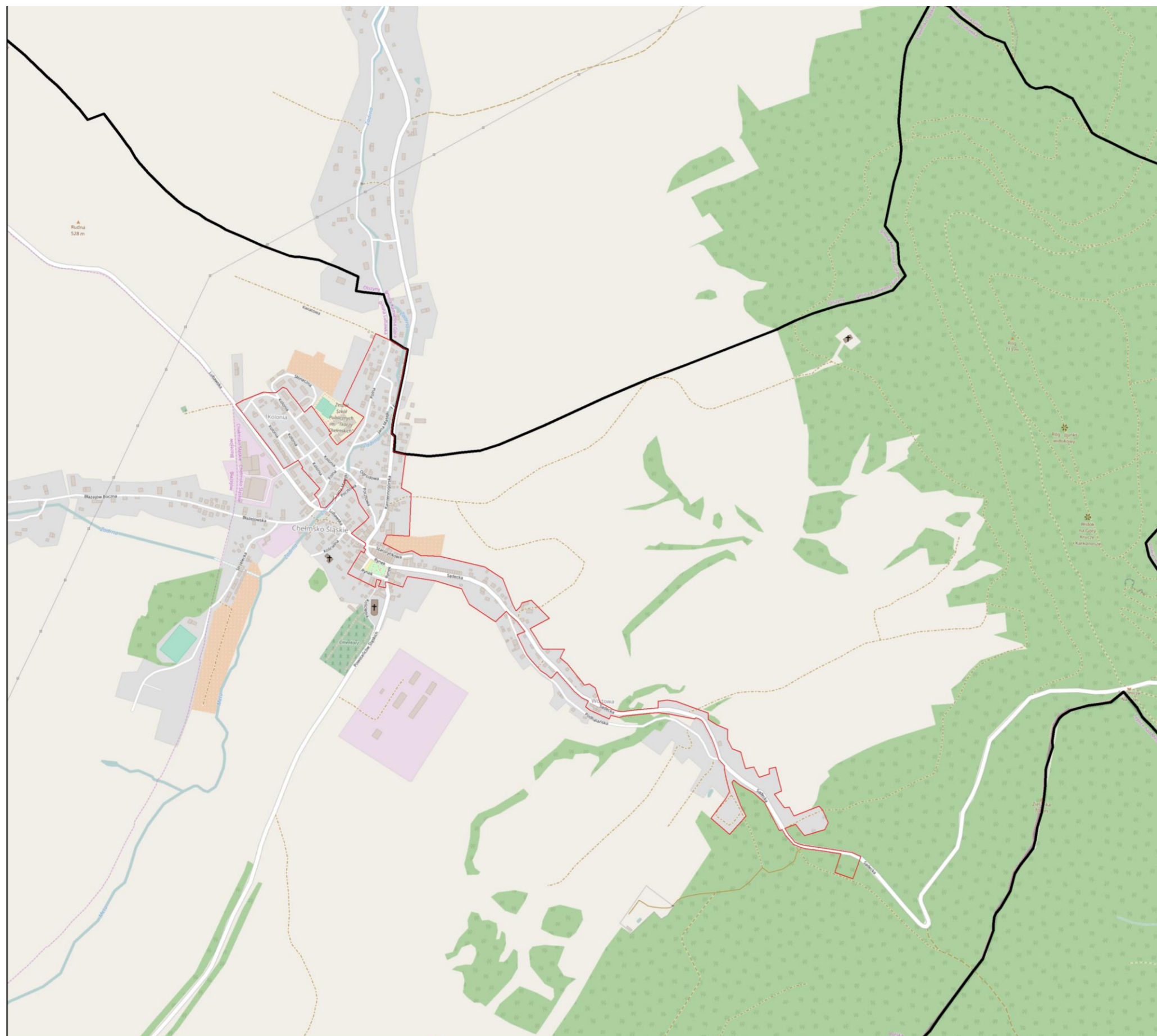
Mapa 4. Obszar rewitalizacji – Podobszar Lubawka

Lubawka

 Obszar Rewitalizacji

Źródło: opracowanie własne na podstawie open street map

Obszar Rewitalizacji

4. Diagnoza obszaru rewitalizacji

Rewitalizacja, zgodnie z definicją przyjętą w Wytycznych w zakresie rewitalizacji w Programach Operacyjnych na lata 2014-2020 z dnia 03 lipca 2015⁷,, jest wielowymiarowym i kompleksowym procesem zorientowanym na przezwycięzenie zjawisk kryzysowych utrzymujących się na obszarach zdegradowanych. Tereny wymagające interwencji oraz wsparcia, a zatem podlegające rewitalizacji, charakteryzują się bowiem występowaniem w różnych formach i z relatywnie dużym nasileniem problemów w sferze społecznej, gospodarczej czy infrastrukturalnej. Z tego względu konieczne jest podejmowanie zintegrowanych działań (skoncentrowanych także terytorialnie) na rzecz lokalnych społeczności.

Podstawą interwencji publicznej w przedmiotowym zakresie jest Lokalny Program Rewitalizacji. Budowa jednak efektywnej strategii rewitalizacji wymaga trafnego zdiagnozowania problemów identyfikowanych punktowo na terenie danej gminy.

W rezultacie holistyczne podejście do przeprowadzenia inwentaryzacji najbardziej istotnych problemów lokalnie w naturalny sposób wymusza analizę obejmującą kluczowe sfery funkcjonowania określonego przestrzennie obszaru danej gminy (wyznaczonego na bazie przyjętych wskaźników delimitacji).

W szczególności analiza taka dla obszaru rewitalizowanego (OR) w Gminie Lubawka koncentruje się na sferach społecznej, gospodarczej i infrastrukturalnej. Podstawę opracowania diagnozy stanowią dane statystyczne pozyskane od Gminy Lubawka (w tym przygotowane na tej podstawie mierniki rozwoju) oraz informacje zebrane w wyniku przeprowadzonych badań kwestionariuszowych mieszkańców obszaru rewitalizacji i warsztatów zrealizowanych z interesariuszami planowanego procesu rewitalizacji.

---

⁷ Wytyczne w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020, Ministerstwo Rozwoju, Warszawa 3 lipiec 2015 r. z późniejszymi zmianami.

Należy zauważyć, iż funkcjonowanie sfery społecznej jest szczególnie istotne dla całej diagnozy OR. Zaburzenia na tym polu skutkują bowiem poważnymi nieprawidłowościami w innych wymiarach działalności nie tylko samego OR, ale również całej gminy. Analiza wielowymiarowych danych statystycznych wskazuje, iż na terenie przedmiotowego OR identyfikowane są różnorodne i poważne problemy w sferze społecznej. Przede wszystkim zasadnicze znaczenie w procesie diagnozy płaszczyzny społecznej na wskazanym terenie ma sytuacja na lokalnym rynku pracy. Trudności ze znalezieniem lub utrzymaniem miejsca pracy implikują bowiem bezpośrednio występowanie zjawiska bezrobocia (oraz jego skalę), a przez to negatywnie wpływają na możliwość zaspokojenia podstawowych potrzeb życiowych mieszkańców OR. W naturalny zatem sposób bezrobocie, obok konsekwencji czysto ekonomicznych, niekorzystnie determinuje szereg fundamentalnych aspektów życia, w tym naraża na ubóstwo, ogranicza wydatnie możliwości rozwoju zawodowego i indywidualnego mieszkańców, a także może być źródłem różnego rodzaju niebezpiecznych zjawisk o charakterze patologicznym. W rezultacie warto zauważyć, iż brak pracy w długim okresie generuje także problemy związane z niską aktywnością społeczną oraz obywatelską, frustracją, poczuciem braku wpływu na swoje losy oraz apatię, a także przyczynia się do wzrostu ryzyka uzależnień, przemocy domowej oraz wykluczenia społecznego.

W tym kontekście należy zwrócić szczególną uwagę na osoby, które długotrwale pozostają bez pracy, jako że ta właśnie grupa zagrożona jest zwykle w największej skali wykluczeniem społecznym. Uzyskane dane wskazują, iż liczba osób długotrwale bezrobotnych na OR wyniosła w 2016 roku 56 osób. Wprawdzie wartość tego miernika utrzymuje się na nieco niższym poziomie w porównaniu do 2015 roku, w którym odnotowano 65 osób długotrwale pozostających bez pracy, ale dynamika spadku liczby tego rodzaju przypadków jest bardzo słaba. W rezultacie można stwierdzić, iż problem bezrobocia na tym terenie jest nadal znaczący w badanej grupie osób i stanowi kluczowe wyzwanie dla całej gminy Lubawka. Obserwowana w tym zakresie sytuacja ma nie tylko związek z naturalnymi zmianami popytu na pracę, które wynikają z cyklu koniunkturalnego lokalnego i regionalnego systemu gospodarczego, ale również wynika z problemów strukturalnych, w tym zwłaszcza niskiego stopnia dopasowania kwalifikacji zawodowych części zasobów pracy OR do potrzeb przedsiębiorstw.

Ponadto analizując dane zaprezentowane w Tabeli 1. można zauważyć, iż w 2016 roku odsetek osób pozostających długotrwale bez pracy na OR wyniósł 1,73% całej populacji tego obszaru. Wartość tego miernika była jednocześnie znacząco wyższa dla OR w porównaniu do jego wartości zanotowanej wówczas dla całej gminy Lubawka (1,36%).

Tabela 24. Wybrane wskaźniki diagnozy społecznej dla Gminy Lubawka oraz OR w 2016 roku.

Wskaźnik	Wartość dla gminy	Wartość dla OR
Odsetek osób długotrwale bezrobotnych na terenie gminy i OR	1,36%	1,73%
Odsetek osób długotrwale bezrobotnych bez kwalifikacji w ogóle osób długotrwale bezrobotnych na terenie gminy i OR	0,49%	0,56%
Liczba osób korzystających z pomocy społecznej	338	126
Odsetek osób korzystających z pomocy społecznej w całej populacji gminy i OR	3,07%	3,90%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych gminy Lubawka.

Warto również dodać, iż problem osób długotrwale bezrobotnych jest jeszcze silniej odczuwalny w wybranych lokalizacjach OR (Tabela 2.). W badanym okresie – analizując szczegółowo wartości przedmiotowego miernika – wskazany problem intensywnie ujawniał się w populacji osób dorosłych zamieszkujących w Chełmsku Śląskim ulice: Starorynkową (4,17%) i Sądecką (1,98%) oraz w Lubawce ulice: Ciasną (5,93%), Wodną (2,73%), Kościuszki (2,04%) i Piastowską (2,00%). Należy w tym miejscu dodać, iż wartość przedmiotowego wskaźnika dla wskazanych lokalizacji przekraczała, niekiedy nawet znacząco, jego uśrednioną wartość dla OR (a także całej gminy Lubawka).

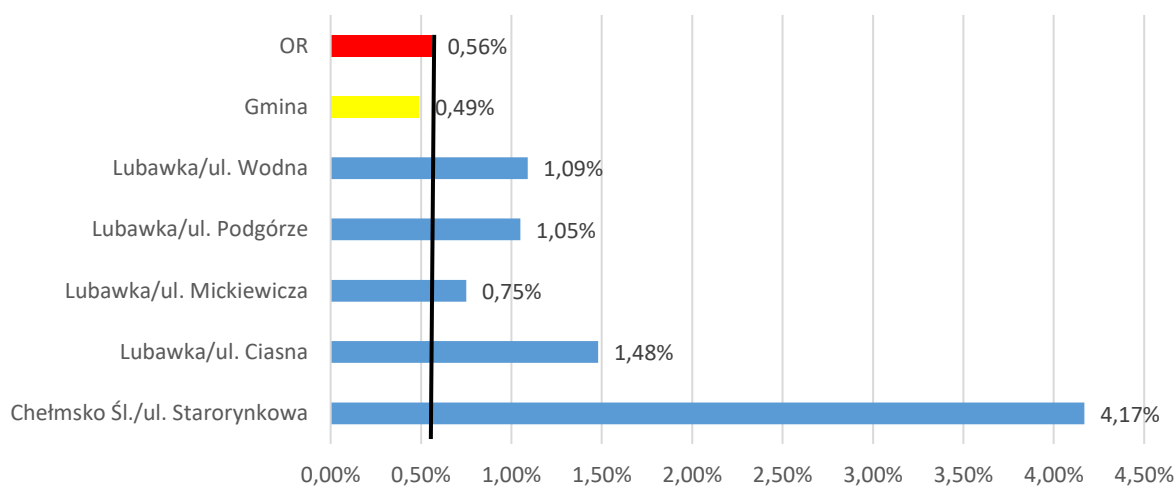
Tabela 25. Odsetek osób długotrwale bezrobotnych na terenie OR w wybranych lokalizacjach w 2016 roku.

Miejscowość	Ulica	2016
Chełmsko Śląskie	Sądecka	1,98%
Chełmsko Śląskie	Starorynkowa	4,17%
Lubawka	Ciasna	5,93%
Lubawka	Kościuszki	2,04%
Lubawka	Piastowska	2,00%
Lubawka	Wodna	2,73%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych gminy Lubawka.

Jednocześnie należy także zauważyć, iż grupę społeczną szczególnie narażoną na ryzyko wykluczenia oraz ubóstwa na terenie OR, w więc grupę defaworyzowaną, stanowią zwykle osoby bezrobotne z najniższymi kwalifikacjami. Na podstawie analizy danych ujętych w Tabeli 1. można jeszcze zauważyć, iż w 2016 roku odsetek osób długotrwale bezrobotnych bez kwalifikacji w całej populacji osób bezrobotnych na terenie OR wyniósł w badanym okresie 0,56% i był wyższy w porównaniu do średniej wartości tego wskaźnika dla całej gminy (0,49%). Podobnie jak poprzednio, w konkretnych lokalizacjach OR wartości tego miernika kształtują się jeszcze bardziej niekorzystnie.

Rysunek 1. Odsetek osób długotrwale bezrobotnych bez kwalifikacji na terenie OR w 2016 roku – wybrane lokalizacje (% populacji osób długotrwale bezrobotnych na terenie OR).

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych gminy Lubawka.

W konsekwencji trudna sytuacja na lokalnym rynku pracy oraz wynikające z tego problemy materialne części gospodarstw domowych OR implikują konieczność wykorzystania w szerszej skali świadczeń systemu pomocy społecznej. Analiza podstawowych danych w tym zakresie ujętych w Tabeli 1. wskazuje, iż zauważalna liczba osób z OR z konieczności staje się odbiorcą różnego rodzaju świadczeń socjalnych. W 2016 roku zarejestrowano aż 126 osób z analizowanego obszaru korzystających z tego rodzaju wsparcia (finansowego i materialnego). W efekcie odsetek osób korzystających z pomocy społecznej wyniósł w badanym okresie 3,9% całej populacji OR, podczas gdy dla gminy wartość tego miernika kształtowała się wówczas na poziomie 3,07%.

Jednocześnie, co należy silnie wyeksponować, zasadniczą przyczyną powodującą konieczność poszukiwania przez część gospodarstw domowych wsparcia w ramach systemu opieki społecznej były przede wszystkim problemy wynikające z niepełnosprawności (i braku ofert pracy dla osób niepełnosprawnych), bezrobocia oraz ciężkiej choroby (potwierdzają to dane zaprezentowane w Tabeli 3.). Przywołane w tym miejscu diagnozy wartości mierników, adekwatnych do specyfiki analitycznej tego fragmentu funkcjonowania sfery społecznej OR, w pełni usprawiedliwiają pogląd, iż utrzymujące się bezrobocie stanowi tutaj fundamentalny problem o charakterze strukturalnym. Brak pracy staje się następnie katalizatorem kolejnych bardzo poważnych i negatywnych zjawisk na tym terenie.

Tabela 26. Przyczyny korzystania ze świadczeń pomocy społecznej przez mieszkańców OR w 2016 roku.

Wskaźnik	OR
Liczba osób korzystających z pomocy społecznej z powodu niepełnosprawności	36
Liczba osób korzystających z pomocy społecznej z powodu bezrobocia	29
Liczba osób korzystających z pomocy społecznej z powodu długotrwałej lub ciężkiej choroby	19
Liczba osób korzystających z pomocy społecznej z powodu macierzyństwa lub wielodzietności	8
Liczba osób korzystających z pomocy społecznej z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego, zwłaszcza w rodzinach niepełnych lub wielodzietnych	3

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych gminy Lubawka.

Należy zauważyć, iż problemy w sferze społecznej (zarówno o charakterze finansowym, zawodowym i bytowym, jak również o charakterze kulturowym czy behawioralnym) mają często swoje korzenie w nieefektywnej edukacji. W tym przypadku na terenie OR również zauważalne są istotne negatywne atrybuty procesu kształcenia dzieci i młodzieży. Dane zaprezentowane w Tabeli 4. wskazują, iż odsetek uczniów z wynikami ze sprawdzianu szóstych klas niższymi o 75% od średniej w gminie wyniósł w 2016 na terenie OR aż 10,55% (podczas, gdy dla gminy wartość przedmiotowego miernika wynosiła w roku referencyjnym 6,97%). Podobnie deficyty sfery edukacji na OR można było obserwować także na wyższych poziomach kształcenia. Dla przykładu odsetek uczniów na OR z wynikami ze sprawdzianu gimnazjalnego niższymi o 75% od średniej w gminie z części matematycznej wyniósł w 2016 roku 9,35%, natomiast średnia wartość tego wskaźnika dla gminy wyniosła wówczas 8,97%. Ponadto

w latach 2014-2016 zanotowano na OR wzrost liczby egzaminów poprawkowych w szkołach podstawowych i gimnazjach (o 22%) oraz wzrost liczby uczniów szkół podstawowych i gimnazjów niepromowanych do kolejnej klasy (o 16%).

Tabela 27. Wybrane wskaźniki sektora lokalnej edukacji dla Gminy Lubawka oraz OR w 2016 roku.

Wskaźnik	Wartość dla gminy	Wartość dla OR
Odsetek uczniów z wynikami ze sprawdzianu szóstych klas niższymi o 75% od średniej w gminie	6,97%	10,55%
Odsetek uczniów z wynikami z egzaminu gimnazjalnego niższymi o 75% od średniej w gminie z części matematycznej	8,97%	9,35%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych gminy Lubawka.

Sytuację taką należy interpretować jako zdecydowanie niekorzystną nie tylko patrząc z perspektywy bieżącej, ale przede wszystkim jako poważne zagrożenie w długim okresie. Brak adekwatnej edukacji na poszczególnych poziomach rozwoju dzieci i młodzieży, w tym zwłaszcza w zakresie przedmiotów niezbędnych do doskonalenia kompetencji technicznych (przedmioty ścisłe), może skutkować narastaniem i eskalacją negatywnych zjawisk społecznych w przyszłości (luka kompetencyjna, problemy ze znalezieniem pracy, ryzyko ubóstwa, uzależnienie od pomocy społecznej, przestępczość, podatność na uzależnienia, wykluczenie społeczne), ograniczając w ten sposób możliwości rozwoju osobistego mieszkańców OR oraz gminy.

W tym kontekście należy zwrócić także uwagę na fakt, iż dodatkowym czynnikiem negatywnie determinującym wskazaną sytuację są zgłaszane przez interesariuszy procesu rewitalizacji deficyty w zakresie skromnej i niewystarczającej oferty zajęć pozaszkolnych dla dzieci i młodzieży z OR. Ograniczony zestaw dodatkowych lekcji (poza podstawą programową realizowaną przez lokalny system oświaty) jest czynnikiem ograniczającym wszechstronny rozwój kompetencji uczniów tego obszaru, co tym samym redukuje szanse na odniesienie sukcesu zawodowego w późniejszym życiu zawodowym. Taka sytuacja ma jednak także związek z niedostatecznie rozwiniętą infrastrukturą szkół, w których często brakuje odpowiedniego wyposażenia dydaktycznego (np. ujawnia się deficyt tematycznych pracowni szkolnych). Ponadto należy zauważyć, iż interesariusze procesu rewitalizacji eksponują również konieczność podniesienia świadomości lokalnej społeczności w zakresie

fundamentalnej roli edukacji dla dalszego rozwoju dzieci i młodzieży oraz kreowania pożądanych społecznie postaw. Jest to szczególnie istotne w obliczu identyfikowanych problemów z tzw. dziedziczeniem aspołecznych wzorców zachowań obserwowanych w części rodzin na terenie OR. Jednocześnie przeprowadzona diagnoza dla tego obszaru ujawniła konieczność podjęcia działań edukacyjnych o charakterze proprzedsiębiorczym. Kształcenie kompetencji w tym zakresie od pierwszych etapów edukacji może być kluczowe dla eliminacji ryzyka bezrobocia (i ubóstwa) w długim okresie na terenie OR.

Warto zauważyć, iż problemy w sferze lokalnej edukacji negatywnie determinują później poziom kompetencji osób dorosłych mieszkających na OR. Brak poszukiwanych przez pracodawców umiejętności rodzi w konsekwencji poważne nierównowagi na lokalnym rynku pracy. Jednocześnie słabości systemu edukacji ograniczają znacząco na terenie OR możliwość wdrożenia modelu kształcenia ustawicznego osób dorosłych, który w dzisiejszych warunkach rynkowych jest niezbędny dla zachowania konkurencyjności kapitału ludzkiego w długim okresie. Symptomatyczne także, iż na terenie OR (w wybranych lokalizacjach) ujawnia się bardzo niski odsetek aktywnych czytelników bibliotek publicznych. Dla gminy średnia wartość tego miernika w 2016 roku wyniosła 10,83%, ale np. w Chełmsku Śląskim (ul. Matejki: 1,67%) i Lubawce (ul. Wojska Polskiego: 4,41%; ul. Podgórze: 7,89%; ul. Ciasna: 8,15%, ul. Wodna: 8,20%) odnotowano znacznie niższy poziom czytelnictwa. Ujawniona tendencja ma niezwykle destrukcyjny charakter bowiem brak nawyku korzystania z literatury, w tym fachowych opracowań, ogranicza możliwości podnoszenia kompetencji zawodowych.

Zasygnalizowane do tej pory problemy w sferze społecznej, w tym zwłaszcza niska aktywność społeczności lokalnej, nakładają się na zauważalnie niski poziom rozwoju niezbędnej w tym zakresie infrastruktury społecznej. Na terenie OR funkcjonuje relatywnie niewielka (w porównaniu do skali problemów) liczba organizacji pozarządowych. Jednocześnie społeczność lokalna, w tym dzieci i młodzież, wykazują bardzo ograniczone zainteresowanie podejmowaniem inicjatyw lokalnych lub też partycypacją w inicjatywach i wydarzeniach kreowanych przez gminę. Ponadto identyfikuje się brak woli społeczności lokalnej w zakresie dbania o części wspólne przestrzeni OR.

Przytoczone w przedmiotowej analizie dane i mierniki statystyczne ilustrujące występowanie problemów w sferze społecznej na terenie OR znajdują również swoje odzwierciedlenie

w wynikach badań kwestionariuszowych przeprowadzonych na tym obszarze w 2017 roku. Zauważalna korelacja pomiędzy opiniami mieszkańców oraz obiektywnym pomiarem statystycznym procesów społecznych (zaprezentowanym wcześniej) sugeruje, iż społeczność OR jest świadoma występujących zagrożeń w przedmiotowej sferze oraz dostrzega przestrzeń społeczną wymagającą interwencji publicznej.

Z tego względu niezwykle ważnym elementem przedmiotowych badań była kwestia percepcji kluczowych problemów w sferze społecznej na terenie OR. Respondenci badania wskazali przede wszystkim jako zauważalne problemy na terenie OR ubóstwo (74,83% odpowiedzi twierdzących), bezrobocie (70,6%, łączna ocena respondentów uznających problem za uciążliwy i zauważalny) oraz zjawisko uzależnienia od alkoholu lub narkotyków (70,75%, łączna ocena respondentów uznających problem za uciążliwy i zauważalny). Ponadto respondenci badania w dużej mierze wskazywali, iż OR jest nadal nieprzyjazny społecznie (36,73% wskazań), nie znają żadnej organizacji pozarządowej działającej na OR lub na jego rzecz (47,86% wskazań) oraz nie znają osób, które w ostatnich trzech latach znalazły pracę na OR (34,69% wskazań). Wybrane wyniki przywołanych badań odnoszące się do sfery społecznej OR zostały zaprezentowane dodatkowo w poniższej tabeli.

Tabela 28. Wybrane wyniki badań terenowych na OR w 2017 roku – infrastruktura edukacyjna, organizacje pozarządowe oraz bezrobocie.

Pytanie w kwestionariuszu ankiety	% odpowiedzi TAK	% odpowiedzi NIE
Czy obszar jest nieprzyjazny społecznie (brak przedszkoli, szkół, słaba infrastruktura społeczna) /	<u>36,73%</u>	63,27%
Czy zna Pani/Pan organizację pozarządową (tj. stowarzyszenie, fundację np. Caritas) działającą na obszarze rewitalizowanym (lub na rzecz obszaru)?	57,14%	<u>47,86%</u>
Czy zna Pani/Pan osobę, która w ostatnich 3 latach znalazła pracę na obszarze rewitalizowanym?	65,31%	<u>34,69%</u>

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników badań terenowych Efficon.

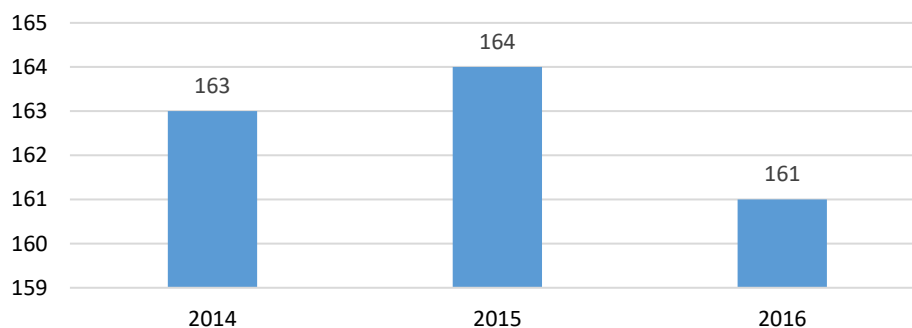
W rezultacie w sferze społecznej (bazując na analizie mierników rozwoju, badaniach terenowych oraz wynikach warsztatów z interesariuszami procesu rewitalizacji) za węzłowe problemy można uznać zagrożenia w postaci ubóstwa (wynikającego z bezrobocia, uzależnienia od pomocy społecznej, nieadekwatnych kwalifikacji zawodowych) oraz niskiej

aktywności społecznej (wynikającej z bierności wspólnoty lokalnej, słabo rozwiniętej infrastruktury społecznej oraz problemów w lokalnym sektorze edukacji).

SFERA GOSPODARCZA

Na obszarze rewitalizowanym w gminie Lubawka można zidentyfikować również szereg istotnych problemów w sferze gospodarczej. Przede wszystkim zasadniczym problemem (implikującym następnie szereg negatywnych zjawisk społeczno-ekonomicznych) jest niewielka liczba podmiotów prowadzących tutaj działalność gospodarczą. Na OR w 2016 roku zarejestrowano bowiem zaledwie 161 przedsiębiorstw (co stanowiło tylko 26,9% wszystkich podmiotów gospodarczych działających aktywnie na terenie gminy). Ponadto w latach 2014-2016 zarejestrowano tutaj także spadek liczby przedsiębiorstw (Rysunek 2.), wskazujący na dalsze pogłębianie się problemu niewielkiej liczby firm działających na terenie OR.

Rysunek 2. Liczba podmiotów gospodarczych widniejących w rejestrze REGON na terenie OR w latach 2014-2016.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych gminy Lubawka.

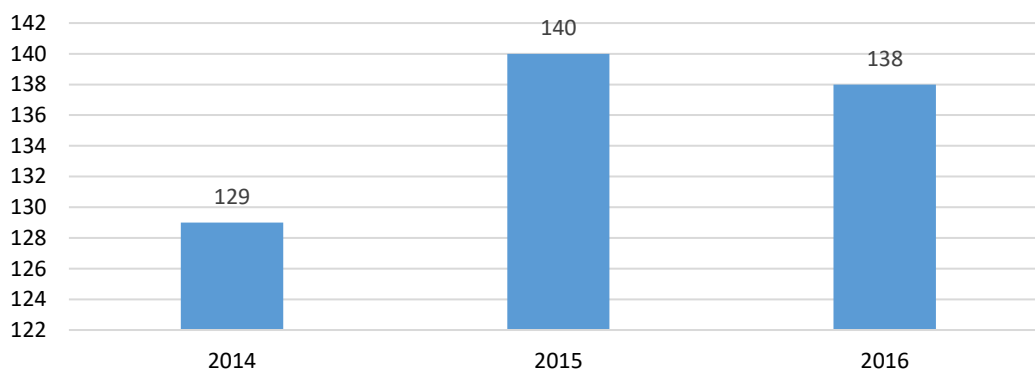
Jednocześnie niekojącą jest obserwowana tendencja w odniesieniu do zawieszania działalności gospodarczej na terenie OR. Analiza dostępnych danych wskazuje, iż w 2016 roku aż 8 przedsiębiorstw zawiesiło swoją działalność operacyjną, podczas gdy w 2015 roku odnotowano tylko 3 takie przypadki. Oznacza to, iż na OR z jednej strony ujawnia się nadal problem z funkcjonowaniem lokalnego rynku (m.in. słaby popyt wewnętrzny wynikający z niskiej siły nabywczej mieszkańców OR, słabe możliwości kooperacyjne pomiędzy lokalnymi firmami, bariery finansowe), a z drugiej strony ujawnia się problem w sferze kreowania postaw

pro- przedsiębiorczych wśród mieszkańców (bariery w zakresie edukacji biznesowej implikujące brak woli prowadzenia działalności gospodarczej, szybką jej likwidację lub zawieszenie). Efektem tego są trudne warunki dla tworzenia i rozwijania lokalnie działalności przedsiębiorstw oraz finalnie bardzo mała populacja podmiotów gospodarczych.

Ponadto obok mierników stricte ilościowych, warto jeszcze zwrócić uwagę na inne parametry funkcjonowania lokalnego sektora przedsiębiorstw odnoszące się do jego ogólnej kondycji finansowej (a uznawane za istotne szczególnie z perspektywy generowania przychodów do budżetu gminy i możliwości jej finansowania zadań publicznych, także na OR). Przede wszystkim – jak wskazują dane ujęte na Rysunku 3. – na terenie OR znacząca część podmiotów gospodarczych w latach 2014-2016 zalegała dłużej niż 6 miesięcy z płatnością podatku dochodowego.

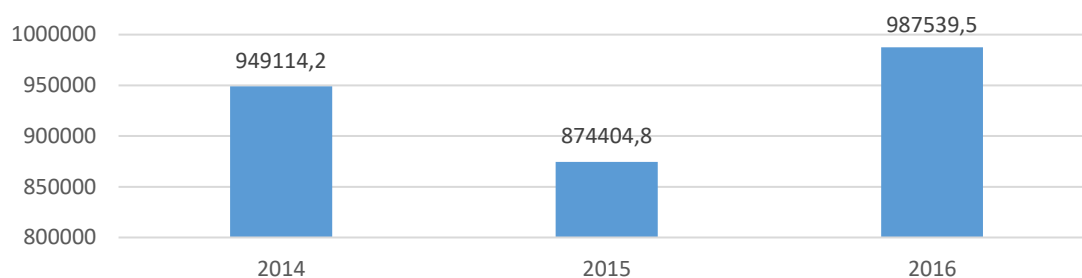
Rysunek 3. Liczba podmiotów gospodarczych zalegających z płatnością podatku dochodowego dłużej niż 6 miesięcy na terenie OR w latach 2014-2016 (w PLN).

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych gminy Lubawka.

Liczba podmiotów gospodarczych zalegających z płatnością podatku dochodowego dłużej niż 6 miesięcy wyniosła w 2016 roku 138, co stanowiło aż 85,71% wszystkich firm z OR oraz 42,59% wszystkich firm zarejestrowanych w gminie Lubawka. Zaległości względem organów fiskalnych wyraźnie wskazują więc na problemy z utrzymaniem odpowiedniej płynności finansowej przedsiębiorstw ulokowanych na terenie OR oraz występujące ryzyko upadłości.

Rysunek 4. Sumaryczna wartość podatku dochodowego płaconego przez przedsiębiorstwa na terenie OR w latach 2014-2016 (w PLN).

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych gminy Lubawka.

Należy w tym kontekście także dodać, iż relatywnie niewielkie wpływy z tytułu podatków płaconych przez lokalnych przedsiębiorców z OR mają swoje negatywne konsekwencje dla kondycji finansowej całej gminy (Rysunek 4.). Oznacza to bowiem, iż także poziom partycypacji firm z OR w kreowaniu budżetu gminy Lubawka pozostaje na stosunkowo niskim poziomie. W rezultacie gmina ma mniejsze możliwości finansowania ważnych zadań publicznych oraz wydatków prorozwojowych. Ponadto analiza danych ujętych na Rysunku 4. wskazuje, iż w latach 2014-2016 można było obserwować znaczące fluktuacje w odniesieniu do wysokości odprowadzonych podatków przez firmy z OR. Sytuacja taka ma także swoje negatywne implikacje dla planowania i gospodarki finansowej gminy w średnim i długim okresie.

W tym kontekście warto także wskazać na częściowe wyniki badań kwestionariuszowych prowadzonych na OR odnoszące się do problematyki gospodarczej. Aż 59,18% respondentów stwierdziło, iż nie zna osób, które założyły na tym terenie firmę w ostatnich trzech latach. Wynik ten jednoznacznie wskazuje na niski i niewystarczający poziom występowania postaw przedsiębiorczych wśród mieszkańców OR.

W konsekwencji przedstawione dane implikują sformułowanie negatywnej oceny sfery gospodarczej na OR. Lokalny system ekonomiczny cechują znacznie gorsze parametry w porównaniu do ogólnej kondycji gospodarczej gminy, w tym zwłaszcza zauważalny jest niski poziom przedsiębiorczości kapitału ludzkiego oraz słaba kondycja lokalnych podmiotów gospodarczych (finansowa). Niewielka populacja przedsiębiorstw działających na terenie OR (uznana za jeden z głównych problemów przy ewaluacji tej sfery funkcjonowania OR) świadczy o zasadniczo niskiej aktywności w zakresie przedsiębiorczości lokalnej społeczności oraz

trudnościach z wykreowaniem postaw sprzyjających podejmowaniu działalności gospodarczej. Warto w tym miejscu zauważyć, iż zidentyfikowany problem niewielkiej populacji przedsiębiorstw na OR ma także swoje destrukcyjne konsekwencje dla sytuacji w sferze społecznej. Niewątpliwie zjawisko bezrobocia oraz towarzyszące mu ryzyka i zagrożenia posiadają bezpośredni związek ze słabościami lokalnego sektora przedsiębiorstw (z powodu m.in. małej dostępności miejsc pracy).

Negatywna sytuacja w zakresie ograniczonej w wymiarze ilościowym populacji firm działających na terenie OR wskazuje na utrzymujące się nadal poważne bariery dla rozwoju lokalnego systemu ekonomicznego, skutkujące też delokalizacją części przedsiębiorstw (niektóre firmy przenoszą swoją działalność np. do Czech) oraz utratą kapitału ludzkiego (podejmowanie pracy za granicą przez lokalnych pracowników). Na OR występują deficyty w odniesieniu do infrastruktury wsparcia działalności gospodarczej, a tym samym ograniczenia w dostępie do niezbędnych usług instytucji otoczenia biznesu (przede wszystkim identyfikuje się brak stałego dostępu do profesjonalnego doradztwa prawnego, księgowego i podatkowego). W rezultacie nie tylko bariery kapitałowe (uznawane za typowe w tym obszarze problemowym), ale także systemowe i instytucjonalne skutecznie hamują rozwój przedsiębiorczości na wskazanym obszarze. Ponadto zauważalne ograniczenia w tym zakresie występują po stronie działań samej gminy, co również negatywnie wpływa na sferę gospodarczą OR. Identyfikuje się brak kompleksowego, spójnego i efektywnego systemu zachęt inwestycyjnych oraz zachęt inicjujących rozpoczęcie działalności gospodarczej (a więc tworzenia miejsc pracy), a także brak odpowiedniej podaży atrakcyjnych terenów inwestycyjnych. W tej sytuacji, uwzględniając jeszcze wysokie koszty prowadzenia działalności gospodarczej, bez interwencji publicznej ujawniają się niewielkie szanse na szybszy rozwój populacji przedsiębiorstw.

Należy zauważyć, iż także specyfika oraz charakter lokalnego rynku utrudniają rozpoczęcie i prowadzenie tutaj działalności gospodarczej. Przede wszystkim zauważalny jest niezwykle niski poziom dywersyfikacji systemu gospodarczego w ujęciu branżowym, czego egzemplifikacją jest zbyt duża liczba firm operujących w tym samym sektorze. Efektem tego jest nie tylko silna i wyniszczająca często konkurencja pomiędzy podmiotami gospodarczymi, niska rentowność przedsiębiorstw, ale także problemy z zaspokajaniem często podstawowych potrzeb mieszkańców OR. Zwłaszcza widoczne są deficyty w lokalnym sektorze usług, który nie

zapewnia odpowiedniej dywersyfikacji w zakresie profilu działalności. W związku z tym pojawiają się niekiedy trudności w dostępie nawet do usług podstawowych. Warto dodać, iż na OR obserwuje się śladowe tylko przejawy sieciowej współpracy przedsiębiorstw. Jest to zatem kolejny czynnik osłabiający obecny i przyszły potencjał do rozwoju lokalnego systemu ekonomicznego.

Jednocześnie sytuację w sferze gospodarczej utrudniają także identyfikowane bariery w sektorze edukacyjnym na wskazanym obszarze. Brak oferty szkół zawodowych, niewystarczająca dostępność pracowni tematycznych w istniejących placówkach szkolnych czy też ograniczone możliwości zdobywania nowych umiejętności przez osoby dorosłe tylko pogłębiają stopień niedostosowania kwalifikacji lokalnych zasobów ludzkich do potrzeb przedsiębiorstw i rodzą napięcia na rynku pracy.

Warto dodać, iż słabości sfery gospodarczej, w tym zwłaszcza trudna sytuacja na lokalnym rynku pracy, wiążą się również z problemami w zakresie infrastrukturalnym. Szczególnie dotkliwie jest odczuwalny ograniczony zasięg transportu publicznego, który wydatnie utrudnia zachowanie odpowiedniej mobilności pracowników żyjących na terenie OR. Brak możliwości regularnych dojazdów do oddalonych (nawet nieznacznie) miejsc pracy skutkuje narastającym niedopasowaniem skupisk osadniczych na OR z lokalnymi i sub-regionalnymi centrami aktywności gospodarczej.

W rezultacie należy zauważyć, iż sfera gospodarcza na terenie OR wymaga skoncentrowanego wsparcia publicznego. Zidentyfikowane dysfunkcjonalności w działaniu oraz strukturze tkanki gospodarczej OR generują również poważne problemy w pozostałych sferach funkcjonowania OR, w tym zwłaszcza w sferze społecznej. Podkreślenia wymaga fakt, iż istotna część problemów społecznych OR (w szczególności bezrobocie oraz ryzyko wykluczenia społecznego) mają swoje silne powiązania także ze sferą ekonomiczną.

SFERA INFRASTRUKTURALNA

Na obszarze rewitalizowanym w gminie Lubawka można zidentyfikować szereg problemów w sferze infrastrukturalnej. Przede wszystkim obserwowana jest systematyczna degradacja i dekapitalizacja szeroko rozumianej infrastruktury (m.in. technicznej, architektoniczno-urbanistycznej, drogowej czy sieci dystrybucji mediów komunalnych), a w części lokalizacji OR

mająca nawet znamiona głębokiego kryzysu, lub też identyfikowany jest niewystarczający stopień rozwoju infrastruktury w określonych jej wymiarach funkcjonalnych.

Niezwykle istotnym problemem jest zwłaszcza postępująca degradacja licznych obiektów budowlanych. Stan techniczny wielu budynków mieszkalnych, budynków instytucji publicznych i obiektów zabytkowych wymaga renowacji oraz modernizacji. Wskazany problem degradacji budynków jest tutaj zauważalny z uwagi na fakt, iż w 2016 roku ponad 22% wszystkich budynków mieszkalnych w gminie Lubawka miało swoją lokalizację na terenie OR. Co więcej, także ponad 50% komunalnych lokali mieszkalnych znajdowało się w badanym okresie w obrębie OR (399 z 790). Wyniki przeprowadzonych warsztatów z interesariuszami planowanego procesu rewitalizacji oraz wyniki badań terenowych wskazują, iż stopień amortyzacji tych obiektów budowlanych jest znaczący, co implikuje konieczność poniesienia adekwatnych nakładów finansowych niezbędnych do ich utrzymania na akceptowalnym poziomie (funkcyjnym oraz w zakresie bezpieczeństwa). Budynki te wymagają zatem działań zorientowanych na odtworzenie ich pierwotnych funkcji. Jednocześnie wiele obiektów wymaga nakładów związanych z ich niezbędną adaptacją do potrzeb osób starszych oraz niepełnosprawnych. Ponadto pilnej interwencji wymagają obiekty zabytkowe, które obecnie w wielu przypadkach wykazują zaawansowany stopień degradacji materialnej. Jednocześnie baza noclegowa tj. liczba dostępnych miejsc w obiektach turystycznych jest dalece niewystarczająca i w sposób bezpośredni ogranicza potencjał turystyczny zarówno OR, jak również całej gminy Lubawka. Stąd też konieczne są także nakłady inwestycyjne na rozwój obiektów przeznaczonych do obsługi ruchu turystycznego.

W tym kontekście warto także zauważyć, iż sygnalizowanym problemem przez interesariuszy procesu rewitalizacji jest silnie zdekapitalizowany i zaniedbany stan licznych terenów publicznych, podwórek oraz przestrzeni pomiędzy budynkami. Ponadto na terenie OR identyfikowane są również nadal problemy wynikające z niedostatecznego stopnia rozwoju infrastruktury rekreacyjnej dla dzieci, osób dorosłych i seniorów (np. brak basenu) oraz turystów, co pogarsza wyraźnie jakość życia mieszkańców i zmniejsza atrakcyjność całej gminy. Niedostateczna jest także liczba obiektów małej architektury miejskiej i chodników. Niewystarczająca w stosunku do potrzeb lokalnych oraz rozwoju aktywnej turystyki jest długość dostępnych ścieżek rowerowych na OR oraz tras i szlaków turystycznych. W tym

kontekście należy także zwrócić uwagę na konieczne inwestycje w infrastrukturę umożliwiającą uprawianie sportów zimowych (np. narciarstwa).

Analizując stan infrastruktury OR należy także zwrócić szczególną uwagę na jej elementy związane bezpośrednio ze sferą społeczną. Z uwagi na kluczowe znaczenie w kreowaniu podstaw dla trwałego podniesienia jakości życia mieszkańców, działania w tym zakresie nabierają szczególnie istotnego znaczenia. W przypadku jednak OR można zauważyć szereg problematycznych atrybutów infrastruktury społecznej. Przede wszystkim poważne ograniczenia identyfikowane są w zakresie dostępności do usług edukacyjnych oraz opieki dla małych dzieci. Obecna liczba miejsc w żłobkach i przedszkolach jest nadal niewystarczająca w stosunku do zgłaszanych potrzeb. Jednocześnie interesariusze procesu rewitalizacji sygnalizują braki w zakresie dostępności do miejsc integracji społecznej oraz miejsc opieki nad osobami starszymi. Nadal zbyt mało funkcjonuje na OR świetlic, centrów kultury czy też klubów mieszkańca/seniora, które mogłyby animować pożądaną aktywność lokalną mieszkańców oraz zapewniać opiekę osobom starszym.

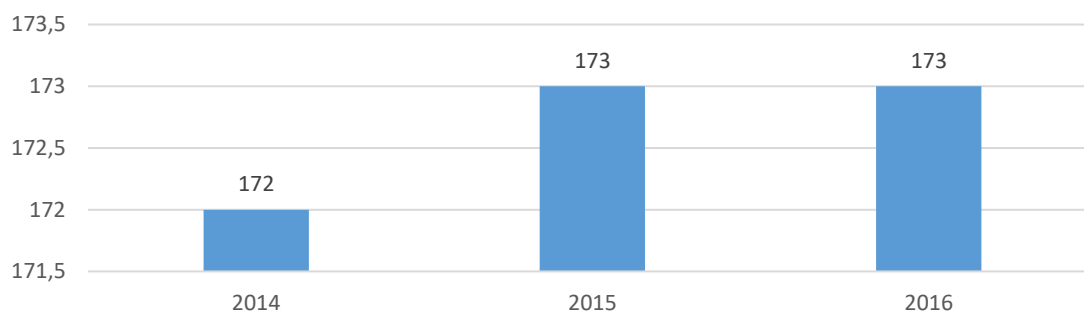
Ponadto identyfikuje się niewystarczający stopień pokrycia OR siecią teleinformatyczną (w tym szczególnie siecią szerokopasmowego Internetu), co nie tylko wpływa na obniżenie komfortu życia społeczności lokalnej, ale również ogranicza możliwości rozwoju sektora przedsiębiorstw. W rezultacie obecny stopień rozwoju wskazanej infrastruktury technicznej OR nadal można uznać za nieadekwatny do potrzeb i z tego względu wymagający dalszych intensywnych nakładów inwestycyjnych.

Kolejnym obszarem w sferze infrastrukturalnej wykazującym znaczące ograniczenia jest natomiast infrastruktura drogowa. Z uwagi na rolę transportu drogowego zarówno dla mieszkańców, jak również dla lokalnego systemu gospodarczego OR, należy zwrócić uwagę na bardzo poważny problem, jakim niewątpliwie jest pogarszający się stan lokalnych dróg. Nawierzchnia części ciągów komunikacyjnych wymaga pilnych nakładów odtworzeniowych w celu zachowania ustalonych właściwymi przepisami prawnymi parametrów technicznych istotnych dla zachowania odpowiedniego poziomu bezpieczeństwa ruchu drogowego. Ponadto niezbędna jest poprawa stanu infrastruktury towarzyszącej. Zauważalne są potrzeby w zakresie modernizacji oświetlenia (w tym zwłaszcza przejść dla pieszych) oraz oznakowania dróg i ciągów komunikacyjnych, co także ma związek z koniecznością poprawy parametrów

bezpieczeństwa drogowego. W rezultacie zmniejsza się zatem dostępność OR poprzez komunikację drogową dla podmiotów gospodarczych, mieszkańców oraz turystów. Jest to szczególnie poważny problem w związku z koniecznością regularnego przemieszczania się wielu pracowników OR do lokalnych i sub-regionalnych centrów aktywności ekonomicznej. Konieczny jest również dalszy rozwój oraz modernizacja już istniejących szlaków i tras turystycznych, w tym także niezbędne jest odpowiednie ich oznakowanie oraz obudowa informacyjna. Deficyty te wyraźnie hamują rozwój ruchu turystycznego na OR i przez to zmniejszają atrakcyjność całej gminy.

Na terenie OR występują nadal punktowo deficyty w zakresie dostępności do sieci kanalizacyjnej. Aktualne dane dla OR wskazują, iż w latach 2014-2016 niepodłączonych do sieci kanalizacyjnej pozostaje stale 36 budynków mieszkalnych (Chełmsko Śląskie: ulice Kamiennogórska, Ogrodowa i Sądecka). Znamienne, iż liczba ta była stała w podanym okresie, co oznacza całkowity brak niezbędnych inwestycji w rozwój tej ważnej infrastruktury w ostatnich latach. Ponadto konieczne są nakłady inwestycyjne na modernizację oraz rozwój kanalizacji deszczowej, jako że aktualny jej stan stanowi zagrożenie dla bezpieczeństwa OR.

Rysunek 5. Liczba budynków ogrzewanych z innych źródeł niż sieć ciepłownicza lub sieć gazowa na terenie OR w latach 2014-2016.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych gminy Lubawka.

Identyfikowana jest w zasadzie także stagnacja w zakresie przyłączenia budynków do sieci ciepłowniczej i gazowej bowiem w latach 2014-2016 liczba obiektów ogrzewanych ze źródeł innych aniżeli właśnie sieć ciepłownicza lub gazowa pozostaje na podobnym poziomie (173 budynków), przy czym nawet zauważalny był wzrost wartości tego miernika o jeden obiekt pomiędzy rokiem 2015 i 2016. Tendencję taką należy uznać za niekorzystną z uwagi na to, iż wskazane obiekty budowlane są ogrzewane z innych źródeł (zazwyczaj wykorzystywane są

indywidualne kotłownie). Taki model wytwarzania energii cieplnej niezbędnej do ogrzewania budynków implikuje z kolei problemy środowiskowe związane z rodzajem paliw stosowanych do indywidualnych urządzeń ciepłowniczych, w tym zwłaszcza niekorzystnie wpływa na jakość środowiska ryzyko wykorzystywania jako opału substancji/produktów zabronionych oraz nawet odpadów. Efektem tego jest zbyt wysoka emisja CO₂ w okresie grzewczym przyczyniająca się bezpośrednio do pogorszenia parametrów powietrza lokalnie.

W analizie środowiskowej w sferze infrastrukturalnej należy natomiast zwrócić uwagę na niską energooszczędność budynków wymagających kompleksowej termomodernizacji i poprawy parametrów technicznych w tym zakresie. Konieczne jest także wyeksponowanie tego, iż nadal zauważalne są na terenie OR problemy z prowadzeniem efektywnej gospodarki odpadami. Identyfikowane są punktowo deficyty w zakresie dostępności infrastruktury do selektywnej zbiórki odpadów. Ponadto wątpliwości budzi efektywność i energooszczędność infrastruktury oświetleniowej dróg i ulic. Ta sfera infrastruktury na terenie OR wymaga bezwzględnie adekwatnych nakładów inwestycyjnych.

Negatywny stan sfery infrastrukturalnej jest silnie zauważalny w percepcji społeczności lokalnej OR. Wyniki przeprowadzonych badań empirycznych na potrzeby niniejszego opracowania jednoznacznie wskazują na szereg problemów związanych ze stanem przestrzeni publicznej, niedostatecznym rozwojem infrastruktury lub jej zaawansowaną degradacją. Znamienne, iż ponad 82% mieszkańców nadal uważa zasadniczo przestrzeń OR za zaniedbaną, zniszczoną i zdewastowaną.

Tabela 29. Ocena przestrzeni obszaru rewitalizowanego w percepcji mieszkańców - wybrane wyniki badań terenowych na OR w 2016 roku.

Pytanie w kwestionariuszu ankiety	% odpowiedzi TAK	% odpowiedzi NIE
Czy obszar jest zaniedbany (zniszczony, zdewastowany, brakuje poczucia potrzeby dbania o części wspólne)?	82,99%	17,01%

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników badań terenowych Efficon.

W przeprowadzonej analizie użyteczne w wymiarze kognitywnym jest uwzględnienie również bardziej szczegółowych opinii mieszkańców OR odnoszących się do poszczególnych

elementów infrastruktury dostępnej na tym terenie, które zostały syntetycznie ujęte w Tabeli 7. Biorąc pod uwagę tylko oceny niedostateczne sformułowane przez mieszkańców można zauważyć bardzo krytyczną ewaluację przede wszystkim w odniesieniu do przystosowania infrastruktury do potrzeb osób starszych i niepełnosprawnych (65,31% negatywnych wskazań), stanu budynków (63,27% negatywnych wskazań), stanu dróg lokalnych (59,99% negatywnych wskazań) oraz czystości powietrza (25,85% negatywnych wskazań). Uwzględniając natomiast jeszcze oceny dostateczne (co również można interpretować jako wyraz ich krytycznej ewaluacji) wyraźnie widać, iż poważne zastrzeżenia mieszkańców OR zgłaszane są wobec niewystarczającej dostępności terenów zielonych (44,90% wskazań dostatecznych), słabej dostępności obiektów sportowych (43,54% wskazań dostatecznych), ponownie stanu dróg (37,41% wskazań dostatecznych), ale także stanu budynków mieszkalnych (31,95%) i słabego dostosowania infrastruktury do potrzeb osób starszych i niepełnosprawnych (29,25% wskazań dostatecznych). W rezultacie, biorąc pod uwagę oceny niedostateczne i dostateczne łącznie, bardzo krytyczna ocena mieszkańców OR odnosi się przede wszystkim do stanu dróg lokalnych (97,40% łącznych wskazań negatywnych), stanu budynków mieszkalnych (95,24% łącznych wskazań negatywnych) nieadekwatnego przystosowania infrastruktury do potrzeb osób starszych i niepełnosprawnych (94,56% łącznych wskazań negatywnych) oraz ograniczonej dostępności do infrastruktury rekreacyjnej (70,75% łącznych wskazań negatywnych).

Tabela 30. Ocena infrastruktury na obszarze rewitalizowanym przez mieszkańców OR - wybrane wyniki badań terenowych na OR w 2017 roku.

	Niedostatecznie	Dostatecznie	łącznie oceny niedostateczne i dostateczne
Stan dróg	59,99%	37,41%	97,40%
Dostępność placów zabaw	24,49%	46,26%	70,75%
Dostępność terenów zielonych	14,29%	44,90%	59,19%
Dostępność obiektów sportowych	12,24%	43,54%	55,78%
Dostosowanie infrastruktury do potrzeb osób starszych oraz niepełnosprawnych	65,31%	29,25%	94,56%

Stan budynków mieszkalnych	63,27%	31,97%	95,24%
Czystość powietrza	25,85%	38,10%	63,95%

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników badań terenowych Efficon.

Należy jeszcze dodać w tym miejscu, iż w kolejnej części przedmiotowego badania terenowego przeważająca część mieszkańców OR (85,03% wskazań) wyraziła pogląd, iż nie ma wystarczającej ilości ścieżek rowerowych oraz znacząca część społeczności wskazanego terenu dostrzega brak wystarczającej ilości dostępnych miejsc parkingowych (78,23% wskazań), co potwierdza wcześniej zdiagnozowane problemy w oparciu o wykorzystane dane statystyczne.

W rezultacie sfera infrastrukturalna posiada szereg negatywnych atrybutów, które w znaczący i bezpośredni sposób przyczyniają się do obniżenia poziom życia na OR, a także utrudniają inicjację dynamicznego rozwoju gospodarczego na poziomie lokalnym. Jednocześnie utrzymujący się stan rzeczy w analizowanym wymiarze rodzi negatywne konsekwencje społeczne z uwagi na fakt, iż nieadekwatna do potrzeb społecznych infrastruktura utrudnia przeciwdziałanie procesom wykluczenia społecznego oraz aktywizację kapitału ludzkiego na terenie OR. Ponadto w zakresie problemów środowiskowych również ujawnia się szereg potrzeb wymagających podjęcia określonych działań sanacyjnych i rozwojowych. Należy jednak uwzględnić fakt, iż w tym przypadku konieczne jest powiązanie działań w sferze w sferze środowiskowej z działaniami w sferze infrastrukturalnej.

PODSUMOWANIE

Przeprowadzona diagnoza umożliwiła identyfikację kluczowych problemów na terenie OR objętego analizą. Za problemy węzłowe można uznać utrzymujące się ubóstwo i bezrobocie wynikające z niedostatecznej ilości miejsc pracy oraz luki kompetencyjnej kapitału ludzkiego OR, które z kolei kreują szereg różnych zagrożeń zarówno w sferze społecznej, jak również w sferze gospodarczej. Ponadto ważnym problemem jest słabość lokalnej tkanki gospodarczej wykazującej deficyty strukturalne. Wreszcie przeprowadzona diagnoza ujawniła konieczność wielowymiarowego rozwoju i modernizacji kluczowej infrastruktury OR. W konsekwencji, biorąc pod uwagę skalę zidentyfikowanych problemów oraz ich intensywność, niezbędne jest podjęcie skoncentrowanych działań publicznych umożliwiających kompleksową i spójną rewitalizację tego obszaru.

5. Rozdział: Strategia rewitalizacji dla OR

Wizja

Obszar Rewitalizowany stanie się miejscem przyjaznym do życia i pracy. Mieszkańcy i organizacje społeczne we współpracy z lokalnymi władzami będą aktywnie działać na rzecz jego zrównoważonego rozwoju. Podjęte w ramach procesu rewitalizacji działania doprowadzą do istotnego wzrostu kapitału ludzkiego i społecznego, co utrwali korzystne zmiany i przyczyni się do eliminacji wykluczenia społecznego.

Zasadniczym priorytetem realizowanego procesu rewitalizacji dla wyznaczonego obszaru w gminie Lubawka jest przede wszystkim podniesienie poziomu życia jego mieszkańców oraz stworzenie trwałych podstaw dla wielowymiarowego rozwoju lokalnego. Realizacja tak nakreślonej wizji opiera się na przyjętym partycypacyjnym modelu diagnozowania kluczowych problemów oraz następnie definiowania na tej podstawie celów i działań wspólnie ze wszystkimi głównymi interesariuszami procesu rewitalizacji. Logika takiego podejścia opiera się bowiem na założeniu, iż inicjacja niezbędnych przemian oraz trwałość spodziewanych efektów wymagają oddolnej aktywności samej społeczności lokalnej w oparciu o autentyczną jej identyfikację z proponowanymi działaniami sanacyjnymi. W rezultacie następuje niezbędna akumulacja kapitału społecznego wokół planowanych do realizacji zadań wraz z ich adekwatną legitymizacją społeczną.

Wypracowane cele i kierunki działań procesu rewitalizacji dla wyznaczonego obszaru w gminie Lubawka mają charakter holistyczny i spójny wewnętrznie oraz korelują bezpośrednio z realnymi potrzebami zgłaszanymi przez mieszkańców. Ich realizacja przyczyni się nie tylko do szerszego wykorzystania endogennego potencjału obszaru rewitalizowanego, ale także maksymalizacji korzyści z posiadanych lokalnie zasobów i korzystnych atrybutów.

Przede wszystkim przeprowadzenie procesu rewitalizacji będzie wyraźnie niwelowało deficyty w zakresie formowania i aktywizacji lokalnego kapitału ludzkiego. Dlatego też proces ten powinien wykreować sprzyjające warunki dla dalszego rozwoju organizacji pozarządowych zdolnych do efektywnego działania na rzecz społeczności lokalnej (przy jej też czynnym udziale). W efekcie umożliwi to znaczące zmniejszenie w wymiarze jakościowym i ilościowym skali procesu wykluczenia społecznego wynikającego z przyczyn ekonomicznych (związanych

przede wszystkim z ubóstwem i bezrobociem), kulturowych i behawioralnych. Jednocześnie takie podejście do zidentyfikowanych problemów pozwoli na wykorzystanie energii mieszkańców obszaru rewitalizowanego zarówno w sferze ich aktywności zawodowej, jak również społecznej, w tym szczególnie przyczyni się pozytywnie do rozwoju najmłodszej części lokalnych zasobów ludzkich. W tym kontekście należy wyeksponować także poprawę szeroko rozumianego bezpieczeństwa jako istotnego efektu procesu rewitalizacji. Poczucie stabilizacji (w wymiarze ekonomicznym i socjalnym) pozwoli na stworzenie na tym obszarze właściwych warunków dla jego zrównoważonego rozwoju. Dlatego też tak ważnym rezultatem procesu rewitalizacji w sferze społecznej będzie również wzmocnienie sektora edukacji (jakościowe, programowe i infrastrukturalne) na tym obszarze, umożliwiające nie tylko poprawę indywidualnych perspektyw zawodowych mieszkańców, w tym dzieci i młodzieży, eliminację z przestrzeni publicznej negatywnych wzorców zachowania, ale także zapewnienie podstaw dla trwałości całego projektu planowanych tutaj niezbędnych zmian. Skuteczna edukacja, także w wymiarze zawodowym i przedsiębiorczości, jest bowiem warunkiem podstawowym dla zmniejszenia skali niepożądanych społecznie postaw oraz działań. Wzrost bowiem świadomości związanej ze szkodliwością uzależnień czy też wiedza i umiejętności w zakresie prowadzenia działalności gospodarczej będą skutkowały pozytywnymi rezultatami w długim okresie.

Niezwykle ważnym rezultatem procesu rewitalizacji będzie niewątpliwie wykreowanie sprzyjających warunków dla rozwoju lokalnego sektora przedsiębiorstw. Z uwagi na jego rolę jako fundamentu stabilności materialnej i źródła dobrobytu mieszkańców (poprzez zwiększoną liczbę dostępnych miejsc pracy), dynamizacja działania lokalnych firm, zwiększenie ich populacji (szczególnie MMŚP) oraz szersze zdywersyfikowanie profilu ich działalności (w tym zwłaszcza rozwój usług lokalnych i usług w sektorze turystyki) będą stanowiły kluczowy fundament funkcjonowania tego obszaru w długim okresie. Ponadto w wyniku rewitalizacji nastąpi poprawa atrakcyjności inwestycyjnej lokalnie poprzez m.in. implementację systemu zachęt inwestycyjnych oraz adekwatne przygotowanie terenów/obiektów przeznaczonych na działalność gospodarczą. Wraz z poprawą sfery edukacyjnej (szczególnie w wymiarze zawodowym i wymiarze prowadzenia działalności gospodarczej) możliwe stanie się także nie tylko pełniejsze dostosowanie kwalifikacji lokalnych pracowników do potrzeb istniejących przedsiębiorstw, ale także samo upowszechnienie postaw proprzedsiębiorczych. Te

zamierzenia będą mogły być zrealizowane w oparciu o prognozowany zwiększony dostęp do usług wspierających działalność przedsiębiorstw na obszarze rewitalizowanym (uwzględniający wzmocnienie i dalszy rozwój lokalnej strefy przedsiębiorczości) oraz efektywną edukację.

Proces rewitalizacji w bezpośredni sposób przyczyni się do znaczącej poprawy infrastruktury lokalnej. Korzystne zmiany będą obserwowane w odniesieniu do infrastruktury technicznej budynków mieszkalnych i publicznych, a także stanu obiektów zabytkowych. Jednocześnie poprawi się jakość oraz dostępność bazy hotelowej, która jest kluczowa dla dynamizacji rozwoju lokalnego sektora usług turystycznych. Rozbudowane i zmodernizowane zostaną również elementy małej architektury dostępnej w przestrzeni publicznej oraz poprawi się poziom zagospodarowania terenów zielonych. Ponadto projektowany proces rewitalizacji przyczyni się do dalszego rozwoju infrastruktury związanej z dystrybucją ważnych usług komunalnych (w tym zwłaszcza poprawi się dostęp do sieci kanalizacyjnej oraz ciepłowniczej i gazowej), a także zwiększeniu ulegnie dostęp do sieci teleinformatycznej. Istotnym tego przejawem będzie również poprawa przestrzenna i funkcjonalna obszaru rewitalizowanego dla wszystkich grup społecznych (w tym osób starszych i niepełnosprawnych) oraz zwiększenie jego dostępności komunikacyjnej. Ponadto nastąpi niezbędny rozwój infrastruktury dla integracji społecznej poprzez budowę obiektów umożliwiających realnie podejmowanie wspólnych inicjatyw, zagospodarowanie czasu wolnego (także przez seniorów) oraz wzajemne współdziałanie lokalne. Służyć temu będą odpowiednio przygotowane miejsca integracji społecznej w postaci m.in. centrów kultury i klubów mieszkańców. Dalszy rozwój będzie również możliwy w sferze infrastruktury edukacyjnej oraz infrastruktury związanej z opieką nad dziećmi oraz seniorami. W efekcie wzmocnienia ulegną możliwości integracji społecznej oraz przeciwdziałania procesom wykluczenia, a także powstaną dodatkowe ułatwienia dla prowadzenia działalności gospodarczej wraz ze wzrostem atrakcyjności inwestycyjnej.

Należy wyeksponować fakt, iż bardzo ważnym rezultatem działań rewitalizacyjnych będzie odczuwalna poprawa stanu lokalnej infrastruktury drogowej. Sanacji ulegnie w związku z tym nie tylko sama jakość dróg i ciągów komunikacyjnych (naprawa nawierzchni), ale także istotne elementy infrastruktury towarzyszącej. Odczuwalna będzie poprawa oznakowania dróg oraz ich parametry techniczne. W rezultacie zwiększy się wyraźnie dostępność komunikacyjna obszaru rewitalizowanego oraz bezpieczeństwo ruchu drogowego na tym terenie. Ponadto

zmiany te korzystnie wpłyną na rozwój transportu zbiorowego, a przez to także przyczynią się do większej mobilności mieszkańców i wykorzystania możliwości zatrudnienia w oddalonych centrach aktywności ekonomicznej (zwłaszcza poprawie ulegną możliwości dojazdów do subregionalnych centrów aktywności ekonomicznej). Rozwój i modernizacja infrastruktury transportowej, w tym także budowa ścieżek rowerowych oraz tras i szlaków turystycznych, przyczynią się wreszcie do lepszego zaspokojenia potrzeb transportowych lokalnych przedsiębiorstw oraz wzmocnienia dostępności obszaru rewitalizowanego dla ruchu turystycznego.

Sanacja obszaru rewitalizowanego w gminie Lubawka będzie implikowała także wystąpienie szeregu pozytywnych efektów dla środowiska naturalnego. Modernizacja i rozwój infrastruktury cechującej się znacznie lepszymi parametrami technicznymi wpłynie korzystnie na stan lokalnego środowiska naturalnego oraz znacząco obniży koszty eksploatacyjne istniejącej infrastruktury. Przede wszystkim zwiększona efektywność termiczna budynków mieszkalnych i publicznych zapewni pożądany komfort użytkowania, a także optymalizację nakładów związanych z konsumpcją energii cieplnej. Ponadto implementacja proekologicznych rozwiązań (technicznych i organizacyjnych) przyczyni się bezpośrednio do niższej emisji substancji niebezpiecznych (w tym zwłaszcza CO₂), a przez to do poprawy jakości powietrza na obszarze rewitalizowanym. Jednocześnie dalszy rozwój infrastruktury dystrybucji gazu zwiększy w naturalny sposób jego wykorzystanie lokalne, ograniczając w ten sposób ryzyko stosowania w procesach wytwarzania ciepła (szczególnie w przypadku gospodarstw domowych) substancji potencjalnie szkodliwych dla środowiska. W ten sposób zmniejszy się na obszarze rewitalizowanym ryzyko wystąpienia poważnych schorzeń w lokalnej populacji. Rozwój sieci wodociągowej i kanalizacyjnej, w tym kanalizacji deszczowej, poprawi komfort życia na OR, a także przyczyni się do redukcji zanieczyszczenia lokalnych cieków wodnych, co poprawi lokalny poziom bezpieczeństwa sanitarnego. Modernizacja techniczna infrastruktury oświetleniowej na obszarze rewitalizowanym w oparciu o dostępne dzisiaj nowe ekologiczne technologie pozwoli natomiast na poprawę jakości tego rodzaju dobra publicznego oraz zmniejszy znacząco koszty jego wytwarzania.

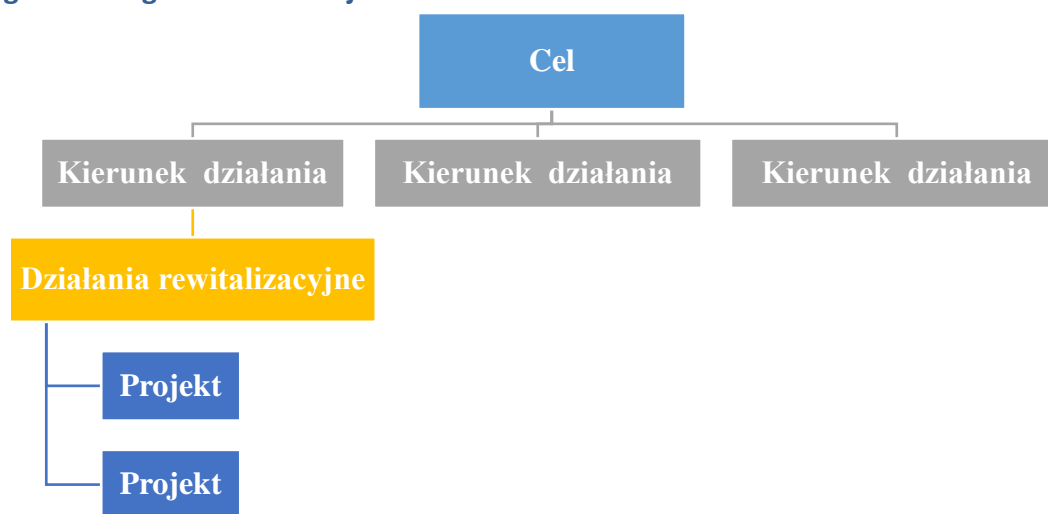
W rezultacie realizacja strategicznej wizji rozwoju obszaru rewitalizowanego w gminie Lubawka powinna doprowadzić do znaczącej redukcji zjawisk niepożądanych oraz osiągnięcia trwałej równowagi pomiędzy wszystkimi kluczowymi sferami jego funkcjonowania (społeczną,

gospodarczą i infrastrukturalną). W ten sposób możliwe będzie zapewnienie stabilnego i zrównoważonego rozwoju z poszanowaniem walorów środowiska naturalnego. Obszar rewitalizowany powinien stać się w konsekwencji dogodnym miejscem do życia, rozwoju osobistego oraz prowadzenia działalności gospodarczej.

Cele i kierunki działań dla obszaru rewitalizowanego w Gminie Lubawka

Zdefiniowane cele rewitalizacji oraz wyznaczone kierunki działań odpowiadają zidentyfikowanym potrzebom rewitalizacyjnym. W ramach zdefiniowanego celu zostały wyznaczone kierunki działań i zaproponowane typy przedsięwzięć rewitalizacyjnych. Projekty rewitalizacyjne wpisują się w przedsięwzięcia rewitalizacyjne, realizując jednocześnie kierunek działania wpływają na osiągnięcie założonego celu rewitalizacji. Zobrazowana na poniższym diagramie, przyjęta logika rewitalizacji ma na celu eliminację lub ograniczenie negatywnych zjawisk.

Diagram 2. Logika rewitalizacji

Źródło: opracowanie własne

Potrzeby rewitalizacyjne gminy Lubawka zostały zdiagnozowane na podstawie analizy mierników rozwoju, warsztatów problemowych z Zespołem ds. Rewitalizacji oraz badania ankietowego mieszkańców wyznaczonego obszaru rewitalizacji. W odniesieniu do zidentyfikowanych potrzeb rewitalizacyjnych wyznaczone zostały trzy cele rewitalizacji oraz odpowiadające im kierunki działań.

Tabela 31. Cele rewitalizacji i kierunki działań

Cel rewitalizacji	Kierunek działań
CEL I: PODNIESIENIE POZIOMU ŻYCIA MIESZKAŃCÓW OBSZARU REWITALIZOWANEGO POPRZEZ DZIAŁANIA W ZAKRESIE INTEGRACJI I AKTYWIZACJI SPOŁECZNEJ	Wzmacnianie kapitału społecznego obszaru rewitalizowanego
	Edukacja zorientowana na poprawę szans na rynku pracy mieszkańców obszaru rewitalizowanego
CEL II: DYNAMIZACJA POTENCJAŁU OBSZARU REWITALIZOWANEGO DLA ROZWOJU GOSPODARCZEGO ORAZ WZMOCNIENIE POSTAW PRZEDSIĘBIORCZYCH	Wsparcie dla przedsiębiorczości obszaru rewitalizowanego
CEL III: MODERNIZACJA I ROZWÓJ INFRASTRUKTURY W CELU POPRAWY JEJ FUNKCJONALNOŚCI ORAZ ZWIĘKSZENIA UŻYTECZNOŚCI DLA SPOŁECZNOŚCI OBSZARU REWITALIZOWANEGO	Poprawa stanu przestrzeni obszaru rewitalizowanego
	Poprawa dostępności komunikacyjnej OR
	Poprawa stanu środowiska naturalnego obszaru rewitalizowanego poprzez rozwój kluczowej infrastruktury

Źródło: opracowanie własne.

CEL 1. PODNIESIENIE POZIOMU ŻYCIA MIESZKAŃCÓW OBSZARU REWITALIZOWANEGO POPRZEZ DZIAŁANIA W ZAKRESIE INTEGRACJI I AKTYWIZACJI SPOŁECZNEJ.

Kluczowym celem działań rewitalizacyjnych na wskazanym obszarze jest bez wątpienia wzrost poziomu życia jego mieszkańców. Wielowymiarowa poprawa sytuacji w zakresie kondycji ekonomicznej gospodarstw domowych, pełniejszego zaspokajania ich potrzeb, stabilizacji i bezpieczeństwa socjalnego jest priorytetem budowy trwałych postaw dla dynamicznego rozwoju lokalnego.

Realizacja tak określonego celu wymaga holistycznego podejścia w odniesieniu do zdefiniowanych kierunków działań oraz włączenia społeczności lokalnej w implementację planowanych zmian rewitalizacyjnych. Dla osiągnięcia przedmiotowego priorytetu niezbędna jest bowiem inkluzja społeczna i budowa kapitału społecznego lokalnie umożliwiająca wykorzystanie naturalnej energii mieszkańców w procesie implementacji pożądanых zmian. Należy przy tym zauważyć, iż kluczowym zagrożeniem dla obszaru rewitalizowanego, jak

pokazała przygotowana diagnoza, jest znaczące ryzyko poszerzenia skali procesu wykluczenia społecznego na tym terenie (w wyniku utrzymującego się bezrobocia, ubóstwa czy też uzależnień). Stąd też działania publiczne muszą zostać skoncentrowane w dużej mierze na odwróceniu tych negatywnych tendencji.

Przeciwdziałanie wykluczeniu, w tym walka z ubóstwem, muszą zatem opierać się na inicjacji zdywersyfikowanych działań w różnych obszarach funkcjonalnych. Obok działań skoncentrowanych na indukcji lokalnego wzrostu gospodarczego, który przyczyni się do poprawy sytuacji na rynku pracy (a przez to zapewni podstawy stabilizacji materialnej społeczności lokalnej), konieczna jest przemyślana aktywność w zakresie ochrony socjalnej najbardziej zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem gospodarstw domowych. Ochrona ta nie może być jednak katalizatorem bierności i apatii społecznej oraz zawodowej, ale musi kreować skuteczne bodźce (przy adekwatnym wsparciu) do aktywnego poszukiwania i wykorzystywania szans przez osoby zagrożone ryzykiem wykluczenia. Z tego powodu konieczne jest także przystosowanie lokalnej sfery edukacyjnej, a przez to także społeczności obszaru rewitalizowanego, do potrzeb i wyzwań kreowanych przez współczesną gospodarkę. Kształcenie (zwłaszcza o profilu zawodowym) w korelacji z potrzebami przedsiębiorstw zarówno dzieci i młodzieży, jak również atrakcyjna oferta edukacyjna skierowana do osób dorosłych w ramach wdrożenia modelu uczenia się przez całe życie stanowi klucz do poprawy sytuacji na obszarze rewitalizowanym. Ponadto kluczowe jest kształcenie w zakresie rozwoju kompetencji niezbędnych do prowadzenia własnej działalności gospodarczej, rozwijające postawy proprzedsiębiorcze.

Należy dodać, iż osiągnięcie przedmiotowego celu wymaga także inwestycji w zakresie rozwoju lokalnej infrastruktury społecznej, w tym dalszego rozwoju sprawnych i nowoczesnych organizacji pozarządowych, które nie tylko potrafią wspierać, ale także indukować aktywność społeczności lokalnej.

W rezultacie osiągnięcie tak złożonego celu wymaga realizacji adekwatnych działań na obszarze rewitalizowanym, które będą adresowane do konkretnych już wiązek problemowych. W szczególności na podstawie przygotowanej diagnozy wraz z udziałem interesariuszy procesu rewitalizacji określono dla realizacji wskazanego celu dwa zasadnicze kierunki działań odnoszące się do wzmacniania kapitału społecznego poprzez jego integrację i

aktywizację oraz poprawy jakości i dostępności edukacji na poziomie lokalnym, umożliwiając w ten sposób wzrost szans na rynku pracy mieszkańców OR.

Tabela 32. Skala potrzeb rewitalizacyjnych – Cel I.

Kierunki działań	Skala potrzeb (średnia, duża, bardzo duża)
Wzmacnianie kapitału społecznego obszaru rewitalizowanego	Bardzo duża
Edukacja zorientowana na poprawę szans na rynku pracy mieszkańców obszaru rewitalizowanego	Bardzo duża

Źródło: opracowanie własne.

Kierunek działania: Wzmacnianie kapitału społecznego obszaru rewitalizowanego

- a) Reintegracja osób zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym, w szczególności z powodu bezrobocia i uzależnień.
- b) Wsparcie dla działań aktywizujących skierowanych do mieszkańców obszaru rewitalizowanego, w tym w zakresie podejmowania zatrudnienia.
- c) Wsparcie dla istniejących i tworzenia nowych instytucji pozarządowych działających na obszarze rewitalizowanym.
- d) Przeciwdziałanie patologicznym wzorcom zachowań i ich międzypokoleniowej replikacji, w tym zwłaszcza wynikającym z uzależnień i przemocy domowej.
- e) Podniesienie świadomości młodzieży obszaru rewitalizowanego w zakresie zagrożeń wynikających z uzależnień.

Przeprowadzona dla wyznaczonego obszaru diagnoza jednoznacznie wykazała szereg słabości lokalnego kapitału społecznego. Z uwagi na fakt, iż kapitał ten pełni fundamentalną rolę w całokształcie procesu rewitalizacji (i *de facto* może przesądzić w długim okresie o jego powodzeniu) konieczne jest silne skoncentrowanie działań na wzmocnieniu tkanki społecznej na obszarze rewitalizowanym. W związku z tym kierunkiem priorytetowym interwencji

publicznej powinny być działania zmierzające do eliminacji lub znaczącej reedukacji skali zjawiska wykluczenia społecznego oraz ubóstwa na obszarze rewitalizowanym. W tej grupie aktywności podejmowanej przez liderów procesu rewitalizacji konieczna jest zwłaszcza koncentracja na wsparciu reintegracyjnym dla osób pozostających długotrwale bez pracy (w tym z najniższymi kwalifikacjami) oraz osób uzależnionych. Wskazane grupy społeczne – biorąc pod uwagę charakter problemów źródłowych – są zwykle najbardziej narażone na pozostawianie poza głównym nurtem aktywności społecznej na danym obszarze. Ponadto w ramach przedmiotowego działania konieczne jest wsparcie wszelkich inicjatyw mających na celu aktywizację mieszkańców obszaru rewitalizowanego. Wyzwolenie endogennej energii jest niezbędne do osiągnięcia także innych celów zaprojektowanych w procesie zmian. Jednocześnie pozwoli to na wzmocnienie lokalnej tożsamości i poczucia współodpowiedzialności za stan oraz funkcjonowanie obszaru rewitalizowanego.

Osiągnięcie wymaganej i oczekiwanej skuteczności powyższych działań wymaga jeszcze komplementarnej wobec nich dodatkowej aktywności liderów procesu rewitalizacji. Przede wszystkim konieczne jest rozbudowanie infrastruktury instytucjonalnej w sferze społecznej poprzez wsparcie dla istniejących oraz rozwój nowych podmiotów pozarządowych działających ze społecznością lokalną i na jej rzecz. Efektywnie operujące lokalnie organizacje koncentrujące oraz inicjujące oddolne inicjatywy ludności umożliwiają poprzez realizację zgłaszanych projektów informacyjno-edukacyjnych i doradczych stymulowanie pożądaných społecznie postaw. W ten sposób możliwe stanie się podejmowanie realnych działań profilaktycznych redukujących skalę problemów w sferze społecznej i infrastrukturalnej.

Ponadto za kluczową należy uznać wiązkę działań skoncentrowanych na podniesieniu świadomości dzieci i młodzieży w zakresie zagrożeń wynikających z uzależnień (od alkoholu, narkotyków) i ich destrukcyjnego wpływu na życie nie tylko w wymiarze zdrowotnym, ale także w wymiarze mentalnym i zawodowym. Jednocześnie realizacja przedmiotowego działania przyczyni się do eliminacji patologicznych wzorców zachowań, które mogą wynikać z przemocy domowej i innych destrukcyjnych społecznie postaw. W tym celu konieczne jest także rozbudowanie infrastruktury społecznej np. poprzez stworzenie specjalistycznych poradni lub punktów konsultacyjnych oferujących adekwatną pomoc osobom potrzebującym.

Kierunek działania: Edukacja zorientowana na poprawę szans na rynku pracy mieszkańców obszaru rewitalizowanego

- a) Podniesienie jakości lokalnych usług edukacyjnych, ich atrakcyjności i różnorodności oraz dostosowanie do wymogów rynku pracy.
- b) Poszerzenie oferty zajęć pozaszkolnych dla dzieci i młodzieży.
- c) Podniesienie kwalifikacji zawodowych mieszkańców obszaru rewitalizowanego, w tym dostosowanie do potrzeb rynku pracy oraz wdrożenie i popularyzacja modelu kształcenia przez całe życie osób dorosłych.
- d) Podniesienie kwalifikacji i wiedzy mieszkańców z zakresu przedsiębiorczości oraz prowadzenia własnej działalności gospodarczej.
- e) Podniesienie świadomości lokalnej społeczności w zakresie roli edukacji młodzieży w dalszym rozwoju zawodowym i obywatelskim oraz eliminacja zjawiska dziedziczenia społecznych postaw w rodzinach.

Edukacja jest niewątpliwie podstawą dla implementacji wszelkich poważnych i kluczowych zmian w perspektywie długoterminowej. Dlatego też dążenie do osiągnięcia trwałych i pożądanых przeobrażeń obszaru rewitalizowanego musi bazować na wzmocnieniu tego sektora zarówno w wymiarze infrastrukturalnym, jak również w wymiarze programowym i organizacyjnym.

Należy podkreślić, iż efektywna edukacja stanowi zasadniczy element w pakiecie działań przeciwdziałających wykluczeniu społecznemu. Możliwość podniesienia kwalifikacji zawodowych oraz dostosowanie ich do potrzeb przedsiębiorstw kreuje realne szanse na podjęcie pracy, a przez to pozyskanie stabilnych źródeł dochodu niezbędnych do zaspokojenia podstawowych potrzeb bytowych i społecznych. Jest to szczególnie istotne w kontekście wyzwań kreowanych przez współczesny rynek pracy. Zmiany popytu przedsiębiorstw na określony typ kwalifikacji zawodowych wymuszają daleko idącą elastyczność po stronie pracobiorców oraz gotowość do stałej adaptacji. Z tego względu wsparcie systemu edukacji na obszarze rewitalizowanym, które umożliwi wdrożenie modelu kształcenia mieszkańców (zwłaszcza osób pozostających bez pracy) „uczenia się przez całe życie” jest bezwzględnie konieczne.

Osiągnięcie wskazanych rezultatów wymaga wsparcia dla stworzenia nowych instytucji edukacyjnych oraz poszerzenia oferty dydaktycznej o nowe specjalności w istniejących placówkach edukacyjnych (umożliwiający zdobycie kwalifikacji atrakcyjnych i poszukiwanych przez pracodawców). Zwłaszcza pożądane na obszarze rewitalizowanym jest zapewnienie możliwości kształcenia zawodowego. Przygotowana diagnoza dla obszaru rewitalizowanego pokazała z jednej strony zaawansowaną atrofię tego rodzaju kwalifikacji na OR, ale z drugiej strony nadal występujący lokalnie popyt na ten profil kompetencji. Stąd też konieczne jest wsparcie tworzenia nowych szkół zawodowych oraz wyposażenie działających obecnie instytucji edukacyjnych w nowe zasoby (np. tematyczne pracownie szkolne). Ponadto niezwykle pożądane jest wsparcie zorientowane na poszerzenie oferty zajęć pozaszkolnych oraz zwiększenie ich atrakcyjności poprzez wykorzystanie nowoczesnych metod dydaktycznych. Dodatkowe zajęcia pozwalają na dynamiczny rozwój często unikalnych kompetencji oraz wrodzonych predyspozycji w określonych obszarach kompetencyjnych, a przez to wzmocnią potencjał lokalnych zasobów pracy.

Działania w obszarze edukacji powinny również zmierzać do podniesienia świadomości dzieci i młodzieży w odniesieniu do wpływu nauki na ich przyszłą pozycję zawodową oraz społeczną. Jednocześnie aktywność ta przyczyni się do eliminacji postaw antyspołecznych i dziedziczenia w rodzinach negatywnych modeli zachowania. Warto również dodać, iż działania edukacyjne powinny wspierać kreowanie postaw przedsiębiorczych umożliwiających w szerszej skali rozpoczęcie własnej działalności gospodarczej przez mieszkańców OR. Prowadzenie firmy wiążące się z odpowiedzialnością za decyzje biznesowe nie tylko kreuje szanse na poprawę sytuacji materialnej, ale także w naturalny sposób wymusza aktywność i kreatywność, a w ten sposób redukuje niepożądane społecznie postawy.

Konkludując można stwierdzić, iż wzmocnienie sektora edukacji na obszarze rewitalizowanym jest kluczowe w perspektywie długookresowej w kontekście rozwoju dzieci i młodzieży oraz osób dorosłych. Właściwa edukacja na wszystkich dostępnych tutaj poziomach nauczania, prowadzona z wykorzystaniem atrakcyjnych i nowoczesnych środków przekazu wiedzy jest w istocie rzeczą inwestycją w przyszłość obszaru rewitalizowanego. Stopa zwrotu z tak pojmowanej inwestycji jest wielokrotnie większa aniżeli bieżące nakłady potrzebne do jej funkcjonowania i rozwoju.

CEL 2. DYNAMIZACJA POTENCJAŁU OBSZARU REWITALIZOWANEGO DLA ROZWOJU GOSPODARCZEGO ORAZ WZMOCNIENIE POSTAW PRZEDSIĘBIORCZYCH

Sprawnie funkcjonujący lokalny system gospodarczy jest niezbędny dla poprawy jakości życia mieszkańców obszaru rewitalizowanego oraz budowy dobrobytu w długim okresie. Ponadto efektywność tkanki gospodarczej przekłada się na możliwość zaspokajania potrzeb społeczności lokalnej w zakresie dostępu do niezbędnych dóbr publicznych finansowanych przez jednostki samorządowe. Od kondycji lokalnych przedsiębiorstw zależy bowiem w dużej mierze poziom wpływów do budżetu gminy generowany przez firmy (poprzez system podatkowy), a w konsekwencji potencjał gminy do podejmowania działań rozwojowych i naprawczych, także na terenie OR. Jednocześnie zdolność do utrzymania wzrostu gospodarczego walczy przyczynia się do redukcji skali wykluczenia społecznego oraz innych niepożądanych zjawisk społecznych, a zatem wpływa na osiągnięcie ważnych celów przypisanych do sfery społecznej oraz infrastrukturalnej.

Rozwój gospodarczy obszaru rewitalizowanego rozumiany powinien być w planowanych działaniach sanacyjnych jako długofalowy proces przemian dokonujących się w lokalnym systemie ekonomicznym; przy czym proces ten dotyczy zarówno zmian ilościowych (np. wzrostu produkcji, zatrudnienia, inwestycji, dochodów), jak i towarzyszących im zmian o charakterze jakościowym (zmiany organizacji przedsiębiorstw, nowe profile działalności firm lokalnych, dostosowania kompetencyjne pod stronie pracobiorców). Równocześnie lokalna gospodarka, aby się rozwijać musi ulepszać materialne i osobowe czynniki produkcji. Wymaga też stałej akumulacji kapitału, nowych inwestycji, permanentnego doskonalenia ludzkich umiejętności i wdrażania postępu technicznego.

Podstawą każdego systemu gospodarczego jest natomiast sektor przedsiębiorstw mikro, małych i średnich, które przesądzają o strukturze lokalnej sfery ekonomicznej oraz koniunkturze na lokalnym rynku pracy. Przeprowadzona diagnoza ujawniła jednak, iż na obszarze rewitalizowanym utrzymuje się szereg barier utrudniających prowadzenie działalności gospodarczej, a przez to wzrost populacji lokalnych firm. Z tego względu konieczne jest podjęcie aktywnych działań publicznych zmierzających do wykreowania warunków sprzyjających powstawaniu nowych firm oraz umacnianiu pozycji rynkowej już działających podmiotów gospodarczych. Przemyślane działania władz lokalnych w tym zakresie mogą w

znaczący sposób przyczynić się do dynamizacji rozwoju ekonomicznego wskazanego obszaru oraz budowy jego trwałej pozycji konkurencyjnej na gospodarczej mapie regionu.

W związku z tym za konieczne należy uznać działania władz samorządowych obszaru rewitalizowanego skoncentrowane na zwiększeniu dostępności do specjalistycznych usług wspierających funkcjonowanie przedsiębiorstw oraz zakładanie nowych firm. Dlatego też konieczne jest zapewnienie lokalnym podmiotom możliwości stałych kontaktów z instytucjami otoczenia biznesu. W tym obszarze problemowym powinno to zostać uznane za priorytetowy kierunek interwencji publicznej. Ponadto należy podejmować systematyczne działania na rzecz zwiększenia atrakcyjności inwestycyjnej obszaru rewitalizowanego. Przygotowanie adekwatnej oferty inwestycyjnej stanowi warunek brzegowy dla zwiększenia ilości firm prowadzących działalność operacyjną na tym obszarze. Istotne jest również zainicjowanie przez władze lokalne sieciowych form współpracy pomiędzy przedsiębiorstwami. Możliwość efektywnej kooperacji lokalnych firm jest czynnikiem wzmacniającym ich potencjał do dalszego wzrostu. Jednocześnie konieczna jest budowa efektywnego systemu zachęt inwestycyjnych oraz systemu zachęt wspierających rozpoczęcie i prowadzenie działalności gospodarczej.

Wzmocnienie systemu gospodarczego obszaru rewitalizowanego wymaga również pobudzenia i kreowania postaw przedsiębiorczych wśród mieszkańców. Wola prowadzenia działalności gospodarczej, a przez to wzięcie indywidualnej odpowiedzialności za podejmowane decyzje, stanowi bowiem silny bodziec do wyzwolenia kreatywności i zaradności mieszkańców, a jednocześnie może być źródłem satysfakcji z sukcesu osobistego, co generuje szereg pozytywnych implikacji także w sferze społecznej na wskazanym obszarze. Wzmocnienie wiedzy mieszkańców obszaru rewitalizowanego odnośnie możliwości prowadzenia działalności gospodarczej może być katalizatorem powiększenia liczby firm działających lokalnie. Ponadto takie działania umożliwią szerszą dywersyfikację profilu działalności przedsiębiorstw, w tym zwłaszcza korzystnie wpłyną na rozwój sektora usług (w tym turystyki), co przyczyni się do lepszego zaspokajania potrzeb społeczności lokalnej. Interwencja publiczna w tej sferze powinna także koncentrować się na tworzeniu dogodnych warunków infrastrukturalnych umożliwiających rozwój działalności gospodarczej.

W rezultacie osiągnięcie tak zdefiniowanego celu wymaga realizacji adekwatnych działań na obszarze rewitalizowanym. Za szczególnie istotną przyjęto zagregowaną grupę działań zmierzających do wsparcia dla lokalnego sektora przedsiębiorczości.

Tabela 33. Skala potrzeb rewitalizacyjnych – Cel II.

Kierunki działań	Skala potrzeb (średnia, duża, bardzo duża)
Wsparcie dla przedsiębiorczości obszaru rewitalizowanego	Bardzo duża

Źródło: opracowanie własne.

Kierunek działania: Wsparcie dla przedsiębiorczości obszaru rewitalizowanego

- a) Poprawa dostępności do usług wspierających przedsiębiorstwa.
- b) Ograniczenie ryzyka delokalizacji firm poprzez budowę systemu lokalnych zachęt dla tworzenia nowych przedsiębiorstw MMŚP i rozwoju już istniejących podmiotów gospodarczych MMŚP (oraz miejsc pracy).
- c) Poprawa atrakcyjności inwestycyjnej poprzez przygotowanie terenów przeznaczonych do inwestycji.
- d) Kreowanie i wsparcie postaw przedsiębiorczych, w tym zwłaszcza w sektorze usługowym (np. turystyka) oraz rozwój oferty szkoleń z zakresu prowadzenia działalności gospodarczej.

Wsparcie dla przedsiębiorstw oraz osób zainteresowanych rozpoczęciem działalności gospodarczej powinno obejmować przede wszystkim poprawę dostępności do niezbędnych usług specjalistycznych (prawnych, księgowych, finansowych, marketingowych). Z tego względu niezwykle przydatnym instrumentem pobudzania lokalnej przedsiębiorczości może być szerszy dostęp do instytucji otoczenia biznesu działających na tym obszarze oraz w sub-regionie. Instytucja ta pełni bowiem wiodącą rolę w zakresie dystrybucji kluczowych usług okołobiznesowych i w ten sposób potrafią skutecznie stymulować rozwój sektora przedsiębiorstw. W połączeniu z wykreowaniem lokalnego systemu zachęt (finansowych i pozafinansowych) dla tworzenia nowych firm oraz atrakcyjnej oferty inwestycyjnej możliwa

stanie się dyfuzja przedsiębiorczości w zdecydowanie szerszej skali na obszarze rewitalizowanym oraz wykreowanie lokalnych centrów aktywności ekonomicznej. Szczególnym polem wsparcia powinien stać się sektor usługowy (np. w branży turystycznej), który wykazuje na terenie OR znaczące deficyty (implikując brak możliwości reakcji na popyt zgłaszany przez społeczność lokalną oraz przez klientów zewnętrznych). Dlatego konieczne są także realne działania zamierzające do wsparcia dywersyfikacji profilu działalności lokalnych firm. W rezultacie niezbędne jest podjęcie działań ukierunkowanych na zwiększenie wiedzy i umiejętności praktycznych mieszkańców tego terenu w zakresie prowadzenia działalności gospodarczej. W tym kontekście niezwykle użyteczne jest położenie nacisku na działania promujące (i informujące) o formach prowadzenia aktywności rynkowej oraz funkcjonowania przedsiębiorstw sektora MMSP. We współczesnych warunkach gospodarowania niezwykle ważne jest także podjęcie działań publicznych inicjujących oraz wspierających współpracę pomiędzy lokalnymi przedsiębiorstwami. Liczne efekty synergii wywołane wzajemnym współdziałaniem podmiotów gospodarczych przyczynią się do wzmocnienia konkurencyjności OR.

CEL 3. MODERNIZACJA I ROZWÓJ INFRASTRUKTURY W CELU POPRAWY JEJ FUNKCJONALNOŚCI ORAZ ZWIĘKSZENIA UŻYTECZNOŚCI DLA SPOŁECZNOŚCI OBSZARU REWITALIZOWANEGO

Kluczowym polem interwencji publicznej w procesie rewitalizacji wskazanego obszaru jest niewątpliwie sfera infrastrukturalna. Bez odpowiednio rozwiniętej i zmodernizowanej bowiem infrastruktury (w różnych jej wymiarach) nie jest możliwe osiągnięcie założonych priorytetów w innych sferach funkcjonowania tego obszaru.

Opracowana diagnoza wykazała, iż na terenie obszaru rewitalizowanego ujawniają się liczne potrzeby związane z wielowymiarową poprawą i rozbudową dostępnej tutaj infrastruktury. Przede wszystkim konieczne jest podjęcie działań skoncentrowanych na modernizacji licznych obiektów budowlanych (budynków publicznych i budynków mieszkalnych oraz obiektów zabytkowych). Skala bowiem degradacji tkanki materialnej na tym terenie jest znacząca i wymaga pilnych nakładów finansowych. Utrzymujący się obecnie stan infrastruktury budowlanej znacząco obniża komfort jej użytkowania oraz generuje poważne koszty. Warto jednak podkreślić, iż obok nakładów przeznaczanych na przywrócenie funkcjonalności

budynków, zapewnienie ich bezpiecznej eksploatacji oraz poprawę parametrów energetycznych, konieczne jest także przystosowanie obiektów budowlanych do potrzeb osób starszych i niepełnosprawnych. Liczne bariery architektoniczne utrudniają dostęp do instytucji publicznych wskazanym grupom oraz zmniejszają wyraźnie komfort życia na obszarze rewitalizowanym. Ponadto przedmiotowy cel zorientowany jest również na restaurację stanu architektonicznego i urbanistycznego przestrzeni miejskiej. Postulowane są w związku z tym (zgodnie z oczekiwaniami samych mieszkańców) nakłady na poprawę stanu i funkcjonalności obszarów publicznie dostępnych, także dla ruchu turystycznego. Ważnym i potrzebnym polem interwencji publicznej w sferze infrastrukturalnej są także działania zorientowane na poprawę stanu lokalnych obiektów zabytkowych na terenie obszaru rewitalizowanego. Działanie te są niezbędne dla zwiększenia atrakcyjności turystycznej tego terenu, a przez to mają wpływ na możliwości rozwoju sektora usług lokalnie (co z kolei może w znaczący sposób wzmocnić sferę ekonomiczną OR). Ponadto umożliwią właściwą ochronę dziedzictwa kulturowego na tym terenie.

Kluczowym celem w tym obszarze problemowym musi być także zestaw działań koncentrujących się na rozbudowie infrastruktury sprzyjającej integracji społecznej. Konieczne jest zatem ponoszenie nakładów inwestycyjnych na budowę adekwatnych do tej funkcji obiektów (np. świetlic lub klubów mieszkańca/seniora), a także tworzenie miejsc dla działalności organizacji pozarządowych. Podejście takie umożliwi podejmowanie w szerszym zakresie wspólnych inicjatyw lokalnych oraz szerszy dostęp do oferty kulturalnej społeczności lokalnej. W tym zestawie działań konieczne jest również rozbudowanie i modernizacja infrastruktury edukacyjnej. Wsparcie dla lepszego wyposażenia istniejących instytucji edukacyjnych, ich modernizacja i rozbudowa (poprzez stworzenie specjalistycznych pracowni tematycznych w szkołach) oraz tworzenie nowych placówek (zwłaszcza szkół o profilu zawodowym) stanowi fundament projektowania zmian strukturalnych na obszarze rewitalizowanym w długim okresie. Ponadto konieczna jest poprawa dostępności do edukacji i opieki przedszkolnej, która również może być osiągnięta poprzez adekwatne nakłady inwestycyjne w lokalnym sektorze edukacji. W tym kontekście należy również wyeksponować konieczność wydatkowania środków na stworzenie kompleksowej infrastruktury niezbędnej dla zapewnienia opieki osobom starszym.

Ważnym polem interwencji publicznej powinno być także działanie na rzecz zwiększenia ilościowego i jakościowego zagospodarowanych terenów zielonych. Dostęp do infrastruktury czasu wolnego oraz rekreacyjnej i sportowej (dla dzieci, młodzieży, seniorów, a także osób dorosłych oraz turystów) należy uznać za ważny element w strategii podnoszenia jakości życia na obszarze rewitalizowanym oraz zwiększania jego atrakcyjności, w tym atrakcyjności turystycznej.

Zasadniczym polem interwencji publicznej w ramach przedmiotowego celu jest także konieczność rozbudowy istniejącej sieci dystrybucji usług komunalnych. Zwłaszcza infrastruktura techniczna związana z kanalizacją, w tym kanalizacją deszczową, wymaga pilnej rozbudowy. Ponadto konieczne są inwestycje w zakresie rozwoju sieci ciepłowniczej oraz gazu ziemnego. Jednocześnie nadal są odczuwalne potrzeby mieszkańców oraz przedsiębiorstw w zakresie dostępu do wysokiej jakości sieci teleinformatycznych, w tym do szerokopasmowego Internetu. Z uwagi na specyfikę współczesnego modelu gospodarowania oraz procesów konkurencji dostęp do nowoczesnej infrastruktury informatycznej jest niezbędny dla osiągnięcia stabilnej pozycji rynkowej.

Priorytetem w ramach poprawy stanu infrastruktury na obszarze rewitalizowanym z naturalnych względów jest również konieczność modernizacji i poprawy jakości dróg oraz ciągów komunikacyjnych wraz z niezbędną infrastrukturą towarzyszącą. Bez zapewnienia odpowiedniej dostępności, a zatem możliwości wykorzystania środków transportu drogowego (publicznego i prywatnego) nie będzie możliwe zdynamizowanie rozwoju gospodarczego, poprawa sytuacji na rynku pracy poprzez zwiększenie mobilności pracowników oraz wzrost jakości życia mieszkańców. Specyfika lokalizacji OR wymaga także znaczącej poprawy połączeń komunikacyjnych z lokalnymi i sub-regionalnymi centrami aktywności ekonomicznej. Ponadto rozwój infrastruktury drogowej jest kluczowy w kontekście rozwoju ruchu turystycznego na OR. W związku z tym konieczna jest budowa systemu ścieżek rowerowych oraz tras i szlaków turystycznych, w tym także przygotowanie odpowiednich oznaczeń i zaplecza informacyjnego.

Należy podkreślić, iż osiągnięcie standardów zrównoważonego rozwoju na obszarze rewitalizowanym wymaga również inwestycji w infrastrukturę umożliwiającą poszanowanie walorów lokalnego środowiska naturalnego. Dlatego też konieczne są nakłady na termomodernizację budynków, modernizację efektywności kosztowej oświetlenia ulicznego,

wskazaną wcześniej sieć kanalizacyjną oraz sieć dystrybucji ciepła i gazu ziemnego (uznawanego generalnie jako paliwo bardziej ekologiczne) oraz rozwój efektywnej infrastruktury odbioru i selekcji odpadów. Warto podkreślić, iż równoległe do rozwoju „twardej” infrastruktury w poszczególnych jej wymiarach funkcjonalnych, konieczne są także wdrożenia bardziej efektywnych modeli organizacji produkcji i dystrybucji lokalnych dóbr publicznych.

W rezultacie osiągnięcie wskazanego celu wymaga realizacji komplementarnych wobec siebie oraz pozostałych sfer kierunków działań na obszarze rewitalizowanym. Na podstawie przygotowanej diagnozy wraz z udziałem interesariuszy procesu rewitalizacji określono dla realizacji wskazanego celu trzy zasadnicze kierunki działań odnoszące się do poprawy stanu przestrzeni obszaru rewitalizowanego, poprawy dostępności komunikacyjnej oraz poprawy stanu lokalnego środowiska naturalnego.

Tabela 34. Skala potrzeb rewitalizacyjnych – Cel III.

Kierunki działań	Skala potrzeb (średnia, duża, bardzo duża)
Poprawa stanu przestrzeni obszaru rewitalizowanego	Bardzo duża
Poprawa dostępności komunikacyjnej obszaru rewitalizowanego	Bardzo duża
Poprawa stanu środowiska naturalnego obszaru rewitalizowanego poprzez rozwój kluczowej infrastruktury	Bardzo duża

Źródło: opracowanie własne.

Kierunek działania: Poprawa stanu przestrzeni obszaru rewitalizowanego

- a) Renowacja, budowa, przebudowa, rozbudowa i remont budynków mieszkalnych oraz budynków instytucji publicznych.
- b) Renowacja obiektów zabytkowych.
- c) Rozwój bazy noclegowej i sportowo-rekreacyjnej dla celów turystycznych.
- d) Wsparcie dla tworzenia centrów integracji społecznej.

- e) Przystosowanie infrastruktury do potrzeb osób niepełnosprawnych oraz starszych.
- f) Rozwój infrastruktury w zakresie edukacji i opieki nad dziećmi oraz opieki nad seniorami.
- g) Rozbudowa i modernizacja infrastruktury czasu wolnego, w tym infrastruktury rekreacyjnej i turystycznej dla dzieci, osób dorosłych i seniorów.
- h) Rozwój i poprawa stanu obiektów małej architektury oraz zagospodarowanych terenów zielonych.
- i) Rozwój sieci teleinformatycznej i zwiększenie jej dostępności, w tym zwłaszcza szerokopasmowego Internetu.

Poprawa stanu przestrzeni obszaru rewitalizowanego powinna zostać osiągnięta przez zestaw zdywersyfikowanych działań sanacyjnych. Przede wszystkim konieczna jest renowacja i modernizacja budynków mieszkalnych oraz publicznych, a także ich przystosowanie do potrzeb osób starszych oraz niepełnosprawnych. Zwiększenie funkcjonalności, komfortu eksploatacji oraz poprawa bezpieczeństwa użytkowania tej części infrastruktury jawi się jako niezbędna dla podniesienia jakości życia na wskazanym terenie. W tej wiązce działań konieczne są także nakłady inwestycyjne na rozbudowę istniejącej bazy noclegowej dla potrzeb turystyki. Obecna dostępność tego rodzaju obiektów jest niewystarczająca (oraz często nie posiada odpowiedniego standardu usług), co hamuje napływ turystów zarówno krajowych, jak również zagranicznych. Konieczne są także realne nakłady na restaurację obiektów zabytkowych.

Ponadto rozwój infrastruktury społecznej poprzez inwestycje w centra integracji społeczności lokalnej (kluby mieszkańca i seniora) oraz centra kultury stanowią silnie pożądany atrybut planowanego procesu rewitalizacji. Konieczny jest także rozwój infrastruktury czasu wolnego oraz infrastruktury rekreacyjnej i sportowej umożliwiający w ten sposób wdrożenie aktywnego modelu spędzania czasu, integrację lokalnej społeczności oraz absorpcję ruchu turystycznego. Dlatego też ważnym polem działań powinno być również zagospodarowanie terenów zielonych oraz budowa nowych obiektów sportowych (np. basenu) lub rozwój obiektów istniejących (np. rozwój infrastruktury dla narciarstwa).

W tym kontekście należy szczególnie wyeksponować potrzebę podjęcia działań zmierzających do rozwoju infrastruktury edukacyjnej. Konieczne jest inwestowanie środków zarówno w modernizację istniejących placówek oświatowych wraz z ich lepszym wyposażeniem w niezbędny sprzęt dydaktyczny (w tym utworzenie specjalistycznych szkolnych pracowni tematycznych), jak również w budowę nowych instytucji edukacyjnych o profilu zawodowym. Jednocześnie ważnym polem interwencji publicznej w przedmiotowym obszarze muszą być nakłady na rozwój infrastruktury związanej z zapewnieniem edukacji i opieki dla najmłodszych dzieci oraz seniorów. Stąd też konieczna jest poprawa dostępności do żłobków, przedszkoli oraz ośrodków świadczących profesjonalną opiekę nad osobami starszymi, umożliwiającą także łatwiejsze godzenie obowiązków zawodowych z rodzinnymi lokalnych gospodarstw domowych.

Z uwagi na obserwowaną obecnie degradację licznych obiektów architektonicznych, w tym obiektów zabytkowych oraz występujące tereny zaniedbane na obszarze rewitalizowanym, konieczne jest podjęcie działań przywracających ład w przestrzeni publicznej oraz zwiększający jej funkcjonalność i atrakcyjność. Dlatego też konieczne jest rozpoczęcie inwestycji przywracających ład i estetykę w przestrzeni publicznej. Poprawa stanu przestrzeni obszaru rewitalizowanego przyczyni się bowiem także do wyeksponowania jego naturalnych walorów oraz zapewni zwiększony napływ turystów.

Ponadto konieczne są działania umożliwiające dalszy rozwój sieci teleinformatycznych na tym terenie. W dobie gospodarki i społeczeństwa cyfrowego, dostęp w szczególności do sieci szerokopasmowego Internetu zmniejsza ryzyko wykluczenia oraz umożliwia dostęp do szeregu dóbr publicznych. Jednocześnie rozwój wskazanej infrastruktury teleinformatycznej jest kluczowy dla działających lokalnie podmiotów gospodarczych. W istocie rzeczy znacząca część aktywności przedsiębiorstw (m.in. obsługa klienta czy też współpraca z kontrahentami) została dzisiaj bowiem relokowana do sieci cyfrowych.

Kierunek działania: Poprawa dostępności komunikacyjnej OR

- a) Poprawa stanu zdegradowanych dróg lokalnych, ciągów komunikacyjnych, chodników, oświetlenia i oznakowania w celu poprawy bezpieczeństwa.
- b) Poprawa połączeń komunikacyjnych z lokalnymi i sub-regionalnymi centrami aktywności ekonomicznej.

c) Zwiększenie ilości i długości ścieżek oraz tras rowerowych.

d) Poprawa systemu oznaczeń tras i szlaków turystycznych.

Niewątpliwie ważnym polem interwencji publicznej w ramach projektowanych zmian sanacyjnych na obszarze rewitalizowanym jest także zestaw działań zmierzających do poprawy jego dostępności komunikacyjnej. W związku z tym konieczne jest podniesienie poziomu nakładów inwestycyjnych na poprawę stanu dróg lokalnych oraz ciągów komunikacyjnych. Nakłady odtworzeniowe związane z naprawą nawierzchni oraz budowa infrastruktury towarzyszącej, w tym poprawa oznakowania połączeń drogowych oraz oświetlania (zwłaszcza przejść dla pieszych), muszą stanowić niezbędny zestaw kierunków działań dla lokalnych władz samorządowych. Wskazana aktywność pozwoli również na poprawę dostępności obszaru rewitalizowanego środkami transportu zbiorowego. Jest to szczególnie istotne z uwagi na konieczność zwiększenia mobilności lokalnych zasobów ludzkich (w korelacji z wymogami rynku pracy). Zwłaszcza poprawa połączeń komunikacyjnych z sub-regionalnymi centrami aktywności ekonomicznej powinna zostać uznana za kluczowy obszar interwencji publicznej.

Jednocześnie ważne jest w tym obszarze problemowym rozbudowanie infrastruktury parkingowej, co także przekłada się na zwiększenie dostępności komunikacyjnej obszaru rewitalizowanego. Należy dodać, iż w obrębie działań komunikacyjnych bardzo istotnym działaniem jest również zwiększenie długości oraz ilości dostępnych ścieżek rowerowych, miejsc postojowych dla rowerów, a także długości tras i szlaków turystycznych (wraz z odpowiednim oznakowaniem). Tego rodzaju infrastruktura sprzyja nie tylko zwiększeniu dostępności komunikacyjnej obszaru rewitalizowanego, ale także umożliwia implementację w szerszym zakresie przyjaznych środowisku modeli zachowań (np. popularyzacja roweru jako środka transportu) oraz pozwala na dynamizację ruchu turystycznego.

Kierunek działania: Poprawa stanu środowiska naturalnego obszaru rewitalizowanego poprzez rozwój kluczowej infrastruktury:

a) Wsparcie dla termomodernizacji budynków mieszkalnych i publicznych;

b) Wsparcie dla wykorzystania proekologicznych rozwiązań (technicznych i organizacyjnych) w sferze ogrzewania budynków;

- c) Wsparcie dla działań zmierzających do ograniczenia emisji szkodliwych substancji do atmosfery;
- d) Rozwój sieciowej infrastruktury technicznej obszaru rewitalizowanego, w szczególności sieci wod-kan, kanalizacji deszczowej oraz gazowej.

Przeprowadzona diagnoza dla obszaru rewitalizowanego wykazała, iż konieczne jest również podjęcie działań skoncentrowanych na poprawie stanu środowiska naturalnego. Ta grupa działań musi być bezpośrednio i silnie powiązana z ogólną aktywnością w sferze infrastrukturalnej.

Przede wszystkim konieczne jest podjęcie działań zmierzających do kompleksowej termomodernizacji budynków mieszkalnych oraz użyteczności publicznej. Osiągnięcie wymaganych obecnie parametrów w zakresie efektywności cieplnej przyczyni się bowiem bezpośrednio do mniejszej konsumpcji energii (a przez to paliw wykorzystywanych do ogrzewania budynków) i w konsekwencji poprawi stan lokalnego środowiska naturalnego (w wyniku niższej emisji substancji szkodliwych). Jednocześnie wskazana termomodernizacja umożliwi racjonalizację kosztów eksploatacji oraz poprawi komfort użytkowania obiektów budowlanych. Działaniom tym powinna również towarzyszyć aktywność na rzecz implementacji proekologicznych rozwiązań w zakresie organizacji dystrybucji energii cieplnej.

Na obszarze rewitalizacji zidentyfikowano także konieczność dalszej rozbudowy sieci dystrybucji kluczowych usług komunalnych. W szczególności niezwykle ważny jest dalszy rozwój sieci kanalizacyjnej, w tym kanalizacji deszczowej oraz przesyłu ciepła i gazu. W obu przypadkach, niezbędne nakłady inwestycyjne przyczynią się bezpośrednio do poprawy parametrów środowiskowych na analizowanym obszarze. Ponadto konieczna jest dalsza rozbudowa sieci zbierania i selekcji odpadów, umożliwiająca wdrożenie przynajmniej kilku wybranych elementów przyjaznego środowiska tzw. systemu gospodarki zamkniętej (zakładającego minimalizację wpływu na środowisko naturalne człowieka poprzez powtórne wykorzystanie określonych produktów/surowców).

Komplementarność celów i kierunków rewitalizacji z dokumentami zawierającymi cele rozwojowe

Dokonano powiązania przyjętych celów rewitalizacyjnych ze Strategia ZIT Aglomeracji Wałbrzyskiej 2014-2020.

Komplementarność zaproponowanych kierunków działań wobec wspomnianego dokumentu zawiera poniższa tabela.

Tabela 35. Powiązania z dokumentami strategicznymi i planistycznymi.

Cel rewitalizacji	Strategia ZIT Aglomeracji Wałbrzyskiej 2014-2020
Cel 1. PODNIESIENIE POZIOMU ŻYCIA MIESZKAŃCÓW OBSZARU REWITALIZOWANEGO POPRZEZ DZIAŁANIA W ZAKRESIE INTEGRACJI I AKTYWIZACJI SPOŁECZNEJ.	Cel rozwojowy 2. Atrakcyjne środowisko zamieszkania i pracy Priorytety 2.3-2.8
Cel 2. DYNAMIZACJA POTENCJAŁU OBSZARU REWITALIZOWANEGO DLA ROZWOJU GOSPODARCZEGO ORAZ WZMOCNIENIE POSTAW PRZEDSIĘBIORCZYCH	Cel rozwojowy 1. Dynamiczna gospodarka i innowacyjna przedsiębiorczość Priorytet 1.1. Tworzenie atrakcyjnych warunków inwestowania oraz inkubacja firm innowacyjnych
Cel 3. MODERNIZACJA I ROZWÓJ INFRASTRUKTURY W CELU POPRAWY JEJ FUNKCJONALNOŚCI ORAZ ZWIĘKSZENIA UŻYTECZNOŚCI DLA SPOŁECZNOŚCI OBSZARU REWITALIZOWANEGO	Cel rozwojowy 2. Atrakcyjne środowisko zamieszkania i pracy Priorytety 2.1 – 2.9.

Źródło: opracowanie własne

Spójność celów i problemów

Jednym z elementów prac nad LPR w gminie Lubawka była diagnoza głównych problemów występujących na obszarze rewitalizacji. Identyfikacja problemów bazowała na analizie mierników rozwoju oraz danych wynikających z ankiet i była przedmiotem prac Zespołu ds. Rewitalizacji w trakcie warsztatów. Wykorzystując metodę partycypacji społecznej połączonej z moderowaną dyskusją ustalono najważniejsze problemy, które następnie zostały pogrupowane i zaakceptowane przez Zespół ds. Rewitalizacji. W dalszej kolejności

zdiagnozowane problemy służyły jako podstawa do ustalenia Celów programu. Poniżej przedstawiono tabelę, w której zaprezentowano logikę interwencji LPR, która dowodzi, że zaproponowane cele LPR zostały sformułowane na podstawie zdiagnozowanych problemów i są z nimi spójne. Literą X w tabeli oznaczono problemy adekwatne do zaproponowanych celów LPR w gminie Lubawka.

Tabela 36. Matryca problemów i celów

Problemy	Cel 1	Cel 2	Cel 3
Bezrobocie występujące na OR	X	X	
Problem wykluczenia społecznego na OR	X		
Niska aktywność mieszkańców OR	X		
Patologie społeczne na OR	X		
Niski stopień przedsiębiorczości na terenie OR		X	
Niewystarczające wsparcie rozwoju przedsiębiorczości		X	
Bariery rozwoju przedsiębiorczości OR		X	
Niedostateczna infrastruktura sieciowa			X
Niedostateczna infrastruktura komunikacyjna			X
Zdekapitalizowana infrastruktura mieszkaniowa			X
Niedostateczna infrastruktura turystyczna		X	X
Niska jakość infrastruktury i terenów publicznych OR			X

Źródło: opracowanie własne.

6. Rozdział: Indykatywne ramy finansowe

Indykatywne ramy finansowe realizacji Lokalnego Programu Rewitalizacji Gminy Lubawka wynikają ze zgłoszonych i zaakceptowanych przedsięwzięć i projektów rewitalizacyjnych. Projekty/przedsięwzięcia zostały zgłoszone przez interesariuszy rewitalizacji w procedurze otwartego naboru z wykorzystaniem ankiety projektu rewitalizacyjnego. O możliwości zgłaszania projektów wnioskodawcy zostali poinformowani za pośrednictwem strony internetowej gminy. System informatyczny służący do zgłaszania projektów / przedsięwzięć został udostępniony pod adresem <https://www.webankieta.pl/ankieta/295057/fiszka-lubawka.html>. Przyjęta przez Gminę Lubawka procedura naboru była przejrzysta, powszechnie dostępna i niedyskryminująca. W związku z przyjętą metodologią uspołecznienia procesu przygotowania LPR, po zakończeniu naboru, lista projektów/przedsięwzięć została przekazana Zespołowi ds. Rewitalizacji i była przedmiotem dyskusji w trakcie warsztatów. W wyniku ustaleń Zespołu ds. Rewitalizacji nabór projektów został przedłużony w celu uzyskania dodatkowych projektów / przedsięwzięć potrzebnych do osiągnięcia pożądanego efektu rewitalizacji. W dalszej kolejności zgłoszone przedsięwzięcia / projekty rewitalizacyjne zostały poddane analizie ze względu na ich kwalifikowalność do realizacji. Brano pod uwagę: realizację celów LPR, skalę oddziaływania na obszar rewitalizacji oraz harmonogram wdrażania. Na tej podstawie opracowano listę A i B przedsięwzięć / projektów rewitalizacyjnych. Lista A odnosi się do działania 6.3. Rewitalizacja zdegradowanych obszarów RPO WD 2014 -2020. Lista B zawiera pozostałe kwalifikujące się przedsięwzięcia / projekty. Lista A i lista B przedsięwzięć / projektów rewitalizacyjnych stanowi załącznik nr 1 i 2 do Lokalnego Programu Rewitalizacji Gminy Lubawka. Podsumowanie wartości zgłoszonych projektów tworzy indykatywne ramy finansowe lokalnego programu rewitalizacji.

Tabela 37. Indykatywne ramy finansowe lokalnego programu rewitalizacji gminy [PLN]

Cel LPR	Źródła finansowania				Razem
	Lista A		Lista B		
	Śr. Zewnętrzne	Śr. Własne	Śr. Zewnętrzne	Śr. Własne	
Cel nr 1			182 178,74	32 149,19	214 327,93
Cel nr 2					-
Cel nr 3	2 090 051,02	370 832,53	6 716 591,21	1 897 189,88	11 074 664,64
Ogółem	2 090 051,02	370 832,53	6 898 769,95	1 929 339,07	11 288 992,57

Źródło: opracowanie własne.

Komplementarność projektów/przedsięwzięć rewitalizacyjnych

Kompleksowe zaplanowanie działań rewitalizacyjnych, mających na celu wyprowadzenie obszaru ze stanu kryzysowego, wymaga uwzględnienia komplementarności pomiędzy projektami/przedsięwzięciami w wymiarze przestrzennym, problemowym, proceduralno-instytucjonalnym, międzyokresowym, a także finansowym. Zapewnienie kompleksowej i zintegrowanej interwencji przyczyni się do wzajemnej synergii projektów/przedsięwzięć rewitalizacyjnych oraz synchronizacji efektów ich oddziaływania na sytuację kryzysową w obszarze rewitalizacji. W przypadku niniejszego dokumentu komplementarność stanowiła czynnik warunkujący umieszczenie projektów/przedsięwzięć rewitalizacyjnych na liście A lub B.

W tym miejscu należy zaznaczyć, że LPR jest dokumentem wieloletnim, a projekty / przedsięwzięcia mogą być zgłaszane na każdym etapie jego wdrażania. Część projektów / przedsięwzięć zostanie zgłoszona po zatwierdzeniu LPR, co wynika między innymi z: gotowości do realizacji, dostępności środków, konieczności ustanowienia partnerstwa. Oznacza to, że komplementarność należy rozpatrywać i oceniać również, a może przede wszystkim, w zakresie mechanizmów zapewniających jej występowanie.

Poniżej opisano komplementarność wg obszarów wskazanych w Wytycznych Ministerstwa Rozwoju.

1. Komplementarność przestrzenna – mechanizm zapewniający komplementarność przestrzenną to warunek, że podstawowym miejscem realizacji lub oddziaływania projektów / przedsięwzięć jest obszar rewitalizacji. W trakcie tworzenia LPR brano pod uwagę wzajemne przestrzenne powiązania pomiędzy projektami / przedsięwzięciami, również po to, aby oddziaływały one na cały obszar rewitalizacji. Realizowane to było między innym przez Zespół ds. Rewitalizacji w trakcie warsztatów. Komplementarność przestrzenna między poszczególnymi projektami / przedsięwzięciami rewitalizacyjnymi była weryfikowana na podstawie pkt. 6 Formularza projektu - przedsięwzięcia rewitalizacyjnego, stanowiącego załącznik do niniejszego dokumentu.
2. Komplementarność problemowa – mechanizm zapewniający komplementarność problemową to warunek kwalifikowania do LPR tylko takich projektów, które realizują

strategię i dzięki temu rozwiązują zidentyfikowane na obszarze rewitalizowanym problemy. Wszystkie przedsięwzięcia wpisują się w cele i kierunki działań rewitalizacyjnych, które zostały wyznaczone na podstawie zdiagnozowanych problemów. W związku z powyższym wszystkie projekty / przedsięwzięcia rewitalizacyjne są odpowiedzią na zdiagnozowane problemy i powinny doprowadzić do realizacji wizji opisanej w LPR. Na etapie tworzenia listy A i B wzajemne dopełnianie tematyczne poszczególnych projektów/przedsięwzięć rewitalizacyjnych zgłoszonych przez interesariuszy procesu było weryfikowane na podstawie pkt. 10 Formularza projektu - przedsięwzięcia rewitalizacyjnego, stanowiącego załącznik do niniejszego dokumentu. Wzajemne dopełnianie się tematyczne projektów / przedsięwzięć będzie analizowane również dla nowo zgłaszanych projektów / przedsięwzięć do roku 2023. Jednocześnie warto zaznaczyć, że system realizacji LPR zapewnia powiązanie działań rewitalizacyjnych ze strategicznymi decyzjami gminy, między innymi poprzez uwzględnienie kluczowej roli Rady Miejskiej, Burmistrza oraz Zespołu ds. Rewitalizacji we wdrażaniu Programu.

3. Komplementarność proceduralno / instytucjonalna – mechanizm zapewniający ten rodzaj komplementarności został zapewniony dzięki uwzględnieniu w dokumencie kluczowych podmiotów zaangażowanych w proces wdrażania LPR (Rada Miejska, Burmistrz, Zespół ds. Rewitalizacji) oraz adekwatnych procedur w zakresie zarządzania. Warto podkreślić, że zaprojektowane procedury umożliwią koordynację rewitalizacji ze strategicznymi zamierzeniami gminy. Ponadto na etapie przygotowywania LPR wszystkie projekty zostały zebrane i zatwierdzone w ramach przejrzystej, powszechnie dostępnej i niedyskryminującej procedury. Zgłoszone projekty były przedmiotem opinii Zespołu ds. Rewitalizacji co gwarantowało prawidłowe uspołecznienie procesu i jednocześnie umożliwiło uwzględnienie aspektu komplementarności problemowej i przestrzennej.
4. Komplementarność międzyokresową – zgodnie z Wytycznymi MR mechanizmem zapewniającym komplementarność międzyokresową jest właściwe ukierunkowanie wsparcia przez IZ RPO WD 2014 – 2020, które uwzględnia doświadczenia wynikające z poprzedniego okresu programowania, w tym wnioski wynikające z ewaluacji. Na etapie przygotowywania LPR uwzględniono Wytyczne IZ RPO WD w zakresie zasad

przygotowania lokalnych programów rewitalizacji m.in. poprzez opracowanie Listy A i B projektów / przedsięwzięć rewitalizacyjnych. Komplementarność międzyokresowa dotyczy również działań rewitalizacyjnych podejmowanych przez Gminę Lubawka. W latach 2007-2013, w ramach poprzedniego Lokalnego Programu Rewitalizacji Miasta Lubawka, realizowane były projekty pn.: „Rewitalizacja budynków w centrum miasta Lubawka” oraz „Aktywizacja zawodowa i społeczna mieszkańców gminy Lubawka”. Komplementarność międzyokresowa występuje w aspekcie terytorialnym (obszar realizacji projektów w części pokrywający się z wyznaczonym obszarem rewitalizacji – podobszar Lubawka, na którym będą realizowane projekty i przedsięwzięcia rewitalizacyjne) oraz merytorycznym (w ramach aktualnie programowanego procesu rewitalizacji realizowane będą projekty i przedsięwzięcia rewitalizacyjne o podobnych celach i zakresach – dotyczące zarówno aktywizacji mieszkańców OR jak i modernizacji infrastruktury znajdującej się na OR ze szczególnym uwzględnieniem budynków o przeznaczeniu mieszkaniowym).

5. Komplementarność Finansowa – mechanizm zapewniający komplementarność finansową jest realizowany poprzez przyjętą na etapie tworzenia LPR zasadę, że zgłoszone do realizacji przedsięwzięcia / projekty będą aplikować o środki pochodzące z Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego. Przedsięwzięcia/projekty rewitalizacyjne będą finansowane również z innych źródeł niż ww. fundusze zapewniając tym samym komplementarność finansową pomiędzy programami operacyjnymi oraz środkami polityk i instrumentów krajowych. Dysponentami środków są odpowiednie instytucje zarządzające, które w systemie naborów przewidziały określone preferencje dla przedsięwzięć / projektów rewitalizacyjnych. Ponadto wnioskodawcy projektów rewitalizacyjnych zabezpieczą niezbędne do współfinansowania środki własne co zapewni komplementarność finansową pomiędzy prywatnymi i publicznymi źródłami finansowania. W poniższej tabeli zaprezentowano zestawienie kwot przedsięwzięć / projektów rewitalizacyjnych obrazujących komplementarność finansową.

Tabela 38. Komplementarność źródeł finansowania [PLN]

Komplementarne źródła finansowania	Wartość wsparcia	Środki publiczne/prywatne
EFRR	8 381 642,23	2 193 022,41
EFS	75 078,74	13 249,19
Inne źródła finansowania	532 100,00	93 900,00

Źródło: opracowanie własne.

7. Rozdział: System realizacji Lokalnego Programu Rewitalizacji

Struktura zarządzania

1. W zarządzanie procesem rewitalizacji zaangażowane są następujące podmioty:
  - Rada Miejska w Lubawce
  - Burmistrz Miasta Lubawka
  - W imieniu interesariuszy rewitalizacji Zespół ds. Rewitalizacji Gminy Lubawka,
  - Właściwa komórka urzędu odpowiedzialna za rewitalizację, tj. Referat Inwestycji, Gospodarki Komunalnej i Przestrzennej Urzędu Miasta.
  - W imieniu interesariuszy podmioty/ osoby realizujące projekty rewitalizacyjne⁸,
2. Zespół ds. Rewitalizacji jest społecznym organem konsultacyjnym Burmistrza Miasta Lubawka w zakresie rewitalizacji, powoływany na czas przygotowania i realizacji lokalnego programu rewitalizacji (zwanego dalej LPR). Zespół ds. Rewitalizacji wspiera proces rewitalizacji poprzez wiedzę, doświadczenie oraz znajomość problemów społecznych, gospodarczych, środowiskowych, przestrzenno-funkcjonalnych oraz technicznych.
3. Zespół ds. Rewitalizacji powołany został zarządzeniem Burmistrza Miasta Lubawka nr 77/2017 z dnia 08.06.2017 r., szczegółowy tryb pracy Zespołu ds. Rewitalizacji określa regulamin Zespołu ds. Rewitalizacji stanowiący załącznik do przedmiotowego zarządzenia.
4. Do zadań Zespołu ds. Rewitalizacji należy współpraca w zakresie:
  - a. Diagnozowania obszarów zdegradowanych oraz wyznaczania terenów rewitalizacji,
  - b. Priorytetyzacji problemów dotyczących obszar rewitalizacji,
  - c. Definiowania celów i kierunków działań procesu rewitalizacji,
  - d. Monitorowania i oceny wdrażania LPR.

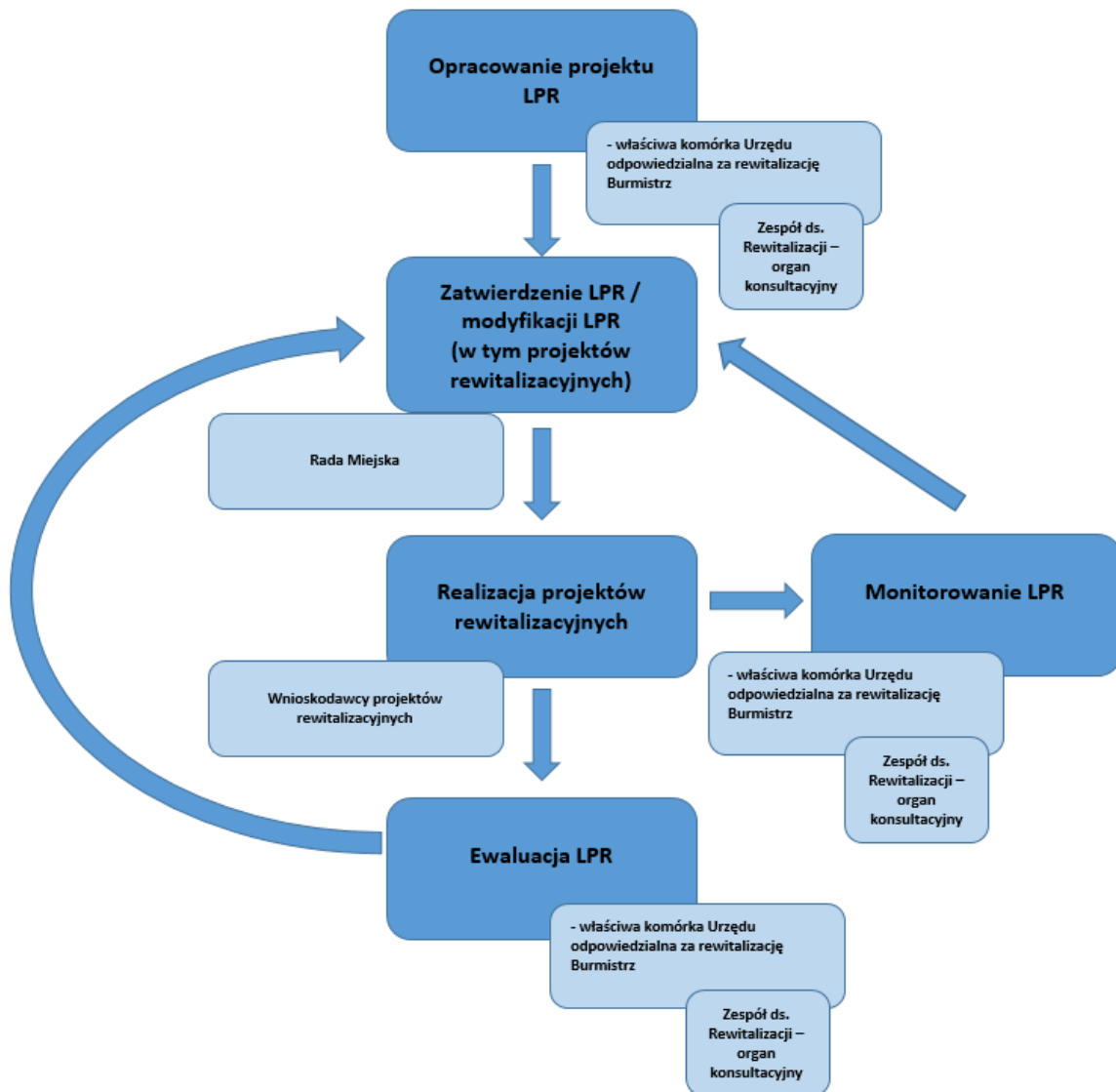
⁸ Przez podmioty/ osoby realizujące projekty rewitalizacyjne rozumie się podmioty/ osoby wskazane jako Wnioskodawcy w projektach rewitalizacyjnych. W przypadku projektów, w których Wnioskodawcą jest Gmina, pod pojęciem podmiotu realizującego należy rozumieć właściwą komórkę Urzędu, odpowiedzialną za realizację projektu.

5. Obsługę administracyjną Zespołu ds. Rewitalizacji zapewnia właściwa komórka urzędu odpowiedzialna za rewitalizację.
6. Do zadań ww. Komórki urzędu w zakresie, o którym mowa w pkt 5, należy:
  - a) Prowadzenie spraw organizacyjnych Zespołu ds. Rewitalizacji,
  - b) Sporządzanie protokołów z posiedzeń Zespołu ds. Rewitalizacji,
  - c) Przygotowanie materiałów niezbędnych do wykonywania zadań Zespołu ds. Rewitalizacji,
  - d) Powiadamianie członków Zespołu ds. Rewitalizacji oraz innych zaproszonych osób o terminie oraz tematyce posiedzenia,
  - e) Archiwizowanie dokumentów Zespołu ds. Rewitalizacji.

System zarządzania procesem rewitalizacji przebiega zgodnie z poniższym Diagram 3

Diagram 3. System zarządzania procesem rewitalizacji

Źródło: opracowanie własne.

Monitoring i ewaluacja

I. Opis podstawowych celów i założeń dot. Monitoringu i ewaluacji LPR

1. Monitorowanie realizacji LPR to ciągły i systematyczny proces zbierania i analizowania danych ilościowych oraz jakościowych, który umożliwia opisanie aktualnego stanu realizacji LPR. Polega na bieżącej obserwacji postępu finansowo-rzeczowego

projektów rewitalizacyjnych⁹, która pozwala ocenić stan zaawansowania realizacji ww. Przedsięwzięć oraz stwierdzić, czy są realizowane zgodnie z założeniami, jakie zostały przyjęte na etapie ich planowania. Celem monitorowania jest, więc określenie postępu rzeczowo-finansowego projektów rewitalizacyjnych oraz zapewnienie zgodności ich realizacji z wcześniej zatwierdzonymi założeniami;

2. Monitorowanie LPR jest procesem bieżącym i prowadzone jest przez cały okres wraźania LPR;
3. Podstawowymi narzędziami służącymi monitorowaniu LPR są coroczne sprawozdania monitoringowe;
4. W warstwie metodycznej monitoring prowadzony jest przede wszystkim z wykorzystaniem ograniczonego zbioru wskaźników produktu i rezultatu umożliwiających szybki pomiar stopnia zaawansowania realizacji projektów rewitalizacyjnych oraz ich zgodności z planowanymi założeniami.
5. Ewaluacja to proces zbierania, a następnie analizowania wiarygodnych informacji i danych dotyczących zarówno realizowanych projektów rewitalizacyjnych (np. W aspekcie rzeczowym i finansowym), jak również dotyczących obszaru rewitalizowanego (przy uwzględnieniu dostępności danych statystycznych). Jej celem jest ocena skuteczności i efektywności działań rewitalizacyjnych (w tym przede wszystkim projektów rewitalizacyjnych), w odniesieniu do założonych celów LPR, która stanowi podstawę dla ewentualnych działań korygujących, usprawniających, aktualizujących oraz do lepszego zrozumienia samego procesu rewitalizacji.
6. Podstawowymi narzędziami służącymi ewaluacji LPR są raport ewaluacyjny częściowy sporządzany w roku następującym po roku, w którym upływa połowa okresu obowiązywania LPR i raport ewaluacyjny końcowy, sporządzany w roku następującym po roku zakończenia obowiązywania LPR.
7. W warstwie metodycznej ocena skuteczności i efektywności działań rewitalizacyjnych prowadzona jest przede wszystkim w oparciu o ograniczony zbiór mierników rozwoju, umożliwiających szybki pomiar stopnia realizacji założonych celów LPR.
8. W proces monitorowania i ewaluacji LPR zaangażowane są podmioty określone w podrozdziale „struktura (w tym Zespół ds. Rewitalizacji)” pkt 1.

---

⁹ Projekt rewitalizacyjny – to projekt, wynikający z LPR, tj. zaplanowany w LPR i ukierunkowany na osiągnięcie jego celów.

II. Opis procedury monitoringu LPR – sprawozdanie monitoringowe

1. Za koordynację procesu monitorowania LPR odpowiada właściwa komórka urzędu odpowiedzialna za rewitalizację. Do jej zadań należy m. in.:
  - a. Bieżąca współpraca z podmiotami / osobami realizującymi projekty rewitalizacyjne,
  - b. Przygotowanie sprawozdania monitoringowego,
  - c. Zorganizowanie posiedzenia Zespołu ds. Rewitalizacji w sprawie zaopiniowania sprawozdania monitoringowego.
2. Projekt rocznego sprawozdania monitoringowego przygotowany jest i opiniowany do końca kwietnia danego roku i obejmuje swoim zakresem poprzedni rok kalendarzowy (pierwsze sprawozdanie monitoringowe obejmuje swoim zakresem okres od przyjęcia LPR do końca roku kalendarzowego, w którym LPR został przyjęty).
3. Projekt rocznego sprawozdania monitoringowego opracowywany jest w oparciu o dane i informacje przekazywane m.in. przez podmioty / osoby realizujące projekty rewitalizacyjne.
4. Podmioty/osoby realizujące, wynikające z Programu, projekty rewitalizacyjne zobowiązane są zakończyć ich realizację najpóźniej do dnia 31.12.2023 r.¹⁰,
5. Podmioty/osoby realizujące, wynikające z Programu, projekty rewitalizacyjne zobowiązane są przekazać do właściwej komórki urzędu odpowiedzialnej za rewitalizację co najmniej następujące informacje w zakresie realizowanych przez siebie projektów:
  - a. Dla projektów planowanych do realizacji i realizowanych odpowiednio:
    - Stan zaawansowania przygotowania/ realizacji projektu,
  - b. Dla projektów zakończonych:
    - Osiągnięte wartości wskaźników produktu i rezultatu (jeśli dotyczy: uzasadnienie nieosiągnięcia zakładanych wartości docelowych wskaźników dla projektu, określonych w LPR),
    - Istotne zmiany wpływające na charakter projektu, jego cele lub warunki wdrażania, które mogłyby doprowadzić do naruszenia jego pierwotnych celów.

---

¹⁰ Zgodnie z przepisami przejściowymi i końcowymi zawartymi w art. 52 Ustawy o rewitalizacji z dnia 9 października 2015 r.

6. Ww. informacje przekazywane są przez podmioty/osoby realizujące projekty rewitalizacyjne do właściwej komórki urzędu odpowiedzialnej za rewitalizację do końca stycznia danego roku i przedstawiają stan na 31 grudnia roku poprzedniego.¹¹ W przypadku projektów zakończonych ww. informacje przekazywane są przez kolejne 3 lata kalendarzowe po roku zakończenia ich rzeczowej realizacji, jednak nie dłużej niż do 2022 roku.
7. Właściwa komórka urzędu odpowiedzialna za rewitalizację może wezwać podmioty/osoby realizujące projekty rewitalizacyjne do przedstawienia dodatkowych informacji oraz wyjaśnień.
8. Właściwa komórka urzędu odpowiedzialna za rewitalizację analizuje informacje przekazywane przez podmioty/osoby realizujące projekty rewitalizacyjne, w tym w zakresie postępu rzeczowo-finansowego projektów rewitalizacyjnych oraz ich zgodności z wcześniej zatwierdzonymi założeniami w LPR, dotyczącymi co najmniej możliwości i terminu ich realizacji oraz zakładanych wartości docelowych wskaźników produktu/ rezultatu, a następnie przygotowuje projekt rocznego sprawozdania monitoringowego.
9. Projekt rocznego sprawozdania monitoringowego zawiera co najmniej:
  - a. Ocenę stopnia zaawansowania wdrażania LPR (narastająco), sporządzoną w oparciu o poziom osiągnięcia wskaźników produktu i rezultatu przez projekty rewitalizacyjne.
  - b. Rekomendacje odnośnie:
    - Konieczności/braku konieczności ponowienia naboru projektów rewitalizacyjnych w celu wpisania nowych projektów rewitalizacyjnych do LPR, w następstwie m.in. oceny, o której mowa w pkt 9 ppkt a),
    - Konieczności/braku konieczności wykreślenia projektów rewitalizacyjnych umieszczonych w LPR, w następstwie m.in. Przeprowadzenia analizy, o której mowa w ppkt 8)¹²,

---

¹¹ za wyjątkiem informacji dotyczących wskaźników produktu, których osiągnięta wartość podawana jest na dzień zakończenia rzeczowej realizacji projektu oraz wskaźników rezultatu, których osiągnięta wartość podawana jest za okres 1 roku od zakończenia rzeczowej realizacji projektu lub uruchomienia inwestycji, jeśli wynika to z jej specyfiki.

¹² Opóźnienie terminu realizacji projektu, wystąpienie istotnych ryzyk i zagrożeń realizacji projektu czy też zmniejszenie docelowej wartości wskaźników produktu i rezultatu stanowiąc może przesłankę do wykreślenia projektu z LPR;

10. Projekt rocznego sprawozdania monitoringowego przedkładany jest pod obrady Zespołu ds. Rewitalizacji w celu jego zaopiniowania.
  11. Zespół ds. Rewitalizacji może zaopiniować projekt rocznego sprawozdania monitoringowego:
    - a. Pozytywnie bez zastrzeżeń;
    - b. Pozytywnie z jednoczesnym zgłoszeniem uwag;
    - c. Negatywnie z jednoczesnym zgłoszeniem uwag.
  12. Zaopiniowany projekt rocznego sprawozdania monitoringowego przedkładany jest do zatwierdzenia Burmistrza, w tym również w zakresie uwzględnienia/ nieuwzględnienia w nim uwag, o których mowa w pkt 11 ppkt b) albo c).
  13. Zatwierdzone sprawozdanie monitoringowe za dany rok przedkładane jest do wiadomości Rady Miejskiej oraz publikowane co najmniej na stronie internetowej gminy, w terminie do 30 czerwca danego roku, w którym zostało zatwierdzone.
- III. Opis procedury ewaluacji LPR – raport ewaluacyjny
1. Za koordynację procesu ewaluacji LPR odpowiada właściwa komórka urzędu odpowiedzialna za rewitalizację. Do jej zadań należy m. In.:
    - a. Zlecenie podmiotowi zewnętrznemu przygotowanie raportu ewaluacyjnego częściowego oraz raportu ewaluacyjnego końcowego oraz ich odbiór,
    - b. Bieżąca współpraca z ewaluatorem,
    - c. Przygotowanie stanowiska gminy do rekomendacji zawartych w raporcie ewaluacyjnym częściowym oraz raporcie ewaluacyjnym końcowym,
    - d. Zorganizowanie posiedzenia Zespołu ds. Rewitalizacji w sprawie zaopiniowania przygotowanego stanowiska gminy do rekomendacji zawartych w ww. Raportach ewaluacyjnych.
  2. Raport ewaluacyjny częściowy oraz raport ewaluacyjny końcowy przygotowujący są do końca sierpnia danego roku, w którym powinien zostać opracowany.
  3. Raport ewaluacyjny częściowy oraz raport ewaluacyjny końcowy zawierają co najmniej:
    - a. Ocenę stopnia zaawansowania wdrażania LPR, sporządzoną w oparciu o poziom osiągnięcia wskaźników produktu i rezultatu przez projekty rewitalizacyjne oraz ocenę ich zgodności z wcześniej zatwierdzonymi

założeniami w LPR, przygotowaną m. in. na podstawie sprawozdań monitoringowych;

- b. Ocenę skuteczności i efektywności działań rewitalizacyjnych, w odniesieniu do założonych dla obszaru rewitalizowanego celów w LPR (tj. poprawy sytuacji na obszarach rewitalizacji), w oparciu o zbiór mierników rozwoju wskazanych w poniższej tabeli

Tabela 39. Zbiór mierników rozwoju

Nazwa miernika rozwoju	Cel	Wartość bazowa (2016)	Wartość docelowa (2022)
Odsetek osób długotrwale bezrobotnych (%)	1	1,73%	1,36%
Wskaźnik przedsiębiorczości (%)	2	4,99%	5,44%
Liczba obiektów budowlanych pokrytych/izolowanych azbestem (szt.)	3	27	20

Źródło: opracowanie własne.

- c. Rekomendacje podjęcia działań korygujących, usprawniających, aktualizujących.
4. Projekt stanowiska do rekomendacji zawartych w raporcie ewaluacyjnym częściowym oraz raporcie ewaluacyjnym końcowym przygotowywany jest i opiniowany do końca października danego roku, w którym został przygotowany raport ewaluacyjny.
5. Projekt stanowiska do rekomendacji zawartych w raporcie ewaluacyjnym przedkładany jest pod obrady Zespołu ds. Rewitalizacji w celu jego zaopiniowania.
6. Zespół ds. Rewitalizacji może zaopiniować projekt stanowiska gminy do rekomendacji zawartych w raporcie ewaluacyjnym:
- Pozytywnie bez zastrzeżeń;
  - Pozytywnie z jednoczesnym zgłoszeniem uwag;
  - Negatywnie z jednoczesnym zgłoszeniem uwag.
7. Zaopiniowany projekt stanowiska gminy do rekomendacji zawartych w raporcie ewaluacyjnym przedkładany jest do zatwierdzenia Burmistrzowi Miasta Lubawka, w tym również w zakresie uwzględnienia/ nieuwzględnienia w nim uwag, o których mowa w pkt 6 ppkt b) albo c).

8. Raport ewaluacyjny częściowy oraz raport ewaluacyjny końcowy wraz ze stanowiskiem gminy do zawartych w nich rekomendacji, przedkładane są do wiadomości Rady Miejskiej w Lubawce oraz publikowane, co najmniej na stronie internetowej gminy w terminie do 31 grudnia danego roku, w którym zostały odpowiednio przygotowane/zatwierdzone.

System wprowadzania modyfikacji LPR

1. Główną podstawą dla wprowadzenia modyfikacji LPR są:
  - a. Zmiany w systemie rewitalizacji w Polsce wynikające np. ze zmiany wytycznych MR
  - b. Rekomendacje zawarte w zatwierdzonym sprawozdaniu monitoringowym lub raporcie ewaluacyjnym częściowym.
  - c. Konieczność wprowadzenia nowych zadań do LPR.
2. Inicjatorem modyfikacji i zmian mogą być wszystkie podmioty określone w podrozdziale „Struktura zarządzania” pkt 1. Za koordynację procesu wprowadzania modyfikacji i zmian w ramach LPR odpowiada właściwa komórka urzędu odpowiedzialna za rewitalizację.
3. Wprowadzanie modyfikacji w ramach LPR przebiega zgodnie z poniższą ścieżką postępowania:
  - a. Właściwa komórka urzędu w odpowiedzi na zaistniałe potrzeby podejmuje działania administracyjne związane z modyfikacją LPR. Efektem działań jest opracowanie projektu zmienionego Lokalnego Programu Rewitalizacji;
  - b. Propozycja modyfikacji LPR przedkładana jest przez właściwą komórkę urzędu odpowiedzialną za rewitalizację pod obrady Zespołu ds. Rewitalizacji w celu ich zaopiniowania;
  - c. Projekt zmodyfikowanego LPR uwzględniającego opinię Zespołu ds. Rewitalizacji jest akceptowany przez Burmistrza Miasta Lubawka;
  - d. Burmistrz przedkłada projekt zmodyfikowanego LPR Radzie Miejskiej w celu podjęcia stosownej uchwały.

8. Rozdział: Partycypacja społeczna

Partycypacja społeczna może przybierać różne formy, które różnią się zakresem wpływu mieszkańców na podejmowane decyzje w zależności od stopnia i zakresu gotowości władz publicznych do uznania roli mieszkańców w tych procesach. W rewitalizacji, ze względu na jej kompleksowy charakter i przedmiot działania – wieloaspektowy kryzys dotyczący przede wszystkim społeczności zamieszkującej obszar zdegradowany – konieczne jest, aby partycypacja społeczna przybierała jak najpełniejszą formę angażowania interesariuszy. Wyrazem tego podejścia jest generalna zasada, że partycypacja społeczna jest niezbędnym elementem działań rewitalizacyjnych na każdym z czterech etapów procesu rewitalizacyjnego. W związku z realizacją tej zasady zostały wprowadzone mechanizmy zapewniające realną partycypację społeczną w procesie rewitalizacji oraz formy przygotowania i prowadzenia konsultacji społecznych zapewniające skuteczne włączenie w proces rewitalizacji mieszkańców. Włączenie społeczności lokalnej w proces przygotowania LPR ma na celu lepszą diagnozę sytuacji i pełniejszą analizę potrzeb, co pozwoli podjąć trafniejsze decyzje dot. celów i kierunków działań i uzyskać społeczny konsensus wokół proponowanych rozwiązań. Dzięki społecznej akceptacji zmian zwiększa się szansa na utrzymanie trwałości rezultatów interwencji i minimalizację społecznych konfliktów. Z drugiej strony bezpośrednie uczestnictwo interesariuszy w procesie kształtowania zmian bezpośrednio związanych z podnoszeniem jakości życia przełoży się na zwiększenie wiedzy wśród uczestników procesu, pogłębienie ich identyfikacji z miejscem, a także podniesienie poziomu motywacji związanej z aktywnością społeczną. Ważnym aspektem przyjętych form partycypacji społecznej jest także podniesienie wiedzy wszystkich interesariuszy o procesie rewitalizacji (w tym jej istocie, celach i sposobach ich osiągnięcia) oraz wszelkie działania ukierunkowane na wspieranie działań i inicjatyw (szczególnie tych oddolnych). Działania z zakresu partycypacji społecznej są adresowane do wszystkich partnerów rewitalizacji, dlatego podstawowym elementem uspołecznienia całego procesu jest identyfikacja i analiza potrzeb poszczególnych grup interesariuszy.

Tabela 40. Analiza interesariuszy procesu rewitalizacji

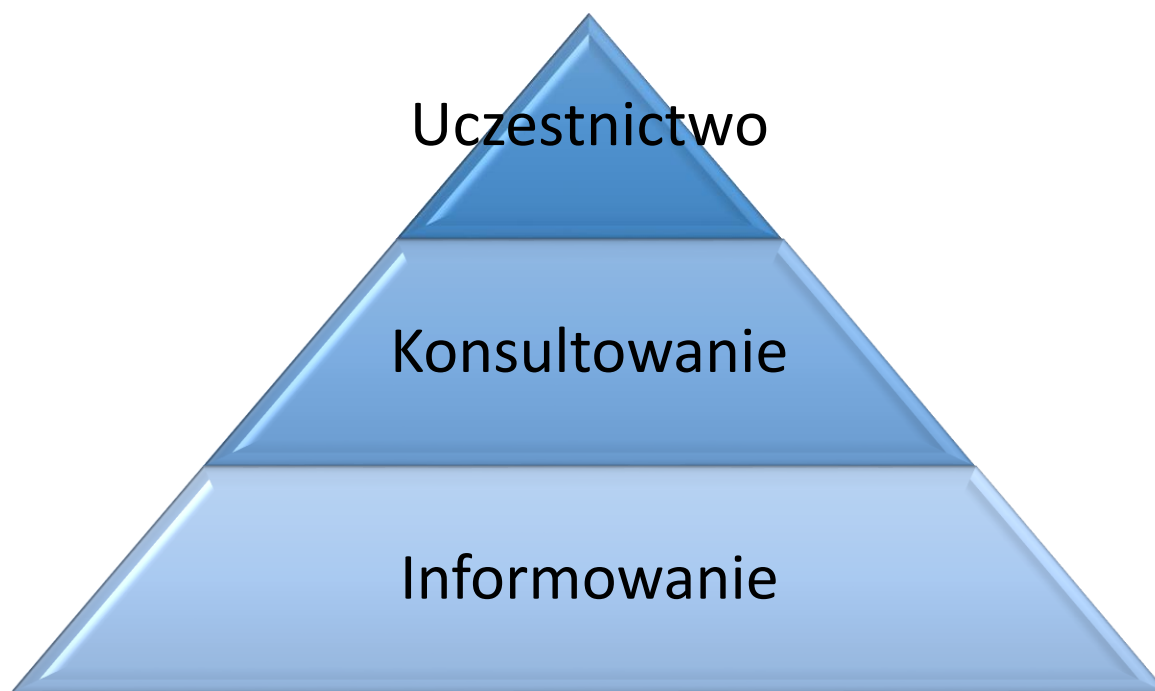
Grupa interesariuszy	Adresy instytucji/podmiotów	Sposób poinformowania/zaproszenia
Służby mundurowe (Policja, Straż miejska, Straż pożarna)	1) Komisariat Policji w Lubawce, Al. Wojska Polskiego 14 Lubawka 2) Ochotnicza Straż Pożarna, ul. Piastowska 6 Lubawka	Ogłoszenie na stronie www/ Pismo – zaproszenie
Organizacje pozarządowe	1) Klub Sportowy Włókniarz, ul. Kolonia 3/1 Chełmsko Śląskie 2) Miejski Klub Sportowy „Orzeł”, ul. Przyjaciół Żołnierza 6A Lubawka	Ogłoszenie na stronie www/ Pismo – zaproszenie
Organizacje skupiające przedsiębiorców/Przedsiębiorstwa	1) Zakład produkcyjny R.S Textile s.c., ul. Torowa 2 Lubawka 2) Dytpol s.c., ul. Bohaterów Stalingradu 13 Lubawka 3) Emilka PPHU, ul. Sądecka 4 Chełmsko Śląskie 4) Apex Sp.z.o.o, ul. Lubawska 33 Chełmsko Śląskie 5) Gambit Sp.zo.o. Al. Wojska Polskiego 16 Lubawka 6) Lubatex Sp.z.o.o. ul. Mickiewicza 17 Lubawka	Ogłoszenie na stronie www/ Pismo – zaproszenie
Właściciele, użytkownicy, zarządcy nieruchomości (spółdzielnie, wspólnoty mieszkaniowe, TBS, zakłady mienia komunalnego)	1) Zakład Gospodarki Miejskiej w Lubawce, ul. Zielona 12 Lubawka 2) Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej Sanikom w Lubawce, ul. Nadbrzeżna 5 Lubawka	Ogłoszenie na stronie www/ Pismo – zaproszenie
Instytucje rynku pracy (PUP, OHP, agencje zatrudnienia)	1) Powiatowy Urząd Pracy w Kamiennej Górze, ul. Sienkiewicza 6a, Kamienna Góra, 2) Urząd Skarbowy w Kamiennej Górze, ul. Papieża Jana Pawła II 18 Kamienna Góra,	Ogłoszenie na stronie www/ Pismo – zaproszenie
Instytucje kultury (domy kultury, biblioteki, teatry, muzea)	Miejsko Gminny Ośrodek Kultury w Lubawce, ul. Kamiennogórska 19 Lubawka	Ogłoszenie na stronie www/ Pismo – zaproszenie
Instytucje edukacyjne (przedszkola, szkoły, instytucje szkoleniowe)	1) Zespół Szkół Publicznych im. Tkaczy Chełmskich w Chełmsku Śląskim, ul. Kolonia 14 Chełmsko Śląskie, 2) Zespół Szkół Publicznych im. Żołnierzy Sybiru w Lubawce, ul. Mickiewicza 4 Lubawka 3) Szkoła Podstawowa w Miskowicach, Miskowice 8	Ogłoszenie na stronie www/ Pismo – zaproszenie

Instytucje opieki społecznej	Miejsko Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Lubawce, ul. Kamiennogórska 33	Ogłoszenie na stronie www/ Pismo – zaproszenie
Rada Gminy	Rada Miejska Lubawki, pl. Wolności 1 Lubawka	Ogłoszenie na stronie www/ Pismo – zaproszenie
Organy władzy publicznej - wydziały urzędu - jednostki organizacyjne gminy - instytucje skarbu państwa	1) Referaty Urzędu Miasta w Lubawce, pl. Wolności 1 Lubawka: – Referat Organizacyjny, Ewidencji Ludności i Urzędu Stanu Cywilnego, – Referat Ochrony Środowiska, Mienia, Geodezji i Rozwoju Wsi, – Referat Inwestycji, Gospodarki Komunalnej i Przestrzennej, – Referat Finansowy	Ogłoszenie na stronie www/ Pismo – zaproszenie

Źródło: opracowanie Gmina Lubawka

Przyjęta metodologia uspołecznienia, na każdym etapie procesu rewitalizacji, będzie realizowana na trzech poziomach „drabiny partycypacji” – informowanie, konsultowanie oraz uczestnictwo i obejmie najbardziej zaawansowane jej formy.

Rysunek 6. Schemat partycypacji społecznej

Źródło: Opracowanie własne.

Podstawowym poziomem partycypacji społecznej w procesie rewitalizacji jest informacja. **Informowanie** należy rozumieć jako komunikację jednostronną – administracja decyduje całkowicie jednostronnie i samodzielnie i informuje jedynie opinie o podjętych decyzjach lub przyjętych procedurach, które dotyczą poszczególne grupy interesariuszy. Informowanie będzie realizowana poprzez: działania edukacyjne i informacyjne o procesie rewitalizacji, w tym o istocie, celach, zasadach oraz przebiegu procesu rewitalizacji. Działanie te będą realizowane głównie poprzez stronę internetową dedykowaną rewitalizacji oraz publikacje (broszury, plakaty).

Drugi poziom dialogu z interesariuszami rewitalizacji to konsultacje. **Konsultowanie** ma charakter dwustronny – przed podjęciem decyzji administracja aktywnie zasięga opinii różnych grup społecznych i ich reprezentantów. Pojawiające się opinie społeczne, mogą – lecz nie muszą – zostać w mniejszym lub większym stopniu wykorzystane przez administrację do

zmiany treści decyzji. Konsultacje to zatem coś więcej niż zwykłe informowanie. Pamiętać jednak trzeba, że konsultacje nie oznaczają współdecydowania. W przyjętej metodologii uspołecznienia procesu rewitalizacji, **konsultacje** będą prowadzone w formie:

- zbierania uwag i opinii
- badania ankietowego wśród społeczności obszaru rewitalizacji
- spotkań konsultacyjnych

Uczestnictwo (współdecydowanie) to nie tylko informowanie czy uzyskanie opinii na temat przedstawionych propozycji, ale autentyczne partnerstwo w budowaniu rozwiązań. Komunikacja ma charakter równoczesny – proces projektowania rozwiązań i ich konsultowania następują jednocześnie. Przed podjęciem decyzji administracja współpracuje z partnerami społecznymi w celu podjęcia decyzji opartej na zasadzie konsensusu (jednomyślności). Strony wspólnie definiują problemy i szukają rozwiązań uwzględniających interesy każdej z nich. Bez takiej wspólnej decyzji nie jest możliwe skuteczne kontynuowanie działań lub stają się one jednostronne albo nawet niezgodne z procedurami prawnymi stopnia realizacji zasady partnerstwa w odniesieniu do programu rewitalizacji. **Uczestnictwo (współdecydowanie)**, czyli najbardziej zaawansowana forma partycypacji społecznej będzie realizowana poprzez spacery studyjne, zgłaszanie propozycji projektów i przedsięwzięć rewitalizacyjnych oraz powołanie Zespołu ds. Rewitalizacji. W skład Zespołu wejdą przedstawiciele poszczególnych grup interesariuszy procesu rewitalizacji. Zespół ds. Rewitalizacji został powołany w początkowej fazie procesu opracowania LPR i funkcjonował zarówno na etapie programowania, wdrażania oraz będzie funkcjonował na etapie monitorowania efektów realizacji programu.

Zespół ds. Rewitalizacji będzie uczestniczył w:

- delimitacji obszaru rewitalizacji
- diagnozowaniu problemów dotyczących obszar rewitalizacji,
- definiowaniu celów i kierunków działań procesu rewitalizacji
- definiowaniu projektów i przedsięwzięć rewitalizacyjnych

Będzie również monitorował wdrażanie LPR

Tabela 41. Partycypacja społeczna na każdym etapie procesu rewitalizacji w Lubawce

Poziom partycypacji	Forma partycypacji	Do momentu zatwierdzenia LPR		Po zatwierdzeniu LPR
		Diagnoza	Programowanie	Wdrażanie i monitoring
Informowanie	Działania edukacyjne i informacyjne o procesie rewitalizacji	Aktualne informacje o prowadzonych działaniach i postępach w procesie rewitalizacji na dedykowanej rewitalizacji podstronie internetowej gminy		
		Publikacja materiałów informacyjno-edukacyjnych o procesie rewitalizacji		Publikacja rocznego sprawozdania monitoringowego Publikacja częściowego Raportu ewaluacyjnego Publikacja końcowego Raportu ewaluacyjnego
			Konferencja rewitalizacyjna	
Konsultowanie	Badanie ankietowe	Wskazywanie problemów występujących na OR	Wskazywanie pożądanych celów i kierunków działań rewitalizacyjnych	Ocena realizacji procesu rewitalizacji
	Zgłaszanie uwag i opinii		Zgłaszanie uwag i opinii dot. projektu LPR	Zgłaszanie uwag i opinii dot. proponowanych modyfikacji LPR
Uczestnictwo	Projekty		Zgłaszanie propozycji projektów i przedsięwzięć rewitalizacyjnych	Przekazywanie danych i informacji na temat realizowanych projektów rewitalizacyjnych
	Zespół ds. Rewitalizacji	Rekomendacje dot. delimitacji OR Diagnozowanie problemów występujących na OR	Definiowanie celów i kierunków działań rewitalizacyjnych Definiowanie projektów i przedsięwzięć rewitalizacyjnych	Opiniowanie projektu rocznego sprawozdania monitoringowego Opiniowanie propozycji modyfikacji LPR Opiniowanie

				projektu stanowiska gminy do rekomendacji zawartych w częściowym i końcowym raporcie ewaluacyjnym
--	--	--	--	---

Źródło: Opracowanie własne.

Prace nad przygotowaniem Lokalnego Programu Rewitalizacji Gminy Lubawka przebiegały we współpracy z wszystkimi zdefiniowanymi grupami interesariuszy procesu rewitalizacji. Dotychczas wykorzystane różnorodne formy partycypacji społecznej zapewniły udział różnych grup interesariuszy w pierwszych dwóch etapach (diagnozowania i programowania) tego procesu. Zaprojektowany i opisany w Rozdziale 7. System realizacji LPR-u, również zapewnia metody partycypacji społecznej (w tym zaawansowane) na etapie wdrażania i monitorowania skuteczności działań rewitalizacyjnych.

Tabela 42. Uspółecznienie procesu przygotowania LPR

Data	Forma partycypacji	Grupa interesariuszy	Cel	Źródło dokumentujące
08-06-2017	Powołanie Zespołu ds. Rewitalizacji	Wszystkie grupy interesariuszy	Organ konsultacyjny Burmistrza w zakresie rewitalizacji, powołany w celu zapewnienia współpracy ze wszystkimi grupami interesariuszy procesu rewitalizacji zdegradowanych obszarów gminy	Zarządzenie Burmistrza nr 77/2017
31-07-2017	Warsztaty	Zespół ds. Rewitalizacji	Rekomendacje dot. delimitacji OR Diagnozowanie problemów występujących na OR	Lista obecności
17-08-2017 24-08-2017	Badanie ankietowe	Mieszkańcy wyznaczonych obszarów rewitalizacji	Problemy występujące na OR Pożądane cele i kierunki działań rewitalizacyjnych	Raport z badania ankietowego

17-08-2017	Warsztaty	Zespół ds. Rewitalizacji	Definiowanie celów i kierunków działań rewitalizacyjnych Definiowanie projektów i przedsięwzięć rewitalizacyjnych	Lista obecności
31-08-2017 14-09-2017	Zgłaszanie propozycji projektów i przedsięwzięć rewitalizacyjnych	Wszystkie grupy interesariuszy	Weryfikacja i umieszczenie projektów i przedsięwzięć rewitalizacyjnych w LPR	Lista A Lista B Zestawienie projektów z systemu
15-09-2017 24-09-2017	Konsultacje projektu LPR	Zespół ds. Rewitalizacji Wszystkie grupy interesariuszy	Zgłaszanie uwag i opinii dot. projektu LPR	Informacja podsumowująca opublikowana na dedykowanej rewitalizacji podstronie internetowej gminy

Źródło: Opracowanie własne.

9. Rozdział: Analiza zgodności LPR z wytycznymi w zakresie rewitalizacji

ELEMENTY PROGRAMU REWITALIZACJI	USZCZEGÓLOWIENIE	UZASADNIENIE
POWIĄZANIE Z DOKUMENTAMI GMINY	Czy przedstawiono powiązania programu z dokumentami strategicznymi i planistycznymi gminy?	Powiązanie programu z dokumentami strategicznymi i planistycznymi zostały zaprezentowane w Rozdziale Strategia rewitalizacji , podrozdziałach opisujących poszczególne Cele Lokalnego Programu Rewitalizacji.
DIAGNOZA	Czy program rewitalizacji zawiera diagnozę negatywnych zjawisk (dokonaną na podstawie mierników rozwoju w odniesieniu do wartości dla całej gminy) i przyczyn ich występowania we wszystkich sferach (społecznej,	LPR zawiera kompleksową diagnozę negatywnych zjawisk występujących na terenie gminy. Diagnoza została przeprowadzona na podstawie mierników rozwoju w odniesieniu do wartości dla całej gminy w sferach społecznej, gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno – funkcjonalnej, technicznej. Została ona zaprezentowana w Rozdziałach nr 1,2 i 4 LPR. Diagnozę prowadzono wg następującej hierarchii: analiza gminy na tle Dolnego Śląska, analizy gminy w celu identyfikacji obszarów zdegradowanych, analiza

gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno – funkcjonalnej, technicznej) oraz określa skalę i charakter potrzeb rewitalizacyjnych?

obszarów zdegradowanych w celu wyznaczenia obszaru rewitalizacji. Diagnoza uwzględnia skalę i charakter potrzeb rewitalizacyjnych. Poniżej przedstawiono szczegółowe informacje.

W Rozdziale nr 1 Analiza gminy na tle Województwa Dolnośląskiego - przeprowadzono analizę sytuacji w gminie Lubawka na tle Dolnego Śląska. Celem diagnozy jest zaprezentowanie sytuacji w gminie w sferach: społecznej, gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno – funkcjonalnej oraz technicznej.

W Rozdziale 2 Diagnoza czynników i zjawisk kryzysowych na terenie gminy na podstawie mierników rozwoju (patrz zestawienie mierników Załącznik nr 10 do LPR) przeprowadzono analizę negatywnych zjawisk. Sytuację w sferze społecznej, gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno – funkcjonalnej oraz technicznej zaprezentowano w Tabeli Matryca *Obszarów zdegradowanych identyfikująca występowanie stanu kryzysowego*. W matrycy wykazano miejsca (ulice i miejscowości), na których mierniki rozwoju w sposób negatywny odbiegają od sytuacji w gminie. Wynikiem diagnozy jest identyfikacja obszarów występowania stanu kryzysowego, czyli obszarów zdegradowanych.

OBSZAR REWITALIZACJI		<p>W Rozdziale 4 Diagnoza obszaru rewitalizowanego, bazującą na miernikach rozwoju, badaniu ankietowym oraz wynikach warsztatów problemowych zrealizowanych z interesariuszami planowanego procesu rewitalizacji, przedstawiono diagnozę problemów występujących na obszarze rewitalizowanym. Diagnoza zawiera informacje na temat skali oraz charakteru potrzeb (problemów) rewitalizacyjnych.</p>
	<p>Czy wyznaczono zasięg przestrzenny obszaru/obszarów rewitalizacji, tj. czy określono, w oparciu o inne dokumenty strategiczne gminy lub diagnozę i identyfikację potrzeb rewitalizacyjnych, terytorium/terytoria najbardziej wymagające wsparcia?</p>	<p>W Rozdziale 3 Wyznaczono zasięg przestrzenny obszaru rewitalizacji w oparciu o diagnozę i identyfikację potrzeb rewitalizacji. Podstawowe kryteria służące wyznaczeniu obszaru to: szczególna koncentracja negatywnych zjawisk, znaczenie dla rozwoju lokalnego gminy oraz zasięg przestrzennych (nie więcej niż 20% pow. Gminy) i liczba mieszkańców (nie więcej niż 30% mieszkańców gminy).</p> <p>Znaczenie Obszaru rewitalizacji dla rozwoju lokalnego gminy weryfikowano w trakcie warsztatów Zespołu ds. rewitalizacji, które odbyły się 31.07.2017 r. oraz 17.08.2017 r.</p>

	<p>Spełnienie warunku dot. zasięgu przestrzennego i ludnościowego weryfikowano na podstawie sumy liczby mieszkańców zamieszkujących obszar oraz powierzchni terenu objętego rewitalizacją.</p> <p>W Rozdziale nr 3 porównano również wartości mierników rozwoju całego Obszaru rewitalizowanego w porównaniu do wartości mierników dla całej gminy (patrz. Tabela <i>Porównanie wartości mierników dla gminy i obszaru rewitalizowanego</i>)</p>
<p>Czy obszar rewitalizacji obejmuje tereny nieprzekraczające 20% powierzchni gminy oraz tereny zamieszkałe przez nie więcej niż 30% mieszkańców gminy?</p>	<p>Łączna powierzchnia wszystkich podobszarów wynosi 73,69 ha co stanowi 0,53% powierzchni gminy. Na wyznaczonym terenie zamieszkuje łącznie 3.228 osób, co stanowi 29,36% wszystkich mieszkańców gminy</p> <p>W związku z powyższym spełniony jest warunek, aby obszar rewitalizacji obejmował tereny nieprzekraczające 20% powierzchni gminy oraz tereny zamieszkałe przez nie więcej niż 30% mieszkańców gminy. (Patrz 3.Rozdział: Obszar Rewitalizacji)</p>
<p>Czy działania przewidziane dla obszarów występowania</p>	<p>Na terenie Obszaru rewitalizowanego nie występują działania przewidziane dla problemów przestrzennych, takich jak: poprzemysłowe (w tym</p>

**PARTYCYPACJA
SPOŁECZNA**

problemów przestrzennych, takich jak: przemysłowe (w tym portowe, wydobywcze), powojenne, pokolejne, wchodzących w skład obszaru rewitalizacji, są ściśle powiązane z celami rewitalizacji?

portowe, wydobywcze), powojenne, pokolejne, gdyż nie występują takie problemy

Czy w programie rewitalizacji znajduje się opis procesu jego przygotowania dokumentujący udział w nim interesariuszy obszaru rewitalizacji na każdym etapie: diagnozowania, programowania, wdrażania, monitorowania?

W **Rozdziale 8 Partycypacja społeczna** znajduje się opis procesu przygotowania LPR dokumentujący udział w nim interesariuszy obszaru rewitalizacji na każdym etapie tj.: diagnozowania, programowania, wdrażania, monitorowania.

W treści Rozdziału nr 8 przedstawiono analizę interesariuszy procesu rewitalizacji oraz stosowane narzędzia partycypacji (w tym zaawansowane) wg poziomów zaangażowania interesariuszy tj.: informowanie, konsultowanie, uczestnictwo.

Zastosowane i przewidziane do realizacji formy partycypacji społecznej w LPR to: działania edukacyjne i informacyjne o procesie rewitalizacji, spotkania

CELE, DZIAŁANIA, EFEKTY		<p>konsultacyjne, badania ankietowe, zgłaszanie uwag i opinii, zgłaszanie propozycji projektów, Zespół ds. rewitalizacji.</p>
	<p>Czy przewidziano formy odpowiadające szerokiej partycypacji społecznej na każdym etapie procesu rewitalizacji (np. współdecydowanie, kontrola obywatelska)?</p>	<p>W LPR przewidziano formy odpowiadające szerokiej partycypacji społecznej na każdym etapie procesu rewitalizacji. Jedną z zastosowanych metod jest Zespół ds. Rewitalizacji w skład, którego wchodzi przedstawiciele wszystkich grup interesariuszy. Zespół uczestniczył w przygotowaniu LPR na każdym etapie i współuczestniczył w procesie decyzyjnym dot.: delimitacji obszaru rewitalizacji, diagnozowaniu problemów dotyczących obszar rewitalizacji, definiowaniu celów i kierunków działań procesu rewitalizacji, definiowaniu projektów i przedsięwzięć rewitalizacyjnych. Informacje w tym zakresie znajdują się w Rozdziale 8 Partycypacja społeczna</p>
	<p>Czy opisano wizję stanu obszaru po przeprowadzeniu rewitalizacji (planowany efekt rewitalizacji)?</p>	<p>Wizja stanu obszaru po przeprowadzeniu rewitalizacji została zaprezentowana w Rozdziale 5: Strategia rewitalizacji, Podrozdziale: Wizja. Opis podrozdziału przedstawia planowany efekt rewitalizacyjny.</p>
	<p>Czy cele i działania zostały sformułowane na podstawie</p>	<p>Planowane cele i działania LPR zostały zdefiniowane na podstawie zdiagnozowanych problemów i potrzeb co potwierdza Tabela <i>Problemy/cele</i></p>

zdiagnozowanych problemów i potrzeb?

rewitalizacji, zaprezentowana w **Rozdziale 5: Strategia rewitalizacji**, Podrozdziale Spójności celów Lokalnego Programu Rewitalizacji oraz zdiagnozowanych problemów występujących na Obszarze rewitalizacji.

Spójność Celów i działań z problemami i potrzebami jest wynikiem przyjętej metodologii pracy nad przygotowaniem LPR. Proces przygotowania dokumentu zapoczątkowała dogłębna diagnoza sytuacji na terenie gminy przeprowadzona w oparciu o mierniki rozwoju i prowadząca do wyznaczenia obszaru rewitalizacji. Ponadto zrealizowano badanie ankietowe, którego celem było poznanie opinii mieszkańców obszaru rewitalizacji na temat występujących problemów i potrzeb. Bazując na zebranych materiale przeprowadzono warsztaty z przedstawicielami Zespołu ds. rewitalizacji, które z wykorzystaniem metod partycypacji i moderowanej dyskusji doprowadziły do identyfikację najważniejszych problemów i w dalszej kolejności wyznaczenia celów i kierunków działań rewitalizacyjnych.

Czy zaplanowane działania przyczynią się do osiągnięcia założonych celów?

Zaplanowane w Lokalnym Programie Rewitalizacji działania przyczynią się do osiągnięcia założonych celów. Wynika to z przyjętej logiki interwencji przedstawionej w **Rozdziale 5: Strategia rewitalizacji, Podrozdziale Cele rewitalizacji i kierunki działań** (patrz Diagram Logika interwencji).

Wyznaczone Kierunki działań rewitalizacyjnych tworzą spójną i logiczną koncepcję wdrożenia założonych Celów rewitalizacji (*patrz Tabela Cele rewitalizacji i kierunki działań*), które zostały wyznaczone jako odpowiedź na zdiagnozowane problemy i potrzeby Obszaru rewitalizacji. Dla potwierdzenia dla każdego Kierunku działań określono skalę potrzeb i zaprezentowano w Tabeli w treści *Rozdziału 5: Strategia rewitalizacji* (*patrz Tabela Skala potrzeb rewitalizacji*).

Czy program rewitalizacji ujmuje działania w sposób kompleksowy, tak aby nie pomijać aspektu społecznego oraz gospodarczego lub przestrzenno – funkcjonalnego lub technicznego lub środowiskowego (zidentyfikowanego w diagnozie) związanego zarówno z danym obszarem, jak i jego otoczeniem.

W dokumencie Lokalnego Programu Rewitalizacji dokonano gruntownej diagnozy obejmującej wszystkie sfery (społeczną, gospodarczą, środowiskową, przestrzenno – funkcjonalną oraz techniczną) wynikające z Wytycznych MR W każdej sferze zidentyfikowano problemy, którym odpowiadają cele i kierunki działań, tworząc kompleksową strategię zmiany sytuacji występującej na obszarze rewitalizacji (*patrz Rozdział Strategia rewitalizacji oraz Rozdział Spójności celów lokalnego programu rewitalizacji oraz zdiagnozowanych problemów występujących na obszarze rewitalizacji, Tabela Problemy / cele rewitalizacji*)

<p style="text-align: center;">PROJEKTY, PRZEDSIĘWZIĘCIA ORAZ ICH KOMPLEMENTARNOŚĆ</p>	<p>Czy w programie rewitalizacji wyodrębniono listę i/lub listy planowanych projektów i przedsięwzięć rewitalizacyjnych (tzw. Lista A i/lub Lista B), przygotowanych zgodnie z <i>Wytycznymi programowymi IZ RPO WD dotyczącymi zasad przygotowania lokalnych programów rewitalizacji (lub dokumentów równorzędnych) w perspektywie finansowej 2014-2020?</i></p>	<p>Propozycje projektów i przedsięwzięć rewitalizacyjnych uwzględnione w LPR zostały zidentyfikowane w trakcie otwartej procedury naboru dostępnej dla wszystkich interesariuszy. Projekty i przedsięwzięcia tworzą Listę A i Listę B, które zostały załączone do Lokalnego Programu Rewitalizacji. Lista A zawiera projekty, które kwalifikują się do wsparcia ze środków Działania 6.3 RPO WD i uwzględnia wymagane informacje tzn.: nazwę projektu, nazwę wnioskodawcy, krótki opis problemu jaki ma rozwiązać realizacja projektu, cel projektu, zakres realizowanych zadań, miejsce realizacji danego projektu na obszarze rewitalizacji, szacowaną wartość projektu. Lista B dotyczy pozostałych projektów i przedsięwzięć rewitalizacyjnych zgłoszonych do realizacji.</p>
	<p>Czy zapewniono komplementarność między poszczególnymi projektami/przedsięwzięciami rewitalizacyjnymi oraz pomiędzy</p>	<p>Komplementarność między poszczególnymi projektami / przedsięwzięciami została zapewniona w następujący sposób:</p> <p>Komplementarność przestrzenną – podstawowe miejsce realizacji projektów / przedsięwzięć to obszar rewitalizacji. W trakcie tworzenia LPR brano pod</p>

działaniami różnych podmiotów i funduszy na obszarze objętym programem rewitalizacji

(komplementarność przestrzenna, problemowa, proceduralno instytucjonalna, międzyokresowa, źródeł finansowania)?

uwagę wzajemne przestrzenne powiązania pomiędzy projektami/ przedsięwzięciami.

Komplementarność problemową – wszystkie przedsięwzięcia wpisują się w cele i kierunki działań rewitalizacyjnych, które zostały wyznaczone na podstawie zdiagnozowanych problemów. W związku z powyższym wszystkie projekty / przedsięwzięcia rewitalizacyjne są odpowiedzią na zdiagnozowane problemy i powinny doprowadzić do realizacji wizji opisanej w LPR

Komplementarność proceduralną – wszystkie projektu zostały pozyskane i zatwierdzone w ramach przejrzystej, powszechnie dostępnej i niedyskryminującej procedury. Ponadto zgłoszone projekty były przedmiotem opinii Zespołu ds. Rewitalizacji co gwarantowało prawidłowe uspołecznienie procesu. Jednocześnie LPR posiada adekwatne do potrzeb procedury związane z zarządzaniem programem.

Komplementarność międzyokresową – zapewniona jest poprzez właściwe ukierunkowanie wsparcia przez IŻ RPO WD 2014 – 2020, które uwzględnia doświadczenia wynikające z poprzedniego okresu programowania, w tym wnioski wynikające z ewaluacji.

**WDRAŻANIE,
MONITORING
I EWALUACJA**

	<p>Komplementarność finansową – zgłoszone do realizacji przedsięwzięcia / projekty będą aplikować o środki pochodzące z Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego. Dysponentami środków są odpowiednie instytucje zarządzające, które w systemie naborów przewidziały określone preferencje dla przedsięwzięć / projektów rewitalizacyjnych. Ponadto wnioskodawcy projektów rewitalizacyjnych zabezpieczą niezbędne do współfinansowania środki własne.</p>
<p>Czy w programie rewitalizacji wskazano indykatywne ramy finansowe (źródło finansowania i szacunkową wartość) projektów i przedsięwzięć określonych w ramach tzw. listy A i listy B?</p>	<p>W LPR wskazano indykatywny budżet (patrz Rozdział Indykatywne Ramy Finansowe), który został przygotowany na podstawie informacji pochodzących ze zgłoszonych projektów i przedsięwzięć rewitalizacyjnych. W Tabeli <i>Indykatywne ramy finansowe lokalnego programu rewitalizacji</i> przedstawiono wartości środków własnych i zewnętrznych w podziale na Cele LPR oraz Listę A i Listę B.</p>
<p>Czy opisano system realizacji (wdrażania) programu rewitalizacji?</p>	<p>W Rozdziale System realizacji lokalnego programu rewitalizacji opisano strukturę zarządczą, najważniejsze zasady dot. monitoringu i ewaluacji oraz system wprowadzania zmian do LPR. Rozdział ten zawiera również</p>

		<p>zestawienie mierników rozwoju, które służyć będą ewaluacji skuteczności i efektywności realizacji celów LPR. Bieżący monitoring prowadzony będzie na podstawie informacji przekazywanych przez interesariuszy rewitalizacji i pochodzących z rocznych sprawozdań z realizacji projektów/przedsięwzięć. Monitorowane będą projekty przyjęte do realizacji.</p>
	<p>Czy system zarządzania i realizacji programu przewiduje udział w nim interesariuszy?</p>	<p>System realizacji LPR uwzględnia udział interesariuszy w procesie zarządzania i wdrażania programu. Zostało to zapewnione poprzez udział w procedurach programu Zespołu ds. rewitalizacji.</p>
	<p>Czy zaplanowano system monitoringu, ewaluacji i system prowadzenia modyfikacji w reakcji na zmiany w otoczeniu programu?</p>	<p>W Rozdziale System realizacji lokalnego programu rewitalizacji został opisany zaplanowany system monitoringu, ewaluacji i modyfikacji LPR-u w reakcji na zmiany zachodzące w otoczeniu programu.</p>

Spis tabel

Tabela 1. Ludność w latach 2012–2016	6
Tabela 2. Saldo migracji wewnętrznych na 1000 osób w latach 2012–2015	6
Tabela 3. Przemiany potencjału demograficznego	7
Tabela 4. Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym	8
Tabela 5. Pracujący na 1000 ludności	8
Tabela 6. Pomoc społeczna	9
Tabela 7. Liczba mieszkań socjalnych oraz ich powierzchnia użytkowa w latach 2011-2015.....	9
Tabela 8. Fundacje, stowarzyszenia i organizacje społeczne na 10 tys. mieszkańców	10
Tabela 9. Wyniki ze sprawdzianu szóstych klas.....	10
Tabela 10. Wyniki z egzaminu gimnazjalnego.....	11
Tabela 11. Podmioty gospodarcze – sektor prywatny	12
Tabela 12. Podmioty według sektorów	13
Tabela 13. Podmioty wpisane do rejestru REGON na 10 tys. mieszkańców	13
Tabela 14. Odpady zmieszane zbierane w ciągu roku.....	14
Tabela 15. Infrastruktura przedszkolna.....	15
Tabela 16. Odsetek gospodarstw domowych korzystających z infrastruktury wodno-kanalizacyjnej .	16
Tabela 17. Odsetek mieszkań wyposażonych w instalacje	17
Tabela 18. Zasoby mieszkaniowe	18
Tabela 19. Lista przykładowych wskaźników wykorzystywanych w celu identyfikacji występowania stanu kryzysowego w gminie.	22
Tabela 20. Przykładowa matryca Obszarów Problemowych	25
Tabela 21. Matryca Obszarów zdegradowanych identyfikująca występowanie stanu kryzysowego...	30
Tabela 22. Obszary szczególnej koncentracji negatywnych zjawisk	33
Tabela 23. Porównanie wartości mierników dla gminy i obszaru rewitalizacji.....	36
Tabela 24. Wybrane wskaźniki diagnozy społecznej dla Gminy Lubawka oraz OR w 2016 roku.....	42
Tabela 25. Odsetek osób długotrwale bezrobotnych na terenie OR w wybranych lokalizacjach w 2016 roku.	42
Tabela 26. Przyczyny korzystania ze świadczeń pomocy społecznej przez mieszkańców OR w 2016 roku.	44
Tabela 27. Wybrane wskaźniki sektora lokalnej edukacji dla Gminy Lubawka oraz OR w 2016 roku. .	45
Tabela 28. Wybrane wyniki badań terenowych na OR w 2017 roku – infrastruktura edukacyjna, organizacje pozarządowe oraz bezrobocie.	47
Tabela 29. Ocena przestrzeni obszaru rewitalizowanego w percepcji mieszkańców - wybrane wyniki badań terenowych na OR w 2016 roku.....	56
Tabela 30. Ocena infrastruktury na obszarze rewitalizowanym przez mieszkańców OR - wybrane wyniki badań terenowych na OR w 2017 roku.....	57
Tabela 31. Cele rewitalizacji i kierunki działań	64
Tabela 32. Skala potrzeb rewitalizacyjnych – Cel I.....	66
Tabela 33. Skala potrzeb rewitalizacyjnych – Cel II.....	72
Tabela 34. Skala potrzeb rewitalizacyjnych – Cel III.....	76
Tabela 35. Powiązania z dokumentami strategicznymi i planistycznymi.....	81
Tabela 36. Matryca problemów i celów	82
Tabela 37. Indykatywne ramy finansowe lokalnego programu rewitalizacji gminy [PLN].....	83
Tabela 38. Komplementarność źródeł finansowania [PLN]	87
Tabela 39. Zbiór mierników rozwoju.....	95
Tabela 40. Analiza interesariuszy procesu rewitalizacji	98
Tabela 41. Partycypacja społeczna na każdym etapie procesu rewitalizacji w Lubawce.....	102
Tabela 42. Uspołecznienie procesu przygotowania LPR	103

Spis map

Mapa 1. Lokalizacja Gminy na tle województwa	5
Mapa 2. Stan kryzysowy - wszystkie sfery - natężenie negatywnych zjawisk na terenie Gminy	31
Mapa 3. Obszar rewitalizacji na terenie Gminy Lubawka	37
Mapa 4. Obszar rewitalizacji – Podobszar Lubawka	38
Mapa 5. Obszar rewitalizacji – Podobszar Chełmsko Śląskie	39

Spis diagramów

Diagram 1. Metodologia identyfikacji miejscowości / ulic na których występują zjawiska kryzysowe na przykładzie Obszaru problemowego Bezrobocie	24
Diagram 2. Logika rewitalizacji	63
Diagram 3. System zarządzania procesem rewitalizacji	90

Spis rysunków

Rysunek 1. Odsetek osób długotrwale bezrobotnych bez kwalifikacji na terenie OR w 2016 roku – wybrane lokalizacje (% populacji osób długotrwale bezrobotnych na terenie OR).....	43
Rysunek 2. Liczba podmiotów gospodarczych widniejących w rejestrze REGON na terenie OR w latach 2014-2016.	48
Rysunek 3. Liczba podmiotów gospodarczych zalegających z płatnością podatku dochodowego dłużej niż 6 miesięcy na terenie OR w latach 2014-2016 (w PLN).	49
Rysunek 4. Sumaryczna wartość podatku dochodowego płaconego przez przedsiębiorstwa na terenie OR w latach 2014-2016 (w PLN).	50
Rysunek 5. Liczba budynków ogrzewanych z innych źródeł niż sieć ciepłownicza lub sieć gazowa na terenie OR w latach 2014-2016.....	55
Rysunek 6. Schemat partycypacji społecznej	100

Spis załączników

Załącznik 1. Projekty rewitalizacyjne Lista A	
Załącznik 2. Projekty i przedsięwzięcia rewitalizacyjne Lista B	
Załącznik 3. Aspekty środowiskowe realizacji LPR w gminie Lubawka	
Załącznik 4. Obszary zdegradowane	
Załącznik 5. Wyniki analizy - Sfera społeczna	
Załącznik 6. Wyniki analizy - Sfera gospodarcza	
Załącznik 7. Wyniki analizy - Sfera środowiskowa	
Załącznik 8. Wyniki analizy - Sfera funkcjonalno-przestrzenna	
Załącznik 9. Wyniki analizy - Sfera techniczna	
Załącznik 10. Mierniki służące identyfikacji obszarów występowania stanu kryzysowego oraz wyznaczeniu obszaru rewitalizacji	
Załącznik 11. Wzór formularza projektu - przedsięwzięcia rewitalizacyjnego.	

Załącznik 1. Projekty rewitalizacyjne Lista A

Lp.	Nazwa projektu	Nazwa wnioskodawcy	Cel rewitalizacji	Krótki opis problemu jaki ma rozwiązać realizacja projektu	Cel projektu	Zakres realizacji zadań	Miejsce realizacji danego projektu na obszarze		Prognozowane produkty i rezultaty wraz ze sposobem ich oceny i mierzenia w odniesieniu do celów rewitalizacji						Źródło finansowania ze środków UE	Szacowana wartość projektu	
							Miejscowość	ulica i nr	Wskaźnik produktu	Własny wskaźnik produktu	Wartość wskaźnika produktu	Wskaźniki rezultatu	Własny wskaźnik rezultatu	Wartość wskaźnika rezultatu			Sposób pomiaru wskaźników
1.	REMONT ELEWACJI BUDYNKU WRAZ Z KOLORYSTYKĄ	WSPÓLNOTA MIESZKANIOWA	Cel I	ELEWACJA BUDYNKU MIESZKALNEGO CHARAKTERYZUJE SIĘ ZNACZNYM STOPNIEM ZNISZCZENIA. ELEWACJA WYMAGA UZUPEŁNIENIA I WYKONANIA ZNACZNIE ZNISZCZONYCH TYNKÓW, ELEWACJA WYMAGA RÓWNIEŻ DOCIEPLENIA ZE WZGLĘDU NA NISKIE PARAMETRY ENERGETYCZNE BUDYNKU.	CELEM GŁÓWNYM PROJEKTU PROJEKTU JEST POPRAWA WARUNKÓW ŻYCIA MIESZKAŃCÓW BUDYNKU MIESZKALNEGO PRZY UL. ALEJA WOJSKA POLSKIEGO 32 W LUBAWCE POPRZECZ POPRAWĄ JEGO STANU TECHNICZNEGO. CEL POŚREDNI TO POPRAWA WYDAJNOŚCI ENERGETYCZNEJ BUDYNKU POPRZECZ MODERNIZACJĄ ELEWACJI.	NAPRAWA ELEWACJI BUDYNKU POPRZECZ UZUPEŁNIENIE TYNKÓW ZEWNĘTRZNYCH ORAZ DOCIEPLENIE STYROPIANEM I NAŁOŻENIE TYNKÓW, MALOWANIE ELEWACJI.	LUBAWKA	ALEJA WOJSKA POLSKIEGO 32	57 Inny wskaźnik	POWIERZCHNIA ZMODERNIZOWANEGO BUDYNKU - m2	380	25 Inny wskaźnik	LICZBA OSÓB ZAMIESZKUJĄCYCH BUDYNEK- OSOBY	16	DLA WSKAŹNIKA PRODUKTU - PROTOKÓŁ ODBIORU DLA WSKAŹNIKA REZULTATU - LICZBA MIESZKAŃCÓW BUDYNKU	RPO WD Działanie 6.3 Rewitalizacja zdegradowanych obszarów	62 000,00
2.	Przebudowa Placu Wolności i ul. Al. Wojska Polskiego w Lubawce	Gmina Lubawka	Cel III	Głównym zidentyfikowanym problemem jest zły stan infrastruktury drogowej tj. zły stan techniczny nawierzchni (liczne przełomy, zapadliny, spękania), brak odpowiedniego odwodnienia i odprowadzenia wód powierzchniowych oraz wyznaczenia miejsc parkingowych.	Celem realizacji projektu jest rozgraniczenie wód powierzchniowych z kanalizacją ogólnospławnej poprzez budowę kanalizacji deszczowej, wykonanie nowej nawierzchni jezdni i chodników z zabytkowej części miasta Lubawka oraz wyznaczenia miejsc parkingowych. Projekt będzie miał oddziaływanie w sferze społecznej tj. przyczyni się do poprawy dostępu do zabytkowej części miasta (obiektów zabytkowych) a tym samym rozwoju turystyki.	Zakres rzeczowy projektu obejmuje: - wykonanie kanalizacji deszczowej, - wykonanie nowej nawierzchni z kostki kamiennej i bitumicznej na długości 345 mb., - wykonanie i wytyczenie miejsc parkingowych.	Lubawka	Plac Wolności, Al. Wojska Polskiego	43 Długość przebudowanych dróg gminnych - km		0,345	25 Inny wskaźnik	Odnowione drogi gminne w szt.	2	Protokół odbioru.	RPO WD Działanie 6.3 Rewitalizacja zdegradowanych obszarów	750 000,00
3.	Przebudowa ul. Mickiewicza w Lubawce	Gmina Lubawka	Cel III	Głównym zidentyfikowanym problemem jest zły stan infrastruktury drogowej tj. brak odpowiedniego oświetlenia, brak odprowadzenia wód powierzchniowych oraz zły stan techniczny nawierzchni jezdni i chodników oraz zatoki autobusowej.	Celem realizacji projektu jest wymiana i uzupełnienie oświetlenia ulicznego na energooszczędne, rozgraniczenie wód powierzchniowych z kanalizacją ogólnospławnej poprzez budowę kanalizacji deszczowej (wpływ na sferę środowiskową OR) oraz wykonanie nowej nawierzchni jezdni i chodników i zatoki autobusowej. Projekt będzie miał oddziaływanie w sferze gospodarczej tj. przyczyni się do poprawy dostępu do obszaru strefy ekonomicznej, szkoły podsatwowej oraz istniejących przedsiębiorstw	Zakres rzeczowy projektu obejmuje: - przebudowę oświetlenia drogowego o długości 643 mb z montażem lam typu LED 19 szt., - rozdzielenie istniejącej kanalizacji ogólnospławnej na kanalizację deszczową DN400 i kanalizację sanitarną DN200, - wykonanie nawierzchni bitumicznej na długości 526 mb. o zmiennej szerokości od 3,5 m do 5,0 m, - wykonanie nawierzchni chodników i zatoki autobusowej oraz miejsc postojowych z kostki betonowej.	Lubawka	Mickiewicza	43 Długość przebudowanych dróg gminnych - km		0,526	25 Inny wskaźnik	Odnowiona droga gminna w szt.	1	Protokół odbioru.	RPO WD Działanie 6.3 Rewitalizacja zdegradowanych obszarów	1 062 883,55
4.	REMONT BUDYNKU PRZY UL. KAMIENNOGÓRSKIEJ 5 W CHEŁMSKU ŚLĄSKIM	WSPÓLNOTA MIESZKANIOWA	Cel III	OBIEKT BUDYNKU CHARAKTERYZUJE SIĘ ZNACZNYM STOPNIEM ZNISZCZENIA, KTÓRY DOTYCZY GŁÓWNIEMIE CZĘŚCI WSPÓLNYCH tj.: zły stan dachu, elewacji budynku oraz izolacji poziomej budynku. Brak wentylacji piwnic i mechanizmów odprowadzenia wody..	CELEM GŁÓWNYM JEST POPRAWA WARUNKÓW ŻYCIA MIESZKAŃCÓW BUDYNKU PRZY UL. KAMIENNOGÓRSKIEJ 5 W CHEŁMSKU ŚLĄSKIM POPRZECZ POPRAWĄ JEGO STANU TECHNICZNEGO	PRACE REMONTOWE PRZY DACHU, PRACE REMONTOWE PRZY IZOLACJI POZIOMEJ BUDYNKU, WYKONANIE WENTYLACJI PIWNIC I ODPROWADZENIE WODY, REMONT ELEWACJI BUDYNKU.	CHEŁMSKO ŚLĄSKIE	KAMIENNOGÓRSKA 5	57 Inny wskaźnik	POWIERZCHNIA ZMODERNIZOWANEGO BUDYNKU - M2	950,00	25 Inny wskaźnik	LICZBA OSÓB ZAMIESZKUJĄCYCH BUDYNEK- OSOBY	21	DLA WSKAŹNIKA PRODUKTU - PROTOKÓŁ ODBIORU DLA WSKAŹNIKA REZULTATU - LICZBA MIESZKAŃCÓW BUDYNKU	RPO WD Działanie 6.3 Rewitalizacja zdegradowanych obszarów	540 000,00
5.	REMONT ELEWACJI BUDYNKU WRAZ Z KOLORYSTYKĄ	WSPÓLNOTA MIESZKANIOWA	Cel III	ELEWACJA BUDYNKU CHARAKTERYZUJE SIĘ ZNACZNYM STOPNIEM ZNISZCZENIA. ELEWACJA WYMAGA UZUPEŁNIENIA I WYKONANIA ZNACZNIE ZNISZCZONYCH TYNKÓW.	CELEM GŁÓWNYM PROJEKTU JEST POPRAWA WARUNKÓW ŻYCIA MIESZKAŃCÓW BUDYNKU PRZY UL. PLAC JANA PAWŁA II NR 2 W LUBAWCE POPRZECZ POPRAWĄ JEGO STANU TECHNICZNEGO .	NAPRAWA ELEWACJI BUDYNKU POPRZECZ UZUPEŁNIENIE TYNKÓW ZEWNĘTRZNYCH, MALOWANIE ELEWACJI.	LUBAWKA	PLAC JANA PAWŁA II 2	57 Inny wskaźnik	POWIERZCHNIA ZMODERNIZOWANEGO BUDYNKU W M2	250	25 Inny wskaźnik	LICZBA OSÓB ZAMIESZKUJĄCYCH BUDYNEK- OSOBY	5	DLA WSKAŹNIKA PRODUKTU - PROTOKÓŁ ODBIORU DLA WSKAŹNIKA REZULTATU - LICZBA MIESZKAŃCÓW BUDYNKU	RPO WD Działanie 6.3 Rewitalizacja zdegradowanych obszarów	46 000,00

Załącznik 2. Projekty i przedsięwzięcia rewitalizacyjne Lista B

Lp.	Nazwa projektu	Nazwa wnioskodawcy	Cel rewitalizacji	Krótki opis problemu jaki ma rozwiązać realizacja projektu	Cel projektu	Zakres realizacji zadań	Miejsce realizacji danego projektu na obszarze rewitalizowany		Prognozowane produkty i rezultaty wraz ze sposobem ich oceny i zmierzenia w odniesieniu do celów rewitalizacji						Źródło finansowania ze środków UE	Szacowana wartość projektu		
							Miejscowość	ulica i nr	Wskaźnik produktu	Własny wskaźnik produktu	Wartość wskaźnika produktu	Wskaźniki rezultatu	Własny wskaźnik rezultatu	Wartość wskaźnika rezultatu			Sposób pomiaru wskaźników	
1.	"Remont zabytkowego budynku Ratusza w Lubawce"	Gmina Lubawka	Cel III	Realizacja projektu związana z remontem elewacji zabytkowego budynku Ratusza w Lubawce poddyktowana jest koniecznością poprawy stanu technicznego budynku zabytkowego Ratusza w Lubawce. Prace remontowe będą przedsięwzięciem, które staną się wsparciem i odpowiedzią na problem wysokiego zużycia technicznego i funkcjonalnego w budynku ze szczególnym uwzględnieniem obniżenia kosztów zużycia energii, powodując zwiększenie efektywności energetycznej.	Głównym celem przedsięwzięcia remontowego zabytkowego budynku Ratusza w Lubawce, jest chęć poprawy stanu technicznego i funkcjonalnego obiektu. Prace remontowe elewacji przyczynią się do zwiększenia efektywności zużycia energii elektrycznej. Wykonanie remontu elewacji pozwoli przywrócić budynek do pierwotnego stanu technicznego. Opisane powyżej zabiegi remontowe pozwolą na uzyskanie pierwotnego wyglądu z jednoczesnym przywróceniem parametrów użytkowych, umożliwiając bezpieczne użytkowanie budynku, w zakresie <i>energospzczędności i ochrony środowiska</i> .	W ramach inwestycji przeprowadzona zostanie wymiana stolarki okiennej, wymiana stolarki drzwiowej, ocieplenie budynku zabytkowego Ratusza zarówno wewnątrz jak i na zewnątrz obiektu. Powyższe działania przyczynią się do zwiększenia efektywności energetycznej budynku.	Lubawka	Plac Wolności 1	10 Zmniejszenie rocznego zużycia energii pierwotnej w budynkach publicznych-kWh/rok		3385,67		2Ilość zaoszczędzonej energii cieplnej (GI/rok)		3385,67	Pomiar wskaźnika prace remontowych elewacji zabytkowego budynku Ratusza w Lubawce dokonany zostanie na podstawie dokumentacji protokołu odbioru. Zwiększenie efektywności energetycznej zabytkowego budynku Ratusza kontrolowane będzie na podstawie faktur i bilansów dot. zużycia energii elektrycznej.	RPO WD Działanie 3.3 Efektywność energetyczna w budynkach użyteczności publicznej i sektorze mieszkaniowym (EFRR)	2 373 589,31
2.	"Remont i przebudowa zabytkowego budynku Ratusza w Lubawce, w zakresie: Przebudowa części pomieszczeń w budynku"	Gmina Lubawka	Cel III	Remont i przebudowa Ratusza rozwiążą problem związany z brakiem odpowiedniej funkcjonalności obiektu, oraz zlikwiduje bariery związane z niedostosowaniem go do potrzeb osób z niepełnosprawnościami. Realizacja projektu poddyktowana jest koniecznością zwiększenia funkcjonalności obiektu, przystosowaniem go dla osób niepełnosprawnych, dostosowaniem do obecnych standardów, oraz wymaganych przepisów pożarowych.	Głównym celem projektu jest przystosowanie dostępności obiektu dla osób z niepełnosprawnościami, oraz obecnie obowiązującymi przepisami pożarowymi. Inwestycja w znaczący sposób wpłynie na jakość pracy urzędników, oraz komfort ich pracy, stając się środowiskiem przyjaznym dla osób odwiedzających obiekt. Przedsięwzięcie przyczyni się również do poprawy estetyki przebudowanego obiektu, dając szansę na wzrost jakości oferowanych przez urząd usług.	Wśród zadań, które zrealizowane zostaną w ramach w.w. projektu wymienić należy przede wszystkim: montaż schodowej platformy dla niepełnosprawnych, wykonanie nowych posadzek w przebudowanych pomieszczeniach, renowację drzwi,obudowa pożarowa drewnianej więźby dachowej, przebudowa instalacji elektrycznej, wody oraz kanalizacji, wyposażenie pomieszczeń w czujniki dymu, które połączone zostaną z samoczynnym urządzeniem oddymiającym klatki schodowe etc.	Lubawka	Plac Wolności 1	57 Inny wskaźnik	Powierzchnia użytkowa obiektu poddana termomodernizacji m2	1215	25Inny wskaźnik	liczba przebudowanych obiektów (szt.)	1	Pomiar wskaźników projektu dokonany zostanie na podstawie protokołu odbioru.	RPO WD Działanie 3.3 Efektywność energetyczna w budynkach użyteczności publicznej i sektorze mieszkaniowym (EFRR)	2 373 589,31	
3.	"Rozbudowa sieci wodno-kanalizacyjnej w Chelmsku Śląskim"	Gmina Lubawka	Cel III	Realizacja projektu przyczyni się do uporządkowania gospodarki wodno-ściekowej na obszarach gminy, nie objętych dotąd inwestycjami w infrastrukturę. Zadanie inwestycyjne służy rozbudowie sieci kanalizacji sanitarnej i wodociągowej na terenie Gminy Lubawka.	Celem projektu jest rozbudowa sieci kanalizacji sanitarnej, która umożliwi odprowadzanie ścieków z posesji zlokalizowanych przy ulicy Sądeckiej - w jej górnej części w Chelmsku Śląskim. Powstanie również nowa sieć wodociągowa, która zastąpi już istniejącą znajdującą się w złym stanie technicznym, oraz nie obejmuje całego obszaru.	W ramach projektu rozbudowana zostanie sieć kanalizacji sanitarnej i wodociągowej na terenie Gminy Lubawka, a co za tym idzie uporządkowanie gospodarko wodno-ściekowej na obszarach gminy, nie objętych dotąd inwestycjami w infrastrukturę. Projektowana jest kanalizacyjna włączona zostanie do już istniejącego fragmentu sieci kanalizacji sanitarnej w centrum Chelmska Śląskiego. Natomiast projektowana łącznie z siecią kanalizacyjną, sieć wodociągowa zastąpi istniejącą, która znajduje się w złym stanie technicznym, oraz nie obejmuje całego obszaru opracowania.	Chelmsko Śląskie	Sądecka	57 Inny wskaźnik	Całkowita długość wybudowanej sieci kanalizacji sanitarnej i wodociągowej	4,42	25Inny wskaźnik	ilość wybudowanej sieci kanalizacyjnej i sanitarnej (szt.)	1	Pomiar wskaźnika zostanie dokonany na podstawie protokołu odbioru przyłączy wodno-kanalizacyjnych.	Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko	2 502 141,46	
4.	Dziedzictwo Kulturowe i Rewitalizacja Historycznych Starówek Dolnego Śląska - starówka Chelmska Śląskiego	Gmina Lubawka	Cel I	Główne problemy jakie dotyczą obszary staromiejskie - miejscowości o historycznym rodowodzie (w tym Chelmska Śląskiego) jest depopulacja i spadek atrakcyjności tych obszarów dla zamieszkania i biznesu. Problemem jest również niska aktywność mieszkańców.	Celem projektu jest ożywienie starówek pogranicza Dolny Śląsk - Saksonia. Do projektu zakwalifikowana została jedna starówka znajdująca się na terenie Gminy Lubawka, mieszcząca się w Chelmsku Śląskim. Celem jest promocja życia i pracy w historycznych centrach.	Zakres rzeczowy projektu obejmuje wspólne działania i akcje realizowane wspólnie z partnerami oraz działania pilotażowe w miastach partnerskich. Działania wspólne obejmą warsztaty służące wymianie doświadczeń, wystawę ukazującą starówki, przygotowanie szlaku ciekawych miejsc np. szlak geocachingowy itp. szkoła letnia projektowania urbanistycznego poświęcona koncepcji ożywienia starówek itp. wymianę doświadczeń, promocja lokalnych produktów i rzemiosła, wydarzenia plenerowe, konkursy. Działania indywidualne obejmą realizację szlaku obiektów zabytkowych i oznaczenie zabytków, organizację imprez plenerowych, odnowienie zabytkowej fontanny, jednolite oznaczenie wystaw, edukacyjne wycieczki szlakiem zabytków, promocja rzemiosła i produktów lokalnych, promocja, materiały reklamowe miejscowości.	Chelmsko Śląskie	Kolonia	57 Inny wskaźnik	Liczba starówek wspartych na terenie Gminy Lubawka szt.	1	25Inny wskaźnik	ilość działań realizowanych na zabytkowej starówce objętej wsparciem-szt.	5	ilość działań realizowanych na zabytkowych starówkach - protokół realizacji przedsięwzięcia	Inne źródło finansowanie	126 000,00	
5.	"Zwiększenie efektywności energetycznej zabytkowego budynku Ratusza w Lubawce"	Gmina Lubawka	Cel III	Głównym zidentyfikowanym problemem, który przyczynił się do konieczności realizacji projektu jest niska efektywność energetyczna zabytkowego Ratusza w Lubawce przekładająca się na straty ciepła, nadmierne zużycie energii, a w konsekwencji wysoką emisję CO2 wraz z zawyżonymi kosztami operacyjnymi.	Celem realizacji projektu jest zwiększenie efektywności energetycznej budynków użyteczności publicznej w Gminie Lubawka. Wśród celów szczegółowych projektu wskazać należy przede wszystkim: wspieranie przejścia na gospodarkę niskoemisyjną w sektorze publicznym na terenie Gminy Lubawka, obniżenie globalnej emisyjności obiektów publicznych w Gminie Lubawka, zwiększenie efektywności energetycznej sektora publicznego poprzez termomodernizację zabytkowego budynku Ratusza w Lubawce, obniżenie energochłonności obiektów użyteczności publicznej poprzez zmniejszenie zużycia energii końcowej w budynku zabytkowego Ratusza w Lubawce.	W ramach projektu zrealizowanych zostanie szereg działań demontażowych wśród których: demontaż istniejących okien drewnianych skrzynkowych i krosnowych, demontaż istniejących drzwi zewnętrznych, demontaż pokrycia dachowego, demontaż źródła światła etc.; oraz prac ogólnobudowlanych m.in.: wymiana okien i parapetów wewnętrznych, wymiana drzwi wewnętrznych i zewnętrznych, ocieplenie wnęk okiennych, ocieplenie ścian wewnętrznych przylegających do pomieszczeń nieogrzewanych, ocieplenie stropów pod pomieszczeniami nieogrzewanymi, ocieplenie dachu nad pomieszczeniami ogrzewanymi, wykonanie nowej posadzki na części parteru wraz z jej ociepleniem itp.	Lubawka	Plac Wolności 1	57 Inny wskaźnik	Roczne zmniejszenie zapotrzebowania na energię (%)	41,41	25Inny wskaźnik	Roczna oszczędność kosztów energii (zł/r)	3385,67	W ramach zakończenia projektu wykonawca robót budowlanych przeszkoli pracowników korzystających z produktów projektu i osób stale przebywających w obiekcie dla świadomego użytkowania produktów projektu, wskazania istotności ekologicznego wymiaru projektu oraz identyfikacji i sugestii zmiany dotychczasowych zachowań i postaw w wymiarze ekologicznym. W przypadku w.w. wskaźnika jego podstawą będą sporządzone w dniu szkolenia listy obecności. Pomiar ilość zaoszczędzonej energii elektrycznej dokonywany będzie na podstawie otrzymanych faktur, uzyskiwanych bilansów, jak i również wewnętrznych wyliczeń związanych z kompleksową modernizacją energetyczną budynku zabytkowego Ratusza w Lubawce.	RPO WD Działanie 3.3 Efektywność energetyczna w budynkach użyteczności publicznej i sektorze mieszkaniowym (EFRR)	864 461,01	
6.	"Aktywizacja zawodowa i społeczna mieszkańców obszarów Gminy Lubawka objętych programem rewitalizacji"	Miejsko Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej	Cel I	Projekt przyczyni się do rozwiązania problemów związanych z bezrobociem, rozluźnieniem więzi społecznych, biernymi postawami społecznymi, niewłaściwe wzorce przekazywane pokoleniowo, oraz zminimalizuje aspekty izolacji społecznej, oraz wskaźnik wykluczenia społecznego, osób objętych kontraktami socjalnymi Miasta i Gminy Lubawka.	Celem niniejszego projektu jest aktywizacja zawodowa i społeczna mieszkańców Gminy Lubawka, objętych programem rewitalizacji, zwiększenie poczucia własnej wartości, motywacji do działania wyjęcia z izolacji społecznej, nabycie wiedzy nt. umiejętności poruszania się po rynku pracy i aktywnego poszukiwania pracy, wyposażenie odbiorców w kompetencje i kwalifikacje zawodowe,	Usługi wspierające aktywizację zawodową w tym: finansowanie doradców i trenerów zawodowych Organizacja i finansowanie treningów kompetencji i umiejętności społecznych Organizacja i finansowanie uczestnictwa w klubach i instytucjach samopomocowych Skierowanie i sfinansowanie zajęć w zakresie podnoszenia kluczowych kompetencji o charakterze zawodowym lub zdobywania nowych kompetencji Kurs "brukarz" dla 9 osób Kurs sprzedawca z obsługą kas fiskalnych Kurs robotnik budowlany	Lubawka	Kamiennogórska 33	57 Inny wskaźnik	liczba klientów instytucji społecznej którzy objęci zostaną kontraktami społecznymi w ramach projektu osoby	40	25Inny wskaźnik	Liczba klientów instytucji pomocy społecznej, którzy zakończą udział w projektach dot. aktywnej integracji osoby	30	Pomiar wskaźników zostanie dokonany na podstawie dokumentacji fotograficznej, list obecności, oraz raportów z przebiegu realizacji kontraktu socjalnego, wraz z certyfikatami i zaświadczeniami z odbytych zajęć.	RPO WD Wsparcie osób poszukujących pracy (EFS)	88 327,93	
7.	Przebudowa ul. Kolonia w Chelmsku Śląskim	Gmina Lubawka	Cel III	Zdefiniowanym problemem jest zły stan techniczny infrastruktury drogowej tj. brak odpowiedniego odprowadzenia wód powierzchniowych ze względu na brak odpowiednich spadków, zły stan techniczny nawierzchni (spekania, przełomy, dziury), brak wyznaczonych miejsc postojowych.	Celem realizacji projektu jest poprawa infrastruktury drogowej poprzez wykonanie: nowej kanalizacji deszczowej, nawierzchni jezdni i chodników oraz miejsc postojowych.	Zakres rzeczowy projektu obejmuje: -przebudowę kanalizacji deszczowej, -wykonanie nowej nawierzchni bitumicznej na długości 220 mb. -wykonanie chodników z kostki betonowej, -wydzielenie miejsc parkingowych.	Chelmsko Śląskie	Kolonia	43Długość przebudowanych dróg gminnych - km	0,220	25Inny wskaźnik	Odnowiona droga gminna w szt.	1	Protokół odbioru.	Inne źródło finansowanie	500 000,00		

Załącznik 3. Aspekty środowiskowe realizacji LPR w gminie Lubawka

„Lokalny Program Rewitalizacji Gminy Lubawka na lata 2017-2022” (LPR, Program) jest to dokument o charakterze planistycznym identyfikujący potrzeby w zakresie rewitalizacji zdegradowanych obszarów w kontekście wykorzystania m.in. funduszy strukturalnych na lata 2014-2020. Zawiera program działań zmierzający do wyprowadzenia obszarów rewitalizacji ze stanu kryzysowego oraz stworzenia warunków do ich zrównoważonego rozwoju, stanowiący narzędzie planowania, koordynowania i integrowania różnorodnych aktywności w ramach procesu rewitalizacji.

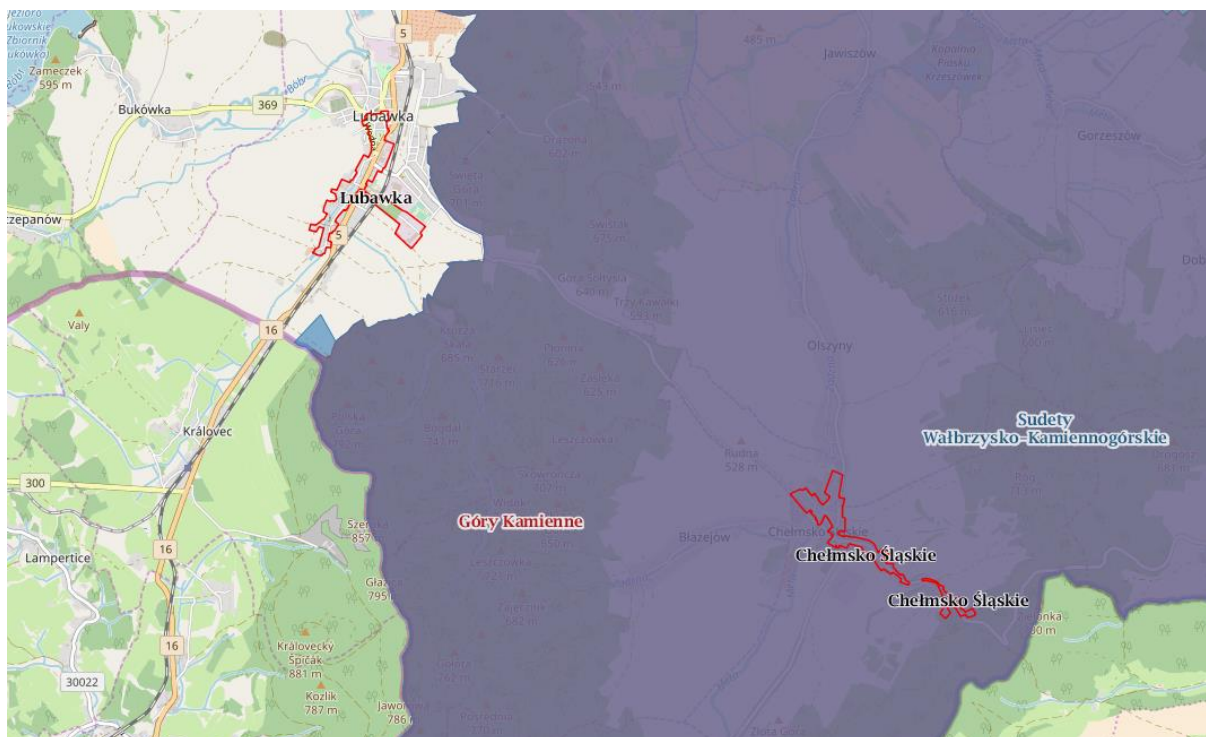
Charakter planowanych działań, rodzaj i skala oddziaływań na środowisko oraz cechy obszaru objętego spodziewanym oddziaływaniem powodują, że realizacja działań nie będzie ponadnormatywnie wpływać na środowisko przyrodnicze. Wyznaczone działania mają charakter ogólny i nie wskazują jednoznacznie określonych inwestycji, które mogą stanowić przedsięwzięcia mogące znacząco oddziaływać na środowisko. Ponadto realizowane będą jedynie w wyznaczonym obszarze rewitalizacji, zatem będą miały charakter lokalny nie wykraczający poza granice gminy, tym bardziej nie wystąpi ich transgraniczne oddziaływanie. Nie przewiduje się również prawdopodobieństwa wystąpienia oddziaływań skumulowanych oraz możliwości wystąpienia ryzyka dla zdrowia ludzi lub zagrożenia dla środowiska.

„Lokalny Program Rewitalizacji Gminy Lubawka na lata 2017-2022” nie jest planem konkretnych zidentyfikowanych przedsięwzięć, stanowi jedynie informacje o planowanych kierunkach działań w zakresie rewitalizacji. Program nie wyznacza również ram dla późniejszej realizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko oraz nie przewiduje negatywnego wpływu realizacji przedmiotowego dokumentu na obszary chronione.

Ze względu na rodzaj i charakterystykę, usytuowanie, jak i skalę możliwego oddziaływania, przewidziane do realizacji działania na obszarze rewitalizacji gminy Lubawka mają charakter neutralny również pod względem wpływu na obszary o szczególnych walorach przyrodniczych.

Na szczególną uwagę zasługują obszary objęte ochroną Natura 2000, a mianowicie:

- **Sudety Wałbrzysko-Kamiennogórskie** (Natura 2000 – Obszary ptasie – Kod: PLB020010) o powierzchni 315,78 km²
- **Góry Kamienne** (Natura 2000 – Obszary siedliskowe – Kod: PLH020038) o powierzchni 240,99 km²

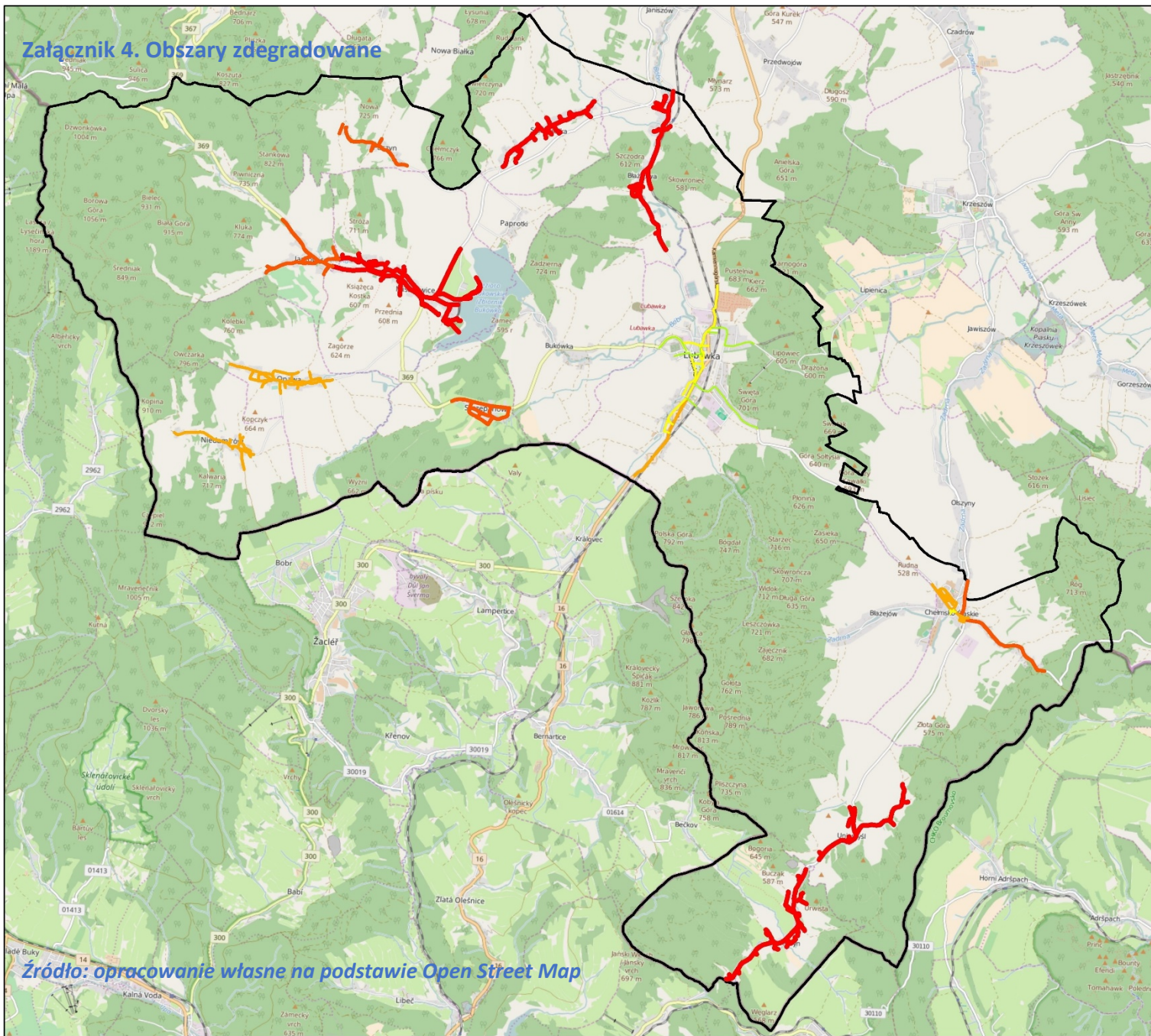
Mapa 1. Lokalizacja obszaru rewitalizacji w stosunku do najbliższych obszarów Natura 2000 [źródło: <http://geoserwis.gdos.gov.pl/mapy/>]

Obszar wskazany do rewitalizacji – podobszar Chelmsko Śląskie – leży bezpośrednio na obszarze Natura 2000 (obszar Sudety Wałbrzysko-Kamiennogórskie i Góry Kamienne). Natomiast podobszar Lubawka nie jest zlokalizowany w obszarze Natura 2000.

Na obszarze Natura 2000 Sudetów Wałbrzysko-Kamiennogórskie – Obszary ptasie znajdują się gatunki objęte art. 4 dyrektywy 2009/147/WE i gatunki wymienione w załączniku II do dyrektywy 92/43/EWG. Można tutaj spotkać takie gatunki m. in. jak: mopek zachodni, włośchatka zwyczajna, zimorodek zwyczajny, cyraneczka zwyczajna, czernica, łabędź niemy, dzięcioł średni i wiele innych. Obszar Gór Kamiennych (Natura 2000 – Obszary siedliskowe – Kod: PLH020038) obejmuje stare, wulkaniczne Góry Kamienne oraz niewielką część piaskowców Gór Stołowych (Zawory). Jest to głównie teren górzysty, w większości pokryty przez półnaturalne łąki oraz zbiorowiska leśne. Wśród nich dominują bory, choć na stokach i piargach utrzymują się buczyny i zboczowe lasy Tilio-Acerion. Obszar jest również bardzo ważny dla ochrony rzadkich w Polsce podgórskich łąk Polygono-Trisetion oraz naskalnych muraw nawapiennych ze związku Alysso-Sedion w rezerwacie "Kruczy Kamień". Na niewielkich powierzchniach występują suche murawy i ich stadia sukcesyjne (obejmujące m.in. bogate stanowiska storczyków), siedliska naskalne oraz jaskinie. Jest to również obszar ważny dla gatunków zwierząt z II Załącznika Dyrektywy Rady 92/43/EWG. Wśród nich najważniejsze to nietoperze: mopek zachodni, nocek Bechsteina, nocek orzęsiony, nocek duży, podkowiec mały. Kamienne Góry są ponadto bardzo ważną częścią korytarza ekologicznego Sudetów.

Przewidziane do realizacji działania na obszarze rewitalizacji gminy Lubawka mają charakter neutralny, nie mają wpływu na gatunki chronione oraz nie będą powodować zagrożenia środowiska (ludzi, faunę, florę, glebę, wodę, powietrze).

Załącznik 4. Obszary zdegradowane

Źródło: opracowanie własne na podstawie Open Street Map

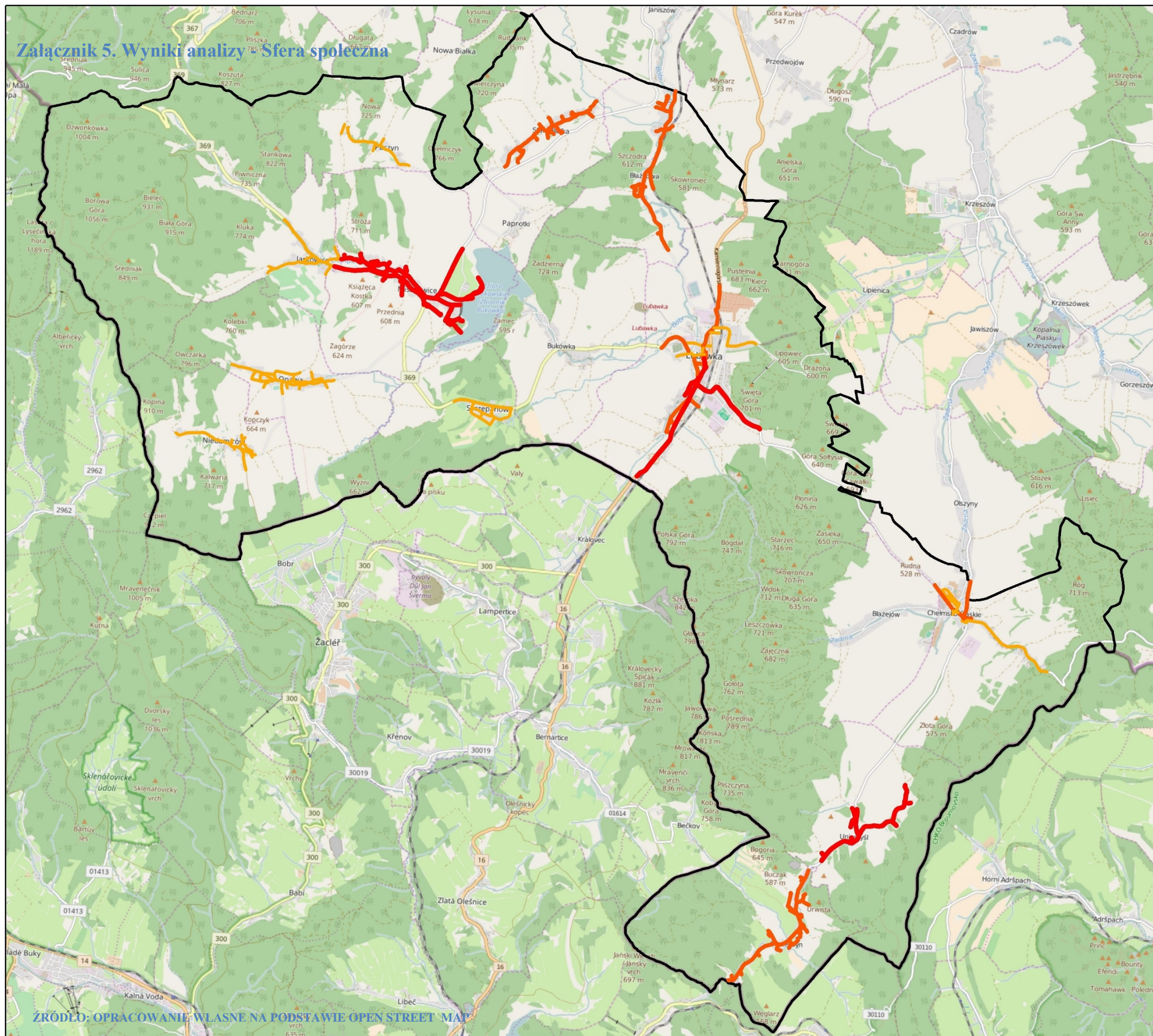
L.p.	Miejscowość	Ulica	Sfera społeczna	Sfera gospodarcza	Sfera środowiskowa	Sfera przestrzenno-funkcjonalna	Sfera techniczna	RAZEM 5 sfer
			2016	2016	2016	2016	2016	
1.	Błazejów		2	2	2	4	3	13
2.	Błazkowa		4	2	2	4	3	15
3.	Bukówka		2	1	1	3	2	9
4.	Chełmsko Śląskie	Błazejowska	0	1	2	2	2	7
5.	Chełmsko Śląskie	Kamiennogórska	4	2	1	4	2	13
6.	Chełmsko Śląskie	Kolonia	3	2	2	3	2	12
7.	Chełmsko Śląskie	Kościelna A	0	0	1	4	2	7
8.	Chełmsko Śląskie	Kościelna B	1	0	1	3	2	7
9.	Chełmsko Śląskie	Kwiatowa	1	0	1	3	2	7
10.	Chełmsko Śląskie	Lubawska	4	1	1	4	2	12
11.	Chełmsko Śląskie	Matejki	3	1	1	4	2	11
12.	Chełmsko Śląskie	Młyńska	3	0	1	4	2	10
13.	Chełmsko Śląskie	Ogrodowa	1	1	2	2	2	8
14.	Chełmsko Śląskie	Pocztowa	1	2	2	3	2	10
15.	Chełmsko Śląskie	Podhalańska	1	0	2	4	4	11
16.	Chełmsko Śląskie	Polna	2	2	2	4	2	12
17.	Chełmsko Śląskie	Powstańców Śl	2	2	1	4	2	11
18.	Chełmsko Śląskie	Rynek	3	2	1	4	2	12
19.	Chełmsko Śląskie	Sąddecka	3	2	1	4	4	14
20.	Chełmsko Śląskie	Stonieczna	2	2	1	3	2	10
21.	Chełmsko Śląskie	Starorynkowa	4	0	1	4	2	11
22.	Chełmsko Śląskie	Strzelecka	0	0	2	3	2	7
23.	Jarkowice		3	2	2	4	3	14
24.	Lubawka	40-lecia WOP	2	1	1	0	1	5
25.	Lubawka	Al. Wojska Polskiego	5	0	0	3	1	9

26.	Lubawka	Anielewiczka	3	2	1	2	1	9
27.	Lubawka	Boczna	2	2	0	2	1	7
28.	Lubawka	Bohaterów Stalingradu	4	1	0	2	1	8
29.	Lubawka	Browarna	2	0	0	1	1	4
30.	Lubawka	Brzozowa	2	1	0	1	1	5
31.	Lubawka	Celna	1	1	0	1	1	4
32.	Lubawka	Ciasna	4	1	0	3	1	9
33.	Lubawka	Cmentarna	2	2	1	1	1	7
34.	Lubawka	Długosza	2	2	0	3	1	8
35.	Lubawka	Dolna	2	1	0	2	1	6
36.	Lubawka	Domy Kolejowe	2	1	0	3	1	7
37.	Lubawka	Drzymały	1	2	0	3	1	7
38.	Lubawka	Dworcowa	2	2	0	2	1	7
39.	Lubawka	Garbarska	3	0	0	1	1	5
40.	Lubawka	Gazowa	1	1	0	0	1	3
41.	Lubawka	Górska	0	1	0	2	1	4
42.	Lubawka	Graniczna	0	0	0	2	1	3
43.	Lubawka	Jagiellońska	0	2	0	1	1	4
44.	Lubawka	Jedwabna	0	0	0	1	1	2
45.	Lubawka	Kamiennogórska	4	2	0	3	1	10
46.	Lubawka	Kombatantów	1	0	0	1	1	3
47.	Lubawka	Komunalna	0	0	0	2	1	3
48.	Lubawka	Kościuszki	3	2	0	2	1	8
49.	Lubawka	Krótką	3	2	0	1	1	7
50.	Lubawka	Leśna	0	1	0	2	1	4
51.	Lubawka	Lipowa	3	2	0	1	1	7
52.	Lubawka	Łączna	2	0	0	2	1	5
53.	Lubawka	Mickiewicza	4	1	0	1	1	7
54.	Lubawka	Morska	0	0	0	2	1	3
55.	Lubawka	Nadbrzeżna	5	1	0	2	1	9
56.	Lubawka	Nowa Kolonia	0	1	0	1	1	3

57.	Lubawka	Ogrodowa	1	1	0	2	1	5
58.	Lubawka	Piastowska	2	1	0	2	1	6
59.	Lubawka	Piaszczysta	1	2	0	2	1	6
60.	Lubawka	Plac Jana Pawła II	2	2	0	4	1	9
61.	Lubawka	Plac Wolności	4	1	0	4	1	10
62.	Lubawka	Pocztowa	2	1	0	2	1	6
63.	Lubawka	Podgórze	4	1	1	2	1	9
64.	Lubawka	Podlesie	2	1	0	3	1	7
65.	Lubawka	Polna	1	2	0	2	1	6
66.	Lubawka	Potokowa	1	0	1	3	1	6
67.	Lubawka	Przyjaciół Żołnierza	1	1	0	0	1	3
68.	Lubawka	Sienkiewicza	3	1	0	2	1	7
69.	Lubawka	Sportowa	1	2	0	2	1	6
70.	Lubawka	Szeroka	1	2	1	2	1	7
71.	Lubawka	Szkolna	1	1	0	3	1	6
72.	Lubawka	Szymrychowska	5	1	0	1	1	8
73.	Lubawka	Świerczewskiego	5	2	0	3	1	11
74.	Lubawka	Świerkowa	0	0	0	2	1	3
75.	Lubawka	Tkacka	2	1	1	1	1	6
76.	Lubawka	Torowa	1	2	0	2	1	6
77.	Lubawka	Wąska	0	0	0	2	1	3
78.	Lubawka	Węglowa	0	0	0	2	1	3
79.	Lubawka	Wiejska	2	0	0	2	1	5
80.	Lubawka	Wodna	4	2	0	3	1	10
81.	Lubawka	Zakopiańska	0	1	1	2	1	5
82.	Lubawka	Zielona	2	2	0	2	1	7
83.	Miszkowice		5	2	2	4	3	16
84.	Niedamirów		3	1	1	5	2	12
85.	Okrzeszyn		4	2	2	5	3	16
86.	Opawa		3	1	2	4	2	12
87.	Paczyn		3	1	2	4	4	14

88.	Paprotki		1	2	2	4	3	12
89.	Stara Białka		4	1	2	5	3	15
90.	Szczepanów		3	2	2	3	4	14
91.	Uniemyśl		5	2	1	4	4	16

Załącznik 5. Wyniki analizy Sfera społeczna

ŹRÓDŁO: OPRACOWANIE WŁASNE NA PODSTAWIE OPEN STREET MAP

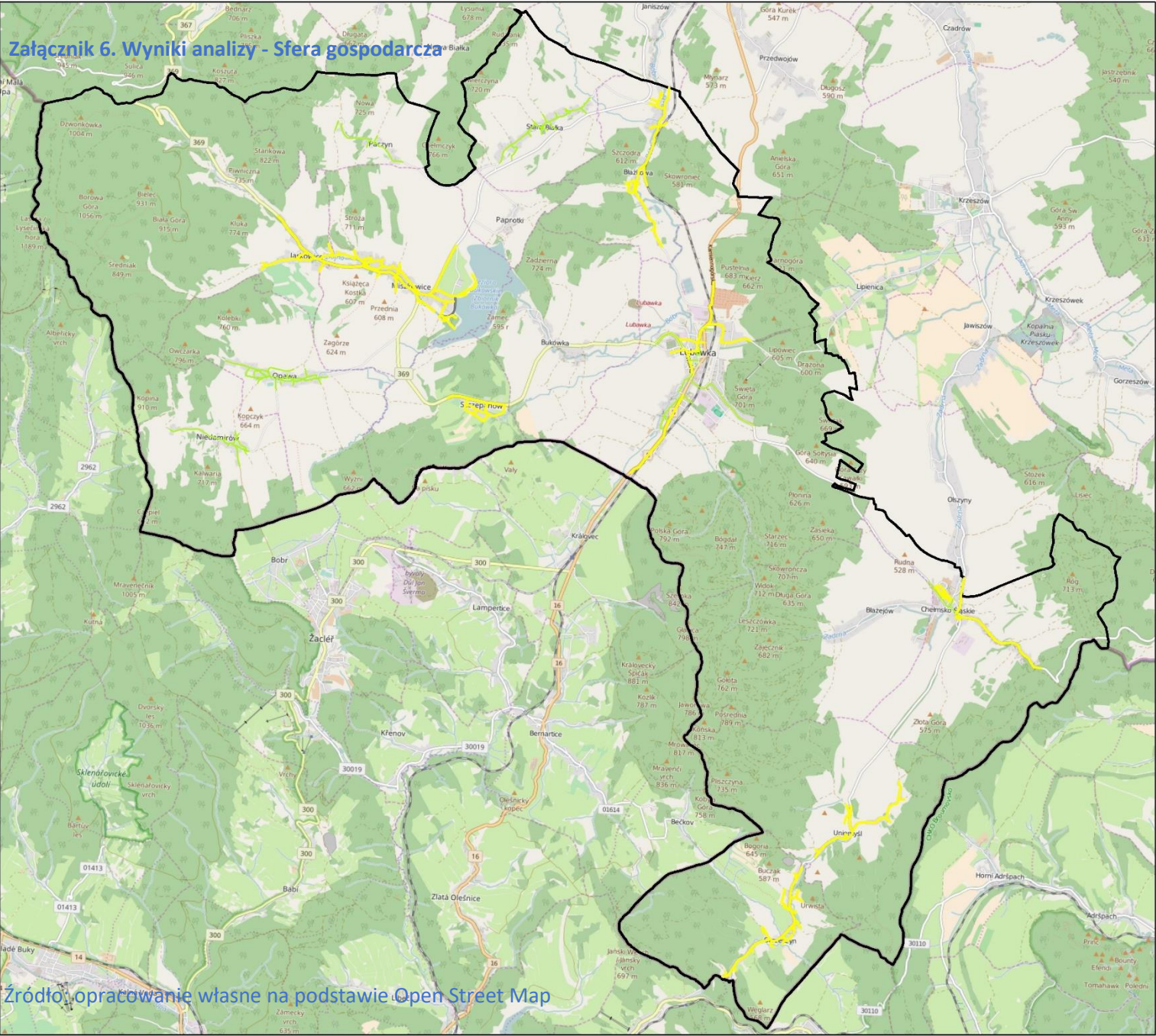
L.p.	Miejscowość	Ulica	Bezrobocie				Ubóstwo						Przestępczość				Edukacja					Uczestnictwo		Sfera społeczna RAZEM	
			Liczba osób długotrwale bezrobotnych	Liczba osób długotrwale bezrobotnych bez kwalifikacji (mieszkańcy)	Liczba osób długotrwale bezrobotnych bez kwalifikacji (bezrobotni)		Odsetek osób korzystających z pomocy społecznej	Liczba świadczeń pomocy społecznej na 1 korzystającego	Korzystających z pomocy społecznej z powodu alkoholizmu lub narkomanii	Korzystających z pomocy społecznej z powodu długotrwałej choroby	Korzystających z pomocy społecznej z powodu bezrobocia		Liczba wykroczeń społecznie uciążliwych	Liczba przestępstw o charakterze kryminalnym kradzież mienia	Liczba czynów karalnych nieletnich		Liczba uczniów z wynikami ze sprawdzianu szóstych klas na poziomie niższym niż 75% średniej w gminie	Liczba uczniów z wynikami z części egzaminu gimnazjalnego na poziomie niższym niż 75% średniej w gminie z części matematycznej	Liczba uczniów szkół podstawowych i gimnazjów niepromowanych do kolejnej klasy	Liczba egzaminów poprawkowych w szkołach podstawowych i gimnazjach		Liczba dzieci korzystających z usług oferowanych przez świetlice	Liczba czynnych czytelników w bibliotekach publicznych		
			2016	2016	2016		2016	2016	2016	2016	2016		2016	2016	2016		2016	2016	2016	2016		2016	2016		
1.	Błazejów		0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	1	1	0	1	1	1	0	0	1	0		0	2
2.	Błażkowa		1	0	0	1	0	0	0	0	0	0	1	1	0	1	0	1	1	1	1	1		1	4
3.	Bukówka		0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	1	1		1	2
4.	Chełmsko Śląskie	Błazejowska	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0		0	0
5.	Chełmsko Śląskie	Kamiennogórska	1	1	0	1	1	1	0	0	1	1	0	1	0	1	1	1	0	0	1	0		0	4
6.	Chełmsko Śląskie	Kolonia	0	1	1	1	0	1	0	0	0	0	0	1	0	1	1	1	0	0	1	0		0	3
7.	Chełmsko Śląskie	Kościelna A	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0		0	0
8.	Chełmsko Śląskie	Kościelna B	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	1	0	0	0	0	0	0		0	1
9.	Chełmsko Śląskie	Kwiatowa	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1		1	1
10.	Chełmsko Śląskie	Lubawska	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	0	1	0	1	0	1	1	0	1	0		0	4
11.	Chełmsko Śląskie	Matejki	1	0	0	1	1	1	0	0	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1		1	3
12.	Chełmsko Śląskie	Młyńska	0	0	0	0	1	0	0	1	0	1	0	0	0	0	1	0	0	0	1	1		1	3
13.	Chełmsko Śląskie	Ogrodowa	1	0	0	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0		0	1
14.	Chełmsko Śląskie	Pocztowa	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	1	0		0	1
15.	Chełmsko Śląskie	Podhalańska	0	0	0	0	1	1	0	1	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0		0	1
16.	Chełmsko Śląskie	Polna	0	0	0	0	0	1	1	0	0	1	0	0	0	0	1	0	0	0	1	0		0	2
17.	Chełmsko Śląskie	Powstańców Śl	1	0	0	1	0	1	0	0	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0		0	2
18.	Chełmsko Śląskie	Rynek	0	0	0	0	1	0	0	1	1	1	0	1	0	1	1	1	0	0	1	0		0	3
19.	Chełmsko Śląskie	Sąddecka	1	1	0	1	0	0	0	0	1	0	1	1	0	1	0	1	0	0	1	0		0	3
20.	Chełmsko Śląskie	Słoneczna	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	1	1	1	1	1	0	1	0		0	2

21.	Chełmsko Śląskie	Starorynkowa	1	1	1	1	1	0	0	1	0	1	0	1	0	1	1	0	0	0	1	0	0	4
22.	Chełmsko Śląskie	Strzelecka	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
23.	Jarkowice		1	1	1	1	0	0	0	0	0	0	1	1	1	0	0	0	0	0	0	1	1	3
24.	Lubawka	40-lecia WOP	1	0	0	1	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1	2
25.	Lubawka	Al. Wojska Polskiego	1	0	0	1	1	1	1	0	1	1	1	0	1	1	0	1	1	1	1	1	1	5
26.	Lubawka	Anielewicza	0	1	1	1	0	1	1	1	0	1	0	0	0	1	1	0	0	0	1	0	0	3
27.	Lubawka	Boczna	0	0	0	0	0	1	1	0	0	1	1	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	2
28.	Lubawka	Bohaterów Stalingradu	1	0	0	1	1	1	1	1	0	1	0	0	0	0	0	0	0	1	1	1	1	4
29.	Lubawka	Browarna	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1	1	1	2
30.	Lubawka	Brzozowa	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	1	0	1	0	0	1	0	0	2
31.	Lubawka	Celna	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1	1
32.	Lubawka	Ciasna	1	1	0	1	1	0	0	1	1	1	1	0	0	1	0	0	0	0	0	1	1	4
33.	Lubawka	Cmentarna	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	1	1	0	0	0	1	1	0	0	2
34.	Lubawka	Długosza	1	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	1	0	0	2
35.	Lubawka	Dolna	1	1	0	1	1	1	1	1	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2
36.	Lubawka	Domy Kolejowe	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1	1	1	2
37.	Lubawka	Drzymały	1	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1
38.	Lubawka	Dworcowa	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	1	1	0	0	1	1	0	0	0	2
39.	Lubawka	Garbarska	1	1	1	1	1	1	1	0	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1	3
40.	Lubawka	Gazowa	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1	1
41.	Lubawka	Górska	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
42.	Lubawka	Graniczna	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
43.	Lubawka	Jagiellońska	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
44.	Lubawka	Jedwabna	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
45.	Lubawka	Kamiennogórska	0	0	0	0	0	1	1	0	1	1	1	1	1	1	0	0	1	0	1	1	1	4
46.	Lubawka	Kombatantów	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	1
47.	Lubawka	Komunalna	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0

48.	Lubawka	Kościuszki	1	1	0	1	1	1	1	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1	3
49.	Lubawka	Krótka	0	1	1	1	0	1	1	1	0	1	0	0	0	0	1	0	1	1	0	0	0	3
50.	Lubawka	Leśna	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
51.	Lubawka	Lipowa	1	1	1	1	0	1	0	0	0	0	1	1	0	1	0	1	1	0	1	0	0	3
52.	Lubawka	Łączna	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1	1	1	1	1	2
53.	Lubawka	Mickiewicza	0	1	1	1	0	0	1	1	1	1	0	0	1	1	0	1	0	1	1	0	0	4
54.	Lubawka	Morska	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
55.	Lubawka	Nadbrzeźna	1	0	0	1	1	1	1	1	1	1	1	1	0	1	1	1	1	0	1	1	1	5
56.	Lubawka	Nowa Kolonia	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
57.	Lubawka	Ogrodowa	0	0	0	0	1	1	0	1	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1
58.	Lubawka	Piastowska	1	0	0	1	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1	2
59.	Lubawka	Piaszczysta	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1	1
60.	Lubawka	Plac Jana Pawła II	1	1	1	1	1	0	0	1	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2
61.	Lubawka	Plac Wolności	0	0	1	1	1	0	1	1	1	1	1	1	1	1	0	0	1	0	1	0	0	4
62.	Lubawka	Pocztowa	0	0	0	0	1	1	0	1	0	1	0	1	0	1	0	0	0	0	0	0	0	2
63.	Lubawka	Podgórze	0	1	1	1	0	0	1	0	1	1	0	0	0	0	0	0	1	1	1	1	1	4
64.	Lubawka	Podlesie	0	0	0	0	1	0	0	1	1	1	0	1	0	1	0	0	0	0	0	0	0	2
65.	Lubawka	Polna	0	0	0	0	1	0	0	1	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1
66.	Lubawka	Potokowa	1	1	1	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1
67.	Lubawka	Przyjaciół Żołnierza	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	1	0	1	0	0	0	0	0	0	0	1
68.	Lubawka	Sienkiewicza	1	1	1	1	1	0	0	1	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1	3
69.	Lubawka	Sportowa	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1	1
70.	Lubawka	Szeroka	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1	0	0	0	1
71.	Lubawka	Szkolna	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1	1
72.	Lubawka	Szymrychowska	0	0	1	1	0	1	1	0	0	1	1	0	0	1	1	0	0	1	1	1	1	5
73.	Lubawka	Świerczewskiego	1	1	1	1	1	1	1	0	1	1	1	1	0	1	0	1	0	1	1	1	1	5
74.	Lubawka	Świerkowa	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0

75.	Lubawka	Tkacka	0	0	0	0	1	0	1	1	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1	2
76.	Lubawka	Torowa	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1	1
77.	Lubawka	Wąska	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
78.	Lubawka	Węglowa	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
79.	Lubawka	Wiejska	0	0	0	0	1	1	0	1	0	1	1	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	2
80.	Lubawka	Wodna	1	1	1	1	0	0	1	0	0	0	1	1	0	1	0	1	0	0	1	1	1	4
81.	Lubawka	Zakopiańska	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
82.	Lubawka	Zielona	0	0	0	0	1	1	1	1	0	1	0	1	0	1	0	0	0	0	0	0	0	2
83.	Miszkowice		1	1	1	1	1	0	0	0	1	1	1	1	0	1	0	0	0	1	1	1	1	5
84.	Niedamirów		0	0	0	0	1	0	0	1	0	1	0	0	0	0	1	0	1	1	1	1	1	3
85.	Okrzeszyn		1	1	1	1	1	0	1	1	1	1	1	1	0	1	1	1	0	0	1	0	0	4
86.	Opawa		0	0	0	0	0	0	0	1	1	1	0	0	0	0	1	0	0	0	1	1	1	3
87.	Paczyn		1	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	1	1	1	1	3
88.	Paprotki		0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1	1
89.	Stara Białka		1	0	0	1	0	0	0	1	0	0	0	1	0	1	0	0	1	1	1	1	1	4
90.	Szczepanów		1	0	0	1	1	1	1	1	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1	3
91.	Uniemyśl		1	0	0	1	1	1	1	0	1	1	1	1	0	1	1	0	0	0	1	1	1	5

Załącznik 6. Wyniki analizy - Sfera gospodarcza

Źródło: opracowanie własne na podstawie Open Street Map

L.p.	Miejscowość	Ulica	Przedsiębiorstwa		Kondycja				Sfera gospodarcza RAZEM	
			Wartość podatku dochodowego płaconego przez przedsiębiorców		Liczba wystawionych tytułów wykonawczych do urzędu skarbowego dot. firm w zakresie zaległości podatkowych w okresie ostatnich 3 lat	Odsetek podmiotów gospodarczych zalegających z płatnością podatku dochodowego dłużej niż 6 m-cy	Liczba podmiotów gospodarczych, które zgłosiły zakończenie działalności gospodarczej	Liczba podmiotów gospodarczych, które zgłosiły zawieszenie działalności gospodarczej		
			2016		2016	2016	2016	2016		
1.	Błazejów		1	1	0	0	1	0	1	2
2.	Błazkowa		1	1	0	0	1	1	1	2
3.	Bukówka		0	0	0	0	1	1	1	1
4.	Chełmsko Śląskie	Błazejowska	0	0	0	0	0	1	1	1
5.	Chełmsko Śląskie	Kamiennogórska	1	1	0	0	1	0	1	2
6.	Chełmsko Śląskie	Kolonia	1	1	0	0	0	1	1	2
7.	Chełmsko Śląskie	Kościelna A	0	0	0	0	0	0	0	0
8.	Chełmsko Śląskie	Kościelna B	0	0	0	0	0	0	0	0
9.	Chełmsko Śląskie	Kwiatowa	0	0	0	0	0	0	0	0
10.	Chełmsko Śląskie	Lubawska	0	0	0	0	1	0	1	1
11.	Chełmsko Śląskie	Matejki	1	1	0	0	0	0	0	1
12.	Chełmsko Śląskie	Młyńska	0	0	0	0	0	0	0	0
13.	Chełmsko Śląskie	Ogrodowa	1	1	0	0	0	0	0	1
14.	Chełmsko Śląskie	Pocztowa	1	1	0	0	0	1	1	2
15.	Chełmsko Śląskie	Podhalańska	0	0	0	0	0	0	0	0
16.	Chełmsko Śląskie	Polna	1	1	0	1	0	0	1	2
17.	Chełmsko Śląskie	Powstańców Śl	1	1	0	1	0	0	1	2
18.	Chełmsko Śląskie	Rynek	1	1	0	1	0	0	1	2
19.	Chełmsko Śląskie	Sąddecka	1	1	0	1	0	0	1	2
20.	Chełmsko Śląskie	Słoneczna	1	1	0	0	1	0	1	2
21.	Chełmsko Śląskie	Starorynkowa	0	0	0	0	0	0	0	0
22.	Chełmsko Śląskie	Strzelecka	0	0	0	0	0	0	0	0

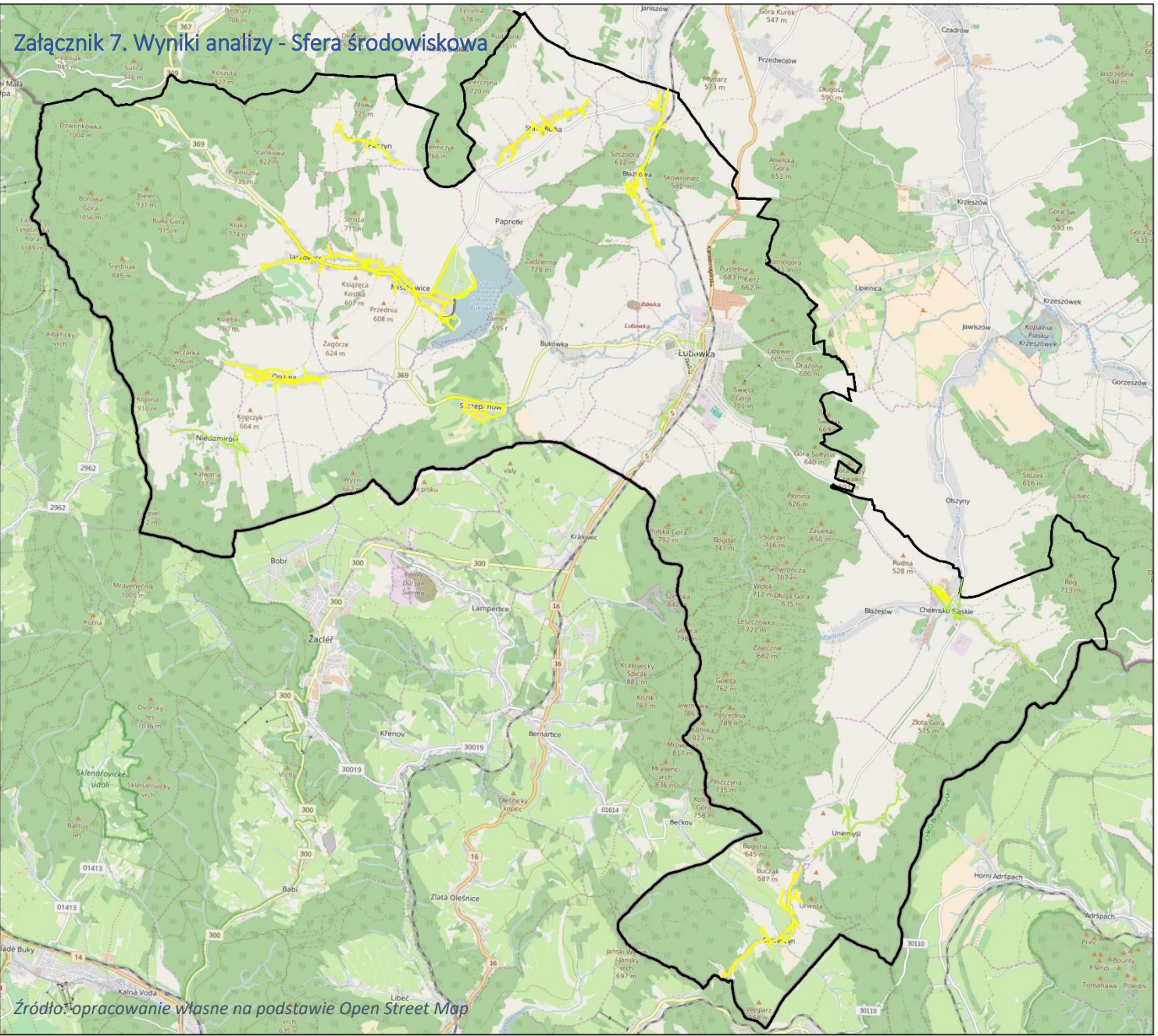
23.	Jarkowice		1	1	1	0	1	0	1	2
24.	Lubawka	40-lecia WOP	0	0	0	1	0	0	1	1
25.	Lubawka	Al. Wojska Polskiego	0	0	0	0	0	0	0	0
26.	Lubawka	Anielewicza	1	1	0	1	0	0	1	2
27.	Lubawka	Boczna	1	1	0	0	0	1	1	2
28.	Lubawka	Bohaterów Stalingradu	1	1	0	0	0	0	0	1
29.	Lubawka	Browarna	0	0	0	0	0	0	0	0
30.	Lubawka	Brzozowa	0	0	0	0	0	1	1	1
31.	Lubawka	Celna	1	1	0	0	0	0	0	1
32.	Lubawka	Ciasna	1	1	0	0	0	0	0	1
33.	Lubawka	Cmentarna	1	1	0	0	1	0	1	2
34.	Lubawka	Długosza	1	1	0	0	0	1	1	2
35.	Lubawka	Dolna	1	1	0	0	0	0	0	1
36.	Lubawka	Domy Kolejowe	1	1	0	0	0	0	0	1
37.	Lubawka	Drzymały	1	1	0	0	1	0	1	2
38.	Lubawka	Dworcowa	1	1	0	1	0	0	1	2
39.	Lubawka	Garbarska	0	0	0	0	0	0	0	0
40.	Lubawka	Gazowa	1	1	0	0	0	0	0	1
41.	Lubawka	Górska	1	1	0	0	0	0	0	1
42.	Lubawka	Graniczna	0	0	0	0	0	0	0	0
43.	Lubawka	Jagiellońska	1	1	1	1	0	0	1	2
44.	Lubawka	Jedwabna	0	0	0	0	0	0	0	0
45.	Lubawka	Kamiennogórska	1	1	1	0	0	0	1	2
46.	Lubawka	Kombatantów	0	0	0	0	0	0	0	0
47.	Lubawka	Komunalna	0	0	0	0	0	0	0	0
48.	Lubawka	Kościuszki	1	1	0	0	0	1	1	2
49.	Lubawka	Krótka	1	1	0	1	0	0	1	2
50.	Lubawka	Leśna	1	1	0	0	0	0	0	1
51.	Lubawka	Lipowa	1	1	0	0	1	1	1	2

52.	Lubawka	łączna	0	0	0	0	0	0	0	0
53.	Lubawka	Mickiewicza	0	0	0	0	1	0	1	1
54.	Lubawka	Morska	0	0	0	0	0	0	0	0
55.	Lubawka	Nadbrzeżna	0	0	0	1	1	1	1	1
56.	Lubawka	Nowa Kolonia	1	1	0	0	0	0	0	1
57.	Lubawka	Ogrodowa	1	1	0	0	0	0	0	1
58.	Lubawka	Piastowska	1	1	0	0	0	0	0	1
59.	Lubawka	Piaszczysta	1	1	0	0	0	1	1	2
60.	Lubawka	Plac Jana Pawła II	1	1	0	0	0	1	1	2
61.	Lubawka	Plac Wolności	0	0	1	0	1	1	1	1
62.	Lubawka	Pocztowa	1	1	0	0	0	0	0	1
63.	Lubawka	Podgórze	0	0	1	0	0	1	1	1
64.	Lubawka	Podlesie	0	0	0	0	1	0	1	1
65.	Lubawka	Polna	1	1	0	1	0	0	1	2
66.	Lubawka	Potokowa	0	0	0	0	0	0	0	0
67.	Lubawka	Przyjaciół Żołnierza	1	1	0	0	0	0	0	1
68.	Lubawka	Sienkiewicza	1	1	0	0	0	0	0	1
69.	Lubawka	Sportowa	1	1	0	1	0	0	1	2
70.	Lubawka	Szeroka	1	1	0	0	1	0	1	2
71.	Lubawka	Szkolna	0	0	0	0	0	0	0	0
72.	Lubawka	Szymrychowska	0	0	0	0	0	1	1	1
73.	Lubawka	Świerczewskiego	1	1	0	1	0	1	1	2
74.	Lubawka	Świerkowa	0	0	0	0	0	0	0	0
75.	Lubawka	Tkacka	1	1	0	0	0	0	0	1
76.	Lubawka	Torowa	1	1	1	1	0	1	1	2
77.	Lubawka	Wąska	0	0	0	0	0	0	0	0
78.	Lubawka	Węglowa	0	0	0	0	0	0	0	0
79.	Lubawka	Wiejska	0	0	0	0	0	0	0	0
80.	Lubawka	Wodna	1	1	1	0	0	0	1	2

81.	Lubawka	Zakopiańska	1	1	0	0	0	0	0	1
82.	Lubawka	Zielona	1	1	1	0	1	0	1	2
83.	Miszkowice		1	1	0	0	1	1	1	2
84.	Niedamirów		1	1	0	0	0	0	0	1
85.	Okrzeszyn		1	1	1	0	0	1	1	2
86.	Opawa		0	0	0	1	1	1	1	1
87.	Paczyn		1	1	0	0	0	0	0	1
88.	Paprotki		1	1	1	0	0	1	1	2
89.	Stara Białka		0	0	1	0	1	1	1	1
90.	Szczepanów		1	1	0	0	0	1	1	2
91.	Uniemyśl		1	1	1	0	1	0	1	2

Załącznik 7. Wyniki analizy - Sfera środowiskowa

Źródło: opracowanie własne na podstawie Open Street Map

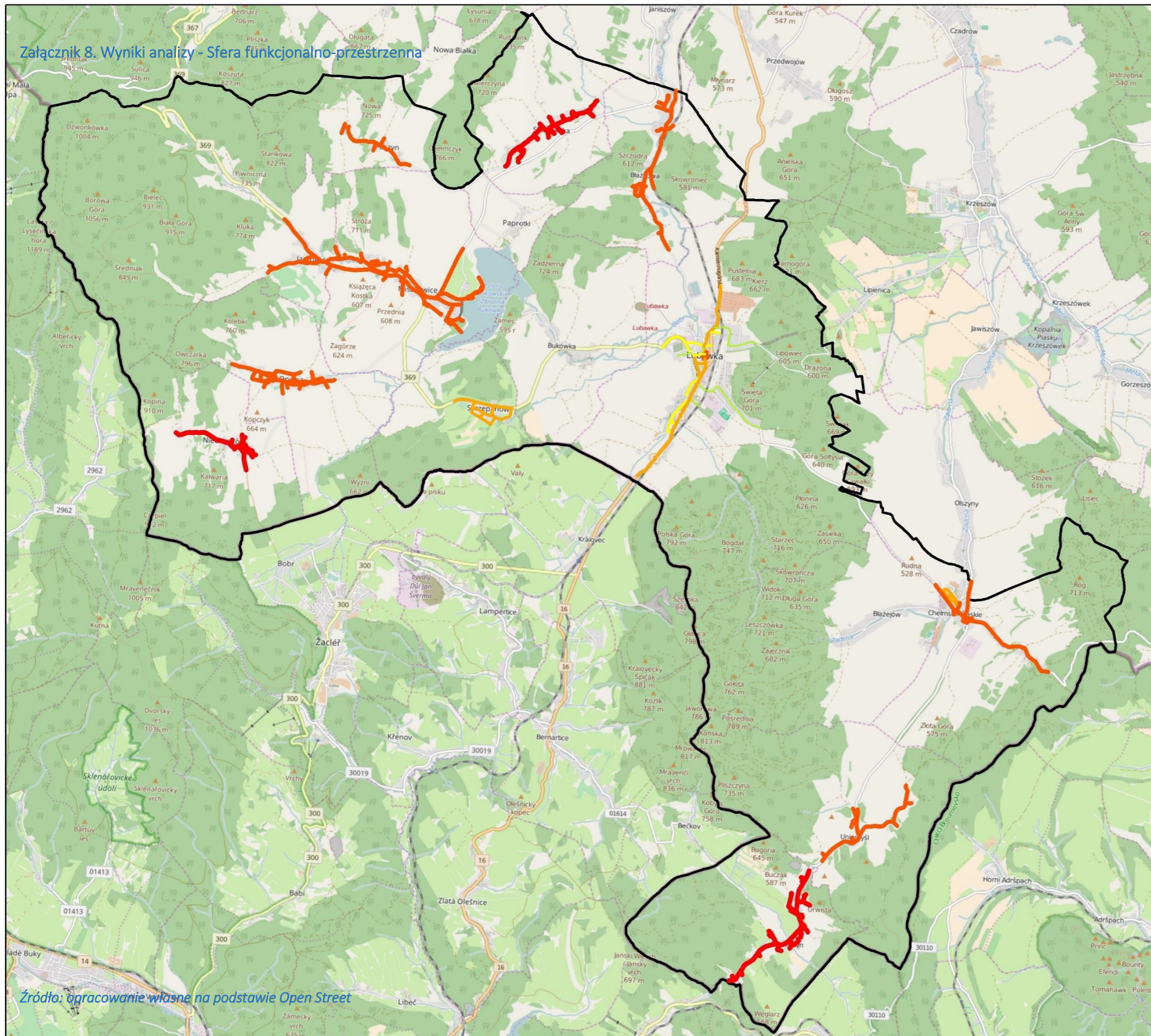
L.p.	Miejscowość	Ulica	Standardy			Odpady		Sfera środowiskowa RAZEM
			Odsetek budynków ogrzewanych z innych źródeł niż sieć ciepłownicza lub sieć gazowa	Odsetek budynków mieszkalnych niepodłączonych do sieci kanalizacyjnej		Występowanie obiektów budowlanych pokrytych/izolowanych azbestem		
			2016	2016		2016		
1.	Błazejów		1	1	1	1	1	2
2.	Błazkowa		1	1	1	1	1	2
3.	Bukówka		1	0	1	0	0	1
4.	Chełmsko Śląskie	Błazejowska	1	0	1	1	1	2
5.	Chełmsko Śląskie	Kamiennogórska	1	1	1	0	0	1
6.	Chełmsko Śląskie	Kolonia	1	0	1	1	1	2
7.	Chełmsko Śląskie	Kościelna A	1	0	1	0	0	1
8.	Chełmsko Śląskie	Kościelna B	1	0	1	0	0	1
9.	Chełmsko Śląskie	Kwiatowa	1	0	1	0	0	1
10.	Chełmsko Śląskie	Lubawska	1	0	1	0	0	1
11.	Chełmsko Śląskie	Matejki	1	0	1	0	0	1
12.	Chełmsko Śląskie	Młyńska	1	0	1	0	0	1
13.	Chełmsko Śląskie	Ogrodowa	1	1	1	1	1	2
14.	Chełmsko Śląskie	Pocztowa	1	0	1	1	1	2

15.	Chełmsko Śląskie	Podhalańska	1	1	1	1	1	2
16.	Chełmsko Śląskie	Polna	1	0	1	1	1	2
17.	Chełmsko Śląskie	Powstańców Śl	1	0	1	0	0	1
18.	Chełmsko Śląskie	Rynek	1	0	1	0	0	1
19.	Chełmsko Śląskie	Sąddecka	1	1	1	0	0	1
20.	Chełmsko Śląskie	Słoneczna	1	0	1	0	0	1
21.	Chełmsko Śląskie	Starorynkowa	1	0	1	0	0	1
22.	Chełmsko Śląskie	Strzelecka	1	0	1	1	1	2
23.	Jarkowice		1	0	1	1	1	2
24.	Lubawka	40-lecia WOP	0	0	0	1	1	1
25.	Lubawka	Al. Wojska Polskiego	0	0	0	0	0	0
26.	Lubawka	Anielewicza	0	0	0	1	1	1
27.	Lubawka	Boczna	0	0	0	0	0	0
28.	Lubawka	Bohaterów Stalingradu	0	0	0	0	0	0
29.	Lubawka	Browarna	0	0	0	0	0	0
30.	Lubawka	Brzozowa	0	0	0	0	0	0
31.	Lubawka	Celna	0	0	0	0	0	0
32.	Lubawka	Ciasna	0	0	0	0	0	0
33.	Lubawka	Cmentarna	0	0	0	1	1	1
34.	Lubawka	Długosza	0	0	0	0	0	0
35.	Lubawka	Dolna	0	0	0	0	0	0
36.	Lubawka	Domy Kolejowe	0	0	0	0	0	0
37.	Lubawka	Drzymały	0	0	0	0	0	0
38.	Lubawka	Dworcowa	0	0	0	0	0	0

39.	Lubawka	Garbarska	0	0	0	0	0	0
40.	Lubawka	Gazowa	0	0	0	0	0	0
41.	Lubawka	Górska	0	0	0	0	0	0
42.	Lubawka	Graniczna	0	0	0	0	0	0
43.	Lubawka	Jagiellońska	0	0	0	0	0	0
44.	Lubawka	Jedwabna	0	0	0	0	0	0
45.	Lubawka	Kamiennogórska	0	0	0	0	0	0
46.	Lubawka	Kombatantów	0	0	0	0	0	0
47.	Lubawka	Komunalna	0	0	0	0	0	0
48.	Lubawka	Kościuszki	0	0	0	0	0	0
49.	Lubawka	Krótka	0	0	0	0	0	0
50.	Lubawka	Leśna	0	0	0	0	0	0
51.	Lubawka	Lipowa	0	0	0	0	0	0
52.	Lubawka	Łączna	0	0	0	0	0	0
53.	Lubawka	Mickiewicza	0	0	0	0	0	0
54.	Lubawka	Morska	0	0	0	0	0	0
55.	Lubawka	Nadbrzeżna	0	0	0	0	0	0
56.	Lubawka	Nowa Kolonia	0	0	0	0	0	0
57.	Lubawka	Ogrodowa	0	0	0	0	0	0
58.	Lubawka	Piastowska	0	0	0	0	0	0
59.	Lubawka	Piaszczysta	0	0	0	0	0	0
60.	Lubawka	Plac Jana Pawła II	0	0	0	0	0	0
61.	Lubawka	Plac Wolności	0	0	0	0	0	0
62.	Lubawka	Pocztowa	0	0	0	0	0	0
63.	Lubawka	Podgórze	0	0	0	1	1	1
64.	Lubawka	Podlesie	0	0	0	0	0	0
65.	Lubawka	Polna	0	0	0	0	0	0
66.	Lubawka	Potokowa	0	0	0	1	1	1
67.	Lubawka	Przyjaciół Żołnierza	0	0	0	0	0	0

68.	Lubawka	Sienkiewicza	0	0	0	0	0	0	0
69.	Lubawka	Sportowa	0	0	0	0	0	0	0
70.	Lubawka	Szeroka	0	0	0	1	1	1	1
71.	Lubawka	Szkolna	0	0	0	0	0	0	0
72.	Lubawka	Szymrychowska	0	0	0	0	0	0	0
73.	Lubawka	Świerczewskiego	0	0	0	0	0	0	0
74.	Lubawka	Świerkowa	0	0	0	0	0	0	0
75.	Lubawka	Tkacka	0	0	0	1	1	1	1
76.	Lubawka	Torowa	0	0	0	0	0	0	0
77.	Lubawka	Wąska	0	0	0	0	0	0	0
78.	Lubawka	Węglowa	0	0	0	0	0	0	0
79.	Lubawka	Wiejska	0	0	0	0	0	0	0
80.	Lubawka	Wodna	0	0	0	0	0	0	0
81.	Lubawka	Zakopiańska	0	0	0	1	1	1	1
82.	Lubawka	Zielona	0	0	0	0	0	0	0
83.	Miszkowice		1	0	1	1	1	1	2
84.	Niedamirów		1	0	1	0	0	0	1
85.	Okrzeszyn		1	0	1	1	1	1	2
86.	Opawa		1	0	1	1	1	1	2
87.	Paczyn		1	1	1	1	1	1	2
88.	Paprotki		1	1	1	1	1	1	2
89.	Stara Białka		1	1	1	1	1	1	2
90.	Szczepanów		1	1	1	1	1	1	2
91.	Uniemyśl		1	1	1	0	0	0	1

Załącznik 8. Wyniki analizy - Sfera funkcjonalno-przestrzenna

sfera funkcjonalno-przestrzenna

- 1
- 2
- 3
- 4
- 5

Źródło: opracowanie własne na podstawie Open Street

L.P.	Miejscowość	Ulica	Infrastruktura techniczna				Tereny publiczne				Infrastruktura społeczna			Komunikacja			Usługi komunalne			Sfera przestrzenno-funkcjonalna
			Dostęp do sieci kanalizacyjnej	Dostęp do sieci wodociągowej	Dostęp do sieci gazowej		Oświetlenie uliczne	Liczba obiektów wpisanych do gminnej ewidencji zabytków przez Gminę	Liczba obiektów wpisanych do rejestru zabytków przez Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków		Odsetek dzieci objętych wychowaniem żłobkowym lub przedszkolnym	Odsetek dzieci, które z powodu braku miejsc nie dostały się do przedszkola		Długość dróg gruntowych w stosunku do dróg o nawierzchni utwardzonej	Brak chodników		Odsetek komunalnych lokali mieszkalnych	Odsetek mieszkań socjalnych		
			2016	2016	2016		2016	2016	2016		2016	2016		2016	2016		2016	2016		
1.	Błazejów		1	0	1	1	1	1	1	1	1	0	1	0	1	1	0	0	0	4
2.	Błażkowa		1	0	1	1	1	1	1	1	0	0	0	0	1	1	0	1	1	4
3.	Bukówka		0	0	1	1	1	1	1	1	0	0	0	0	1	1	0	0	0	3
4.	Chełmsko Śląskie	Błazejowska	0	0	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1	0	0	0	2
5.	Chełmsko Śląskie	Kamiennogórska	0	0	1	1	0	1	1	1	1	0	1	0	0	0	1	0	1	4
6.	Chełmsko Śląskie	Kolonia	0	0	1	1	0	0	0	0	1	0	1	0	1	1	0	0	0	3
7.	Chełmsko Śląskie	Kościelna A	0	0	1	1	1	0	0	1	0	0	0	0	1	1	1	0	1	4
8.	Chełmsko Śląskie	Kościelna B	0	0	1	1	1	0	1	1	0	0	0	0	1	1	0	0	0	3
9.	Chełmsko Śląskie	Kwiatowa	0	0	1	1	1	0	0	1	0	0	1	0	1	1	0	0	0	3
10.	Chełmsko Śląskie	Lubawska	0	0	1	1	0	1	1	1	1	0	1	0	0	0	1	1	1	4
11.	Chełmsko Śląskie	Matejki	0	0	1	1	0	0	0	0	1	0	1	0	1	1	0	1	1	4
12.	Chełmsko Śląskie	Młyńska	0	0	1	1	1	0	0	1	0	0	0	0	1	1	1	0	1	4
13.	Chełmsko Śląskie	Ogrodowa	0	0	1	1	0	0	0	0	0	0	0	1	1	1	0	0	0	2
14.	Chełmsko Śląskie	Pocztowa	0	0	1	1	0	0	0	0	1	0	1	0	1	1	0	0	0	3
15.	Chełmsko Śląskie	Podhalańska	1	1	1	1	1	0	0	1	1	0	1	0	1	1	0	0	0	4
16.	Chełmsko Śląskie	Polna	0	0	1	1	1	0	0	1	1	0	1	0	1	1	0	0	0	4
17.	Chełmsko Śląskie	Powstańców Śl	0	0	1	1	0	0	0	0	1	0	1	0	1	1	1	0	1	4
18.	Chełmsko Śląskie	Rynek	0	0	1	1	0	1	1	1	1	0	1	0	0	0	1	0	1	4
19.	Chełmsko Śląskie	Sąddecka	1	1	1	1	1	1	1	1	1	0	1	0	0	0	1	0	1	4
20.	Chełmsko Śląskie	Słoneczna	0	0	1	1	0	0	0	0	1	0	1	1	1	1	0	0	0	3
21.	Chełmsko Śląskie	Starorynkowa	0	0	1	1	0	0	0	0	1	0	1	1	1	1	1	0	1	4
22.	Chełmsko Śląskie	Strzelecka	0	0	1	1	0	0	0	0	1	0	1	0	1	1	0	0	0	3
23.	Jarkowice		0	1	1	1	1	1	1	1	0	0	0	1	1	1	0	1	1	4
24.	Lubawka	40-lecia WOP	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
25.	Lubawka	Al. Wojska Polskiego	0	0	0	0	0	1	1	1	0	0	0	0	1	1	1	0	1	3

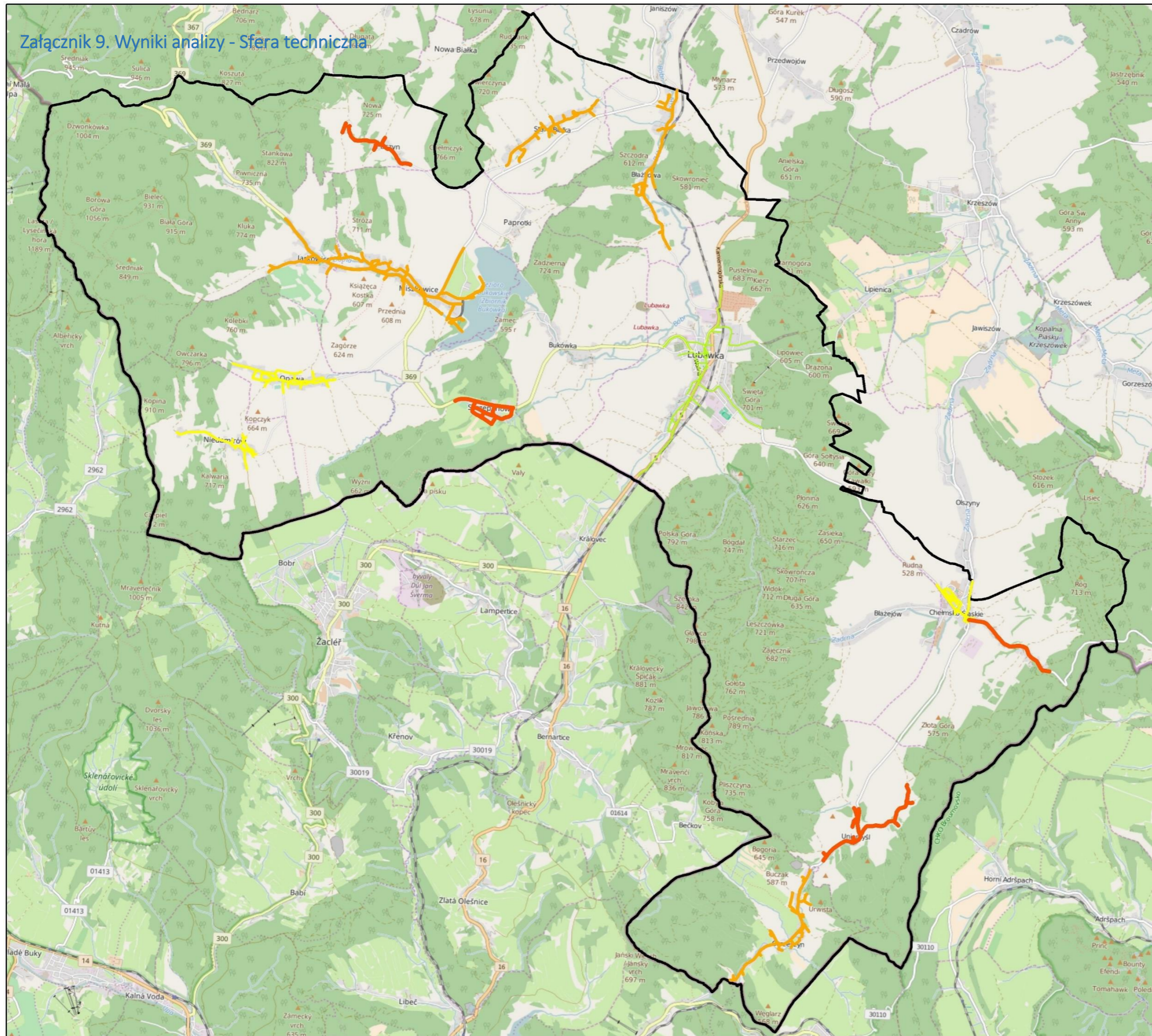

26.	Lubawka	Anielewiczka	0	0	0	0	1	0	0	1	0	0	0	1	0	0	1	0	0	0	0	2
27.	Lubawka	Boczna	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1	0	2
28.	Lubawka	Bohaterów Stalingradu	0	0	0	0	0	1	1	1	0	0	0	0	0	0	0	1	1	1	2	
29.	Lubawka	Browarna	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	
30.	Lubawka	Brzozowa	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	
31.	Lubawka	Celna	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	
32.	Lubawka	Ciasna	0	0	0	0	0	1	1	1	0	0	0	0	0	0	0	1	1	1	3	
33.	Lubawka	Cmentarna	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	
34.	Lubawka	Długosza	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	1	0	0	0	1	1	0	3	
35.	Lubawka	Dolna	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1	2	
36.	Lubawka	Domy Kolejowe	0	0	0	0	1	0	0	1	1	0	0	1	1	0	0	0	0	0	3	
37.	Lubawka	Drzymały	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	1	0	0	0	1	1	1	3	
38.	Lubawka	Dworcowa	0	0	0	0	0	1	1	1	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	2	
39.	Lubawka	Garbarska	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1	1	1	
40.	Lubawka	Gazowa	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
41.	Lubawka	Górska	0	0	0	0	1	0	0	1	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	2	
42.	Lubawka	Graniczna	0	0	0	0	1	0	0	1	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	2	
43.	Lubawka	Jagiellońska	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	1	
44.	Lubawka	Jedwabna	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	1	
45.	Lubawka	Kamiennogórska	0	0	0	0	0	1	1	1	0	0	0	0	0	0	0	1	1	1	3	
46.	Lubawka	Kombatantów	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	
47.	Lubawka	Komunalna	0	0	0	0	1	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2	
48.	Lubawka	Kościuszki	0	0	0	0	0	1	1	1	0	0	0	0	0	0	0	1	1	1	2	
49.	Lubawka	Krótka	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1	1	1	
50.	Lubawka	Leśna	0	0	0	0	1	0	0	1	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	2	
51.	Lubawka	Lipowa	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1	1	1	
52.	Lubawka	Łączna	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1	0	2	
53.	Lubawka	Mickiewiczza	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	1	
54.	Lubawka	Morska	0	0	0	0	1	0	0	1	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	2	
55.	Lubawka	Nadbrzeżna	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	1	1	1	2	
56.	Lubawka	Nowa Kolonia	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	
57.	Lubawka	Ogrodowa	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1	0	2	
58.	Lubawka	Piastowska	0	0	0	0	0	1	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1	2	
59.	Lubawka	Piaszczysta	0	0	0	0	1	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2	
60.	Lubawka	Plac Jana Pawła II	0	0	0	0	0	1	0	1	1	0	0	1	0	0	0	1	1	1	4	
61.	Lubawka	Plac Wolności	0	0	0	0	0	1	1	1	1	0	0	1	0	0	0	1	1	1	4	
62.	Lubawka	Pocztowa	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1	0	2	
63.	Lubawka	Podgórze	0	0	0	0	0	1	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2	
64.	Lubawka	Podlesie	0	0	0	0	0	1	1	1	1	0	0	1	0	0	0	0	0	0	3	
65.	Lubawka	Polna	0	0	0	0	0	0	1	1	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	2	
66.	Lubawka	Potokowa	0	0	0	0	1	0	0	1	0	0	0	0	1	0	0	1	1	1	3	
67.	Lubawka	Przyjaciół Żołnierza	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
68.	Lubawka	Sienkiewiczza	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1	1	2	
69.	Lubawka	Sportowa	0	0	0	0	1	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2	
70.	Lubawka	Szeroka	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1	1	2	
71.	Lubawka	Szkolna	0	0	0	0	1	0	0	1	1	0	0	1	0	0	0	0	0	0	3	
72.	Lubawka	Szymrychowska	0	0	0	0	0	1	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	

73.	Lubawka	Świerczewskiego	0	0	0	0	0	1	1	1	0	0	0	1	3
74.	Lubawka	Świerkowa	0	0	0	0	0	0	1	1	0	0	0	0	2
75.	Lubawka	Tkacka	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1
76.	Lubawka	Torowa	0	0	0	0	1	0	0	1	0	0	0	0	2
77.	Lubawka	Wąska	0	0	0	0	1	0	0	1	0	0	0	0	2
78.	Lubawka	Węglowa	0	0	0	0	1	0	0	1	0	0	0	0	2
79.	Lubawka	Wiejska	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	2
80.	Lubawka	Wodna	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	1	3
81.	Lubawka	Zakopiańska	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2
82.	Lubawka	Zielona	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2
83.	Miszkowice		0	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	4
84.	Niedamirów		0	0	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	5
85.	Okrzeszyn		0	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	5
86.	Opawa		0	0	1	1	0	1	1	1	1	1	1	1	4
87.	Paczyn		1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	4
88.	Paprotki		1	0	1	1	1	1	0	1	1	1	1	1	4
89.	Stara Białka		1	0	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	5
90.	Szczepanów		1	1	1	1	1	1	0	1	0	1	0	0	3
91.	Uniemyśl		1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	4

Załącznik 9. Wyniki analizy - Sfera techniczna

Lubawka

Źródło: opracowanie własne na podstawie Open Street Map

L.P.	Miejscowość	Ulica	Degradacja			Energooszczędność				Sfera techniczna RAZEM	
			Liczba mieszkań komunalnych	Liczba mieszkań socjalnych		Dostęp do sieci kanalizacyjnej	Dostęp do sieci wodociągowej	Dostęp do sieci gazowej	Dostęp do sieci ciepłowniczej		
			2016	2016		2016	2016	2016	2016		
1.	Błazejów		0	0	0	1	0	1	1	1	3
2.	Błazkowa		1	1	1	1	0	1	1	1	3
3.	Bukówka		0	0	0	0	0	1	1	1	2
4.	Chełmsko Śląskie	Błazejowska	0	0	0	0	0	1	1	1	2
5.	Chełmsko Śląskie	Kamiennogórska	1	1	1	0	0	1	1	1	2
6.	Chełmsko Śląskie	Kolonia	0	0	0	0	0	1	1	1	2
7.	Chełmsko Śląskie	Kościelna A	1	0	1	0	0	1	1	1	2
8.	Chełmsko Śląskie	Kościelna B	0	0	0	0	0	1	1	1	2
9.	Chełmsko Śląskie	Kwiatowa	0	0	0	0	0	1	1	1	2
10.	Chełmsko Śląskie	Lubawska	1	1	1	0	0	1	1	1	2
11.	Chełmsko Śląskie	Matejki	1	1	1	0	0	1	1	1	2
12.	Chełmsko Śląskie	Młyńska	1	0	1	0	0	1	1	1	2
13.	Chełmsko Śląskie	Ogrodowa	0	0	0	0	0	1	1	1	2
14.	Chełmsko Śląskie	Pocztowa	1	0	1	0	0	1	1	1	2
15.	Chełmsko Śląskie	Podhalańska	0	0	0	1	1	1	1	1	4
16.	Chełmsko Śląskie	Polna	1	0	1	0	0	1	1	1	2
17.	Chełmsko Śląskie	Powstańców Śl	1	0	1	0	0	1	1	1	2
18.	Chełmsko Śląskie	Rynek	1	0	1	0	0	1	1	1	2
19.	Chełmsko Śląskie	Sądecka	1	0	1	1	1	1	1	1	4
20.	Chełmsko Śląskie	Słoneczna	0	0	0	0	0	1	1	1	2
21.	Chełmsko Śląskie	Starorynkowa	1	0	1	0	0	1	1	1	2
22.	Chełmsko Śląskie	Strzelecka	1	0	1	0	0	1	1	1	2
23.	Jarkowice		1	1	1	0	1	1	1	1	3
24.	Lubawka	40-lecia WOP	0	0	0	0	0	0	1	1	1
25.	Lubawka	Al. Wojska Polskiego	1	1	1	0	0	0	1	1	1
26.	Lubawka	Anielewicza	1	0	1	0	0	0	1	1	1
27.	Lubawka	Boczna	1	0	1	0	0	0	1	1	1
28.	Lubawka	Bohaterów Stalingradu	1	1	1	0	0	0	1	1	1
29.	Lubawka	Browarna	0	0	0	0	0	0	1	1	1
30.	Lubawka	Brzozowa	0	0	0	0	0	0	1	1	1
31.	Lubawka	Celna	0	0	0	0	0	0	1	1	1
32.	Lubawka	Ciasna	1	1	1	0	0	0	1	1	1
33.	Lubawka	Cmentarna	0	0	0	0	0	0	1	1	1
34.	Lubawka	Długosza	1	0	1	0	0	0	1	1	1
35.	Lubawka	Dolna	1	1	1	0	0	0	1	1	1
36.	Lubawka	Domy Kolejowe	0	0	0	0	0	0	1	1	1
37.	Lubawka	Drzymały	1	0	1	0	0	0	1	1	1
38.	Lubawka	Dworcowa	1	1	1	0	0	0	1	1	1
39.	Lubawka	Garbarska	1	1	1	0	0	0	1	1	1
40.	Lubawka	Gazowa	0	0	0	0	0	0	1	1	1
41.	Lubawka	Górska	0	1	1	0	0	0	1	1	1

42.	Lubawka	Graniczna	0	0	0	0	0	0	1	1	1
43.	Lubawka	Jagiellońska	0	0	0	0	0	0	1	1	1
44.	Lubawka	Jedwabna	0	0	0	0	0	0	1	1	1
45.	Lubawka	Kamiennogórska	1	1	1	0	0	0	1	1	1
46.	Lubawka	Kombatantów	0	0	0	0	0	0	1	1	1
47.	Lubawka	Komunalna	0	0	0	0	0	0	1	1	1
48.	Lubawka	Kościuszki	1	0	1	0	0	0	1	1	1
49.	Lubawka	Krótką	1	1	1	0	0	0	1	1	1
50.	Lubawka	Leśna	0	0	0	0	0	0	1	1	1
51.	Lubawka	Lipowa	1	1	1	0	0	0	1	1	1
52.	Lubawka	Łączna	1	0	1	0	0	0	1	1	1
53.	Lubawka	Mickiewicza	1	0	1	0	0	0	1	1	1
54.	Lubawka	Morska	0	0	0	0	0	0	1	1	1
55.	Lubawka	Nadbrzeżna	1	1	1	0	0	0	1	1	1
56.	Lubawka	Nowa Kolonia	0	0	0	0	0	0	1	1	1
57.	Lubawka	Ogrodowa	1	0	1	0	0	0	1	1	1
58.	Lubawka	Piastowska	1	1	1	0	0	0	1	1	1
59.	Lubawka	Piaszczysta	0	0	0	0	0	0	1	1	1
60.	Lubawka	Plac Jana Pawła II	1	1	1	0	0	0	1	1	1
61.	Lubawka	Plac Wolności	1	0	1	0	0	0	1	1	1
62.	Lubawka	Pocztowa	1	0	1	0	0	0	1	1	1
63.	Lubawka	Podgórze	1	0	1	0	0	0	1	1	1
64.	Lubawka	Podlesie	0	0	0	0	0	0	1	1	1
65.	Lubawka	Polna	0	0	0	0	0	0	1	1	1
66.	Lubawka	Potokowa	1	1	1	0	0	0	1	1	1
67.	Lubawka	Przyjaciół Żołnierza	0	0	0	0	0	0	1	1	1
68.	Lubawka	Sienkiewicza	1	1	1	0	0	0	1	1	1
69.	Lubawka	Sportowa	0	0	0	0	0	0	1	1	1
70.	Lubawka	Szeroka	1	1	1	0	0	0	1	1	1
71.	Lubawka	Szkołna	0	0	0	0	0	0	1	1	1
72.	Lubawka	Szymrychowska	1	0	1	0	0	0	1	1	1
73.	Lubawka	Świerczewskiego	1	1	1	0	0	0	1	1	1
74.	Lubawka	Świerkowa	0	0	0	0	0	0	1	1	1
75.	Lubawka	Tkacka	1	0	1	0	0	0	1	1	1
76.	Lubawka	Torowa	0	0	0	0	0	0	1	1	1
77.	Lubawka	Wąska	0	0	0	0	0	0	1	1	1
78.	Lubawka	Węglowa	0	0	0	0	0	0	1	1	1
79.	Lubawka	Wiejska	1	0	1	0	0	0	1	1	1
80.	Lubawka	Wodna	1	1	1	0	0	0	1	1	1
81.	Lubawka	Zakopiańska	0	0	0	0	0	0	1	1	1
82.	Lubawka	Zielona	1	1	1	0	0	0	1	1	1
83.	Miszkowice		1	1	1	0	1	1	1	1	3
84.	Niedamirów		1	1	1	0	0	1	1	1	2
85.	Okrzeszyn		1	1	1	0	1	1	1	1	3
86.	Opawa		1	0	1	0	0	1	1	1	2
87.	Paczyn		1	0	1	1	1	1	1	1	4
88.	Paprotki		1	0	1	1	0	1	1	1	3

89.	Stara Białka		1	1	1	1	0	1	1	1	3
90.	Szczepanów		0	0	0	1	1	1	1	1	4
91.	Uniemyśl		1	0	1	1	1	1	1	1	4

Załącznik 10. Mierniki służące identyfikacji obszarów występowania stanu kryzysowego oraz wyznaczeniu obszaru rewitalizacji

Tabela 1 Mierniki bazowe

Lp.	Mierniki bazowe	Źródło informacji	Okres badania	
1	Gmina <i>bez podziału na miejscowości i ulice</i>	<ul style="list-style-type: none"> Liczba miejscowości Liczba sołectw Powierzchnia gminy Średnia frekwencja w wyborach samorządowych w 2014 r. 	<ul style="list-style-type: none"> Gminy 	2014-2016
2	Ludność	<ul style="list-style-type: none"> Liczba osób zameldowanych w gminie na pobyt stały Liczba osób zameldowanych w gminie na pobyt czasowy Liczba dzieci w wieku do 3 lat Liczba dzieci w wieku 3-5 lat Liczba dzieci w wieku 6-12 lat Liczba dzieci w wieku 13-16 lat 	<ul style="list-style-type: none"> Gminy 	2014-2016
3	Infrastruktura	<ul style="list-style-type: none"> Liczba budynków Liczba budynków mieszkalnych Liczba lokali mieszkalnych Liczba komunalnych lokali mieszkalnych Liczba obiektów wpisanych do rejestru zabytków przez Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków Liczba obiektów wpisanych do gminnej ewidencji zabytków 	<ul style="list-style-type: none"> Gminy 	2014-2016

Tabela 2 Mierniki dla zdiagnozowania obszarów

Lp.	Problemy	Miernik dla obszaru (dane dostępne na poziomie miejscowości lub wsi, ulicy)	Źródło informacji	Okres badania
Negatywne zjawiska społeczne				
1	Bezrobocie	<ul style="list-style-type: none"> Liczba osób długotrwale bezrobotnych Liczba osób długotrwale bezrobotnych z wykształceniem podstawowym 	<ul style="list-style-type: none"> Powiatowy Urząd Pracy (PUP) 	2014-2016
2	Ubóstwo	<ul style="list-style-type: none"> Liczba osób korzystających z pomocy społecznej Liczba świadczeń pomocy społecznej Liczba osób korzystających z pomocy społecznej z powodu: <ul style="list-style-type: none"> – sieroctwa; – bezdomności; – bezrobocia; – niepełnosprawności; – długotrwałej lub ciężkiej choroby; – przemocy w rodzinie; – potrzeby ochrony ofiar handlu ludźmi; – potrzeby ochrony macierzyństwa lub wielodzietności; – bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego, zwłaszcza w rodzinach niepełnych lub wielodzietnych; – braku umiejętności w przystosowaniu do życia młodzieży opuszczającej całodobowe placówki opiekuńczo-wychowawcze; – trudności w integracji osób, które otrzymały status uchodźcy; – trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego; – alkoholizmu lub narkomanii; 	<ul style="list-style-type: none"> OPS 	2014-2016

3	Przestępczość	<ul style="list-style-type: none"> a Liczba przestępstw o charakterze kryminalnym w ramach 7 kategorii b Liczba czynów karalnych nieletnich c Liczba wykroczeń społecznie uciążliwych 	<ul style="list-style-type: none"> a Policja b Policja c Policja + Straż Miejska 	2014-2016
4	Niski poziom edukacji	<ul style="list-style-type: none"> • Liczba uczniów z wynikami ze sprawdzianu szóstych klas na poziomie niższym niż 75% średniej w gminie • Liczba uczniów z wynikami z części matematycznej egzaminu gimnazjalnego na poziomie niższym niż 75% średniej w gminie z części matematycznej • Liczba uczniów szkół podstawowych i gimnazjów niepromowanych do kolejnej klasy • Liczba egzaminów poprawkowych w szkołach podstawowych i gimnazjach 	<ul style="list-style-type: none"> • Szkoły 	2014-2016
5	Niski poziom kapitału społecznego	<ul style="list-style-type: none"> a Liczba zarejestrowanych organizacji pozarządowych (NGO's). b Liczba członków działających w ramach NGO's c Liczba NGO's realizujących zadania zlecone przez gminę¹ 	<ul style="list-style-type: none"> a Starostwo powiatowe b Gminy c Gminy 	2014-2016
6	Niewystarczającego poziomu uczestnictwa w życiu publicznym i kulturalnym	<ul style="list-style-type: none"> a Liczba czynnych czytelników bibliotek publicznych² b Frekwencja w wyborach samorządowych w 2014 r.³ c Liczba dzieci korzystających z usług oferowanych przez świetlice⁴ d Liczba osób uczestniczących w bezpłatnych oraz płatnych zajęciach organizowanych przez samorządowe instytucje kultury 	<ul style="list-style-type: none"> a Biblioteki publiczne b Gminy c Gminy d Instytucje Kultury 	2014-2016
Negatywne zjawiska gospodarcze				
7	Niski stopień przedsiębiorczości	<ul style="list-style-type: none"> a Liczba podmiotów widniejących w rejestrze REGON b Liczba podmiotów gospodarczych płacących podatek dochodowy (PIT+CIT) c Sumaryczna wartość podatku dochodowego płaconego przez przedsiębiorców 	<ul style="list-style-type: none"> a Urząd Statystyczny b – c Urząd Skarbowy 	2014-2016
8	Słaba kondycja ekonomiczna przedsiębiorstw	<ul style="list-style-type: none"> a Liczba podmiotów gospodarczych, które zgłosiły zakończenie działalności gospodarczej b Liczba podmiotów gospodarczych, które zgłosiły zawieszenie działalności gospodarczej c Liczba podmiotów gospodarczych zalegających z płatnością podatku dochodowego dłużej niż 6 m-cy d Liczba wystawionych tytułów wykonawczych do urzędu skarbowego dot. firm w zakresie zaległości podatkowych w okresie ostatnich 3 lat. 	<ul style="list-style-type: none"> a – c Urząd Skarbowy d Gminy 	2014-2016
Negatywne zjawiska środowiskowe				
9	Przekroczenie standardów jakości środowiska	<ul style="list-style-type: none"> a Liczba budynków ogrzewanych z innych źródeł niż sieć ciepłownicza lub sieć gazowa b Liczba mieszkań w zasobie komunalnym ogrzewanych z innych źródeł niż sieć ciepłownicza lub sieć gazowa c Liczba budynków mieszkalnych niepodłączonych do sieci kanalizacyjnej d Liczba dzikich wysypisk 	<ul style="list-style-type: none"> a – d Gminy + jednostki podległe c Starostwo Powiatowe 	2014-2016
10	Obecność odpadów stanowiących zagrożenie dla życia, zdrowia ludzi stanu środowiska	<ul style="list-style-type: none"> • Liczba obiektów budowlanych pokrytych/izolowanych azbestem • Liczba wysypisk odpadów niebezpiecznych • Występowanie obszarów wymagających rekultywacji⁵ • Występowanie przedsiębiorstw wytwarzających odpady niebezpieczne⁶. 	<ul style="list-style-type: none"> • Gminy 	2014-2016
Negatywne zjawiska przestrzenno – funkcjonalne				
11	Niewystarczające wyposażenie w infrastrukturę	<ul style="list-style-type: none"> a Dostęp do sieci kanalizacyjnej b Dostęp do sieci wodociągowej c Dostęp do sieci gazowej 	<ul style="list-style-type: none"> a Podmiot zarządzający siecią wodno - kanalizacyjną 	2014-2016

¹ Należy podać liczbę osób faktycznie działających w ramach i na rzecz organizacji.

² Czytelnik czynny to czytelnik, który wypożyczył książkę minimum jeden raz w roku.

³ Dla ulic w mieście i miejscowości należy przyjąć taką frekwencję jak dla okręgu wyborczego odpowiedniego dla ulicy lub miejscowości

⁴ Świetlice: środowiskowe, gminne, wiejskie itp.

⁵ Należy podać jeżeli bezpośrednio do ulicy w mieście/miejscowości przylega/znajduje się teren wymagający rekultywacji.

⁶ W rozumieniu Ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. o odpadach oraz Rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 27 września 2001 r. w sprawie katalogu odpadów

	techniczną i społeczną lub jej zły stan techniczny	d Dostęp do sieci ciepłowniczej e Liczba mieszkań socjalnych f Liczba mieszkań komunalnych g Liczba dzieci, które z powodu braku miejsc nie dostały się do żłobka ⁷ h Liczba dzieci, które z powodu braku miejsc nie dostały się do przedszkola ⁸	b Podmiot zarządzający siecią wodno - kanalizacyjną c Zakład gazowniczy d Gminy/spółdzielnie/ przedsiębiorstwa energetyki ciepłej e-h Gminy + jednostki podległe	
12	Brak dostępu do podstawowych usług lub ich niska jakość	a Liczba budynków niepodłączonych do sieci wodociągowej b Liczba budynków niepodłączonych do sieci kanalizacyjnej c Liczba budynków niepodłączonych do sieci gazowej d Liczba budynków niepodłączonych do sieci ciepłowniczej e Liczba czynnych punktów świetlnych f Liczba dzieci w wieku do 3 lat objętych opieką w żłobkową g Liczba dzieci w wieku 3-5 lat objętych wychowaniem przedszkolnym	a Podmiot zarządzający siecią wodno - kanalizacyjną b Podmiot zarządzający siecią wodno - kanalizacyjną c Zakład gazowniczy d Gminy/spółdzielnie/ przedsiębiorstwa energetyki ciepłej e-g Gminy + jednostki podległe	2014-2016
13	Niedostosowanie rozwiązań urbanistycznych do zmieniających się funkcji obszaru		Analiza jakościowa – opisowa	
14	Niski poziom obsługi komunikacyjnej	<ul style="list-style-type: none"> Długość dróg gruntowych publicznych Długość dróg gminnych o nawierzchni utwardzonej Długość dróg powiatowych o nawierzchni utwardzonej Długość dróg wojewódzkich o nawierzchni utwardzonej Długość chodników Długość ścieżek i tras rowerowych 	<ul style="list-style-type: none"> Gminy + jednostki podległe 	2014-2016
15	Niedobór lub niska jakość terenów publicznych	<ul style="list-style-type: none"> Liczba publicznie dostępnych terenów zieleni⁹ Powierzchnia publicznie dostępnych terenów zieleni¹⁰ Liczba placów zabaw ogólnie dostępnych Liczba publicznych miejsc parkingowych 	<ul style="list-style-type: none"> Gminy 	2014-2016
Negatywne zjawiska techniczne				
16	Degradacja stanu technicznego obiektów budowlanych, w tym o przeznaczeniu mieszkaniowym	a Liczba budynków komunalnych oddanych do użytku przed 1945r. (włącznie) b Liczba lokali mieszkalnych komunalnych oddanych do użytku przed 1945r. (włącznie) c Liczba budynków komunalnych oddanych do użytku w latach 1946 - 1995 r. d Liczba lokali mieszkalnych komunalnych oddanych do użytku w latach 1946 - 1995 r. e Liczba budynków (komunalnych) poddanych modernizacji po 2005 r. f Liczba lokali mieszkalnych (komunalnych) poddanych modernizacji po 2005 r. g Liczba obiektów użyteczności publicznej wyłączonych z użytkowania ze względu na zły stan techniczny h Liczba lokali mieszkalnych w których obniżono stawkę czynszu z uwagi na zły stan techniczny obiektu budowlanego	a-f Gminy + jednostki podległe g-h Powiatowy Inspektorat Nadzoru budowlanego	2014-2016

⁷ Dotyczy żłobków publicznych i niepublicznych

⁸ Dotyczy przedszkoli publicznych i niepublicznych

⁹ Teren zieleni należy przyporządkować do jednej ulicy, z której jest główne/bezpośrednie wejście. W mierniku należy wykazać TYLKO takie tereny zieleni jak: parki, skwery, zieleńce, promenady, bulwary, ogrody botaniczne, zoologiczne, jordanowskie).

¹⁰ jw.

		<ul style="list-style-type: none"> i Liczba wydanych nakazów rozbiórki obiektów budowlanych z powodu złego stanu technicznego j Liczba wydanych zakazów użytkowania lokalu/budynku z przyczyn złego stanu technicznych 		
17	Niefunkcjonowanie rozwiązań technicznych umożliwiających efektywne korzystanie z obiektów budowlanych, w szczególności w zakresie energooszczędności i ochrony środowiska	<ul style="list-style-type: none"> a Dostęp do sieci kanalizacyjnej b Dostęp do sieci wodociągowej c Dostęp do sieci gazowej d Dostęp do sieci ciepłowniczej e Liczba budynków wymagających termomodernizacji f Liczba budynków mieszkalnych wymagających termomodernizacji 	<ul style="list-style-type: none"> a Podmiot zarządzający siecią wodno - kanalizacyjną b Podmiot zarządzający siecią wodno - kanalizacyjną c Zakład gazowniczy d-f Gminy/spółdzielnie/ przedsiębiorstwa energetyki cieplnej 	2014-2016

Załącznik 11. Wzór formularza projektu - przedsięwzięcia rewitalizacyjnego.

Formularz projektu rewitalizacyjnego należy wypełnić zgodnie z instrukcją wypełniania zamieszczoną przy każdym pytaniu. Wypełniając formularz należy kierować się największą starannością (projekt powinien być dokładnie przemyślany i zaplanowany), Instytucja Zarządzająca RPO WD 2014-2020 dopuszcza bowiem możliwość jedynie niewielkich modyfikacji pomiędzy opisem projektu zawartym w Programie Rewitalizacji, a opisem projektu we wniosku o dofinansowanie, o ile nie zmienia się jego cel i podstawowe założenia (np. zmiana nazwy projektu, dodanie partnera). Formularz należy wypełnić formułując odpowiedzi zwięźle i rzeczowo opisujące elementy związane z projektem. Należy unikać nadmiernie obszernych opisów. Sugerujemy, aby pola opisowe nie przekraczały połowy strony w formacie A4. Wypełnianie ankiety można przerwać w dowolnym czasie wykorzystując przycisk "Odtóż na później" - Wygenerowany link należy wykorzystać przy ponownym wypełnianiu ankiety.

PO WYPEŁNIENIU ANKIETY PROSIMY O UWAŻANE ZAPOZNANIE SIĘ Z DALSZYMI INSTRUKCJAMI, KTÓRE SĄ ISTOTNE W ZWIĄZKU Z PRAWIDŁOWYM ZGŁOSZENIEM ANKIETY PROJEKTU DO PROGRAMU REWITALIZACJI.

1. Zgoda na przetwarzanie danych osobowych

Wyrażam zgodę na przetwarzanie moich danych osobowych przez do przeprowadzenia badań oraz analizy wyników tych badań, zgodnie z ustawą z dnia 29 sierpnia 1997 roku o ochronie danych osobowych (Dz. U. z 2015 r. poz. 2135). Odpowiedź "TAK" umożliwi zgłoszenie projektu do Programu Rewitalizacji. Odpowiedź "NIE" zakończy wypełnianie Formularza ankiety projektu.

Zaznacz kilka odpowiedzi

TAK

NIE

2. Nazwa projektu

Nazwa projektu: nie może powinna być długa. Powinna być sformułowana w sposób zwięzły, zawierać informacje dotyczące realizacji przedsięwzięcia, tj. lokalizację geograficzną, zakres rzeczowy oraz grupę docelową (jeśli dotyczy).

-----

3. Dane wnioskodawcy

Należy podać pełną nazwę Wnioskodawcy zgodnie z zapisami aktualnego dokumentu stanowiącego podstawę jego funkcjonowania (np. statut, stosowna uchwała ustanawiająca właściwy organ, ustawa). Należy podać dane rejestrowe podmiotu zgodnie ze stanem faktycznym i prawnym.

Nawa podmiotu: -----

Imię i nazwisko osoby do kontaktów: -----

Kod pocztowy: -----

Miejscowość: -----
Ulica / nr domu / nr lokalu: -----
telefon: -----
e-mail: -----

4. Czy projekt realizowany będzie w partnerstwie?

Poprzez zaznaczenie odpowiedniej opcji należy wskazać czy projekt będzie realizowany w partnerstwie. Partner jest to podmiot realizujący wspólnie z Wnioskodawcą projekt na warunkach określonych w umowie o partnerstwie i wnoszący do projektu zasoby ludzkie, organizacyjne, techniczne lub finansowe. Jest to podmiot upoważniony do ponoszenia wydatków na równi z Wnioskodawcą.

Zaznacz tylko jedną odpowiedź

- Tak
 Nie

5. Nazwa partnerów.

Jeśli projekt będzie realizowany w partnerstwie należy podać nazwę partnerów. Należy podać pełną nazwę podmiotu zgodnie z zapisami aktualnego dokumentu stanowiącego podstawę jego funkcjonowania (np. statut, stosowna uchwała ustanawiająca właściwy organ, ustawa).

-----

6. Miejsce realizacji projektu (adres)

Miejsce realizacji projektu (adres): należy wskazać miejsce realizacji projektu, jeśli to możliwe z dokładnością do adresu. Uwaga: projekty muszą być realizowane na obszarze wskazanym do rewitalizacji (poza obszarem mogą być realizowane projekty, jeżeli wynika to z ich specyfiki, np. inicjatywy społeczne skierowane na aktywizację zawodową mieszkańców obszaru rewitalizacji – w takim wypadku należy przedstawić szczegółowe uzasadnienie w polach 9 i 10. Lista Miejscowości oraz ulice wchodzące w skład obszaru rewitalizowanego są następująca: **Chełmsko Śląskie ulice: Kamiennogórska, Kolonia, Matejki, Ogrodowa, Poczтовая, Polna, Rynek, Sądecka, Starorynkowa Lubawka ulice: Al. Wojska Polskiego, Boczna, Ciasna, Kościuszki, Łączna, Mickiewicza, Nadbrzeźna, Piastowska Plac Wolności, Podgórze, Szeroka, Wodna.**

Miejscowość: -----
Kod pocztowy: -----
Ulica: -----

nr: _____

7. Termin rozpoczęcia realizacji projektu:

Za datę rozpoczęcia realizacji projektu uznaje się rzeczywistą (po 01.01.2014 r) lub planowaną datę poniesienia pierwszego wydatku w projekcie.

8. Termin zakończenia realizacji projektu:

Za datę zakończenia realizacji projektu uznaje się planowaną datę poniesienia ostatniego wydatku w projekcie. Uwaga: ze środków UE nie może być finansowany projekt, który został fizycznie ukończony lub w pełni zrealizowany przed złożeniem wniosku o dofinansowanie, niezależnie od tego czy wszystkie płatności zostały dokonane przez Wnioskodawcę. Dla przykładu za projekt zakończony zostanie uznana termomodernizacja budynku mieszkalnego po podpisaniu protokołu odbioru robót budowlanych.

9. Typ projektu

Jeżeli projekt będzie dotyczył kilku sfer, należy zaznaczyć sferę dominującą (pod względem kosztowym). Sfera społeczna (m. in. bezrobocie, ubóstwo, przestępczość, niski poziom edukacji lub kapitału społeczny, niewystarczający poziom uczestnictwa w życiu publicznym i kulturalnym); Sfera gospodarcza (m. in. niski stopień przedsiębiorczości, słaba kondycja lokalnych przedsiębiorstw); Sfera przestrzenno-funkcjonalna (m. in. niewystarczające wyposażenie w infrastrukturę techniczną i społeczną, brak dostępu do podstawowych usług lub ich niska jakość, niedostosowanie rozwiązań urbanistycznych do zmieniających się funkcji obszaru, niski poziom obsługi komunikacyjnej, deficyt lub niska jakości terenów publicznych); Sfera techniczna (m.in. degradacja stanu technicznego obiektów budowlanych, w tym o przeznaczeniu mieszkaniowym, brak funkcjonowania rozwiązań technicznych umożliwiających efektywne korzystanie z obiektów budowlanych, w szczególności w zakresie energooszczędności i ochrony środowiska); Sfera środowiskowa m. in. (przekroczenia standardów jakości środowiska, obecność odpadów stwarzających zagrożenie dla życia, zdrowia, ludzi bądź stanu środowiska);

Zaznacz tylko jedną odpowiedź

- sfera społeczna
- sfera gospodarcza
- sfera przestrzenno-funkcjonalna
- sfera techniczna
- sfera środowiskowa

10. Opis problemu jaki ma rozwiązać realizacja projektu

Należy zwięźle opisać z czego wynika potrzeba realizacji projektu. Koniecznie trzeba wskazać główny zidentyfikowany problem (musi być zbieżny ze wskazaną w polu nr 9 "Sferą"), który dotyka bezpośrednich i pośrednich odbiorców projektu, a który ma zostać rozwiązany dzięki realizacji projektu. Należy opisać jakie są potrzeby, niedogodności i problemy dla mieszkańców, podmiotów gospodarczych i innych użytkowników w zakresie objętym projektem (np. w sferze edukacji, pomocy społecznej, ochrony środowiska itp.). Czy obecna infrastruktura (i/lub

wyposażenie/dostępność usług – jeżeli projekt tego dotyczy) jest funkcjonalna dla odbiorców projektu (chodzi tu o dostępność, łatwość obsługi, uciążliwość dla mieszkańców, jakość świadczonych usług itp.)?

-----

11. Cel projektu

Proszę w zwięzły sposób określić, co jest głównym celem przedsięwzięcia, np. przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu, poprawa jakości życia, poprawa estetyki. Cel główny projektu powinien: - wynikać bezpośrednio ze zdiagnozowanego problemu, jaki Wnioskodawca chce rozwiązać lub złagodzić poprzez realizację projektu (wykazany w polu 10 formularza); - opisywać stan docelowy tzn. stanowić odzwierciedlenie sytuacji pożądanej w przyszłości, która zostanie osiągnięta poprzez realizację projektu - bezpośrednio przekładać się na zakres rzeczowy wskazany w punkcie 14.

-----

12. Cele rewitalizacji

Należy wybrać jeden z trzech celów rewitalizacji, w który wpisuje się projekt. Jeżeli projekt wpisuje się w kilka celów, należy zaznaczyć cel dominujący (pod względem kosztowym). CEL I: PODNIESIENIE POZIOMU ŻYCIA MIESZKAŃCÓW OBSZARU REWITALIZOWANEGO POPRZEZ DZIAŁANIA W ZAKRESIE INTEGRACJI I AKTYWIZACJI SPOŁECZNEJ CEL II: DYNAMIZACJA POTENCJAŁU OBSZARU REWITALIZOWANEGO DLA ROZWOJU GOSPODARCZEGO ORAZ WZMOCNIENIE POSTAW PRO PRZEDSIĘBIORCZYCH CEL III: MODERNIZACJA I ROZWÓJ INFRASTRUKTURY W CELU POPRAWY JEJ FUNKcjONALNOŚCI ORAZ ZWIĘKSZENIA UŻYTECZNOŚCI DLA SPOŁECZNOŚCI OBSZARU REWITALIZOWANEGO

Zaznacz tylko jedną odpowiedź

Cel I
 Cel II
 Cel III

13. Odbiorcy projektu

Należy wymienić oraz krótko scharakteryzować grupy wszystkich odbiorców projektu, m. in. grupy społeczne, instytucje oraz podmioty (np. przedsiębiorstwa, instytucje publiczne), które będą korzystały z produktów i rezultatów projektu.

-----

14. Zakres rzeczowy projektu

W tym polu należy wskazać niezbędne zadania, które Wnioskodawca planuje zrealizować w ramach projektu. Należy pamiętać o logicznym powiązaniu określonego w punkcie nr 11 formularza celu

głównego projektu z zadaniami, których realizacja doprowadzi do jego osiągnięcia i w konsekwencji wpłynie na likwidację lub zmniejszenie uciążliwości problemów opisanych w punkcie nr 10

15. Wskaźnik produktu

Wskaźnik służący ilościowej prezentacji działań podjętych w ramach projektu. Wskaźniki produktu dotyczą zakresu rzeczowego realizowanych zadań. To wskaźniki określone na poziomie projektu, powiązane bezpośrednio z wydatkami ponoszonymi w projekcie, obrazują bezpośredni, materialny efekt realizacji przedsięwzięcia, mierzony konkretnymi wielkościami, np. długość zbudowanej drogi w km; powierzchnia zmodernizowanych pomieszczeń w m²; powierzchnia zagospodarowanych terenów zielonych w m², itp. Należy wybrać najbardziej adekwatny wskaźnik produktu wskazany na liście. UWAGA: W WYJĄTKOWEJ sytuacji w przypadku braku adekwatnego wskaźnika proszę wybrać z listy "Inny wskaźnik" i wypełnić następny punkt formularza.

Zaznacz tylko jedną odpowiedź

- 1 Liczba wspartych inkubatorów przedsiębiorczości - szt.
- 2 Powierzchnia wspartych (przygotowanych) terenów inwestycyjnych- ha
- 3 Liczba przedsiębiorstw otrzymujących wsparcie - szt.
- 4 Liczba przedsiębiorstw otrzymujących wsparcie niefinansowe - szt.
- 5 Liczba przedsiębiorstw wspartych w zakresie doradztwa specjalistycznego- szt.
- 6 Wzrost zatrudnienia we wspieranych przedsiębiorstwach - Kobiety/Mężczyźni- etat
- 7 Inwestycje prywatne uzupełniające wsparcie publiczne dla przedsiębiorstw (dotacje) - zł
- 8 Powierzchnia użytkowa budynków poddanych termomodernizacji – m²
- 9 Liczba gospodarstw domowych z lepszą klasą zużycia energii - szt.
- 10 Zmniejszenie rocznego zużycia energii pierwotnej w budynkach publicznych-kWh/rok
- 11 Szacowany roczny spadek emisji gazów cieplarnianych tony równoważnika CO₂
- 12 Liczba zmodernizowanych źródeł ciepła- szt.
- 13 Liczba zmodernizowanych energetycznie budynków- szt.
- 14 Liczba wybudowanych jednostek wytwarzania energii elektrycznej z OZE - szt.
- 15 Liczba wybudowanych jednostek wytwarzania energii cieplnej z OZE - szt.
- 16 Liczba zakupionych lub zmodernizowanych jednostek taboru pasażerskiego w publicznym transporcie zbiorowym komunikacji miejskiej - szt.
- 17 Długość ścieżek rowerowych – km.
- 18 Liczba wybudowanych obiektów „Bike&Ride” - szt.
- 19 Liczba wybudowanych obiektów „parkuj i jedź” - szt.
- 20 Liczba miejsc postojowych w wybudowanych obiektach „parkuj i jedź”- szt.
- 21 Pojemność zakupionego taboru pasażerskiego w publicznym transporcie zbiorowym- - osoby

- 22 Liczba wybudowanych zintegrowanych węzłów przesiadkowych- szt.
- 23 Całkowita długość nowych lub przebudowanych linii komunikacji miejskiej - km
- 24 Liczba zainstalowanych inteligentnych systemów transportowych- szt.
- 25 Długość dróg, na których zainstalowano inteligentne systemy transportowe- km
- 26 Liczba zabytków nieruchomych objętych wsparciem - szt.
- 27 Liczba instytucji kultury objętych wsparciem- szt.
- 28 Liczba zabytków ruchomych objętych wsparciem- szt.
- 29 Całkowita długość przebudowanych lub zmodernizowanych linii kolejowych - km
- 30 Całkowita długość nowych linii kolejowych- km
- 31 Liczba przebudowanych / odnowionych dworców kolejowych- szt.
- 32 Liczba zakupionych pojazdów kolejowych- szt.
- 33 Liczba zmodernizowanych pojazdów kolejowych - szt.
- 34 Pojemność zakupionych wagonów osobowych - osoby
- 35 Pojemność zmodernizowanych wagonów osobowych- osoby
- 36 Liczba wspartych obiektów, w których realizowane są usługi społeczne, w tym usługi opiekuńczo-bytowe - szt.
- 37 Liczba miejsc w objętej wsparciem infrastrukturze w zakresie opieki nad dziećmi lub infrastrukturze edukacyjnej – szt.
- 38 Liczba wspartych obiektów, w których realizowane są usługi aktywizacji społecznozawodowej- szt.
- 39 Liczba utworzonych obiektów opieki nad dziećmi do 3 roku życia- szt.
- 40 Liczba wspartych obiektów infrastruktury zlokalizowanych na rewitalizowanych obszarach - szt.
- 41 Rozwój obszarów miejskich: wyremontowane budynki mieszkalne na obszarach miejskich- szt.
- 42 Długość przebudowanych dróg powiatowych - km
- 43 Długość przebudowanych dróg gminnych - km
- 44 Powierzchnia obszarów objętych rewitalizacją - ha
- 45 Liczba osób bezrobotnych (łącznie z długotrwale bezrobotnymi) objętych wsparciem w programie - osoby
- 46 Liczba osób o niskich kwalifikacjach objętych wsparciem w programie- osoby
- 47 Liczba osób biernych zawodowo objętych wsparciem w programie - osoby
- 48 Liczba osób z niepełnosprawnościami objętych wsparciem w programie - osoby
- 49 Liczba osób długotrwale bezrobotnych objętych wsparciem w programie - osoby
- 50 Liczba osób w wieku 50 lat i więcej objętych wsparciem w programie - osoby
- 51 Liczba osób pozostających bez pracy, które otrzymały bezzwrotne środki na podjęcie działalności gospodarcze - osoby
- 52 Liczba osób pozostających bez pracy, które skorzystały z instrumentów zwrotnych na podjęcie działalności gospodarczej w programie - osoby

- 53 Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych wsparciem w programie - osoby
- 54 Liczba osób z niepełnosprawnościami objętych wsparciem w programie- osoby
- 55 Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych usługami społecznymi świadczonymi w interesie ogólnym w programie - osoby
- 56 Liczba podmiotów ekonomii społecznej objętych wsparciem - szt.
- 57 Inny wskaźnik

16. Własny wskaźnik produktu

Proszę wypełnić wyłącznie w sytuacji, w której w poprzednim pytaniu wybrano opcję "Inny wskaźnik"

Nazwa adekwatnego wskaźnika _____
wraz z jednostką:

17. Wartość wskaźnika produktu

Proszę podać wartość wskaźnika liczony wg jednostek podanych w definicji wskaźnika.

_____

18. Wskaźniki rezultatu

Wskaźniki rezultatu - odnoszą się do bezpośrednich efektów projektu, stanowią wynik realizacji projektu, ale mogą mieć na niego wpływ także inne zewnętrzne czynniki, niepowiązane bezpośrednio z wydatkami ponoszonymi w projekcie. Dostarczają informacji o zmianach jakie nastąpiły w wyniku realizacji projektu, w porównaniu z wielkością wyjściową (bazową), np. liczba nowo utworzonych podmiotów gospodarczych, liczba nowo powstałych miejsc pracy, itp. Są logicznie powiązane ze wskaźnikami produktu. Należy wybrać najbardziej adekwatny wskaźnik produktu wskazany na liście. WAGA: W WYJĄTKOWEJ sytuacji w przypadku braku adekwatnego wskaźnika proszę wybrać z listy "Inny wskaźnik" i wypełnić następny punkt formularza.

Zaznacz tylko jedną odpowiedź

- 1 Liczba inwestycji zlokalizowanych na przygotowanych terenach inwestycyjnych
- 2 Ilość zaoszczędzonej energii cieplnej (GJ/rok)
- 3 Liczba samochodów korzystających z miejsc postojowych w wybudowanych obiektach "parkuj i jedź" (szt.).
- 4 Liczba przewozów komunikacją miejską na przebudowanych i nowych liniach komunikacji miejskiej (szt.)/rok
- 5 Wzrost oczekiwanej liczby odwiedzin w objętych wsparciem miejscach należących do dziedzictwa kulturowego i naturalnego oraz stanowiących atrakcje turystyczne (odwiedziny/ rok)
- 6 Liczba przewozów pasażerskich na przebudowanych lub zmodernizowanych liniach kolejowych (szt.)/roku
- 7 Liczba osób korzystających z zakupionego taboru pasażerskiego komunikacji pozamiejskiej w ciągu roku (os./rok)

- 8 Liczba osób pracujących po opuszczeniu programu (łącznie z pracującymi na własny rachunek) obliczana na podstawie liczby osób bezrobotnych (łącznie z długotrwale bezrobotnymi) objętych wsparciem w programie (osoby)
- 9 Liczba osób, które uzyskały kwalifikacje po opuszczeniu programu obliczana na podstawie liczby osób bezrobotnych (łącznie z długotrwale bezrobotnymi) objętych wsparciem w programie
- 10 Liczba osób pracujących po opuszczeniu programu (łącznie z pracującymi na własny rachunek) obliczana na podstawie liczby osób długotrwale bezrobotnych objętych wsparciem w programie (osoby)
- 11 Liczba osób, które uzyskały kwalifikacje po opuszczeniu programu obliczana na podstawie liczby osób długotrwale bezrobotnych objętych wsparciem w programie (osoby)
- 12 Liczba osób pracujących po opuszczeniu programu (łącznie z pracującymi na własny rachunek) obliczana na podstawie liczby osób biernych zawodowo objętych wsparciem w programie (osoby)
- 13 Liczba osób, które uzyskały kwalifikacje po opuszczeniu programu obliczana na podstawie liczby osób biernych zawodowo objętych wsparciem w programie
- 14 Liczba osób pracujących po opuszczeniu programu (łącznie z pracującymi na własny rachunek) obliczana na podstawie liczby osób z niepełnosprawnościami objętych wsparciem w programie
- 15 Liczba osób, które uzyskały kwalifikacje po opuszczeniu programu obliczana na podstawie liczby osób z niepełnosprawnościami objętych wsparciem w programie
- 16 Liczba utworzonych miejsc pracy w ramach udzielonych z EFS środków na podjęcie działalności gospodarczej (etat)
- 17 Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, które uzyskały kwalifikacje po opuszczeniu programu (osoby)
- 18 Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym poszukujących pracy po opuszczeniu programu (osoby)
- 19 Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym pracujących po opuszczeniu programu (łącznie z pracującymi na własny rachunek)
- 20 Liczba wspartych w programie miejsc świadczenia usług społecznych, istniejących po zakończeniu projektu (etat)
- 21 Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym poszukujących pracy, uczestniczących w kształceniu lub szkoleniu, zdobywających kwalifikacje, pracujących (łącznie z prowadzącymi działalność na własny rachunek) po opuszczeniu programu (osoby)
- 22 Liczba miejsc pracy utworzonych w przedsiębiorstwach społecznych (etat)
- 23 Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym pracujących po opuszczeniu programu (łącznie z pracującymi na własny rachunek)
- 24 Ilość zaoszczędzonej energii elektrycznej (MWh/rok)
- 25 Inny wskaźnik

19. Własny wskaźnik rezultatu

Proszę wypełnić wyłącznie w sytuacji, w której w poprzednim pytaniu wybrano opcję "Inny wskaźnik"

Nazwa adekwatnego wskaźnika _____
wraz z jednostką:

20. Wartość wskaźnika rezultatu

Proszę podać wartość wskaźnika rezultatu

_____

21. Sposób pomiaru wskaźników

Proszę opisać w jaki sposób wnioskodawca będzie dokonywał pomiaru wskaźnika np. w przypadku wskaźnika dot. szkoleń mogą to być listy obecności uczestników, a w przypadku budowy drogi protokół odbioru.

_____

_____

22. Całkowita wartość projektu (zł)

Należy podać wartość projektu wyrażoną w zł. Należy wpisać wartość dotacji, o jaką chce się ubiegać Wnioskodawca. W przypadku projektów, które będą ubiegać się o dofinansowanie ze środków Unii Europejskiej, należy sprawdzić jakie wydatki kwalifikują się do refundacji oraz jaki przewidziano maksymalny poziom dofinansowania dla danego rodzaju przedsięwzięcia

_____

23. Wnioskowana dotacja (zł)

Wnioskowana dotacja (nie więcej niż 85% wartości wydatków. W przypadku projektów, które ubiegają się o finansowanie ze środków RPO należy sprawdzić jakie wydatki kwalifikują się do refundacji). Informacje na temat programów znajdują się pod adresami: 1. W przypadku RPO WD - www.rpo.dolnyslask.pl 2. W przypadku pozostałych programów operacyjnych <http://www.funduszeuropejskie.gov.pl/strony/o-funduszach/dokumenty/>

Można również skorzystać ze wsparcia Punktu Informacyjnego Funduszy Europejskich - tel.: 71 776 95 01, 71 776 96 51, pife@dolnyslask.pl

_____

24. Źródło finansowania ze środków UE

Proszę podać nazwę programu, do którego wnioskodawca będzie aplikował o przyznanie dotacji.

Informacje na temat programów znajdują się pod adresami: 1. W przypadku RPO WD -

www.rpo.dolnyslask.pl 2. W przypadku pozostałych programów operacyjnych -

<http://www.funduszeuropejskie.gov.pl/strony/o-funduszach/dokumenty/> Można również

skorzystać ze wsparcia Punktu Informacyjnego Funduszy Europejskich - tel.: 71 776 95 01, 71 776 96 51, pife@dolnyslask.pl

Zaznacz tylko jedną odpowiedź

RPO WD Działanie 1.3 Rozwój przedsiębiorczości (EFRR)

- RPO WD Działanie 3.3 Efektywność energetyczna w budynkach użyteczności publicznej i sektorze mieszkaniowym (EFRR)
- RPO WD Działanie 3.4 Wdrażanie strategii niskoemisyjnych (EFRR)
- RPO WD Działanie 4.3 Dziedzictwo kulturowe (EFRR)
- RPO WD Działanie 5.2 System transportu kolejowego (EFRR)
- RPO WD Działanie 6.1 Inwestycje w infrastrukturę społeczną (EFRR)
- RPO WD Działanie 6.3 Rewitalizacja zdegradowanych obszarów
- RPO WD Działanie 8.2 Wsparcie osób poszukujących pracy (EFS)
- RPO WD Działanie 8.3 Samozatrudnienie, przedsiębiorczość oraz tworzenie nowych miejsc pracy (EFS)
- RPO WD Działanie 9.1 Aktywna integracja (EFS)
- RPO WD Działanie 9.2 Dostęp do wysokiej jakości usług społecznych (EFS)
- RPO WD Działanie 9.4 Wspieranie gospodarki społecznej (EFS)
- Program Operacyjny Wiedza Edukacja Rozwój
- Program Operacyjny Inteligentny Rozwój
- Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko
- Program Operacyjny Polska Cyfrowa
- Inne źródło finansowanie

25. Gotowość projektu do realizacji

Proszę określić gotowość projektu do realizacji. W przypadku projektów nieinfrastrukturalnych proszę wybrać opcję "Projekt nie wymaga zgód i pozwoleń"

Zaznacz kilka odpowiedzi

- Projekt nie wymaga zgód i pozwoleń
- Wnioskodawca dysponuje nieruchomością na cele inwestycji
- Wnioskodawca posiada projekt techniczny
- Wnioskodawca posiada pozwolenie na budowę lub dokonał zgłoszenia budowy
- Wnioskodawca nie posiada dokumentów wymienionych powyżej.

26. Data uzyskania lub spodziewana data uzyskania pozwolenia na budowę - jeżeli dotyczy

Proszę podać datę uzyskania pozwolenia na budowę (zgłoszenia) lub spodziewaną datę uzyskania pozwolenia na budowę (zgłoszenia). W przypadku projektów, które nie wymagają pozwolenia budowlanego proszę pozostawić pole puste.

-----

27. Potwierdzenie prawdziwości informacji.

Wybierając odpowiedź "TAK" działając jako upoważniony przedstawiciel podmiotu zagaszającego projekt oświadczam, że informacje zawarte w niniejszym formularzu są zgodne ze stanem faktycznym i prawnym. Wybór odpowiedzi "TAK" spowoduje zakończenie wypełniania formularza i zgłoszenie projektu do Programu Rewitalizacji.

Zaznacz tylko jedną odpowiedź

TAK